ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ:

ΕΤΟΣ Α΄. — 1955 — ΤΕΥΧΟΣ Α΄.
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ-ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ-ΜΑΡΤΙΟΣ

ΣΤΟΧΑΣΜΟΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗΝ ΤΟΥ ΕΤΟΥΣ

ΟΣΟ ΠΕΡΝΟΥΝ τὰ χρόνια μας, νοιώθομεν βαθύτερα τὴν ὕπαρξιν τῶν δύο ἀντιθέτων πόλων μας, ὅτι ὁ κόσμος αὐτὸς εἶναι ἀτελής, ἀλλὰ καὶ θαυμάσιος, ὁ ἄνθρωπος ἄθλιος συγχρόνως καὶ θεῖος, πληγωμένος καὶ μεταμορφωμένος, πεσμένος καὶ ἐξηγορασμένος. Ἀπὸ τὸ ἕνα μέρος αἱ ἀνεπάρκειαι τοῦ κόσμου, καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο αἱ ἀτελείωτοι ἀπαιτήσεις τῆς καρδίας. Ἔχει μεγαλεῖον ὁ κόσμος, ἀλλὰ καὶ ἡ καρδία τὴν δίψαν τοῦ ἀνθρώπου, τὴν δίψαν τοῦ ἀπείρου. Ὁ ἕνας πόλος εἶναι ἡ φρίκη τῆς ζωῆς, καὶ ὁ ἄλλος ἡ ἔκστασις τῆς ζωῆς. Πάντοτε, καὶ εἰς τὰς ὥρας τῆς ἀπογοητεύσεως, πιστεύομεν καὶ ἐλπίζομεν εἰς μίαν χαράν, ὑπεσχημένην εἰς τὸν ἄνθρωπον, εἰς μίαν εὐτυχίαν, τὴν ὁποίαν εἶναι ἱκανὸς νὰ γευθῇ, καὶ καλεῖται νὰ τὴν κατακτήσῃ. Καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον εἰς τὸ βάθος μας εἶναι μία οὐσία ἀνωτέρας εὐγενείας, εἶναι ἡ γλυκύτητα καὶ ἡ καθαρότητα. Διψοῦμεν γαλήνην ἐσωτερικήν, λεπτότητα ἀπόλυτον, τρυφερότητα ἀπολύτου καθαρότητος, τρυφερότητα ἡ ὁποῖα εἶναι καθαρμὸς καὶ ἑνότης ἀγάπης καὶ πνεύματος.

Ἔνιοι ποιηταὶ ἐτοποθέτησαν τὸν παράδεισον εἰς τὸ δειλινόν, μὲ τὸ ξανθό του χρῶμα, διότι ἡ πρωΐα εἶναι ἡ ὥρα τῆς παιδικῆς ἡλικίας, καὶ ἡ μεσημβρία εἶναι ὁ χρόνος τῆς νάρκης ἢ τῶν βιαιοτήτων. Θριαμβεύει ὅμως ἡ γαλήνη, ὅταν κατεβαίνῃ ὁ ἥλιος, καὶ χωροῦμεν πρὸς τὴν νύκτα. Εἶναι θεῖον τὸ ἀπόγευμα ποὺ βραδέως κλίνει πρὸς τὸ σκιόφως, καὶ ὅλο γίνεται πειὸ διαφανὲς ἀπὸ γλυκύτητα ἀνάμεσα ἀπὸ τὸ αἰώνιο φῶς. Μιὰ ἑορτὴ ἐσωτερικὴ εἶναι πολλὲς φορὲς ἡ νύκτα, ποὺ λυτρώνει ἀπὸ τὴν ἀγωνίαν. Ἡ γλυκεῖα νύκτα, ποὺ τὴν ἀκούει ὁ Ποιητὴς νὰ περιπατῇ. Ἡ νύκτα, ὕστερα ἀπὸ τὴν δειλινὴν ὥραν, ἡ ὁποία χαρίζει χρυσὲς ἀνταύγειες εἰς τὰ φύλλα, εἰς τὰ μαλλιά, εἰς τὸ πρόσωπον, εἰς τὰ φορέματα. Ἡ νύκτα, ὕστερα ἀπὸ τὰς ἐλαφρὰς ἀποχρώσεις τῆς δειλινῆς ἁρμονίας.

᾿Απόψε, εἶναι Πρωτοχρονιά, καὶ δι᾿ ἡμᾶς οἱ ὁποῖοι εὑρισκόμεθα εἰς τὸ δειλινὸν τῆς ζωῆς μας, μὲ τὴν γαλήνην ποὺ ἔρχεται, ἀκούονται εὐκρινέστεροι οἱ τόνοι τῆς αἰωνιότητος. ᾿Ακούονται αἱ προσευχαὶ πρὸς τὸν Θεὸν ποὺ ζοῦν χιλιετηρίδες τώρα, χρόνια, καὶ εἶναι ὡσὰν τὰς κέδρας τοῦ Λιβάνου. Οἱ ψαλμοὶ ποὺ ἔχουν κάτι ἀπὸ τὴν πνοὴν τῆς θαλάσσης, καὶ ὑψώνονται ὡσὰν πύργοι εἰς τὴν ἀκτήν, ἐπάνω ἀπὸ τὰ μυκώμενα κύματα. Μὲ τὸν χρόνον ἐμάθαμεν νὰ γευώμεθα τὸ αἴσθημα τοῦ αἰωνίου, καὶ νοιώθομεν ὅτι ἡ τελείωσίς μας γίνεται πέραν ἀπὸ τὸν κόσμον αὐτόν, μέσα ἀπὸ τὸ μυστήριον τοῦ θανάτου.

* * *

Ἂν δὲν ἦσο Σύ, Κύριε, ἂν δὲν ἦτο τὸ ἔλεός Σου, αἱ προσευχαί μας ποῦ θὰ κατηυθύνοντο ; Σὺ μᾶς ἔκαμες νὰ πετῶμεν, ἐνῷ εἴμεθα ὄντα ἀραγμένα εἰς τὴν γῆν, φέρομεν κάτι μεγαλύτερον ἐντός μας ἀπὸ τὸν ἑαυτόν μας, κάτι ποὺ κατευθύνεται εἰς τὸ ἀπόλυτον. Κύριε, ἐπληρώθη τὰ πάντα τῆς Σῆς αἰνέσεως. Ἔγινες ἡ ἰσχυρὰ θωπεία καὶ γλυκύτης, μικρὸς ὁ ἀχώρητος παντί, ἀντήλλαξες ὁ ὑψηλὸς τὸν οὐρανὸν μὲ τὸ λίκνον, τὸν παράδεισον μὲ τὴν φάτνην. Μᾶς παραστέκεσαι εἰς τὰς ἁμαρτίας μας ὁ Ἅγιος, εἰς τὴν ἀδυναμίαν μας ὁ ᾿Ισχυρός, εἰς τὸν θάνατον ὁ ᾿Αθάνατος. Κύριε, ποῦ εἶναι ἡ ἀκτή Σου ; Φεγγοβόλημα εἶσαι ἐπάνω εἰς τὰ ἄνθη, ἀκρόασις εἰς τὰ βουνά, φωνὴ ἐπὶ τῶν ὑδάτων. Κύριε, οἱ πονεμένοι καὶ οἱ πτωχοί, οἱ πλέον δυστυχισμένοι καὶ ἀπόκληροι, καὶ αὐτοὶ θέλουν νὰ Σοῦ δώσουν δόξαν. Ὅ,τι εἶναι ὀλίγο καὶ παροδικὸ καὶ ἁμαρτωλό, καὶ ὅ,τι εἶναι πολύ, ἡ ἐρημία τῆς ψυχῆς καὶ τὸ σκοτάδι καὶ ἡ πικρία, ὕμνον θέλει νὰ Σοῦ προσφέρῃ. Τὰ πάντα θέλουν νὰ ὑμνήσουν τὸν Αἰώνιον. Κύριε, ὡσὰν ἕνα χελιδόνι ἔμεινα ποὺ τὸ φθινόπωρον δὲν κατώρθωσε νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα του. Οἱ ἀδελφοί μου ἔφυγαν, καὶ χειμῶνας τώρα ἔρχεται βαρύς. Μὲ φθάνει ὅμως ὅτι μὲ περιτριγυρίζεις Σύ, ὡσὰν ἕνα νησὶ ποὺ τὸ κυκλώνει γύρω ἡ θάλασσα.

* * *

Ἕνα ἔτος περνᾷ, καὶ ἔρχεται τὸ ἄλλο, ἕνας κόμβος ἀόρατος δένει τὰ πάντα. Καὶ ὁ κόμβος αὐτὸς μᾶς κάμνει ἀλληλεγγύους. Ὡσὰν ρίζες εἴμεθα ποὺ στέλλομεν χυμούς. Ριζώνομεν εἰς τὰς ὑποχρεώσεις, εἰς τὰς εὐθύνας καὶ εἰς τὴν θυσίαν. Ἡ ἀλληλεγγύη μας εἶναι ἡ ποιότης μας. Ὁ ἕνας ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸν ἄλλον, κατὰ μίαν σύνθεσιν ἱεραρχικήν. Τί εἶναι ἕνας στρατὸς χωρὶς στρατηγόν ; Καὶ ἕνας στρατηγός, χωρὶς στρατόν ; Εἴμεθα ἡνωμένοι μὲ τὸν Θεὸν καὶ Λυτρωτήν μας, εἴμεθα οἱ πέτρες τοῦ Ναοῦ Του. «Τί εἶναι ἡ πέτρα χωρὶς τὸν Ναόν ;» Εἶναι θεῖον πρᾶγμα νὰ ἐπικοινωνῶμεν μὲ τὴν Δημιουργίαν Του, μὲ τὰ πλάσματά Του. Ἡ πρωϊνὴ πά-

στα εἰς τὰ χέρια μας, τὸ βράδυ ὅταν γυρίσωμεν, γίνεται ὡραῖον βιβλίον, θησαυρὸς ἀναμνήσεων. Μὲ τὸν χρόνον ποὺ περνᾷ, καὶ αὐτὸν ποὺ ἔρχεται, ἐμάθαμεν νὰ περιμένωμεν, ὡσὰν τὸ κλαδὶ τῆς μηλέας ποὺ ξεύρει νὰ ἀναμένῃ. Ἐμάθαμεν νὰ παίρνωμεν τὸ μήνυμα ποὺ μᾶς δίδει ὁ ἄλλος, νὰ βλέπωμεν πειὸ ἐπάνω ἀπὸ τὸ σῶμα. Καὶ ὅ,τι ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον ἀγαπῶμεν εἰς τὸν ἄλλον εἶναι νὰ τὸν ἐξευγενίσωμεν. Δὲν θὰ περιμένωμεν τὴν χαράν, ἀλλὰ θὰ τὴν δίδωμεν. Δὲν θὰ ἀγανακτῶμεν ἐναντίον ἐκείνου ποὺ εἶναι ὠργισμένος, ἀλλὰ μᾶλλον θὰ τὸν συμπαθοῦμεν, διότι εἶναι ἄρρωστος, καὶ ἡ πληγή του εἶναι ἀθεράπευτη. Ἕνας χρόνος πέρασε, καὶ μᾶς ἔμαθε ὅτι εἰς τὴν ἀληθινήν του οὐσίαν τίποτε δὲν περνᾷ. Ὅ,τι κατωρθώσαμεν νὰ πάρωμεν ἀπὸ αὐτὸν τὸ ἐλάβομεν. Εἰς τὸ παράπηγμά του θὰ κτίσωμεν. Ὁ χρόνος ποὺ περνᾷ δὲν εἶναι μιὰ κλεψύδρα, ἕνα ἀμμόμετρο, ποὺ τελειώνει ὁ ἄμμος του, οὔτε ἕνα κερὶ ποὺ αὐτοδαπανᾶται καὶ σβύνει, ἀλλὰ ἕνας θεριστὴς ποὺ δένει δεμάτια, στάχυα.

***

Ἕνα ἔτος περνᾷ, καὶ τὸ διαδέχεται ἄλλο, διὰ νὰ γίνωμεν βαθύτεροι καὶ προσεκτικώτεροι. Διὰ νὰ ἔχωμεν τὸ θάρρος νὰ ἴδωμεν τὴν ματαιότητα ἡ ὁποία ὑπάρχει εἰς ὅ,τι προσηλωνόμεθα συνήθως οἱ ἄνθρωποι. Πρέπει νὰ προχωρήσωμεν πέραν τῶν φαινομένων καὶ νὰ ἀπελευθερώσωμεν τὴν αἰχμαλωτισμένην ἀληθινὴν ὡραιότητα καὶ τὸ ἀληθινὸν μεγαλεῖον. Δὲν πρέπει νὰ μᾶς ἀρκῇ ἡ ἁπλῆ παρατήρησις, χρειάζεται ἡ διείσδυσις πέραν τῶν ἀντικειμένων, πέραν τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου αὐτοῦ, ἕως εἰς τὰς μυστηριώδεις ποὺ κρύπτουν αὐτὰ ἀληθείας. Χρειάζεται ἐπιμονὴ καὶ σταθερότης καὶ θάρρος, περαιτέρω διείσδυσις, ἕως ὅτου ἔλθῃ ἡ ἡμέρα ἡ ἀποκαλυπτική, ἡ στιγμὴ τῆς θείας ἐλλάμψεως καὶ βεβαιότητος, ἕως ὅτου ἀνοίξῃ ἡ χρυσῆ Πύλη. Ὑπάρχει μία ἀνωτέρα πραγματικότης, μὲ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ ἔλθωμεν εἰς ἐπαφήν, θὰ μάθωμεν νὰ ἀποκαλύπτεται ἐνώπιόν μας ἕνας κόσμος τὸν ὁποῖον ἀγνοοῦμεν. Καὶ οὕτω ἡ ζωή μας θὰ προσλάβῃ ἀληθινὴν ἀξίαν. Καὶ τὰ γύρω μας ἀντικείμενα θὰ μᾶς φανοῦν ὅτι εἶναι φορτωμένα μὲ ἀξίαν μεγαλυτέραν ἀπὸ τὴν ζωήν. Ὑπάρχει πραγματικότης ἀνωτέρα ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ τὴν ἀπόλαυσιν, διὰ τὴν ὁποίαν ἀξίζει νὰ δώσῃ τις καὶ τὴν ζωήν του. Ἀλλὰ πρέπει νὰ ἐργαζώμεθα πάντοτε, ἐφόσον εἶναι ἡμέρα, σύμφωνα μὲ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Χριστοῦ. Καὶ νὰ εἴμεθα οἰκτίρμονες, ὅπως ὁ Πατὴρ Αὐτοῦ εἶναι οἰκτίρμων. Πρέπει νὰ ἔλθωμεν εἰς ἐσωτερικὴν ἐπαφὴν μὲ τὰ ὄντα, ὅπως ὁ ταξειδιώτης ἐπικοινωνεῖ βαθειά, ἐγκάρδια, πρόσωπον πρὸς πρόσωπον μὲ τὴν νύκτα, καὶ ὁ καλὸς κηπουρὸς μὲ τὶς μικρὲς τριανταφυλλιές.

Ὁ χρόνος ἐπέρασε, καὶ ὁ νέος ἦλθε, διὰ νὰ ἴδωμεν τί εἰς τὸ παρελθὸν ἔμεινε κενὸν ἢ ἐγέμισε μὲ σφάλματά μας, μὲ ἔριδας, μὲ σκοτάδια, διὰ νὰ κλαύσωμεν, ὅπως τὸ θέλει κάτι εὐγενικὸ ποὺ ὑπάρχει μέσα μας, κάτι ἀνώτερο, διὰ νὰ σμίξουν αἱ θλίψεις τοῦ παρελθόντος μὲ τὶς ἐλπίδες τοῦ μέλλοντος. Τὸ πεπρωμένον μπορεῖ ν' ἀλλάξῃ ἕως εἰς τὸ βαθὺ παρελθόν, νὰ λυτρωθῇ, νὰ μεταμορφωθῇ, εἰς ὁποιανδήποτε στιγμὴν τὸ θελήσωμεν καὶ τὸ ἀποφασίσωμεν. Ποῦ μένει λοιπὸν ὁ πόνος, ποῦ μένει τὸ κακόν ; «Ποῦ σου, θάνατε, τὸ κέντρον ;» Καὶ ἐκεῖνος ὀλιγοστεύει, καὶ αὐτὸ ἐπανορθώνεται, καὶ ὁ θάνατος καταργεῖται, καὶ ἡ ταπείνωσίς μας εἶναι χάρις Θεοῦ. Καὶ ὅλα παίρνουν ἔκτασιν εὐρυτέραν, βαθυτέραν. Καὶ ἀντηχεῖ μέσα μας κάτι ποὺ ξεπερνᾷ τὸ ἄτομον, καὶ τὸν χῶρον καὶ τὸν χρόνον. Καὶ τὸ παράπονόν μας καὶ ἡ χαρά μας εἶναι μία κραυγὴ ποὺ ἐπαναλαμβάνεται ἀπὸ χίλιες φρουρές, κραυγὴ πανανθρώπινη, ποὺ ἀπὸ τὴν ἀρχὴν τοῦ κόσμου μεταδίδεται ἀπὸ τὴν μίαν εἰς τὴν ἄλλην φρουράν, κραυγὴ ποὺ δὲν ἀνήκει μονάχα εἰς ἕνα πλάσμα ἰδιαίτερο, ἀλλ' εἰς τὴν καθόλου ὕπαρξιν, ὅπου ἀπηχεῖ ἡ ἀνθρώπινη ἀγωνία, ἕνα φλογερὸ δάκρυ ποὺ κυλᾷ ἀπὸ χρόνο σὲ χρόνο, καὶ ἔρχεται νὰ ἀποθάνῃ εἰς τὴν ἀκτὴν τῆς αἰωνιότητος τοῦ Θεοῦ, ὅπως τὸ λέγει θαυμάσια κάποιος Ποιητής.

*
* *

Ἀνέτειλε τὸ 1955. Θέλομεν νὰ τὸ ἐρωτήσωμεν μὲ κάποιαν χαρὰν ἀναμεμιγμένην μὲ φόβον, τί μᾶς ἐπιφυλάσσει. Ἀλλὰ γνωρίζομεν ὅτι οἱ δώδεκα μῆνές του εἶναι δωσμένοι ἀπὸ τὸν Θεόν, καὶ ἑπομένως δὲν ἔχομεν νὰ φοβηθῶμεν τίποτε. Αὐτὸς νὰ εὐλογήσῃ τὰς εὐχὰς ὅλων μας.

† Ὁ Πριγκηποννήσων ΔΩΡΟΘΕΟΣ

Η Β' ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΣ
ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ

ΕΝ ΕΒΑΝΣΤΟΝ (15—31 ΑΥΓΟΥΣΤΟΥ 1954)

ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΗΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗΣ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΙΑΣ

Παναγιώτατε Δέσποτα,

Συνῳδὰ τῇ ληφθείσῃ συνοδικῇ ἀποφάσει, μεταβάντες εἰς Ἔβανστον Ἴλλ. καὶ μετασχόντες τῶν ἐργασιῶν τῆς συνελθούσης αὐτόθι ἀπὸ 15ης μέχρι 31ης Αὐγούστου Β'. Γεν. Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑποβάλλομεν εὐλαβῶς τὰ ἀκόλουθα :

Ἡ Β'. αὕτη Γεν. Συνέλευσις ἦτο ἡ πρώτη μετὰ τὴν ἐπίσημον ἐν Ἄμστερδαμ τῆς Ὁλλανδίας σύμπηξιν ἐκ τῶν δύο προγενεστέρων ὀργανώσεων Πίστις καὶ Τάξις καὶ Ζωὴ καὶ Ἐργασία τοῦ Ὀργανισμοῦ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Συνέλευσις, ἥτις συνεκλήθη ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ ψηφισθέντος Καταστατικοῦ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ πρώτη Γενικὴ Συνέλευσις, συστήσασα τὸν ὅλον ὀργανισμὸν καὶ τὰ Τμήματα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, καθώρισε τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν σκοπὸν τοῦ Συμβουλίου ὑπὸ γενικὴν μορφὴν ἐν τῷ Καταστατικῷ, ὑπὸ εἰδικὴν δὲ ἐν τοῖς Κανονισμοῖς περὶ τῆς λειτουργίας καὶ τῶν σκοπῶν αὐτοῦ. Ἀνελύθη διὰ πολλῶν ὅτι τὸ Συμβούλιον εἶναι τὸ ὄργανον διὰ τοῦ ὁποίου αἱ Ἐκκλησίαι ἐπιμαρτυροῦσι τὴν κοινὴν αὐτῶν πρὸς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν πίστιν καὶ συνεργάζονται εἰς ζητήματα, ἀπαιτοῦντα κοινὴν ἐνέργειαν. Ἡ διοίκησις τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου εἶναι ἀνατεθειμένη, κατὰ τὸ Καταστατικόν, εἰς τὴν Κεντρικὴν Ἐπιτροπήν, ἥτις ἀποτελεῖται ἐκ τῶν προέδρων καὶ ἐξ ἐνενήκοντα μελῶν, ἐκλεγομένων ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως μεταξὺ τῶν ἀντιπροσώπων τῶν διαφόρων Ἐκκλησιῶν καὶ ἀντιπροσωπευόντων τὰς κυριωτέρας ὁμολογίας καὶ τὰς ἐπὶ μέρους γεωγραφικὰς περιοχάς. Ἔργον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς εἶναι, ὅπως, κατὰ τὸ μεσολαβοῦν μεταξὺ δύο Συνελεύσεων διάστημα, ἐφαρμόζῃ τὰς ἀποφάσεις τῆς Συνελεύσεως, κατευθύνῃ τὰς ἐργασίας τοῦ Συμβουλίου καὶ μεριμνᾷ διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῆς προσεχοῦς Συνελεύσεως. Κατὰ

τὴν ἐν Τορόντο ἐν ἔτει 1950 συνεδρίαν αὐτῆς, ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἤρξατο προετοιμάζουσα τὸ ἔργον τῆς Β΄. Γενικῆς Συνελεύσεως, ἀποφασίσασα ὅπως τὸ κύριον θέμα τῆς Συνελεύσεως ἐξαχθῇ ἐκ τῆς προτάσεως ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ μόνη ἐλπὶς τοῦ κόσμου καὶ τῆς Ἐκκλησίας. Μετὰ περαιτέρω μελέτην ἀπεφασίσθη ἐν ἔτει 1953 ὅπως τὸ θέμα διατυπωθῇ οὕτω : «Ὁ Χριστὸς ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου». Ἐπίσης ὡρίσθησαν καὶ τὰ ἕτερα 6 βοηθητικὰ θέματα :

α) ἡ ἑνότης ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ ἡ διαίρεσις ἡμῶν ὡς Ἐκκλησιῶν.
β) ἡ ἀποστολὴ τῆς Ἐκκλησίας πρὸς τοὺς ἔξω.
γ) μία ὑπεύθυνος Κοινωνία ἐντὸς μιᾶς Παγκοσμίου Προοπτικῆς.
δ) οἱ Χριστιανοὶ ἐν τῷ ἀγῶνι διὰ μίαν Παγκόσμιον Κοινωνίαν.
ε) ἡ Ἐκκλησία καὶ αἱ μεταξὺ φυλῶν καὶ λαῶν διαφοραί, καὶ
ς) ὁ Χριστιανισμὸς ἐν τῇ κλήσει αὐτοῦ.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ κατήρτισεν Ἐπιτροπὴν ἐξ 25 Θεολόγων καὶ λαϊκῶν πρὸς μελέτην τοῦ κυρίου θέματος. Ἡ Ἐπιτροπὴ συνέταξε κατ' ἀρχὰς τὸ πρῶτον δοκίμιον αὐτῆς, διὰ τὸ ὁποῖον ἐγένοντο πολλὰ σχόλια ἀπὸ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν — Μελῶν. Μᾶλλον εὐνοϊκῆς ὑποδοχῆς ἔτυχε τὸ δεύτερον ἐπὶ τοῦ θέματος δοκίμιον, ὅπερ κατὰ Μάϊον 1954 ἀπεστάλη εἰς τὰς Ἐκκλησίας πρὸς μελέτην καὶ ἀπόφανσιν τῶν ἀντιπροσώπων αὐτῶν κατὰ τὴν Β΄. Γενικὴν Συνέλευσιν.

Τὰ ἓξ ἕτερα θέματα τῆς Συνελεύσεως προητοιμάσθησαν ὑπὸ διεθνῶν Ἐπιτροπῶν, αἵτινες συνεκάλεσαν τὰς σπουδαιοτέρας αὐτῶν συνεδρίας κατὰ τὸ θέρος τοῦ 1953. Ἑκάστη Ἐπιτροπὴ παρεσκεύασεν ἐπιθεώρησιν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτῆς. Αἱ ἐπιθεωρήσεις αὗται ἀναλύουσι τὰς ἀπόψεις καὶ ἐνεργείας τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν εἰς ἕκαστον Τμῆμα. Ταυτοχρόνως αἱ Ἐπιτροπαὶ αὗται ἡτοίμασαν προπαρασκευαστικὴν ἐργασίαν διὰ τὰς ἐκθέσεις τῶν ὑποεπιτροπῶν τῆς Συνελεύσεως.

Σημειωτέον ὅτι πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, συνῆλθον εἰς Συνεδρίας ἥ τε Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ πρὸς τελειωτικὸν καθορισμὸν τοῦ προγράμματος τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως καὶ ἡ Ἐπιτροπὴ τῶν 25 Θεολόγων καθὼς ἐπίσης καὶ αἱ Ἐπιτροπαὶ ἐπὶ τῶν 6 λοιπῶν θεμάτων πρὸς τελειωτικὴν θεώρησιν τῶν καταρτισθεισῶν ἐκθέσεων.

Τῆς Συνελεύσεως μετέσχον 163 Ἐκκλησίαι καὶ Ὁμολογίαι μέλη διὰ 600 ἐπισήμων ἀντιπροσώπων καὶ 1000 ἄλλων ὑπὸ ἰδιότητας παρατηρητῶν, Συμβούλων, φιλικῶν μελῶν, ἀντιπροσώπων τῆς Νεολαίας, διαπεπιστευμένων ἐπισκεπτῶν καὶ εὐαρίθμου προσωπικοῦ.

Τὴν ἀντιπροσωπείαν τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἀπετέλεσαν ὁ Σεβ. Μητροοπλίτης Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γεννάδιος, οἱ Ἀρχιε-

πίσκοποι ᾿Αμερικῆς κ. Μιχαήλ, καὶ Θυατείρων κ. ᾿Αθηναγόρας, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. ᾿Ιάκωβος, οἱ Θεοφιλ. ᾿Επίσκοποι Νύσσης κ. Γερμανός, ᾿Ελαίας κ. ᾿Αθηναγόρας, Ναζιανζοῦ κ. ᾿Ιεζεκιήλ, ᾿Ολύμπου κ. Δημήτριος, οἱ ἐκ τῶν Καθηγητῶν τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης Πανοσιολ. ᾿Αρχιμ. κ. Μάξιμος Ρεπανέλλης καὶ Διάκ. κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης, οἱ Πανοσιολ. κ.κ. ᾿Ιάκωβος Κουκούζης, Νικ. Πατρινᾶκος, Ε. Παπαστεφάνου καὶ Διάκ. κ. Ζαχαρ. Ξηντάρας, οἱ τῆς Ρωσσικῆς ᾿Επαρχίας Παρισίων Αἰδεσ. ᾿Ιερεὺς κ. ᾿Ιγκὸρ Βέρνικ καὶ Μπόρις Μπομπρίνσκη. ᾿Εκ τούτων οἱ Θεοφιλ. ᾿Επίσκοποι Νύσσης κ. Γερμανὸς καὶ ᾿Ολύμπου κ. Δημήτριος καὶ οἱ Πανοσιολ. ᾿Αρχιμ. κ.κ. ᾿Ιάκωβος Κουκούζης, Νικ. Πατρινᾶκος καὶ Διάκ. κ. Ζαχαρίας Ξηντάρας κωλυθέντες δὲν προσῆλθον εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως.

Τὴν ᾿Εκκλησίαν τῆς ῾Ελλάδος ἀντεπροσώπευσαν ὁ Πανοσιολ. ᾿Αρχιμ. κ. ῾Ιερώνυμος Κοτσώνης, οἱ ᾿Ελλογ. Καθηγηταὶ τῶν Πανεπιστημίων ᾿Αθηνῶν καὶ Θεσσαλονίκης κ.κ. ᾿Αμίλκας ᾿Αλιβιζᾶτος, Παναγιώτης Μπρατσιώτης, Παναγ. Τρεμπέλλας, ᾿Ιωάννης Καρμίρης, Κων. Μπόνης, Γεράσιμος Κονιδάρης, Βασίλειος ᾿Ιωαννίδης, Δημ. Μωραΐτης, ᾿Ιωάννης Τράκας καὶ Μᾶρκος Σιώτης. ῾Ο καθηγητὴς ᾿Αμίλκας ᾿Αλιβιζᾶτος ἀντεπροσώπευσε καὶ τὴν ᾿Εκκλησίαν τῆς Κύπρου.

Τὸ Πατριαρχεῖον ᾿Αντιοχείας ἀντεπροσωπεύθη ἐκ τοῦ παρὰ τῷ Ο. Η. Ε. ἀντιπροσώπου τοῦ Λιβάνου κ. Μαλίκ.

᾿Εκ τῶν ἐν ᾿Αμερικῇ ᾿Ορθοδόξων Ρώσσων παρέστησαν ὁ Θεοφιλ. ᾿Επίσκοπος κ. ᾿Ιωάννης, Αἰδεσ. Πρωτοπρεσβύτεροι κ.κ. Γεώργιος Φλορόβσκυ, ᾿Αλέξανδρος Σμέμαν, Βλαδίμηρος Μπορισίφκυ, καὶ ᾿Ελλογ. καθηγητὴς κ. Σέργιος Φερκόφσκυ.

Τῆς ὅλης ᾿Ορθοδόξου ᾿Αντιπροσωπείας, ἡ ὁποία ἐνεφάνισε πλήρη ἑνότητα καὶ σύμπνοιαν κατὰ τὴν πορείαν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως προήδρευσεν ὁ ᾿Αρχηγὸς τῆς ᾿Αντιπροσωπείας τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Σεβ. Μητροπολίτης ῾Ηλιουπόλεως καὶ Θείρων κ. Γεννάδιος.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως ἤρξαντο περὶ ὥραν 10ην πρωϊνὴν τῆς Κυριακῆς, 15ης Αὐγούστου, διὰ θρησκευτικῆς ἐν τῷ Α΄. Μεθοδικῷ Ναῷ τοῦ ῎Εβανστον τελετῆς, εἰς ἣν παρευρέθησαν πάντες οἱ ἀντιπρόσωποι καὶ ὁ Σεβ. ᾿Αρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. ᾿Αθηναγόρας. Τὸ ἀπόγευμα ἀπὸ 2—3 μ.μ. ἔλαβε χώραν ἐν τῇ μεγάλῃ αἰθούσῃ τοῦ Γυμνασίου Μαγκώ, ἀνεγερθέντος εἰδικῶς πρὸ διετίας, ἡ ἐναρκτήριος συνεδρία τῆς Συνελεύσεως, καθ' ἣν ὁ ᾿Επίσκοπος Νιούπιγκεν, ὁ Δρ. Ρόμπερ Κάλουν καὶ ὁ καθηγητὴς ᾿Εδμόνδος Σλὶνκ ἐπαρουσίασαν εἰς τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως τὸ κύριον θέμα «῾Ο Χριστὸς ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου».

Τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας ἡ 'Ομοσπονδία τῶν ἐν Σικάγῳ 'Εκκλησιῶν παρέθεσεν ἐπίσημον δεῖπνον καὶ δεξίωσιν εἰς τὰς αἰθούσας τοῦ μεγάλου τῆς πόλεως «Σταδίου τοῦ Στρατιώτου», εἰς ὃ προσῆλθον αἱ πολιτικαὶ καὶ δημοτικαὶ 'Αρχαὶ τῆς πόλεως, ἐκλεκτοὶ προσκεκλημένοι καὶ πάντες οἱ ἀντιπρόσωποι ἐν τῇ Γεν. Συνελεύσει. Κατὰ τὴν διάρκειαν τοῦ δείπνου (17—19) ἐγένοντο αἱ ἐπίσημοι πρὸς τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως προσφωνήσεις ἀπὸ μέρους τοῦ Δημάρχου τοῦ Σικάγου, τῶν Προέδρων τῶν Μειζόνων Προαστειακῶν Κοινοτήτων τοῦ Σικάγου, καὶ τῶν μελῶν τῆς 'Οργανωτικῆς 'Επιτροπῆς τῆς Συνελεύσεως. 'Επηκολούθησε πορεία τῶν ἀντιπροσώπων ἐν πομπῇ εἰς τὸ κύριον στάδιον, ὅπερ εἶχον κατακλύση 125 ὅλαι χιλιάδες πιστῶν. 'Εν τῷ σταδίῳ ἐγένετο παραστατικὴ διδασκαλία τοῦ ἁγιογραφικοῦ θέματος: «'Ο Χριστός, ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου» εἰς τρεῖς πράξεις, ἤτοι τῆς δημιουργίας τοῦ κόσμου καὶ τοῦ ἀνθρώπου, τῆς πτώσεως καὶ τῆς περὶ σωτηρίας ἐπαγγελίας καὶ τῆς ἐν Χριστῷ σωτηρίας. 'Ο Σεβ. Μητροπολίτης Θυατείρων κ. 'Αθηναγόρας ἀνέγνωσεν Εὐαγγελικὴν περικοπὴν 'Ελληνιστί, μετὰ δὲ τοὺς διαφόρους ἐπισήμους ὁμιλητὰς ηὐλόγησε τὰ πλήθη κηρύξας τὸ πέρας τῆς τελετῆς.

'Απὸ τῆς ἑπομένης Δευτέρας 16ης τοῦ μηνὸς Αὐγούστου ἤρξαντο τακτικῶς αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως, τῆς ὁποίας προήδρευον κατὰ σειρὰν οἱ ἓξ Πρόεδροι.

Αἱ γενικαὶ συνεδρίαι τῆς ὁλομελείας ἐγένοντο εἰς τὴν αἴθουσαν Μαγκώ, αἱ δὲ συνεδρίαι τῶν τμημάτων τῶν ὑποεπιτροπῶν εἰς τὰς αἰθούσας τῶν διαφόρων Κολλεγίων.

Πᾶσαι αἱ ὁμιλίαι καὶ αἱ ἐκθέσεις ἡτοιμασμέναι ἐκ τῶν προτέρων, διενέμοντο εἰς τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως, τὰ ὁποῖα ἐφοδιασθέντα δι' εἰδικῶν ἀκουστικῶν μηχανημάτων, ἠδύναντο ἕκαστος νὰ ἀκούῃ τὴν ὁμιλίαν ἐκ τῶν μικροφώνων εἰς μίαν τῶν τριῶν γλωσσῶν τοῦ Συνεδρίου, τὴν 'Αγγλικήν, Γαλλικὴν καὶ τὴν Γερμανικήν.

Πάντες οἱ ἀντιπρόσωποι ὡρίσθη ὅπως συμμετέχωσι κατ' ἀναλογίαν,

α) εἰς τὰς καταρτισθείσας 15 ὑποεπιτροπὰς πρὸς μελέτην ἰδιαιτέρως καὶ ὑποβολὴν εἰσηγήσεων πρὸς τὴν Συνέλευσιν ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος : «'Ο Χριστός, ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου».

β) εἰς τὰς 6 ὑποεπιτροπὰς τῆς Συνελεύσεως πρὸς μελέτην τῶν ἑτέρων 6 θεμάτων καὶ

γ) εἰς τὰς καταρτισθείσας ἐπιτροπὰς πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν ἐπὶ τοῦ ἔργου τῶν τμημάτων.

'Η 'Αντιπροσωπεία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ἐπὶ τῇ βάσει τῶν δοθεισῶν συνοδικῶς ὁδηγιῶν, ἔλαβε μέρος εἰς πάσας τὰς συνεδρίας

τῆς Γεν. Συνελεύσεως καὶ τῶν ἐπὶ μέρους ἐπιτροπῶν πλὴν τῶν ἀναφερομένων εἰς τὰς συζητήσεις ἐπὶ τοῦ δ΄. θέματος «διεθνεῖς ὑποθέσεις».

Συμφώνως πρὸς τὸ πρόγραμμα κατ' ἀμφοτέρας τὰς ἑβδομάδας τῆς Συνελεύσεως ἐλάμβανον χώραν καθημερινῶς συνεδρίαι τῆς ὁλομελείας ἢ τῶν ὑποεπιτροπῶν τρὶς τῆς ἡμέρας τὴν πρωΐαν 10—12 μ.μ., 3— 5 καὶ ἑσπέρας 8—9.30΄. Τὸ καθημερινὸν πρόγραμμα ἐργασιῶν ἦτο ἀρκούντως πεφορτισμένον, ὡς ἐκ τούτου αἱ συσκέψεις τῶν Ὀρθοδόξων Ἀντιπροσώπων καὶ αἱ ἐπαφαὶ μετὰ τῶν Ἀντιπροσώπων τῶν ἄλλων ὁμολογιῶν ἐγένοντο μετὰ τὸ πέρας τῆς ἑσπερινῆς συνεδρίας.

Ἐν τῇ πρωϊνῇ συνεδρίᾳ τῆς Δευτέρας 16ης Αὐγούστου, ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Ἐπισκοπελιανοῦ Ἐπισκόπου Μπρόμλεϊν Ὄξναμ, ὁ Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Τσίστερ Γεώργιος Μὲλλ ἀνέγνωσε τὴν ἔκθεσιν περὶ τῶν πεπραγμένων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου κατὰ τὴν διαρρεύσασαν ἀπὸ τοῦ ἔτους 1948—1954 ἑξαετίαν.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπή, εἶπεν, συνεδριάσασα ἑξάκις, ἠσχολήθη εἰς τὴν προώθησιν τοῦ ἔργου τῶν Τμημάτων τοῦ Συμβουλίου, ἡ δὲ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ συνεδρίασε δωδεκάκις κατὰ τὸ αὐτὸ ἑξαετὲς διάστημα.

Κατὰ τὸ διάστημα τοῦτο, παρετήρησεν, ἡ παγκόσμιος κατάστασις ἐπεδεινώθη, ὁ «φυλετικὸς ἀνταγωνισμὸς ὠξύνθη». Εἰς τὰ ἄλυτα προβλήματα τῶν προσφύγων καὶ τῶν ἐκτοπισμένων ἔχουν προστεθῇ τὰ προβλήματα τῆς βόμβας ὑδρογόνου καὶ τόσα ἄλλα Ἡ αἴσθησις τῆς ἀπελπιστικῆς δίψης τῶν λαῶν τῆς Ἀσίας διὰ τροφήν, ἐνδύματα καὶ κατοικίαν καὶ διὰ μίαν καλῶς ὠργανωμένην πολιτικὴν ζωὴν ἔχει ἔτι μᾶλλον ἐξαπλωθῇ. Οὕτως ἔχει καταστῇ ἐπιτακτικὴ ἡ ἀνάγκη τῆς ὑπάρξεως ἑνὸς Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἐνίσχυσιν τῆς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν κοινωνίας καὶ φανέρωσιν τῆς Χριστιανικῆς μαρτυρίας......».

Ὁ Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἀνέλυσε τὸ ἔργον τῆς ἐπιτροπῆς πρὸς περίθαλψιν τῶν προσφύγων, ὀργάνωσιν τῆς νεολαίας καὶ ἀνάπτυξιν τῶν Οἰκουμενικῶν σπουδῶν. Εἰς τὸ τέλος τοῦ λόγου ὁ Ἐπίσκοπος Μπὲλλ ἀνεκοινώσατο τὸν θάνατον ἐξεχόντων μελῶν τοῦ Συμβουλίου, ὡς τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων Γερμανοῦ, τοῦ Δρος Γκόρμαν Σίσκυ καὶ τῆς Σάρρας Τσάκο.

Ἐξαίρων τὴν εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν συμβολὴν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Γερμανοῦ, τὸν ὁποῖον ἐχαρακτήρισεν ὡς παλαιὸν ἀγωνιστήν, εἶπεν :

«Ἡ Οἰκουνεμικὴ Κίνησις κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς τετάρτου αἰῶνος δὲν ἔσχε πλέον εὐγενῆ, πλέον πεπεισμένον καὶ πλέον ἱκανὸν ἀγωνι-

στήν. Ὀφείλομεν πολλὰ διὰ τὰς σχέσεις ἡμῶν μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν».

Ἐν τέλει ὁ Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐδήλωσεν ὅτι πρέπει πάντοτε νὰ ἀναμένωνται δυσκολίαι, οὐχ ἧττον ὅμως εἶναι ἐνθαρρυντικὸν ὅτι διαρκῶς αὐξάνει ἡ ἀμοιβαία μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν ἐμπιστοσύνη καὶ βαθεῖα κατανόησις.

Μετὰ τὸν Πρόεδρον τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ὁ Γεν. Γραμματεὺς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν Δρ. Βίσσερτ Τούφτ, ἀνέγνωσε τὴν ἔκθεσιν αὐτοῦ.

Η ΕΚΘΕΣΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΩΣ Δρ. ΒΙΣΣΕΡΤ ΤΟΥΦΤ

Σκοπὸς αὐτοῦ, ὡς ἐτόνισε, δὲν ἦτο νὰ ἀναλύσῃ τὰ περὶ τῆς ἱστορίας τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως καὶ τῆς ζωῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου, ἅτινα διαλαμβάνονται εἰς ἐκδοθέντα ἐπὶ τούτῳ βιβλία, ἀλλὰ νὰ ἑρμηνεύσῃ τὴν σημασίαν τῶν τελευταίων ἐξελίξεων καὶ νὰ θίξῃ ὡρισμένα σημεῖα σχετικῶς πρὸς τὰ παρόντα καὶ μέλλοντα καθήκοντα.

Ἐξαίρων ἐν ἀρχῇ τὴν ἐσωτερικὴν ἰσχὺν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, ὁ Δρ. Βίσσερτ Τούφτ, εἶπεν, ὅτι ἡ κίνησις αὕτη ἐγεννήθη ἐκ τῆς ζωηρᾶς ἐπιθυμίας δια τὴν ἐν κοινωνίᾳ ζωὴν καὶ ἐμφάνισιν τῶν ἐπὶ μέρους Ὁμολογιῶν, τὸ δὲ Παγκόσμιον Συμβούλιον συνεστήθη ἐκ τῆς διαπιστωθείσης ἀνάγκης, ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι ὁμιλῶσι πρὸς ἀλλήλας καὶ δρῶσιν ὁμοῦ πρὸς ἐκπλήρωσιν τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀποστολῆς αὐτῶν, ἄνευ ἐθνικῆς, φυλετικῆς ἢ ταξικῆς διακρίσεως.

«Αἱ Ἐκκλησίαι, εἶπεν, ἔχουν ἀνάγκην τῆς ἀλληλοβοηθείας διὰ νὰ φέρωσιν εἰς τὸν κόσμον τὴν προφητικὴν μαρτυρίαν σχετικῶς πρὸς ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ζωῆς. Διότι πῶς θὰ ἠδύναντο νὰ ἀναμένωσιν, ὅπως ἀκουσθῇ ἡ φωνὴ αὐτῶν, καθ' ἣν στιγμὴν ὁμιλοῦσαι πολλὰς καὶ συμπλεκομένας φωνάς» ;

Ἀνέλυσεν εἶτα τὸν σκοπὸν τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου, διασαφηνίσας ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον εἶναι ἓν ὄργανον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον σκοπόν. Εἶναι δὲ πλάνη νὰ νομίζηται ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον εἶναι ἢ τείνει νὰ γίνῃ μία Ὑπὲρ Ἐκκλησία, ὥς τι κέντρον διοικητικῆς δυνάμεως.

Ἀναφερόμενος εἰς τὰς ὑπαρχούσας μεταξὺ τῶν διαφόρων Ὁμολογιῶν διαφοράς, ἐδήλωσεν ὅτι δὲν εἶναι ὀρθὸν νὰ διακηρύττωμεν ὅτι αἱ περὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν τάξιν διαφοραὶ εἶναι τυχαῖαι καὶ ἄνευ σημασίας, διότι αἱ ἄλυτοι διαφοραὶ δύνανται νὰ ὁδηγήσωσιν εἰς ἀδιέξοδον. Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον δὲν ἀποβλέπει εἰς μίαν σχετικότητα; ἀλλὰ εἰς μίαν

ἔντιμον ἐξέτασιν τῶν διδαγμάτων τῆς πίστεως καὶ ὡς ἐκ τούτου ἀρνεῖται νὰ προωθήσῃ τὴν ὑπόθεσιν τῆς ἑνώσεως εἰς βάρος τῆς ἀληθείας.

Ἀφοῦ παρέσχε πληροφορίας περὶ τοῦ ἐπιτελεσθέντος, τῇ προθύμῳ συναντιλήψει τῶν μετεχουσῶν Ἐκκλησιῶν, κατὰ τὰ παρελθόντα ἕξ ἔτη ἔργου τῆς βοηθείας πρὸς τοὺς πρόσφυγας, τῆς ἱδρύσεως τοῦ Ἰνστιτούτου Οἰκουμενικῶν σπουδῶν ἐν Μπωσαὶ τῆς Ἑλβετίας, ἐπανέλαβεν ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον δὲν ἔχει ἀποδεχθῆ ὡρισμένην περὶ ἑνώσεως ἀντίληψιν «Τὸ καθῆκον ἡμῶν εἶναι διμερές. Πρῶτον νὰ ὑπομιμνήσκωμεν πολλάκις εἰς τὰς Ἐκκλησίας, ὅτι ἡ συνεργασία καὶ αἱ φιλικαὶ σχέσεις δὲν εἶναι ἀρκεταὶ διότι ἑνότης σημαίνει πλήρη καὶ ἀπεριόριστον Κοινωνίαν, καὶ δεύτερον νὰ δημιουργήσωμεν τοὺς ὅρους δι' ὧν αἱ Ἐκκλησίαι θὰ ἀλληλογνωρισθῶσι, θὰ ἀνταλλάξωσι σκέψεις καὶ θὰ διδαχθῶσιν ἐκ τῆς ἐπικοινωνίας οὕτως ὥστε οἱ τοῖχοι τῆς διαιρέσεως νὰ γίνωσι διαφανεῖς καὶ τελικῶς νὰ ἐκλείψωσιν».

Αἱ Οἰκουμενικαὶ ἀνελίξεις, συνέχισεν ὁ κ. Τούφτ, ὡδήγησαν τὰς ἐπὶ μέρους Ὁμολογίας κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη εἰς τὴν ἀνακεφαλαίωσιν τῆς ἰδιαιτέρας διδασκαλίας ἑκάστης καὶ ἐδημιούργησεν οὕτω μίαν ἰσχυρὰν ὁμολογιακὴν συνείδησιν. Παρὰ τὰς διαφωνίας ὅμως καὶ τὰς διαιρέσεις ταύτας, εἶπε, συνενούμεθα εἰς κοινὴν ἐνέργειαν ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου.

Ὡς πρὸς τὴν συμμετοχὴν τῶν Ἐκκλησιῶν εἰς τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον, ὁ Γεν. Γραμματεὺς ἀνέφερεν ὅτι αὕτη «εἶναι λίαν ἐνθαρρυντική. Ἐνῷ δὲ ἡ ἀντιπροσώπευσις τῶν ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ Ἐκκλησιῶν δὲν εἶναι οἵα ἔδει, ἡ συμμετοχὴ ἀντιπροσώπων ἐκ τῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἀφρικῆς ἐσημείωσε προόδους».

Παρετήρησεν ἐπίσης ὅτι Ἐκκλησίαι τινὲς μέλη τοῦ Συμβουλίου καὶ ἡ ἐν Κίνᾳ Ἐκκλησίᾳ, λόγῳ τοῦ νέου Κομμουνιστικοῦ καθεστῶτος δὲν ἠδυνήθησαν νὰ συμμετάσχωσι καὶ ἀνεφέρθη εἰς τὴν δήλωσιν τοῦ Ἀστελλοδάμου, καθ' ἣν πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι δέον νὰ ἀπολαύωσι πλήρους ἐλευθερίας ἐν τῇ ἐξασκήσει τοῦ ἔργου αὐτῶν.

Ὡς πρὸς τὴν στάσιν τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου, ὁ Δρ. Τοὺφτ εἶπεν, ὅτι ἀνεμένετο ὅπως ἐπιτραπῇ εἰς τινας Καθολικοὺς παρατηρητὰς ἵνα παρακολουθήσωσι τὸ ἔργον τῆς Συνελεύσεως, τοσούτῳ μᾶλλον ὅσῳ ἐν ἔτει 1949 τὸ Βατικανὸν ἐπέτρεψεν, ὅπως Ρωμαιοκαθολικοὶ Θεολόγοι παρευρεθῶσιν εἰς τὸ ἐν Λοὺνδ τῆς Σουηδίας Συνέδριον τῆς περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως Ἐπιτροπῆς.

«Ἀργότερον προσέθεσεν, ἐφάνη ὅτι ἡ ἀπαιτουμένη ἄδεια δὲν ἐδίδετο. Ἡ Ποιμαντορικὴ Ἐπιστολὴ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου τοῦ Σικάγου Καρ-

διναλίου Στρίτς, ἀνέφερε τοὺς λόγους τῆς ἀρνήσεως. Εἶναι ἐκπληκτικὸν ὅτι ἡ ἐπιστολὴ αὕτη δὲν ἀναφέρεται εἰς ὁδηγίας τοῦ Βατικανοῦ καὶ δεικνύει μεγάλην ἔλλειψιν κατανοήσεως τῶν ἀληθῶν ἡμῶν σκοπῶν». Ἀνέφερε δὲ προσέτι ὅτι ἀριθμὸς γνωστῶν Ρωμαιοκαθολικῶν ἐν Εὐρώπῃ Θεολόγων τοῦ Κέντρου Ἰστίνα, ἐξέδωκε σημαντικὸν ἄρθρον ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος, ὅπερ ἀποτελεῖ πολύτιμον συμβολὴν εἰς τὴν μελέτην τῆς συνελεύσεως. Χαρακτηριστικῶς δὲ εἶπεν : «Εἶναι καλὸν νὰ γνωρίζωμεν, ὅτι παρὰ τὰς ὑπαρχούσας βαθείας διαφοράς, παραμένει οὗτος σύνδεσμος».

Ἐν τέλει ὁ Δρ. Τούφτ, ἀφοῦ ἐξῆρε τὴν σημασίαν καὶ σπουδαιότητα τῆς δευτέρας Γενικῆς Συνελεύσεως, ἐξέφρασε τὴν βεβαιότητα, ὅτι πᾶσαι αἱ Ἐκκλησίαι—Μέλη ἐν πίστει, ἐλπίδι καὶ ἀγάπῃ θέλουσι συνεχίσει συμβολὴν αὐτῶν καὶ τὸ ἔργον τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Ἐν τῇ ἀπογευματινῇ συνεδρίᾳ τῆς Δευτέρας ὁ Αἰδεσ. Λέσλυ Κούκ, Πρόεδρος τῆς ὁρισθείσης ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς εἰδικῆς ὑποεπιτροπῆς πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν ἐπὶ τῆς λειτουργίας τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου, ἐν μακρᾷ ἐκθέσει, ἀνέπτυξε τὴν ἀναγκαιότητα τῶν εἰσηγουμένων ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τροποποιήσεων τῆς ὀργανώσεως καὶ τῶν ἐπὶ μέρους Κανονισμῶν τῶν τμημάτων τοῦ Συμβουλίου.

Ἐκ τῶν εἰσηγουμένων τροποποιήσεων ἡ σημαντικωτέρα εἶναι ἡ ἀναφερομένη εἰς τὸ προεδρεῖον. Ἐγένετο δηλ. πρότασις ὅπως εἰς τὸν εἰδικὸν Κανονισμὸν τοῦ Συμβουλίου προστεθῶσι τὰ ἀκόλουθα περὶ τοῦ Προεδρείου ἄρθρα :

α) Ὁ ἀνώτερος ἀριθμὸς τῶν Προέδρων θὰ εἶναι 6.

β) Εἷς Πρόεδρος δὲν θὰ ἔχῃ δικαίωμα ἐπανεκλογῆς διὰ τὴν ἀκολουθοῦσαν ἀμέσως περίοδον τῆς ὑπηρεσίας αὐτοῦ.

γ) Τὸ ὅριον τῆς ὑπηρεσίας ἑνὸς Προέδρου λήγει ἅμα τῇ λήξει τῶν ἐργασιῶν τῆς προσεχοῦς Συνελεύσεως ἀπὸ τοῦ διορισμοῦ αὐτοῦ.

δ) Ὁ Πρόεδρος ἢ οἱ Πρόεδροι εἶναι ἐξουσιοδοτημένοι ἵνα παρακάθηνται ἐν Συνελεύσει μετὰ πλήρους δικαιώματος λόγου καὶ ἀκόμη ὁσάκις δὲν ἔχουσι διορισθῇ ἀπὸ μέρους τῶν Ἐκκλησιῶν αὐτῶν ὡς ἀντιπρόσωποι, καὶ

ε) Ὁ Πρόεδρος ἢ οἱ Πρόεδροι εἶναι ἀπό γε ἀξιώματος μέλη τῆς Κεντρικῆς καὶ τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Εἰδικοὶ εἰσηγηταὶ παρουσίασαν εἰς τὴν Συνέλευσιν κατὰ τὰς διαφόρους συνεδριάσεις τῆς α΄ ἑβδομάδος δι᾽ ἐπὶ τούτῳ ὁμιλιῶν τὰ ἐπὶ μέρους θέματα.

Ἀπὸ δὲ τῆς Τρίτης, ἡ Συνέλευσις ἐχωρίσθη εἰς 15 ὁμίλους πρὸς συζήτησιν ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος : «Ὁ Χριστὸς ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου».

Δύο ὁμίλων προήδρευσαν Ὀρθόδοξοι Ἀντιπρόσωποι, ὁ καθηγητὴς κ. Ἀ. Ἀλιβιζᾶτος καὶ ὁ Δρ. Μαλίκ.

Ἕκαστος ὅμιλος συνεδρίαζεν ἐν ἰδιαιτέρᾳ αἰθούσῃ, εἶχε τὸν Πρόεδρον καὶ τὸν Γραμματέα, ὅστις ἐκράτει σημειώσεις ἐκ τῶν συζητήσεων. Αἱ σημειώσεις αὗται συνεκεντροῦντο τὸ ἑσπέρας ὑπὸ τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἥτις εἶχεν ἐπιφορτισθῇ ὅπως, ἐπὶ τῇ βάσει τῶν παρατηρήσεων τούτων, καταρτίσῃ τὴν σχετικὴν αὐτῆς πρὸς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν ἔκθεσιν.

Οἱ Ὀρθόδοξοι Ἀντιπρόσωποι κατανεμηθέντες εἰς πάντας σχεδὸν τοὺς ὁμίλους ἀνέπτυξαν τὴν Ὀρθόδοξον ἄποψιν ἐπὶ τῆς οὐσίας καὶ τοῦ περιεχομένου τῆς Χριστιανικῆς ἐλπίδος. Ἐπὶ πλέον δὲ συνερχόμενοι τακτικῶς ἀντήλλασσον σκέψεις καὶ κατέληξαν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως καταθέσωσι πρὸς τὴν Συνέλευσιν δήλωσιν, ἐν ᾗ νὰ ἀναπτύσσεται ἡ Ὀρθόδοξος ἐπὶ τῶν θιγομένων ἐν τῷ κυρίῳ θέματι σημείων ἄποψις.

Εἰς τὴν ἑσπερινὴν γενικὴν συνεδρίαν τῆς Δευτέρας καὶ πρὸ τῆς ἐνάρξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως, ἡ Θεολογικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἕβανστον ἐν ἐπισήμῳ τελετῇ, ἀπένειμε τιμῆς ἕνεκεν διπλώματα διδάκτορος Θεολογίας πρὸς τοὺς ἓξ Προέδρους τοῦ Συμβουλίου, ἤτοι τοὺς Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπον Καντουαρίας Δρ. Τζώφφρεϋ Φίσερ, Ἀρχιεπίσκοπον Θυατείρων κ. Ἀθηναγόραν, τὸν Θεοφ. Ἐπίσκοπον Ὄξναμ κ. Μπρόμλεϋ, τὸν Πάστορα κ. Μάρκον Μπέγκνερ καὶ τὸν Ἐπίσκοπον κ. Ἔϊβιντ Μπεργκράβ, τέως ἀρχηγὸν τῆς ἐν Νορβηγίᾳ Ἐκκλησίας. Ὁ ἕκτος τιμηθεὶς Πρόεδρος ἦτο ὁ Ἐπίσκοπος Τσίτσεστερ Δρ. Μπέλλ.

Ἐν τῇ πρωϊνῇ συνεδρίᾳ τῆς Τετάρτης, 18ης Αὐγούστου, μετὰ μακρὰν συζήτησιν καί τινας τροποποιήσεις, ἐνεκρίθη ἡ εἰσήγησις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τῆς λειτουργίας καὶ τῶν ἐπὶ μέρους Κανονισμῶν, γενομένου ἀποδεκτοῦ ὅπως τὸ Προεδρεῖον τοῦ Συμβουλίου ἀνανεοῦται ἀνὰ ἑξαετίαν.

Εἰσηγήσει δὲ τῆς ἐπὶ τῶν διορισμῶν Ἐπιτροπῆς, ἡ Συνέλευσις ἐξέλεξε τοὺς Προέδρους καὶ τὰ Μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Οὕτω ἀντὶ τῶν ἀποχωρούντων Προέδρων Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Καντουαρίας Δρ. Τζώφφρεϋ Φίσερ, Ἀρχιεπισκόπου, Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρα, τοῦ Ἐπισκόπου Ὄξναμ κ. Μπρόμλεϋ, τοῦ Ἐπισκόπου κ. Ε. Βέργκραβ καὶ τοῦ Δρ. Μάρκου Μπενιὲ ἐξελέγησαν :

α) Ὁ Σεβ. Ἐπίσκοπος Σέριλ, Προεδρεύων Ἐπίσκοπος τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ἐπισκοπελιανῶν,
β) Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμρεικῆς κ. Μιχαήλ,
γ) Ὁ Ἐπίσκοπος Ὄθων Διμπέλιους, Πρόεδρος τῆς Εὐαγγελικῆς Ἐκκλη-

σίας τῆς Γερμανίας.

δ) Ὁ Ἐπίσκοπος Σάντι Οὐμπέρτο Μπαρπιέρι, Πρόεδρος τῶν ἐν Ἀργεντινῇ, Οὐρουγουάῃ καὶ Βολιβίᾳ Μεθοδιστῶν,

ε) Ὁ Σεβ. Ἰωάννης Μὰρ—Τομὰ τῆς ἐν Μαλαμπὰρ τῶν Ἰνδιῶν Συριανῆς Ἐκκλησίας,

στ) Ὁ Αἰδεσ. Τζὼν Μπάλυ, Πρεσβυτεριανὸς τῆς Σκωτίας, Διευθυντὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου τοῦ Ἐδιμβούργου.

Ὡσαύτως ὁ ἀποχωρῶν Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς Ἐπίσκοπος τοῦ Τσίτσεστερ Δρ. Μπέλ, ἐξελέγη ἐπίτιμος Πρόεδρος εἰς ἀναγνώρισιν τῆς 35ετοῦς συνεργασίας αὐτοῦ εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν. Κατὰ τὸν Κανονισμὸν οἱ νέοι Πρόεδροι μέλλουσι νὰ ἀναλάβωσι τὰ καθήκοντα αὐτῶν μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

Τὸ ἑσπέρας τῆς Πέμπτης ἡ Συμφωνικὴ Ὀρχήστρα τοῦ Σικάγου εἰς τὸ Πάρκον Ραβίνια, ἔδωκε συναυλίαν θρησκευτικοῦ ὕμνου πρὸς τιμὴν τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως.

Ἀπὸ τῆς Παρασκευῆς, 20ῆς Αὐγούστου, ἤρξαντο αἱ συνεδρίαι τῶν Τμημάτων τοῦ Συμβουλίου, εἰς ἃ κατενεμήθησαν καὶ ἀναλόγως τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως πρὸς μελέτην τῶν ὑπὸ διαρκῶν Ἐπιτροπῶν καταρτισθεισῶν ἐκθέσεων περὶ τοῦ ἐπιτελεσθέντος ἐν ἑκάστῳ Τμήματι κατὰ τὴν διαρκέσασαν ἑξαετίαν ἔργου καὶ τὴν ὑποβολὴν εἰσηγήσεως πρὸς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς Παρασκευῆς, 19ης Αὐγούστου καὶ ὥραν 4ην μ.μ. ὁ Πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ Στρατηγὸς Ἀϊζενχάουερ, ἀποδεχθεὶς πρόσκλησιν τοῦ Π. Σ. Ε. προσῆλθεν εἰς Ἔβανστον καὶ προσεφώνησε τὰ μέλη τῆς Β΄. Γενικῆς Συνελεύσεως. Ἡ Τελετὴ τῆς Προεδρικῆς ἐπισκέψεως ἔλαβε χώραν εἰς τὸν πρὸ τῆς βιβλιοθήκης τοῦ Πανεπιστημίου ἀνοικτὸν χῶρον. Ἐκτὸς τῶν Ἀντιπροσώπων περὶ τὰς 25 χιλιάδας πρόσωπα εἶχον προσέλθῃ εἰς τὴν τελετήν. Τὸν Ἐξοχ. Πρόεδρον ὑπεδέχθησαν οἱ Πρόεδροι τοῦ Π. Σ. Ε., ὁ Γενικὸς Γραμματεύς, ὁ Πρύτανις, οἱ καθηγηταὶ τοῦ Πανεπιστημίου. Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Δρ. Τζώφφρεϋ Φίσερ προσηγόρευσε τὸν κ. Πρόεδρον καὶ ηὐχαρίστησεν ἐκ μέρους τῆς Συνελεύσεως διὰ τὴν τιμητικὴν ἐπίσκεψιν ὡς καὶ διὰ τὴν εὐγενῆ φιλοξενίαν καὶ περιποιήσεις τῶν μελῶν ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς. Ἀκολούθως ὁ κ. Πρόεδρος ἐξεφώνησε σημαντικὸν λόγον, διὰ τοῦ ὁποίου ἐκφράσας τὴν χαρὰν αὐτοῦ καὶ σύμπαντος τοῦ Ἀμερικανικοῦ λαοῦ διὰ τὴν σύγκλησιν ἐν Ἀμερικῇ τῆς Β΄ Γεν. Συνελεύσεως, ἐτόνισεν ὅτι ἡ ἐπίδρασις τῆς θρησκείας ἐπὶ τῆς ζωῆς τῶν Χριστιανῶν εἶναι σημαντικὴ καὶ ὅτι ἡ πίστις πρὸς τὸν Θεὸν εἶναι προϋπόθεσις

διὰ μίαν εἰρηνικὴν καὶ εὐτυχῆ ζωὴν καὶ ηὐχήθη ἐπιτυχίαν εἰς τὸ ἔργον τῆς Συνελεύσεως.

Κατὰ τὴν ἑσπερινὴν ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου συνεδρίαν τῆς Δευτέρας, 23ης Αὐγούστου, ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως κ. Γεννάδιος, Πρόεδρος τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας ἀπηύθυνε πρὸς τὴν Β΄. Γεν. Συνέλευσιν τὸ συνημμένως ὑποβαλλόμενον Μήνυμα ἐξ ὀνόματος τοῦ Οἰκουμεν. Πατριαρχείου.

Ἀπὸ δὲ τῆς Τρίτης, 24ης Αὐγούστου ἤρξαντο συνεδριάζουσαι αἱ Ὑποεπιτροπαὶ τῆς Συνελεύσεως πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν ἐπὶ τῶν ἐκθέσεων περὶ τῶν ἓξ θεμάτων.

Τῇ πρωΐᾳ τῆς Τετάρτης, 25ης Αὐγούστου ἐν τῷ Ναῷ τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου Σικάγου ἐτελέσθη ἡ Ὀρθόδοξος Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου μετὰ τοῦ Ρώσσου Θεοφιλ. Ἐπισκόπου κ. Ἰωάννου Σαχόφσκυ, τοῦ Πανοσιολ. Ἀρχιμ. κ. Μαξίμου Ρεπανέλλη, τοῦ Αἰδ. Πρωτοπρεσβυτέρου κ. Γ. Φλορόφσκυ, τοῦ Ἱερολ. Διακόνου κ. Χρυσ. Κωνσταντινίδου καὶ ἄλλων ἐξ Ἀμερικῆς Ἱερέων μεθ᾽ ἣν ἔψαλλεν ἡ χορῳδία τοῦ Ναοῦ.

Κατὰ τὴν ἱεροτελεστίαν παρέστησαν πολλοὶ ἐκ τῶν ἐπισήμων καὶ τῶν μελῶν τῆ ςΣυνελεύσεως, οἵτινες παρηκολούθησαν αὐτὴν μετὰ προσοχῆς καὶ ἔλαβον ἐν τέλει τὸ διανεμηθὲν ἀντίδωρον.

Ἀπὸ τῆς Τετάρτης ἐπανελήφθησαν αἱ συνεδρίαι τῆς ὁλομελείας πρὸς συζήτησιν τῆς ἐκθέσεως τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ Κυρίου θέματος καὶ ἐκθέσεις τῶν Τμημάτων τῶν Ὑποεπιτροπῶν, ἡ συζήτησις αὕτη ἐξηκολούθησε μέχρι τῆς λήξεως τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως τῇ Τρίτῃ 31ῃ Αὐγούστου.

Ἡ συζήτησις ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος ὑπῆρξε μακρὰ ἐγείρασα πολλὰς ἀντιρρήσεις μεταξὺ τῶν μελῶν τῆς Συνελεύσεως. Ἡ Συντονιστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐν τῇ ἐκθέσει αὐτῆς ἀνεγνώρισεν ὅτι ὑπάρχουν διαφωνίαι. Μετὰ μακρὰν συζήτησιν ἀπεφασίσθη ὅπως τὸ θέμα τοῦτο ὁμοῦ μετὰ τῆς ἐκθέσεως παραπεμφθῇ εἰς τὰς Ἐπιρτοπὰς μέλη πρὸς μελέτην. Ἀνετέθη δὲ τῇ Συντονιστικῇ Ἐπιτροπῇ ὅπως καταρτίσῃ διάγγελμα τῆς Συνελεύσεως πρὸς τὸν Χριστιανικὸν Κόσμον. Τὸ διάγγελμα τοῦτο ὑποβληθὲν ἐνεκρίθη ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως. Ἀντίγραφον μεταφράσεως ὑποβάλλεται συνημμένως ὧδε.

Κατὰ τὴν βραδυνὴν συνεδρίαν τῆς Συνελεύσεως, τὴν Παρασκευὴν 27ην Αὐγούστου, ὡμίλησε πρὸς τὴν Συνέλευσιν ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ ἐπὶ τοῦ θέματος : Ἡ ἐν τῷ κόσμῳ ἔντασις καὶ ἡ ἐ-

νότης ἡμῶν ἐν Χριστῷ».

Μελετηθεισῶν πασῶν τῶν ὑπὸ τῶν διαφόρων Ἐπιτροπῶν καὶ τμημάτων ὑποβληθεισῶν ἐκθέσεων ἐπὶ τῶν θεμάτων τοῦ Συνεδρίου, τῇ πρωΐᾳ τῆς Τρίτης 3ην Αὐγούστου καὶ ὥρα 11η, ἐκηρύχθη τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως.

Τῇ πρωΐᾳ τῆς Τρίτης μετὰ τὴν ἐξάντλησιν τῶν τελευταίων θεμάτων τῆς Ἡμερησίας Διατάξεως, ὁ Καθηγητὴς κ. Ἀμίλκας Ἀλιβιζᾶτος ἀπὸ μέρους τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας προέτεινεν ὅπως ἡ Γ΄. Γενικὴ Συνέλευσις συνέλθη ἐν τῇ νήσῳ Ρόδῳ τῆς Μεσογείου καὶ περιοχῇ ἔνθα ἔδρασεν ὁ Μέγας Ἱεραπόστολος τῶν Ἐθνῶν Παῦλος.

Ἐπίσης ἀντιπρόσωπος τῆς Ἐκκλησίας Ἰαπωνίας προέτεινεν ὡς τόπον τῆς Συνελεύσεως τὴν Ἰαπωνίαν χώραν τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς.

Ἡ Γενικὴ Συνέλευσις, εὐχαριστήσασα διὰ τὰς ὑποβληθείσας προτάσεις, παρέπεμψε ταύτας τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ, ἥτις πρόκειται νὰ καθορίσῃ εἰς προσεχῆ συνεδρίαν αὐτῆς, τὸν τόπον καὶ τὸν χρόνον τῆς Γ΄. Γενικῆς Συνελεύσεως.

Εἶτα ὁ Πρόεδρος τῆς συνεδρίας ἐκείνης Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας Δρ. Τζώφφρεϋ Φίσσερ ηὐχαρίστησε τὰς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας, τὴν Ἀμερικανικὴν Κυβέρνησιν, πάσας τὰς Κυβερνητικὰς ἀρχὰς τοῦ Σικάγου, τὰς τοπικὰς τοιαύτας,, καὶ τοῦ Ἔβανστον, διὰ τὴν λαμπρὰν φιλοξενίαν καὶ διευκόλυνσιν κατὰ τὴν ἔλευσιν καὶ παραμονὴν τῶν Ἀντιπροσώπων ἐν Ἀμερικῇ.

Ὁ Πρόεδρος ηὐχαρίστησεν ἐπίσης τοὺς Προέδρους τῶν Ἐπιτροπῶν καὶ πάντα τὰ μέλη τῆς Συνελεύσεως διὰ τὴν πρόθυμον αὐτῶν συνεργασίαν ἐν τῇ διεκπεραιώσει τῶν θεμάτων τῆς ἡμερησίας Διατάξεως.

Ὡσαύτως ὁ Δρ. Φίσσερ ἐξέφρασε τὴν εὐαρέσκειαν τῆς Συνελεύσεως πρὸς τὸν Γενικὸν Γραμματέα Δρ. Βίσερ Τούφτ, τὸν ὁποῖον ἐχαρακτήρισεν ὡς ἰσχυρὸν ἐκτελεστικὸν ὄργανον τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου.

Ἐπίσης εὐχαριστίας ἐξέφρασε πρὸς τοὺς διευθυντὰς τῶν τμημάτων τοῦ Συμβουλίου καὶ πρὸς ὅλον τὸ προσωπικὸν τῆς Συνελεύσεως.

Ὁ Ἐπίσκοπος Τσίτσεστερ κ. Γεώργιος Μπέλ, ἐξέφρασε τὰς εὐχαριστίας τῆς Συνελεύσεως πρὸς τοὺς ἀποχωροῦντας Προέδρους τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου, οἱ ὁποῖοι διὰ τῆς πείρας καὶ τῆς σοφίας των διώκησαν μετὰ συνέσεως τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον κατὰ τὴν πρώτην αὐτοῦ ἑξαετίαν καὶ κατηύθυναν ἐπιτυχῶς τὰς ἐργασίας τῆς Β΄. Γενικῆς Συνελεύσεως.

Ἐν τέλει ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Καντουαρίας ηὐχήθη ἐπιτυχίαν εἰς τοὺς ἐκλεγέντας νέους Προέδρους τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου.

Αἱ ἐργασίαι τῆς Συνελεύσεως ἐπεσφραγίσθησαν ἐν τέλει διὰ θρησκευτικῆς τελετῆς ἐν τῇ πρώτῃ Μεθοδιστικῇ Ἐκκλησίᾳ τῇ συμμετοχῇ πάντων τῶν Ἀντιπροσώπων.

Μετὰ τὸ πέρας τῶν ἐργασιῶν τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως τὰ μέλη τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς παραμείναντα ἐν Ἔβανστον μέχρι τῆς Πέμπτης 2ας Σεπτεμβρίου, συνεδρίασαν πρὸς ἐκλογὴν τοῦ Προεδρείου τῆς Κ. Ἐπιτροπῆς καὶ Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, διορισμὸν τοῦ προσωπικοῦ τοῦ Συμβουλίου, διεκπεραίωσιν τῶν παραπεμφθέντων ὑπὸ τῆς Γεν. Συνελεύσεως θεμάτων καὶ καταρτισμὸν διαφόρων ὑποεπιτροπῶν.

Οὕτω εἰσηγήσει τῆς ἐπὶ τῶν διορισμῶν ἐπιτροπῆς, Πρόεδρος τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ἐξελέγη ὁ Δρ. Φραγκλῖνος Φράϋ, ἐκ τῆς ἐν Ἀμερικῇ Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας, Ἀντιπρόεδρος ὁ Δρ. Ἔρνεστ Παίην βαπτιστὴς ἐξ Ἀγγλίας.

Εἰσηγήσει τῆς αὐτῆς ἐπὶ τῶν διορισμῶν Ἐπιτροπῆς, ἐξελέγησαν τὰ 12 μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς καὶ τῶν Ἐπιτροπῶν Μελετῶν.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἐπαναδιώρισε μετ' ἐπαίνων τὸν Δρ. Βίσερ Τούφτ, ὡς Γενικὸν Γραμματέα τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν καθὼς ἐπίσης καὶ τοὺς διευθυντὰς καὶ λοιπὸν προσωπικὸν τῶν πέντε τμημάτων.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπή, μελετήσασα τὰ παραπεμφθέντα αὐτῇ θέματα, προέβη εἰς τὴν διεκπεραίωσιν αὐτῶν καὶ κατήρτισεν ὡρισμένας ὑποεπιτροπὰς πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν ἐπὶ ὡρισμένων ζητημάτων.

Ὡς χρόνος τῆς πρώτης συνεδρίας τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς ὡρίσθη ὁ προσεχὴς μὴν Φεβρουάριος. Ὁ τόπος θέλει καθορισθῇ προσεχῶς.

Ἡ Κεντρικὴ Ἐπιτροπὴ ἔκλεισε τὰς ἐργασίας αὐτῆς διὰ θρησκευτικῆς τελετῆς ἐν τῇ πρώτῃ Μεθοδιστικῇ Ἐκκλησίᾳ, περὶ τὴν μεσημβρίαν τῆς Πέμπτης 2ας Σεπτεμβρίου.

Λόγῳ τοῦ σχοινοτενοῦς τοῦ κυρίου θέματος τῶν ἑτέρων 6 θεμάτων καὶ τῶν ἐκθέσεων δὲν διελάβομεν ἀνωτέρω περὶ τοῦ περιεχομένου αὐτῶν καθ' ὅσον ταῦτα δέον νὰ ὑποβληθῶσιν ἀκέραια εἰς τὰς οἰκείας Ἐκκλησίας, οὐχ ἧττον ὅμως κρίναμεν ἀπαραίτητον πρὸς ἐνημέρωσιν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καὶ τῆς περὶ Αὐτὴν Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου ὑποβάλλομεν περιλήψεις αὐτῶν.

Τὸ κύριον θέμα : «Ὁ Χριστὸς ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου», ὑποδιαιρεῖται εἰς τὰ ἑξῆς τέσσαρα κεφάλαια :

1) Ὁ Χριστὸς ἡ ἐλπὶς ἡμῶν.
2) Ὁ Χριστὸς καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ .
3) Ὁ Χριστὸς καὶ ὁ κόσμος.

4) Σύνοψις τοῦ θέματος :

Ἐν τῷ πρώτῳ Κεφαλαίῳ «Ὁ Χριστὸς ἡ ἐλπὶς ἡμῶν», τονίζεται ὅτι ἡ Χριστιανικὴ ἐλπὶς δὲν εἶναι προέκτασις τοῦ πόθου ἡμῶν ἐπὶ ἑνὸς ἀγνώστου μέλλοντος, ἀλλὰ προϊὸν τῶν ἐν τῇ ἱστορίᾳ ἐνεργειῶν τοῦ Θεοῦ καὶ πρὸ παντὸς τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ. Τὸ ἐξαιρετικὸν τοῦτο γεγονὸς ἀποτελεῖ διαβεβαίωσιν τῆς πίστεως ὅτι ὁ Χριστὸς ἐνίκησε τὸν κόσμον καὶ ὅλας τὰς δυνάμεις τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ἡ ἀνάστασις ἀποτελεῖ ἐγγύησιν περὶ τῆς ὑποσχέσεως τοῦ Θεοῦ ὅτι ἡ νίκη αὐτοῦ θέλει ἐκδηλωθῆ πρὸς πάντας.

Ἡ ἐλπὶς ἡμῶν προέρχεται ἐκ τοῦ Θεοῦ. Καὶ ἐπειδὴ ὁ Θεὸς θέλει ἡμᾶς Ἁγίους δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ ἐλπίδος ἐν Θεῷ, παρὰ μόνον ὅταν ὁμιλῶμεν περὶ κρίσεως καὶ μετανοίας. Διὰ τοῦτο πᾶν ὅ,τι λέγομεν, τὸ λέγομεν ὑπὸ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ. Ὁ σταυρὸς εἶναι τὸ μέρος ἐκεῖνο ἐν τῷ κέντρῳ τῆς Παγκοσμίου ἱστορίας, ἔνθα ὁ Κύριος τῆς ἱστορίας ἐξέθηκε τελικῶς τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ ἀνέλαβεν ἐφ᾽ ἑαυτὸν τὴν ἁμαρτίαν ταύτην. Ὁ Ἐσταυρωμένος Κύριος εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου.

Διὰ τοῦτο ἡ ἐλπὶς περὶ τῆς ὁποίας ὁμιλοῦμεν ἀρχίζει ἐκ τοῦ σημείου ἀπὸ τοῦ ὁποίου ἡμεῖς καὶ οἱ πόθοι ἡμῶν ἐξεμηδενίσθησαν.

Ἡ περὶ τῆς ἐλπίδος ἐπαγγελία ἔρχεται εἰς ἡμᾶς ἐκ τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ὅπου διαπιστοῦται ἡ πιστότης τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν Ἰσραήλ. Ἡ Καινὴ Διαθήκη ἀναγγέλλει ὅτι ὁ ὑπεσχημένος Λυτρωτὴς ἦλθεν. Αἱ δυνάμεις τῆς νέας βασιλείας ἐνεργοῦσιν εἰς τὸν κόσμον ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ καὶ ἐν τῷ ἐκχυθέντι εἰς τοὺς ἀνθρώπους ἁγίῳ Πνεύματι.

Ἐν Ἰησοῦ Χριστῷ ἄρχεται μία νέα ἀνθρωπότης. Ὡς ἀποθνήσκομεν ἐν Χριστῷ, ἀνιστάμεθα ἐν αὐτῷ ἵνα λάβωμεν τὸ ζωοποιὸν Πνεῦμα καὶ μετάσχωμεν ἐν τῇ δόξῃ καὶ βασιλείᾳ Αὐτοῦ. Εἰς ἡμᾶς τοὺς ἀναγεννηθέντας τὰ πάντα φαίνονται καινά. Βλέπομεν τὴν ἀτομικὴν καὶ κοινωνικὴν ζωὴν ὑπὸ νέαν προοπτικήν.

Ἡ πορεία τῆς ἱστορίας ἔχει μεταμορφωθῆ. Ἂν καὶ ζῶμεν ἐν νέῳ αἰῶνι, ἐν τούτοις ἡ πραγματικότης καὶ ἡ ἰσχὺς αὐτοῦ δὲν ἔχουν εἰσέτι ἀποκαλυφθῆ. Τόσον ὁ κόσμος τῆς φύσεως ὅσον ἡ κοινωνία τῶν ἀνθρώπων εἶναι ἀκόμη περιπεπλεγμένη ἐν τῇ ἀνομίᾳ τοῦ ἀλυτρώτου αἰῶνος καὶ ἀναμένουσι τὴν ἀπελευθέρωσιν αὐτῶν.

Διὰ τοῦτο οὔτε ἡ Ἐκκλησία οὔτε οἱ Χριστιανοὶ δύνανται νὰ ἀποφύγωσι τὰ δεινὰ ἀκόμη δὲ καὶ τὴν καταστροφήν. Διότι ἡ Ἐκκλησία πρέπει νὰ ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ, ὁ ὁποῖος ἐσταύρωσε τὸν Κύριον.

Τὰ δεινὰ ἅτινα ἐπέρχονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν ὑπομιμνήσκουν ὅτι κατὰ τὸν παρόντα αἰῶνα ἡ Ἐκκλησία δὲν τολμᾷ νὰ ἐπαναπαυθῇ εἰς ἐπί-

γειον εἰρήνην καὶ εὐδαιμονίαν. Ταῦτα εἶναι σημεῖα τῶν καιρῶν, τὰ ὁποῖα πρέπει νὰ κρατῶσι πάντα Χριστιανὸν καὶ πᾶσαν Χριστιανικὴν κοινωνίαν ἐν ἐγρηγόρσει, ἐπὶ τῇ σκέψει ὅτι ἡ Ἐκκλησία ἐπὶ τῆς γῆς εἶναι πάροικος λαός, ὁ ὁποῖος ὡς ἐκ τῆς κλήσεως αὐτοῦ δὲν πρέπει νὰ εὑρίσκηται ἐν εἰρήνῃ μετὰ τῶν δυνάμεων τοῦ πονηροῦ. Τὸ γεγονὸς ὅτι ἡ ἐλπὶς ἡμῶν εὑρίσκεται ἐν τῇ βασιλείᾳ, ἥτις ἦλθε καὶ μέλλει νὰ ἔλθῃ, δίδει εἰς τὴν ζωὴν παντὸς πιστεύοντος διπλοῦν προσανατολισμόν, πρὸς τὴν παροῦσαν καὶ τὴν μέλλουσαν ζωήν.

Δὲν γνωρίζομεν καλῶς τὸν χαρακτῆρα τῆς μελλούσης βασιλείας καθότι ὁ Θεὸς ἔχει κλείσῃ τοὺς ὀφθαλμοὺς τῆς πίστεως, ὡς πρὸς τὸ σημεῖον αὐτό· γνωρίζομεν σχετικῶς τὴν πλήρη φαντασίας γλῶσσαν τῶν Ἁγίων Γραφῶν. Ἡ καθαρὰ καρδία θὰ εἴδῃ εἰς τὸν Θεόν. Θὰ ὑπάρξῃ καινὸς οὐρανὸς καὶ καινὴ γῆ. Οἱ νεκροὶ θὰ ἀναστῶσιν. Ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ θὰ καλύψῃ τὴν γῆν. Ἀπειράριθμος χορὸς θὰ ψάλλῃ τὸ Ἀλληλούϊα εἰς δόξαν Θεοῦ. Ἡ ἔκτασις τῆς βασιλείας αὐτῆς θὰ εἶναι παγκόσμιος. Ὡς πρὸς τὸν χρόνον δὲ ταύτης τῆς βασιλείας οὐδὲν σαφῶς γνωρίζομεν. Ὁ Κύριος εἶπεν ὅτι πρέπει νὰ εἴμεθα πάντοτε ἕτοιμοι. Ἡ ὑπακοὴ ἡμῶν εἶνε τὸ μέτρον τῆς ἐλπίδος ἡμῶν.

Ἐν τῷ Β΄. κεφαλαίῳ «Ὁ Χριστὸς καὶ ὁ λαὸς Αὐτοῦ» ἀναλύεται ἡ ἵδρυσις τῆς Ἐκκλησίας, ἡ ἀποστολή, ἡ ἑνότης καὶ ἡ ἀνανέωσις αὐτῆς. Ὁ Χριστὸς ἐκάλεσε τὸν λαόν Του ὡς φορέα τῆς ἐλπίδος, ὡς σημεῖον καὶ μαρτυρίαν τῶν μεγάλων ἔργων τῆς ἐλπίδος, τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία ἐνεφανίσθη μικρά, ἄσημος κοινότης, τυχοῦσα κακῆς ὑποδοχῆς ἐν τῷ μεγάλῳ τότε κόσμῳ. Ἡ Ἐκκλησία σήμερον ζῇ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ διὰ τῆς κηρύξεως τοῦ Εὐαγγελίου, τῶν μυστηρίων, τῆς λατρείας, καὶ τῆς κοινωνίας ἐν ἁγίῳ Πνεύματι. Οὕτω ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μαρτυρία καὶ ἐκδήλωσις τῶν ἔργων τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ σημεῖον τῶν ὅσων κάμει καὶ θὰ κάμῃ ὁ Θεός. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ μέσον διὰ τοῦ ὁποίου ὁ Θεὸς ἐπιτελεῖ τὸν σκοπόν του. Εἶναι τὸ ἔδαφος ἐν τῷ ὁποίῳ ἡ δόξα τοῦ Θεοῦ ἐκδηλωθεῖσα ἤδη ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, θὰ ἀποκαλυφθῇ πρὸς ὅλον τὸ σύμπαν. Ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἓν ἱστορικὸν σῶμα ἀποτελεῖται ἐξ ἀδυνάτων, ἀμαθῶν καὶ ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων.

Ἡ Ἐκκλησία ὡς ἐκ τῆς φύσεως αὐτῆς ἔχει μεγάλην ἀποστολὴν ἐν τῷ κόσμῳ. Ἡ ἀποστολὴ αὕτη εἶναι ἡ συμμετοχὴ ἡμῶν εἰς τὸ ἔργον τοῦ Θεοῦ, τὸ ὁποῖον τοποθετεῖται μεταξὺ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Χριστοῦ, ἵνα ἐγκαινιάσῃ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ τῆς ἐκ δευτέρου ἐνδόξου ἐλεύσεως αὐτοῦ ἵνα κατευθύνῃ τὴν βασιλείαν ταύτην πρὸς τὴν τελείωσιν.

Ὡς ὄργανον τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τῆς γῆς ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἐν τῇ οὐσίᾳ αὐτῆς μία, ὅπου ὁ εἷς Χριστὸς ἐνεργεῖ, ὅπου ἡ πρὸς Αὐτὸν Ἀποστολικὴ μαρτυρία ἐκδηλοῦται ἐν λόγῳ καὶ μυστηρίῳ ἐκεῖ ὑπάρχει μία Ἐκκλησία. Ὅλοι προερχόμεθα ἐξ Αὐτοῦ, ὅλοι πορευόμεθα πρὸς Αὐτόν, καὶ Ἐκεῖνος εἶναι ἐν μέσῳ ἡμῶν. Ὁ τριπλοῦς δεσμὸς οὗτος εἶναι ἰσχυρότερος πάσης μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν διαφωνίας διότι ὁ δεσμὸς οὗτος ἔχει δημιουργηθῇ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει νὰ ἐπιβεβαιώσωμεν τοῦτο ἐν ὄψει πάσης ἀντιφάσεως. Ἡ ἑνότης τῆς Ἐκκλησίας καλύπτεται ἐκ τῶν διαιρέσεων. Ἀλλ' ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει μετὰ βεβαιότητος ὅτι εἰς τὸ τέλος τῆς ὁδοιπορείας αὐτῆς θέλει ἐκδηλωθῇ ἡ ἑνότης αὐτῆς ἐν Χριστῷ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ νέα δημιουργία τοῦ Θεοῦ, ἡνωμένη μετὰ τοῦ Χριστοῦ ὡς τὸ σῶμα πρὸς τὴν κεφαλήν. Ἡ Ἐκκλησία γνωρίζει ὅτι εἶναι μία κοινωνία ἀποτελουμένη ὄχι ἐκ τελείων, ἀλλ' ἐξ ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἔχουν ἐπιμόνως τὴν ἀνάγκην τῆς χάριτος καὶ τῆς εὐσπλαγχνίας τοῦ Θεοῦ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι εἷς πνευματικὸς ἀγὼν συνεχιζόμενος ἐν τῇ δυνάμει τοῦ Χριστοῦ. Ἡ Ἐκκλησία προχωρεῖ ἀποβλέπουσα εἰς τὴν οὐράνιον πόλιν, γνωρίζουσα ὅτι μετέχει τῆς ζωῆς τῆς πόλεως ταύτης ἀκόμη καὶ ἐνταῦθα.

Ἐν Χριστῷ ὁ Θεὸς ἔχει θριαμβεύσει. Ἐν τῷ σταυρῷ ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐκέρδισε τὸν ἀγῶνα. Ἐκεῖνος ὅστις ἐσταυρώθη δι' ἡμᾶς, δι' ἡμᾶς ἀνέστη ἐκ νεκρῶν. Ἕπεται λοιπὸν ὅτι καὶ ἡμεῖς ὁ λαὸς αὐτοῦ μετέχομεν καὶ θὰ μετέχωμεν τῆς δόξης Αὐτοῦ. Τοῦτο εἶναι ὁ θρίαμβος τῆς χάριτος, ὅστις μᾶς ἐνισχύει τὴν πίστιν διὰ τὴν νίκην ἐπὶ τῶν δυνάμεων τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ὅπου κηρύσσεται καὶ ἀκούεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ, ὅπου ὁ ὑπερήφανος ταπεινοῦται καὶ ὁ ταπεινὸς ὑψοῦται, ἐκεῖ ἡ Ἐκκλησία ἐξυμνεῖ τὸν θρίαμβόν τοῦ Κυρίου της. Ὁ ὁρατὸς ὀργανισμὸς τῆς Ἐκκλησίας ἐξαφανίζεται σὺν τῷ χρόνῳ, ἀλλ' ὁ ἐκλεκτὸς λαὸς τοῦ Θεοῦ θὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. Ὅλοι θὰ ἀποθάνωμεν ἡ μία γενεὰ μετὰ τὴν ἄλλην, ἀλλὰ ὁ Χριστὸς ἀπέθανε καὶ ἀνέστη. Οἱ πιστεύοντες εἰς Χριστὸν εἶναι ἀκόμη μέλη τοῦ ζῶντος σώματος αὐτοῦ, ἐν τῇ κοινωνίᾳ τῶν Ἁγίων μένουσιν ἡνωμένοι ὁ εἷς μετὰ τοῦ ἄλλου.

Ἐν τῷ Γ΄ κεφαλαίῳ ὁ Χριστὸς καὶ ὁ κόσμος ἀναλύεται ὅτι ὁ Θεὸς κατευθύνει τὴν ἱστορίαν τοῦ κόσμου. Τὸ κέντρον τῆς ἱστορίας εἶναι ἡ ἐπίγειος ζωή, ὁ σταυρὸς καὶ ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ δημιουργὸς τοῦ κόσμου καὶ ὅλος ὁ χρόνος εὑρίσκεται ἐν τῷ αἰωνίῳ αὐτοῦ σκοπῷ. Οἱ Χριστιανοὶ ἀπορρίπτουν τὰ παλαιότερα καὶ νεώτερα φιλοσοφικὰ συστήματα, τὰ ὁποῖα θεωροῦν τὴν ἱστορίαν καὶ τὸν χρόνον ὡς ἀπατηλὰ καὶ ἄνευ σημασίας. Γνωρίζουν τὴν σχετικὴν καὶ παροδικὴν φύσιν τῶν γηΐνων πραγμάτων. Γνωρίζουν ἐπίσης ὅτι ἡ ἱστορία κατευθύνεται ὑ-

πὸ τῆς προνοίας τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεὸς δὲν ἐδημιούργησε μόνον τὸν κόσμον ἀλλὰ καὶ τὸν κατευθύνει. Ὁ Θεὸς ἔκαμε διαθήκην μετὰ τῶν ἀνθρώπων, διὰ τῆς ὁποίας οἱ ἄνθρωποι ὀφείλουν νὰ ζῶσι ἐν πίστει πρὸς αὐτόν. Ἐν τῇ πορείᾳ τῆς ἱστορίας οἱ ἄνθρωποι δὲν ἀντεπεκρίθησαν εἰς τὸ καθῆκον αὐτῶν καὶ διέπραξαν πολλὰς ἁμαρτίας, προτιμήσαντες τὸ ψεῦδος ἀντὶ τῆς ἀληθείας, τὴν σκληρότητα ἀντὶ τῆς ἀγάπης, τὴν παρανομίαν ἀντὶ τῆς δικαιοσύνης. Ἡ κρίσις τοῦ Θεοῦ διὰ τὰς τοιαύτας ἀποστασίας εἶναι βεβαία. Τὰ ὀψώνια τῆς ἁμαρτίας εἶναι θάνατος καὶ διὰ τὰ ἄτομα καὶ διὰ τὰς κοινωνίας. Ἐπειδὴ ὁ Θεὸς εἶναι κύριος τῆς ἱστορίας, οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ ἀπορρίπτουν ὅλα τὰ διδάγματα τῆς αὐτομάτου προόδου, ἢ τῆς μοιραίας καταπτώσεως. Ἡ ἀνθρωπότης σήμερον εἶναι βεβαία διὰ τὸ μέλλον αὐτῆς. Πολλοὶ ἄνθρωποι εὑρίσκονται ἐν θλίψει καὶ ἀγωνίᾳ. Ἀλλὰ θὰ ἦτο λάθος νὰ ὑποθέσῃ κανεὶς ὅτι οἱ πλεῖστοι ἄνθρωποι ζῶσιν ἄνευ ἐλπίδος. Τοὐναντίον πολλαὶ ἐλπίδες, τινὲς δημιουργηθεῖσαι ἐσχάτως, ἄλλαι ἀναζήσασαι καὶ ἄλλαι μὴ προσδιορισθεῖσαι εἰσέτι διεκδικοῦν τὴν πίστιν ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων. Μεταξὺ τῶν ἐλπίδων αὐτῶν εἶναι ὁ δημοκρατικὸς Οὑμμανισμός, ὁ ἐπιστημονικὸς Οὑμμανισμός, ὁ Μαρξισμὸς καὶ ἡ ἐθνικὴ ἀναγέννησις.

Ἀλλὰ ἡ κραταιὰ καὶ βεβαία ἐλπίς, ἡ ἐλπὶς ἡμῶν εἶναι ὁ Χριστός. Ἐν τῷ σταυρωθέντι καὶ ἀναστηθέντι Κυρίῳ ὁ Θεὸς ρύει ἡμᾶς ἐκ τῆς δυνάμεως τῆς ἁμαρτίας, μᾶς εἰσάγει εἰς νέαν ζωὴν καὶ μᾶς καθιστᾷ ἐλευθέρους νὰ ὑπηρετῶμεν αὐτόν. Ὁ Θεὸς εἶναι ὁ λειτουργὸς καὶ ὁ λυτρωτής, συντηρεῖ καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸν ἀγαποῦν καὶ ἐκείνους οἱ ὁποῖοι τὸν ἀπαρνοῦνται. Διὰ τοῦτο δὲν ἐπιτρέπεται εἰς ἡμᾶς νὰ ἐκλαμβάνωμεν τὸν κόσμον αὐτὸν ὡς στερούμενον σημασίας. Τοὐναντίον ὡς τέκνα τοῦ Θεοῦ πρέπει νὰ χαίρωμεν ἐπιτελοῦντες τὴν θέλησιν τοῦ οὐρανίου ἡμῶν Πατρός. Ἡ κατεύθυνσις τοῦ καθήκοντος ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ εἶναι ὁ νόμος τῆς ἀγάπης. Ἡ Ἐκκλησία ἡμῶν ἐπιβάλλει τὴν ὑποχρέωσιν νὰ πράξωμεν εὐχαρίστως τὸ καθῆκον ἡμῶν ἐν τῷ κόσμῳ ἐκεῖ ὅπου εὑρισκόμεθα, μᾶς ἐπιβάλλει νὰ ἐπιδιώκωμεν τὴν βελτίωσιν τῆς πολιτικῆς καὶ κοινωνικῆς ζωῆς. Ὑπακοὴ εἰς τὴν θέλησιν τοῦ Θεοῦ ὁδηγεῖ τὸν πιστὸν εἰς τὸ νὰ αἰσθάνεται τὴν θλῖψιν καὶ τὴν δυστυχίαν ὅλου τοῦ κόσμου. Εἶναι θέλημα Θεοῦ ὅπως οἱ ἄνθρωποι γνωρίζωσι καὶ ἀγαπῶσι τὴν ἀλήθειαν, ζῶσι ἐλευθέρως καὶ ὅπως ἡ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη ἐπικρατῶσιν ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἐν τῷ Δ´ καὶ τελευταίῳ τμήματι, ἡ σύνοψις τοῦ θέματος, ἐξαίρεται ἡ σημασία τῆς Χριστιανικῆς ἐλπίδος, τὴν ὁποίαν δὲν δύναται νὰ παραστήσῃ εὐκόλως ἀνθρωπίνη ἔκφρασις. Τὸ μυστήριον τῆς Χριστιανικῆς ἐλπίδος χρήζει πρεσφυεστέρας ἐκφράσεως αὐτῆς ποὺ δὲν δυνάμεθα νὰ

δώσωμεν. Διὰ τοῦτο πρέπει νὰ θέσωμεν τὸ διάγγελμα ἡμῶν ὑπὸ τὴν εὐσπλαγχνικὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ. Ἀπευθυνόμεθα εἰς τὸν κόσμον τοῦ ὁποίου ἐλπὶς εἶναι ὁ Χριστός. Ὁ Χριστὸς δὲν εἶναι μόνον ἡ ἐλπὶς ἡμῶν ἀλλὰ ὅλου τοῦ κόσμου. Δὲν ὑπάρχει ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι ἔνοχος καὶ ὑπόλογος ἀπέναντι αὐτοῦ. Διὰ τοῦτο καὶ ὅσα ἐλέχθησαν περὶ ἐλπίδος ἀπευθύνονται πρὸς ἡμᾶς αὐτοὺς καὶ πρὸς ὅλας τὰς Χριστιανικὰς Ὁμολογίας. Ἡ Ἐκκλησία ὡς αὐθεντικὴ μαρτυρία περὶ τοῦ Κυρίου πρέπει νὰ εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου. Ἡ Ἐκκλησία ὡς αὐθεντικὴ μαρτυρία καὶ ὡς πάροικος λαός, δὲν πρέπει νὰ ἐπιζητεῖ ἐνταῦθα τὴν πόλιν, ἀλλὰ νὰ ἐπιζητῇ τὴν μέλλουσαν χωρὶς νὰ ὑπολογίζῃ τὰς θλίψεις τοῦ παρόντος καιροῦ.

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀντιπροσωπεία μελετήσασα, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, τὸ περιεχόμενον τοῦ κυρίου θέματος καὶ ἰδοῦσα ὅτι σημεῖα τινὰ ὡς πρὸς τὴν οὐσίαν τῆς Χριστιανικῆς ἐλπίδος, τὴν φύσιν καὶ ἀποστολὴν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὰ διάφορα κοινωνικὰ συστήματα δὲν ἵστανται καλῶς ἀπὸ ἀπόψεως Ὀρθοδόξου, ἀπεφάσισεν ὅπως καταρτίσῃ καὶ ὑποβάλῃ εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν τὴν συνημμένως ὑποβαλλομένην δήλωσιν, ἣν ἀνέγνωσε κατὰ τὴν ἑσπερινὴν συνεδρίαν τῆς Τετάρτης, 25ης Αὐγούστου, ὁ Σεβασμ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ.

Β) Τὰ ἐπὶ μέρους ἑξῆς θέματα :

α) Ἡ ἑνότης ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ ἡ διαίρεσις ἡμῶν ὡς Ἐκκλησιῶν.

Τὸ κείμενον τοῦτο, ὅπερ ἀπὸ ὀρθοδόξου πλευρᾶς παρουσίασε καὶ ἐσχολίασεν ἐν Γεν. Συνελεύσει, τῇ Παρασκευῇ 20 Αὐγούστου, ὁ Αἰδ. Δρ. π. Γεώργιος Φλορόφσκυ, ἀπέβλεπεν εἰς τὴν παροχὴν τοῖς ἀντιπροσώποις γενικῶν τινῶν καὶ πρώτων ἀπόψεων ἐπὶ τοῦ ζητήματος τῆς ἑνότητος τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ δὴ ἐν ὄψει τῶν συγκεκριμένων ἐντὸς τοῦ συγχρόνου Οἰκουμενισμοῦ προσπαθειῶν καὶ τῶν λοιπῶν θεολογικῶν ἀπὸ οἰκονομικῆς ἀπόψεως ἐπιδιώξεων τοῦ συγχρόνου χριστιανικοῦ κόσμου. Παρείχετο δὲ ἐν πρώτῳ τινὶ κεφαλαίῳ γενικός τις πίναξ τῶν ἐπιτευχθέντων εἰς τὸν τομέα τῶν ἐπαφῶν καὶ ἀλληλογνωριμιῶν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν ἀποτελεσμάτων μέχρι τοῦ νῦν, εἶτα δὲ ἐν δευτέρῳ κεφαλαίῳ ὑπὸ τὸν γενικὸν τίτλον : «Ἡ Ἐκκλησία, αἱ Ἐκκλησίαι καὶ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν» ἐξητάζετο πρῶτον μὲν τί εἶναι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἀπέναντι τῆς μιᾶς καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, δεύτερον δὲ τί πρέπει νὰ θεωρηθῇ ὅτι ἠμπορεῖ νὰ ἀποβῇ τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ ζητήματι τούτῳ τῆς συναντήσεως καὶ ἀλληλογνωριμίας τῶν Ἐκκλησιῶν, καὶ δὴ ὑπὸ τὸ φῶς καὶ τὸ πρῖσμα τῆς ἰδιαιτέρας ἐν ἑκάστῃ Ἐκκλησίᾳ καὶ Ὁμολογίᾳ Ἐκκλησιολογίας, ἥτις θεωρεῖται καὶ εἶναι πράγματι ὁ μόνος ρυθ-

μίζων τὰς σχέσεις καὶ ἐπαφὰς τῶν Ἐκκλησιῶν πρὸς ἀλλήλας καὶ πρὸς τὸ Π. Σ. Ε. παράγων καὶ συντελεστής. Ἐν τελευταίῳ δὲ κεφαλαίῳ φέροντι τὸν χαρακτηριστικὸν τίτλον «Ἡ ἐλπὶς τῆς Ἐκκλησίας εὕρηται ἐν Χριστῷ» ἐξεφράζοντο ἐλπίδες τινὲς καὶ πόθοι τῶν ἐπὶ μέρους Χριστιανῶν, οἵτινες αἰσθάνονται ἑαυτοὺς ἡνωμένους πρὸς ἀλλήλους τοῦτο μὲν ἐν τῇ κοινῇ πρὸς τὸν Κύριον ἐλπίδι, τοῦτο δὲ ἐν τῇ ἀπὸ κοινοῦ πορείᾳ πρὸς τὸν αὐτὸν Κύριον.

Ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τῶν ἐπὶ τοῦ κειμένου τούτου συζητήσεων, οἱ Ὀρθόδοξοι ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ ἀντιπρόσωποι παρετήρησαν ὅτι ὑφίσταντο κεφαλαιώδεις διαφοραὶ ἀντιλήψεως καὶ πίστεως μετὰ ἅ τε τῆς ἐν τῷ δευτέρῳ μέρει τοῦ ὡς ἄνω θέματος τονιζομένης «διαιρέσεως ἡμῶν ὡς Ἐκκλησιῶν» μὴ δυναμένης νὰ γίνῃ ἀποδεκτῆς ὑπὸ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἥτις πιστεύει ὅτι ἡ «Ἑνότης» τῆς Ἐκκλησίας εἶναί τι τὸ ἀρχῆθεν ὑπὸ τοῦ Κυρίου χορηγηθὲν τῇ ὑπ' Αὐτοῦ ἱδρυθείσῃ Μιᾷ καὶ Ἁγίᾳ, Ἀποστολικῇ καὶ Καθολικῇ Ἐκκλησίᾳ, καὶ ζηλοτύπως ὅσον καὶ ἀκεραίως ἔκτοτε, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς Πεντηκοστῆς, φυλαχθὲν ἐν τῇ καθ' ἡμᾶς Ὀρθοδόξῳ Ἐκκλησίᾳ. Διὸ καὶ ἐνωρίτατα ἤχθησαν οἱ ἡμέτεροι ἀντιπρόσωποι εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅτι μία «Ὀρθόδοξος Δήλωσις» καὶ ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ἦτο ἀπολύτως ἀπαραίτητος.

Ἐπὶ τούτοις εἰς κοινὴν πάντων τῶν Ὀρθοδόξων ἀντιπροσώπων συνεδρίαν ὡρίσθη ὅπως κατατεθῇ τοιαύτη δήλωσις ἐν τῷ Συνεδρίῳ, διωρίσθη δ' ἅμα καὶ Συντακτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀπαρτιζομένη ὑπὸ τῶν Καθηγητῶν Δ)ρος Γ. Φλορόφσκη, Διακ. Χρ. Κωνσταντινίδη, Ἰωάν. Καρμίρη, καὶ κ. Φερκόφσκη, μετὰ βοηθητικῶν μελῶν τοῦ κ. Μπομπρίνσκι καὶ τοῦ Ἀρχιμ. κ. Εὐσ. Παπαστεφάνου. Ἡ δήλωσις αὕτη ἐγκριθεῖσα ὑπὸ τοῦ συνόλου τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας ἀνεγνώσθη ἐν τῇ Γεν. Συνελεύσει ὑπὸ τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ κατὰ τὴν συνεδρίαν τῆς 28ης Αὐγούστου. Ἡ Δήλωσις αὕτη γενομένη ἐπὶ τῇ βάσει τῆς χαραχθείσης διὰ τῆς ἀπὸ 31ης Ἰανουαρίου 1952 ἐγκυκλίου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου ὡς πρὸς τὸν τρόπον συμμετοχῆς τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου εἰς τὰς ἐργασίας τῆς περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως Ἐπιτροπῆς τοῦ Π. Σ. Ε., ἐγένετο δεκτὴ ἄνευ ἀνησυχίας τινὸς ἀπὸ μέρους τῶν προτεσταντικῶν κύκλων τοῦ Συμβουλίου. Οἱ συντηρητικώτεροι μάλιστα Ἀγγλικανικοὶ κύκλοι ἐξεδήλωσαν τὴν ἐκτίμησιν αὐτῶν πρὸς τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν ἀναλύει τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας αὐτῆς εἰς διαφώτισιν τῶν ἀγνοούντων.

β) Ὁ Εὐαγγελισμός. Τὸ θέμα τοῦτο διαλαμβάνει τὰ ἑξῆς :

Ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον, τὸ ὁποῖον κηρύττομεν. Ὁ

ἴδιος εἶναι ὁ Εὐαγγελιστής.

Τὸ ἔργον τοῦ κηρύττειν τὸ Εὐαγγέλιον εἶναι καθῆκον τῶν πιστῶν καὶ ἐκπλήρωσις τῆς ἀποστολῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Πᾶν ὅ,τι πράττει ἡ Ἐκκλησία συνδέεται πρὸς τὸ Εὐαγγελιστικὸν ἔργον. Ἡ Ἐκκλησία διὰ τῆς λατρείας, τοῦ κηρύγματος, τῆς διδασκαλίας τῶν μυστηρίων καὶ τῆς κοινωνίας, συμμετέχει εἰς τὸ ἀποστολικὸν πρὸς τὸν κόσμον ἔργον τοῦ Χριστοῦ καὶ μετέχει τοῦ Εὐαγγελίου, καθόσον ἐπιζητεῖ τὴν ἐξάπλωσιν αὐτοῦ (Κορ. 9, 23). Ἀλλ' ἡ πρὸς τὸν Κύριον μαρτυρία τῆς Ἐκκλησίας ἐξασθενεῖ ἐκ τῶν μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν διαιρέσεων. Ἡ ἑνότης καταστρέφεται ὅπου ὑπάρχει ὁμολογιακὸς ἀνταγωνισμός. Ἡ μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ἑνότης πίστεως καὶ ζωῆς δὲν ἐπιτυγχάνεται παρὰ ὅταν αἱ Ἐκκλησίαι συνεργάζωνται διὰ νὰ φέρωσι τὸ Εὐαγγέλιον πρὸς τὸν κόσμον. Σκοπὸς τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρὸς τὴν ἀνθρωπότητα εἶναι νὰ προσαρμοσθῶσιν οἱ ὀργανισμοὶ καὶ τὰ ἱδρύματα πρὸς τὸν θεῖον σκοπὸν καὶ ὅπως οἱ ἄνθρωποι ὁδηγηθῶσιν εἰς τὴν μυστηριακὴν ζωὴν τῆς Ἐκκλησίας.

Ἡ ἔκθεσις αὕτη συνεζητήθη εἰς πολλὰς συνεδρίας τῆς οἰκείας ὑποεπιτροπῆς. Οἱ συμμετέχοντες τῆς ἐπιτροπῆς ταύτης Ὀρθόδοξοι, μελετήσαντες τὴν ἔκθεσιν ταύτην ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν αὐτῶν εἰς δύο σημεῖα, εἰς τὰ περὶ Ἐκκλησίας διαλαμβανόμενα καὶ εἰς τὸ ζήτημα τοῦ ἀνταγωνισμοῦ μεταξὺ τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον σημεῖον ἐζητήσαμεν ὅπως προστεθῇ ὅτι ἐκτὸς τῆς λατρείας, τοῦ κηρύγματος καὶ τῆς διδασκαλίας, ἡ Ἐκκλησία μετέχει καὶ τοῦ ἀποστολικοῦ ἔργου τοῦ Κυρίου καὶ διὰ τῶν μυστηρίων αὐτῆς.

Ὡς πρὸς δὲ τὸ δεύτερον, παρετηρήσαμεν ὅτι δὲν εἶναι τόσον ὁ ἁπλοῦς ἀνταγωνισμός, ὁ ὁποῖος ἐμφανίζει διῃρημένους καὶ ἐχθρικῶς ἠναντιωμένους τοὺς Χριστιανοὺς τῶν διαφόρων ὁμολογιῶν, ἀλλὰ ὁ προσηλυτισμός, ὁ ὁποῖος διενεργεῖται εἰς πολλὰ μέρη καὶ δὴ Ὀρθοδόξους χώρας παρὰ ἀπεσταλμένων διαφόρων ὁμολογιῶν κατὰ τρόπον ἥκιστα χριστιανικὸν καὶ μάλιστα διὰ μέσων βιασμοῦ τῆς ἀνθρωπίνης συνειδήσεως. Ἐτονίσαμεν ὅτι ὁ προσηλυτισμὸς δὲν δύναται νὰ καλυφθῇ ὑπὸ τὸ πρόσχημα τῆς θρησκευτικῆς ἐλευθερίας, διότι τὰ χρησιμοποιούμενα πολλάκις μεταξὺ τῶν πιστῶν μέσα ἀποτελοῦν πίεσιν καὶ ἀναγκαστικὴν δέσμευσιν τῆς ἀνθρωπίνης ἐλευθερίας. Ἐζητήσαμεν δὲ ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι - Μέλη τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἀποφύγωσι τὸν προσηλυτισμὸν μεταξὺ τῶν Χριστιανῶν ἑτέρων Μελῶν - Ἐκκλησιῶν. Τὸν προσηλυτισμὸν ἐκαυτηρίασε δριμύτατα ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ, ἐν τῷ ὡς ἄνω λόγῳ αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς Γεν. Συνελεύσεως, τονίσας ὅτι ὁ προ-

σηλυτισμὸς ἐπιδεινώνει τὰς μεταξὺ τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν ἀνθρώπων σχέσεις καὶ δηλώσας ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε ἐξήσκησεν, ἀλλὰ καὶ οὐδόλως ἐπιδοκιμάζει τὸν προσηλυτισμὸν διότι οὗτος σημαίνει αὔξησιν τῶν διαφορῶν, ἀνάπτυξιν τῆς ἐχθρότητος καὶ τοῦ μίσους μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων.

Τὸ θέμα τοῦτο τὸ ὁποῖον δημιουργεῖ πολλὰς ἀνησυχίας καὶ ψυχρότητας εἰς τοὺς κύκλους τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως, παρεπέμφθη τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην.

Κατὰ τὴν συζήτησιν τοῦ θέματος τούτου ἐν τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ οἱ ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων μελῶν Σεβ. Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος καὶ Πανοσ. Ἀρχιμ. κ. Ἱερώνυμος Κοτσώνης ἐνημέρωσαν τὰ μέλη τῆς Ἐπιτροπῆς περὶ τῶν μεθόδων ἐνεργείας καὶ προπαγάνδας τῶν διαφόρων ἀπεσταλμένων ἄλλων ὁμολογιῶν, τονίσαντες ὅτι αἱ κατὰ τόπους Ἐκκλησίαι ἀναγκάζονται ἵνα λαμβάνωσι μέτρα κατὰ τῶν μεθόδων βιασμοῦ τῶν συνειδήσεων καὶ ἐπανέλαβον ὅτι ὁ πρὸς ἀλλήλους σεβασμὸς καὶ προσοχὴ ἀπαιτῶσιν ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι μέλη τοῦ Συμβουλίου μὴ ἀποστέλλωσιν Ἱεραποστόλους πρὸς ἄλλας Ἐκκλησίας.

Τὸ ζήτημα τοῦτο παρεπέμφθη τῇ Ἐπιτροπῇ περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως πρὸς μελέτην καὶ ὑποβολὴν εἰσηγήσεως.

Ἐπειδὴ τὸ θέμα τοῦτο εἶναι ἀρκούντως σημαντικὸν καὶ ἀπασχολεῖ σοβαρῶς τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας, οἱ εὐλαβῶς ὑποφαινόμενοι φρονοῦμεν ὅτι δέον ὅπως καταρτισθῇ καὶ ἀποσταλῇ πρὸς τὴν Γραμματείαν τοῦ Συμβουλίου εἰδικὴ ἔκθεσις ὡς πρὸς τὴν θέσιν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἔναντι τοῦ ὑπὸ διαφόρους μορφὰς ἀσκουμένου ἐν ταῖς Ὀρθοδόξοις χώραις ἀπὸ μέρους ἀπεσταλμένων διαφόρων ὁμολογιῶν προσηλυτισμοῦ.

Τρίτη ἐν τῷ Συνεδρίῳ Ἐπιτροπὴ ἦτο ἡ «Περὶ Κοινωνικῶν Προβλημάτων» ἔχουσα ὡς θέμα αὐτῆς «μία ὑπεύθυνος Κοινωνία ἐντὸς μιᾶς Παγκοσμίου προοπτικῆς». Ὑπεστηρίχθη ὅτι αἱ εἰς βάρος τῆς διεθνοῦς εἰρήνης ἐντάσεις τῆς συγχρόνου κοινωνίας, προέρχονται ἐξ ἀντιλήψεων ἀντιθέτων πρὸς τὴν Χριστιανικὴν Κοσμοθεωρίαν, καὶ ἐτονίσθη ἰδιαιτέρως ἡ ἀνάγκη ὅπως ἕκαστος ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους Χριστιανῶν, καὶ ἑκάστη ἐπὶ μέρους Ἐκκλησία εἰδικώτερον συντονίσωσι τὰς ἀτομικὰς καὶ συνολικὰς προσπαθείας των ὑπὲρ τῆς δημιουργίας καλλιτέρων στελεχῶν καὶ παραγόντων ἐν τῇ κοινωνίᾳ, οἵτινες θὰ εἶναι ἱκανοὶ νὰ δημιουργήσωσι καλλιτέρας συνθήκας ζωῆς καὶ κοινωνικῆς τάξεως ἐν τῷ ἐν ᾧ ζῶσι περιβάλλοντι.

Ἡ τετάρτη περὶ τῶν διεθνῶν ὑποθέσεων Ἐπιτροπή, εἰς ἣν δὲν συμμετέσχον οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, διαπραγμα-

τευθεῖσα τὸ θέμα «Οἱ Χριστιανοὶ ἐν τῷ ἀγῶνι ὑπὲρ τῆς Παγκοσμίου Κοινωνίας», παρετήρησεν ὅτι ἡ παγκόσμιος τάξις δύναται νὰ ἐπιτευχθῇ ἐν τῇ συμφιλιώσει, ἣν καθιστᾷ δυνατὴν μόνον ὁ Χριστός.

Ἡ Γεν. Συνέλευσις ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς ἐκθέσεως ταύτης δύο τινα ἐθεώρησεν ἀπαραίτητα πρὸς ἀποσόβησιν τῆς παγκοσμίου συρράξεως: α) τὴν ἀπαγόρευσιν τῶν ὅπλων ὁμαδικῆς καταστροφῆς καὶ β) ἐξασφάλισιν ὅπως οὐδὲν ἔθνος μεταχειρισθῇ βίαν ἐναντίον τοῦ ἄλλου.

Ἡ Γεν. Συνέλευσις ἐν τῇ ἀποφάσει αὐτῆς ἔκαμεν ἔκκλησιν α) πρὸς τοὺς λαοὺς καὶ τὰ ἔθνη ὅπως ἀποφεύγωσι τὰς ἐχθρικὰς ἐκδηλώσεις, β) πρὸς τὰς Κυβερνήσεις ὅπως ἀποφεύγωσι λόγους ἢ πράξεις, αἵτινες ἐξάπτουσι τὴν ἐχθρότητα καὶ τὸ μῖσος, γ) εἰς τὰς Ἐκκλησίας ὅπως ἑνωθῶσιν εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς συμφιλιώσεως ἐν τῇ διακηρύξει τοῦ Χριστοῦ ὡς τῆς μόνης ἐλπίδος τοῦ κόσμου καὶ δ) πρὸς ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς ὅπως προσεύχωνται πρὸς τὸν Θεὸν ἵνα Οὗτος καθοδηγῇ τοὺς λαοὺς εἰς τὸν δρόμον τῆς δικαιοσύνης καὶ τῆς εἰρήνης.

Πέμπτη Ἐπιτροπὴ ἐν τῷ Συνεδρίῳ ἦτο ἡ περὶ τῶν διαφυλετικῶν σχέσεων μὲ γενικὸν θέμα : «Ἡ Ἐκκλησία ἐνώπιον τῶν πιεζουσῶν τοὺς λαοὺς καὶ τὰς φυλὰς διαφωνιῶν». Τὸ θέμα τοῦτο ἐφείλκυσεν, ὡς εἰκός, ἀμέριστον τὸ ἐνδιαφέρον πάντων τῶν ἐν τῇ Γενικῇ Συνελεύσει ἐγχρώμων Χριστιανῶν, οἵτινες καὶ εἶχον πάντα λόγον νὰ ἐνδιαφερθῶσιν διὰ τὰ ἐπὶ μέρους θέματα, τὰ δυνάμενα νὰ ἀπασχολήσωσι τὰς Ἐκκλησίας καὶ ὁμολογίας, κυρίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸν διαμελισμένον χριστιανισμὸν εἰς τὰς ζώνας τῆς πραγματικῆς ἱεραποστολῆς, ἔνθα ποικίλοι ἱεραπόστολοι διαφόρων θεολογικῶν ἀποχρώσεων καὶ τάσεων, κηρύττουσι ποικίλην διδασκαλίαν καὶ ἱδρύουσι ποικιλίαν χριστιανικῶν κοινοτήτων, πρᾶγμα ὅπερ εὐρύνει τὸ ὑπάρχον διαφυλετικὸν χάσμα μεταξὺ τῶν κατὰ τόπους ἀνθρώπων, ἀλλὰ καὶ καθιστᾷ τραγικωτέρας τὰς πιεζούσας φύσει καὶ θέσει τοὺς λαοὺς καὶ τὰς ἐπὶ μέρους μὲ φυλὰς διαφωνίας καὶ διαφοράς. Τὸ θέμα τοῦτο ἐνδιέφερεν ἀμέσως καὶ τὰς χώρας ἐκείνας, ἔνθα αἱ φυλετικαὶ διαφοραὶ ἐμφανιζόμεναι ἀπὸ τὴν συνήθη μορφὴν τῆς διαφορᾶς τοῦ χρώματος τῶν ἀνθρώπων, χωρίζουσι τὸν χριστιανισμὸν εἰς παρατάξεις ὄχι ἁπλῶς ἀλληλοαγνοουμένας, ἀλλὰ πολλάκις καὶ ἀλληλομισουμένας.

Ἐξητάσθησαν ἐν τῇ Ἐπιτροπῇ ταύτῃ πάντα τὰ θέματα ὑπὸ τὴν διπλῆν ὡς ἦτο φυσικόν, προοπτικήν των, ἤτοι ἀπὸ πρακτικῆς πλευρᾶς πρῶτον, παρεχομένων ὅλων τῶν ὑπαρχουσῶν ἐπὶ τοῦ προκειμένου πληροφοριῶν, στατιστικῶν κλπ. καὶ ἀπὸ θεωρητικῆς καὶ θεολογικῆς πλευρᾶς δεύτερον, μὲ τὴν πρόθεσιν καὶ διάθεσιν ὅπως θεμελιωθῇ μία οὐσιαστικωτέ-

ρα θεολογικὴ διδασκαλία ἀναφορικῶς πρὸς τὰ ζητήματα τῶν φυλῶν ἐπὶ τῆς γῆς,, τῆς δημιουργίας τοῦ ἀνθρώπου καὶ τῆς ἐξ ἑνὸς γενάρχου προελεύσεως αὐτοῦ, τῆς ἐν τῇ ἐνσαρκώσει θείας οἰκονομίας καὶ τῆς ἐν τῷ σαρκωθέντι Λόγῳ τοῦ Θεοῦ ἀφομοιώσεως ὁλοκλήρου τῆς ἀνθρωπότητος κ.λ.π.

Ἡ ἕκτη περὶ τῶν λαϊκῶν Ἐπιτροπὴ εἶχεν ὡς θέμα «ὁ Χριστιανὸς ἐν τῇ κλήσει αὐτοῦ». Ἡ ἔκθεσις ἐξαίρει τὴν θέσιν καὶ ἀποστολὴν τῶν λαϊκῶν καὶ συνεργατῶν τῆς Ἐκκλησίας καὶ δίδει τὴν προσήκουσαν ἑρμηνείαν εἰς τὴν ἐργασίαν, ἥτις ἀποτελεῖ μοναδικὴν ὄψιν τῆς ζωῆς. Ἐν συνεχείᾳ ἡ ἔκθεσις ἀναλύει τὴν ἔννοιαν τῆς χριστιανικῆς κλήσεως εἰς τὰς ἑξῆς παραγράφους : α) Χριστιανικὴ πίστις καὶ καθημερινὴ ἐργασία, β) Χριστιανικὴ ἔννοια τῆς ἐργασίας καὶ γ) πῶς δύναται νὰ ἀποβῇ ἀποτελεσματικὸν τὸ ἔργον τῶν λαϊκῶν.

Αἱ δὲ ὑποβληθεῖσαι ἐκθέσεις τῶν Τμημάτων ἀναφέρονται εἰς τὸ ἔργον τῶν Τμημάτων τοῦ Συμβουλίου.

Ἰδιαιτέρας προσοχῆς καὶ ἐνδιαφέροντος τυγχάνει διὰ τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν ἡ ἔκθεσις τοῦ Τμήματος τῆς Γενικῆς Πολιτικῆς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου, ἅτε θίγουσα καὶ τὸ ζήτημα τοῦ α΄ ἄρθρου τοῦ Καταστατικοῦ.

Ἀνεκοινώθη ὅτι ἡ Ἐκκλησία τῆς Νορβηγίας προέτεινε τὴν ἀκόλουθον τροποποίησιν : «Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι μία κοινωνία Ἐκκλησιῶν, αἵτινες συμφώνως πρὸς τὴν Ἁγίαν Γραφήν, ὁμολογοῦσι τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα». Ἐπειδὴ ὅμως ἡ πρότασις αὕτη δὲν ὑπεβλήθη ἐμπροθέσμως ἤτοι τοὐλάχιστον ἓξ μῆνας πρὸ τῆς ἡμερομηνίας τῆς Συνελεύσεως, δὲν ἐξητάσθη ὑπὸ τῆς Συνελεύσεως, ἀλλὰ παρεπέμφθη τῇ Κεντρικῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην. Κωλυόμενοι ὑπὸ τοῦ οἰκείου Κανονισμοῦ δὲν ἠδυνήθημεν, ἵνα, συνῳδὰ τῇ ὑπαρχούσῃ ἐντολῇ, ἐνεργήσωμεν διὰ τὴν διεύρυνσιν τοῦ ἄρθρου τούτου ἐπὶ Τριαδολογικῆς βάσεως.

Ἐὰν δὲ ἡ Ἐκκλησία ἤθελεν ἀποφασίσῃ ὅπως ζητήσῃ τὴν τροποποίησιν τοῦ ἄρθρου τούτου, ἐνδείκνυται ὅπως ὑποβάλῃ ἐπίσημον πρὸς τὴν Γενικὴν Γραμματείαν πρότασιν, δεδομένου ὅτι τὸ θέμα τοῦτο μέλλει ἵνα ἐξετασθῇ ὑπὸ εἰδικῆς ὑποεπιτροπῆς τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς.

Εἰσηγήσει τῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Τμήματος τούτου, ἡ Γενικὴ Συνέλευσις ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ προσεχὴς Γενικὴ Συνέλευσις μὴ συγκληθῇ πρὸ

τοῦ 1960 καὶ ὅπως ὁ ἀριθμὸς τῶν ἀντιπροσώπων μὴ ὑπερβαίνῃ τοὺς 500 καὶ τοῦτο πρὸς καλλιτέραν ὀργάνωσιν καὶ ἀνετωτέραν λειτουργίαν τῆς Συνελεύσεως.

Τὰ ὡς ἄνω εὐλαβῶς ὑποβάλλοντες, διατελοῦμεν, μετὰ βαθυτάτου σεβασμοῦ.

Ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, τῇ 25ῃ Νοεμβρίου 1954.

† Ὁ Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως καὶ Θείρων ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ
† Ὁ Μητροπολίτης Φιλαδελφείας ΙΑΚΩΒΟΣ
† Ἀρχιμανδρίτης ΜΑΞΙΜΟΣ ΡΕΠΑΝΕΛΛΗΣ
† Διάκονος ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

ΔΗΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΟ ΚΥΡΙΟΝ ΘΕΜΑ.

Ἀναλαβόντες τὴν εὐθύνην τῆς ἀντιπροσωπεύσεως τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τῶν μετεχουσῶν τοῦ Συνεδρίου τούτου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, νομίζομεν ὅτι ἔχομεν καθῆκον νὰ παρουσιάσωμεν τὰ κατωτέρω σχόλια ἐπὶ τῆς ἐκθέσεως τῆς συμβουλευτικῆς ἐπιτροπῆς ἐπὶ τοῦ κυρίου θέματος «Ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου».

1. Εἴμεθα εὐτυχεῖς ἐκφράζοντες τὴν συμφωνίαν ἡμῶν γενικῶς μὲ τὴν ἔκθεσιν τῆς ἐπιτροπῆς. Ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διακηρύττει πρὸς τὸν κόσμον ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου, καὶ ἰδιαιτέρως σήμερον συνεχῶς αὕτη ὑποστηρίζει ὅτι πᾶσα ἐλπὶς ἀνθρωπίνη πρέπει νὰ ἑρμηνεύηται καὶ νὰ κρίνηται, νὰ καταδικάζηται ἢ τροποποιῆται ὑπὸ τὸ φῶς τῆς ἐλπίδος ταύτης. Ὅτι κατὰ τὴν ἀποφασιστικὴν ταύτην χρονικὴν στιγμὴν τῆς ζωῆς του, τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁμοφνώως ἀπεφάσισεν ὅπως οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουν νὰ διακηρύξουν τὴν ἐλπίδα ταύτην τοῦ κόσμου πρὸς τὸ πρόσωπον τοῦ Χριστοῦ, καὶ ὅτι τὸ Συμβούλιον ἀπέδειξε διὰ τοῦ τρόπου τούτου, ὅτι ἀναγνωρίζει τὰς εὐθύνας του ἐντὸς κόσμου πλήρους ἀμηχανίας καὶ δοκιμασιῶν, ταῦτα πάντα μᾶς κάμνουν νὰ χαίρωμεν ὑπερβαλλόντως.

2. Ἡ γενικὴ ὅμως αὕτη συμφωνία καθιστᾷ περισσότερον ἀναγκαῖον νὰ ἐκθέσωμνε σαφῶς ἀφ' ἑνὸς μὲν τί δὲν δυνάμεθα πλήρως νὰ ἀποδεχθῶμεν ἐξ ἀπόψεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου τί νομίζομεν ὅτι ἔχει ἀνάγκην περισσοτέρας ἀναπτύξεως ἐν τῇ ἐκθέσει καὶ τέλος νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ ὡρισμένων σημείων, ἅτινα οὐδαμῶς θίγονται ἐν τῇ ἐκθέσει. Προφανῶς διὰ τῶν ὀλίγων τούτων παρατηρήσεών μας δὲν δυνάμεθα νὰ δώσωμεν πλήρη ἔκφρασιν τῆς Ὀρθοδόξου ἀντιλήψεως περὶ τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας. Θὰ ἔπρεπε νὰ βεβαιωθῇ κατὰ

τὴν γνώμην ἡμῶν μετὰ μείζονος δυνάμεως ὅτι ἡ χριστιανικὴ ἐλπὶς βασίζεται ἐπὶ τῆς χριστιανικῆς πίστεως, ὅτι ὁ Θεὸς ἐνδιαφέρεται προσωπικῶς περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ ἀνθρωπίνης ἱστορίας. «Οὕτως ἠγάπησεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον ὥστε δοῦναι τὸν Υἱὸν αὐτοῦ τὸν Μονογενῆ». Ἡ χριστιανικὴ ἐλπὶς στηρίζεται ἐπὶ τῆς πίστεως, ὅτι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Σαρκωθεὶς Λόγος κατῆλθεν ἐξ οὐρανοῦ ἵνα σώσῃ. Ἐξεπλήρωσε δὲ τὸ ἔργον τῆς σωτηρίας ἐπὶ τοῦ Σταυροῦ καὶ ἐφανέρωσε τὴν νέαν ζωὴν διὰ τὴν ἀνθρωπότητα διὰ τῆς ἐνδόξου Ἀναστάσεώς Του. Ἐγκαθίδρυσεν ἐπὶ τῆς γῆς τὴν Ἁγίαν Του Ἐκκλησίαν, ἥτις ἐστι τὸ Σῶμά Του, ἐν τῇ ὁποίᾳ διὰ τῆς δυνάμεως τοῦ Ἁγίου Πνεύματος παραμένει Οὗτος μετὰ τῶν ἀνθρώπων εἰς τὸ διηνεκές. Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἓν ζῶν σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ὅλαι αἱ γενεαὶ τῶν πιστῶν εἶναι ἡνωμέναι, ἐν τῇ νέᾳ ζωῇ τῇ ἐν Χριστῷ. Εἶναι σφαλερὸν νὰ περιγράφηται ἡ Ἐκκλησία ἁπλῶς ὡς «Οἱ πάροικοι καὶ οἱ παρεπίδημοι τοῦ Θεοῦ» καὶ νὰ λησμονῆται ὅτι ἡ Θριαμβεύουσα καὶ ἡ Στρατευομένη Ἐκκλησία ἀποτελοῦν ἓν σῶμα. Ἀκριβῶς δὲ ἐπὶ τῆς ἑνότητος ταύτης ἡ χριστιανικὴ ἐλπὶς στηρίζεται. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἡ μεγάλη κοινωνία τῶν Ἁγίων. Ἡμεῖς ἐπὶ τῆς γῆς ζῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα εὑρισκόμενοι ἐν ἐπικοινωνίᾳ μετὰ τοῦ ἐνδόξου «νέφους τῶν μαρτύρων» τοῦ σχηματισθέντος διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ ἐνδυναμούμεθα διὰ τῶν πρεσβειῶν τῆς Θεοτόκου καὶ τῶν Ἁγίων μετὰ τῶν ὁποίων λατρεύομεν τὸν Λυτρωτὴν ἡμῶν Χριστόν.

3. Ἡ ἔκθεσις δικαίως τονίζει τὴν σπουδαιότητα τῆς πίστεως εἰς τὴν δευτέραν παρουσίαν τοῦ Χριστοῦ διὰ τὴν χριστιανικὴν ἐλπίδα. Πιστεύομεν μόλα ταῦτα, ὅτι εἶναι ἀνάγκη ἐπαρκῶς νὰ τονισθῇ ἡ πραγματικὴ παρουσία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ Βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἱδρύθη παρὰ τοῦ Θεοῦ διὰ τῆς ἐνσαρκώσεως τοῦ Υἱοῦ Αὐτοῦ, τῆς Ἀπολυτρώσεως, τῆς Ἀναστάσεως, τῆς Ἀναλήψεως τοῦ Χριστοῦ ἐν δόξῃ καὶ τῆς καθόδου τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ὑπάρχει δὲ ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τῆς Πεντηκοστῆς καὶ εἶναι ἀνοικτὴ πρὸς ὅλους, ἐπιδαψιλεύουσα πρὸς πάντας τοὺς προσερχομένους τὴν δύναμιν ἥτις μεταμορφώνει καὶ ἀναγεννᾷ τὴν ἀνθρωπίνην ὕπαρξιν ἐπὶ τῆς γῆς. Αἰώνιος ζωὴ δὲν εἶναι μόνον κἄτι τὸ ὁποῖον θὰ πραγματοποιηθῇ εἰς τὸ μέλλον· δίδεται αὕτη εἰς ἐκείνους οἵτινες καλοῦνται ὑπὸ τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ Μυστηρίῳ τοῦ Βαπτίσματος (Ρωμαίους Στ΄) καὶ συνεχῶς αὕτη ἀνακαινοῦται διὰ τῆς συμμετοχῆς ἐν τῇ μυστηριακῇ ζωῇ τῆς Ἐκκλησίας, ἰδιαιτέρως τῇ Θείᾳ Εὐχαριστίᾳ. Οὐδὲν ἀφῆκεν ὁ Θεὸς ὅπερ ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ καὶ δὲν ἐγένετο διὰ τὴν σωτηρίαν μας καὶ τὴν ἄμεσον μεταμόρφωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Τοιουτοτρόπως ἡ συμμετοχὴ ἡμῶν ἐν τῇ νέᾳ ζωῇ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ

εἶναι παροῦσα πραγματικότης καὶ μέλλουσα ἐκπλήρωσις.

4. Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλπὶς εἶναι καὶ αὕτη δῶρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ὁμολογήσῃ αὐτὸν ὡς Κύριον καὶ Σωτῆρα εἰμὴ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Θὰ ἦτο μάταιον νὰ κηρύττεται ὁ Χριστὸς ὡς ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου χωρὶς νὰ γίνηται μνεία τῆς Θείας ἐνεργείας καὶ χωρὶς νὰ ἀναγνωρίζεται ἡ πραγματικότης τῆς χάριτος ἥτις εἶναι ἡ μόνη πηγὴ ἐλπίδος ταύτης. Ἡ τραγῳδία τοῦ πεσόντος κόσμου συνίσταται ἀκριβῶς ἐν τῇ προσπαθείᾳ του ὅπως ἐλπίσῃ εἰς τὸν Χριστὸν ἄνευ τῆς βοηθείας τῆς Χάριτος. Πρὸς τούτοις ἡ ἐλπὶς αὕτη ἔχει νόημα καὶ ἀποδίδει καρποὺς μόνον ἐφ' ὅσον ὁδηγεῖ τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν πραγματικὴν ζωὴν τὴν ἐν Χριστῷ, ἥτις προϋποθέτει τὴν συνεχῆ ἐν ἡμῖν ἐνέργειαν τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἡ δύναμις τοῦ Θεοῦ ἐνεργεῖ ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἀνθρωπίνης ἀδυναμίας. Οὐδέποτε δυνάμεθα νὰ ἐκπληρώσωμεν ὅσα ἀξιοῖ παρ' ἡμῶν ὁ Χριστὸς καὶ ἐν ταπεινώσει καὶ μετανοίᾳ ὀφείλομεν νὰ ἀναγνωρίζωμεν τὸ πεπερασμένον τῶν δυνάμεών μας καὶ τὰς ἀτελείας μας. Σταθερῶς ἐκζητοῦντες παρ' αὐτοῦ αὔξησιν τῆς πίστεως καὶ τῶν δυνάμεών μας. Ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ ὅμως εὑρίσκομεν τὴν δύναμιν ταύτην. Ἡ πραγματικότης τῆς Νέας Ζωῆς οὐδέποτε διακινδυνεύεται ἢ καταργεῖται ἕνεκεν τῶν ἀστοχειῶν μας. Τοιουτοτρόπως ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ ὡς ἡ ἤδη ὑπάρχουσα Βασιλεία τοῦ Θεοῦ κεῖται ἐκτὸς κρίσεως ἐνῷ τὰ μέλη αὐτῆς ὡς ὑποκείμενα εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ τὴν πλάνην ὑπόκεινται καὶ εἰς κρίσιν.

5. Αἱ παράγραφοι τῆς ἐκθέσεως αἵτινες ἀφοροῦν τὴν ἑνότητα τῆς Ἐκκλησίας δημιουργοῦν σοβαρὰς ἀμφιβολίας. Τὸ θέμα ὅμως τοῦτο θὰ τύχῃ πλήρως τῆς ὀφειλομένης διαπραγματεύσεως εἰς τὸ τμῆμα περὶ πίστεως καὶ τάξεως, θὰ ἔπρεπεν ὅμως ἀπὸ τοῦδε νὰ σημειωθῇ ὅτι ἰδέαι τινες ἐκτιθέμεναι ἐν τῇ ἐκθέσει ταύτῃ ὁδηγοῦν εἰς ἑρμηνείας, αἵτινες δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνουν ἀποδεκταὶ ἐξ Ὀρθοδόξου ἀπόψεως.

6. Διακηρύττοντες ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου, δὲν πρέπει νὰ λησμονῶμεν τὴν πραγματικότητα ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἀποχωρίζεται ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος. Ἐλπὶς εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστὸν δὲν δύναται νὰ ἀποχωρισθῇ ἀπὸ τὴν ἐλπίδα εἰς Θεὸν Πατέρα καὶ Θεὸν Ἅγιον Πνεῦμα. Ἐξ ὅλων τῶν ὑποσχέσεων τοῦ Χριστοῦ, ἡ πολυτιμωτέρα εἶναι ἐκείνη εἰς τὴν ὁποίαν μᾶς διαβεβαιοῖ ὅτι ἡ Ἁγία Τριὰς θὰ κατοικήσῃ ἐν ἡμῖν. (Ἰωάν. 14. 23, 15. 26, 16. 23, 17. 21. 21. 26.). Αἰώνιος ζωὴ δὲν εἶναι εἰμὴ κοινωνία μετὰ τῆς Ἁγίας Τριάδος. Ἐλπὶς ἐν Χριστῷ σημαίνει ἐλπὶς εἰς τὴν Ἁγίαν Τριάδα. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐκφράζει σαφῶς τὴν ἀλήθειαν ταύτην εἰς μίαν τῶν προσευχῶν της. «Ἡ ἐλπίς μου ὁ Πατήρ, καταφυγή μου ὁ Υἱός, σκέπη μου τὸ Πνεῦμα τὸ

Ἅγιον, Τριὰς Ἁγία δόξα σοι».

7. Ἡ ἐλπὶς εἰς Χριστὸν πρέπει νὰ ἑρμηνεύηται μὲ τὸ ἀληθὲς αὐτοῦ περιεχόμενον. Ἐναποθέτομεν τὴν ἐλπίδα μας εἰς τὸν Σαρκωθέντα Υἱὸν τοῦ Θεοῦ, ἐν τῷ ὁποίῳ ἐπίσης κατέστημεν Υἱοὶ τοῦ Θεοῦ Πατρὸς καὶ συγκληρονόμοι Χριστοῦ. Ἡ Υἱότης αὕτη ἀποτελεῖ τὸ θεμέλιον, τὸ περιεχόμενον καὶ τὸν σκοπὸν τῆς χριστιανικῆς ἡμῶν ἐλπίδος. Υἱοθεσία παρὰ τοῦ Πατρὸς καθιστᾷ τὸν ἄνθρωπον «νέον κτίσμα». Ἐν Χριστῷ ἡ Πατρότης τοῦ Θεοῦ ἀπεκαλύφθη εἰς ἡμᾶς καὶ ἡ ἐπικοινωνία μετ᾽ αὐτοῦ ἐδόθη ἡμῖν, διὰ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ὁ Πατὴρ ἐπιδαψιλεύει ἡμῖν τὴν γνῶσιν τῆς ἀληθείας, τὴν ἁγίαν ἀγάπην, τὸν ἁγιασμόν, τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ τέλος συμμετοχὴν εἰς τὴν Θείαν Φύσιν. (Θέωσις).

8. Τέλος δὲν πιστεύομεν ὅτι ἡ ἀνάλυσις τῶν ψευδῶν ἐλπίδων, ἥτις δίδεται ἐν τῇ ἐκθέσει εἶναι ἐπαρκὴς καὶ τελεία. Ψευδοδιδασκαλίαι αἵτινες μνημονεύονται ἐν τῇ ἐκθέσει, ἰδιαιτέρως ἡ τοῦ Κομμουνισμοῦ, ἀπειλοῦν ὁλόκληρον τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα. Ὅλαι αὐταὶ αἱ ψευδοδιδασκαλίαι ἀφαιροῦν τὸν ἀνθρωπισμὸν ἀπὸ τὴν ζωήν. Αὐτὴ δὲ ἡ ἄποψις τῶν ψευδῶν ἐλπίδων εἶναι ἐκείνη ἥτις κυρίως ἐνδιαφέρει τὴν Ἐκκλησίαν. Ὁ κίνδυνος διὰ τὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον αἱ ψευδοδιδασκαλίαι αὗται παρουσιάζουν φαίνεται ὅτι ἔχει ὑποτιμηθῆ κατὰ τρόπον λυπηρὸν ἐν τῇ ἐκθέσει. Ἐὰν ἀναζητήσωμεν σήμερον ἐν τῷ τεταραγμένῳ κόσμῳ ἡμῶν βάσιν ἀληθινὴν διὰ τὴν ἀνθρωπίνην ἐλπίδα, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ἐμφαντικῶς ὅτι μόνον εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, τὴν Ἁγίαν, Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικήν, ἡ βάσις αὕτη δύναται νὰ εὑρεθῇ, ἀφοῦ ἡ Ἐκκλησία εἶναι «στύλος καὶ ἑδραίωμα τῆς ἀληθείας».

ΔΗΛΩΣΙΣ ΤΩΝ ΟΡΘΟΔΟΞΩΝ ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΩΝ ΑΦΟΡΩΣΑ ΤΗΝ ΤΑΞΙΝ ΚΑΙ ΤΗΝ ΠΙΣΤΙΝ.

Ὡς ἀντιπρόσωποι τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας μετέχοντες τοῦ παρόντος Συνεδρίου τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, ὑποβάλλομεν τὴν κάτωθι δήλωσιν, προκειμένου περὶ τῆς Ἐκθέσεως τῆς πρώτης Ἐπιτροπῆς.

(1). Ἐμελετήσαμεν τὸ κείμενον τῆς ἐκθέσεως μὲ σημαντικὸν ἐνδιαφέρον. Διαιρεῖται τοῦτο εἰς τρία μέρη : Τὸ πρῶτον περιέχει μίαν ἐπαρκῶς ἱκανοποιητικὴν ἀνάλυσιν τῆς διδασκαλίας τῆς Καινῆς Διαθήκης περὶ τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ὀργανικὸς χαρακτὴρ τῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἀδιάσπαστος ἑνότης αὐτῆς μετὰ τοῦ Χριστοῦ ἐπαρκῶς τονίζονται ἐν τῷ κειμένῳ. Νομίζομεν δὲ ὅτι τοὐλάχιστον τοῦτο παρέχει κατάλληλον ἔδαφος διὰ περαιτέρω θεολογικὴν ἀνάπτυξιν. Τὸ δεύτερον καὶ

τρίτον μέρος τῆς ἐκθέσεως πραγματεύεται περὶ τῆς διῃρημένης καταστάσεως τῆς χριστιανωσύνης καὶ εἰσηγεῖται πρακτικὰ μέσα διὰ τὴν ἕνωσιν. Ἀποτελεῖ πεποίθησιν ἡμῶν ὅτι τὰ δύο αὐτὰ μέρη δὲν ἀκολουθοῦν λογικῶς καὶ συνεπῶς τὸ πρῶτον μέρος. Διότι ἐὰν πραγματικῶς ἀποδεχθῶμεν τὴν διδασκαλίαν τῆς Καινῆς Διαθήκης περὶ Ἐκκλησίας θὰ φθάσωμεν εἰς ἀπολύτως διάφορα πρακτικὰ συμπεράσματα, τὰ ὁποῖα δὲν εἶναι οἰκεῖα πρὸς ἡμᾶς τοὺς Ὀρθοδόξους ἐπὶ αἰῶνας ὁλοκλήρους. Ἡ ὅλη ἀπόπειρα τῆς λύσεως τοῦ προβλήματος τῆς ἑνώσεως εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἀπαράδεκτος ἐξ ἀπόψεως τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας.

(2). Ἡ Ὀρθόδοξος ἀντίληψις περὶ τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας ἐπιβάλλει διπλῆν συμφωνίαν :

α΄. Ἡ ὁλότης τῆς Χριστιανικῆς πίστεως θὰ ἔδει νὰ θεωρῆται ὡς μία ἀδιαίρετος ἑνότης. Δὲν εἶναι ἀρκετὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὡρισμένας μόνον εἰδικὰς διδασκαλίας ὁσονδήποτε βασικαὶ καὶ ἐὰν ἐθεωροῦντο αὗται καθ' ἑαυτάς. λ.χ. τὴν ἀλήθειαν ὅτι ὁ Χριστὸς εἶναι Θεὸς καὶ Σωτήρ. Εἶναι ἐπάναγκες ὅπως ὅλαι αἱ δογματικαὶ ἀλήθειαι ὡς διετυπώθησαν αὗται ὑπὸ τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὡς καὶ ἡ ὁλότης τῆς διδασκαλίας τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας γίνουν ἀποδεκταί. Δὲν δύναταί τις νὰ ἱκανοποιηθῇ μὲ διατυπώσεις ἀπομεμονωμένας ἀπὸ τὴν ζωὴν καὶ ἐμπειρίαν τῆς Ἐκκλησίας. Αὗται δέον νὰ ἐκτιμῶνται καὶ κατανοῶνται ἐν τῷ πλαισίῳ πάντοτε τῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας. Ἐξ Ὀρθοδόξου ἀπόψεως ἡ ἕνωσις τῆς χριστιανωσύνης περὶ τῆς ὁποίας ἐνδιαφέρεται τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ ἐπιτευχθῇ μόνον ἐπὶ τῇ βάσει ὁλοκλήρου τῆς δογματικῆς πίστεως τῆς ἀρχαίας ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας, ἄνευ οἱασδήποτε ἀφαιρέσεως ἢ ἀλλοιώσεως. Δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν αὐστηρὰν διάκρισιν μεταξὺ οὐσιωδῶν καὶ μὴ οὐσιωδῶν ἀληθειῶν, οὔτε δὲ ὑπάρχει χῶρος διὰ περιεκτικότητα ἐν τῇ πίστει. Ἀφ' ἑτέρου ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁμιλεῖ πρὸς ἡμᾶς μόνον διὰ τῆς Βίβλου. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παραμένει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μαρτυρεῖ διὰ μέσου ὁλοκλήρου τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐμπειρίας αὐτῆς. Ἡ Βίβλος ἐδόθη εἰς ἡμᾶς ἐντὸς τοῦ πλαισίου τῆς Ἀποστολικῆς Παραδόσεως, ἐν τῇ ὁποίᾳ πάλιν κατέχομεν τὴν αὐθεντικὴν ἑρμηνείαν καὶ διασάφησιν τοῦ Λόγου τοῦ Θεοῦ. Νομοτάγεια εἰς τὴν Ἀποστολικὴν Παράδοσιν περισώζει τὴν πραγματικότητα καὶ συνέχισιν τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας.

β΄. Μόνον διὰ τῆς Ἀποστολικῆς Ἱερωσύνης τὸ μυστήριον τῆς Πεντηκοστῆς συνεχίζεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ Ἐπισκοπικὴ διαδοχὴ τῶν Ἀποστόλων ἀποτελεῖ ἱστορικὴν πραγματικότητα ἐν τῇ ζωῇ καὶ διαρθρώσει

τῆς Ἐκκλησίας καὶ μίαν τῶν προϋποθέσεων τῆς ἑνότητος διὰ μέσου τῶν αἰώνων. Ἡ ἑνότης τῆς Ἐκκλησίας περισώζεται διὰ τῆς ἑνότητος τοῦ Ἐπισκοπάτου. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἓν σῶμα τοῦ ὁποίου ἡ ἱστορικὴ συνέχισις καὶ ἑνότης ὡσαύτως περισώζεται διὰ τῆς ἑνότητος τῆς πίστεως, ἥτις αὐτομάτως ἐκπηγάζει ἐκ τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας διὰ τῆς κοινότητος τῆς πίστεως.

(3). Τοιουτοτρόπως ὅταν ἐξετάζωμεν τὸ πρόβλημα τῆς ἑνότητος τῆς Ἐκκλησίας, δὲν δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν αὐτὸ κατ' ἄλλον τρόπον ἀλλὰ ὡς πλήρη ἀποκατάστασιν ὁλοκλήρου τῆς πίστεως καὶ ὁλοκλήρου τῆς Ἐπισκοπικῆς διαρθρώσεως τῆς Ἐκκλησίας, ἅτινά εἰσι βασικὰ διὰ τὴν μυστηριακὴν ζωὴν αὐτῆς. Δὲν προτιθέμεθα νὰ κρίνωμεν τὰς ἑτεροδόξους ὁμολογίας. Ἐν τούτοις ἀποτελεῖ πεποίθησιν ἡμῶν ὅτι ἐν ταῖς ὁμολογίαις ταύταις ἐλλείπουν ὡρισμένα βασικὰ στοιχεῖα ἅτινα ἀποτελοῦν τὴν πραγματικότητα τῆς πληρότητος τῆς Ἐκκλησίας. Πιστεύομεν ὅτι ἡ ἐπιστροφὴ ὅλων τῶν ὁμολογιῶν εἰς τὴν πίστιν τῆς ἀρχαίας, ἡνωμένης, καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἤτοι εἰς τὴν καθαράν, ἀναλλοίωτον καὶ κοινὴν κληρονομίαν τῶν προγόνων ὅλων τῶν διῃρημένων Χριστιανῶν, αὕτη μόνον θὰ πραγματοποιήσῃ τὴν εὐκτέαν ἕνωσιν ὅλων τῶν κεχωρισμένων Χριστιανῶν. Διότι μόνον ἡ ἑνότης ὅλων τῶν Χριστιανῶν ὑπὸ μίαν κοινὴν πίστιν θὰ ἔχῃ ὡς ἀναγκαῖον ἀποτέλεσμα τὴν κοινὴν ἀδελφωσύνην αὐτῶν ἐν τοῖς μυστηρίοις καὶ τὴν ἀδιάσπαστον ἑνότητα αὐτῶν ἐν ἀγάπῃ ὡς μελῶν ἑνὸς καὶ τοῦ αὐτοῦ σώματος, τῆς μιᾶς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ.

(4). Ἡ «πλήρης ἑνότης» τῶν Χριστιανῶν δὲν πρέπει νὰ ἑρμηνεύηται ἀποκλειστικῶς ὡς οὖσα ἡ δευτέρα παρουσία τοῦ Χριστοῦ. Πρέπει ν' ἀναγνωρίσωμεν ὅτι ἀκόμη ἐν τῇ παρούσῃ ζωῇ τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ἐνοικοῦν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ἐξακολουθεῖ νὰ πνέῃ ἐν τῷ κόσμῳ, καθοδηγοῦν ὅλους τοὺς Χριστιανοὺς εἰς τὴν ἑνότητα. Ἡ ἑνότης τῆς Ἐκκλησίας δὲν πρέπει νὰ νοηθῇ μόνον ἐσχατολογικῶς, ἀλλ' ὡς παροῦσα πραγματικότης, ἥτις θὰ τελειωθῇ ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

(5). Λέγεται ἐν τῇ ἐκθέσει τοῦ τμήματος τούτου ὅτι ἡ ὁδὸς ἣν ὀφείλει ἡ Ἐκκλησία νὰ ἀκολουθήσῃ διὰ τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἑνότητος εἶναι ἡ τῆς μετανοίας. Ἀναγνωρίζομεν ὅτι ὑπῆρξαν καὶ ὑπάρχουν ἀτέλειαι καὶ ἀστοχίαι ἐν τῇ ζωῇ καὶ τῇ μαρτυρίᾳ τῶν Χριστιανῶν, ἀπορρίπτομεν ὅμως τὴν ἰδέαν ὅτι αὐτὴ αὕτη ἡ Ἐκκλησία, οὖσα τὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ ἡ ταμιοῦχος τῆς ἀποκαλυφθείσης ἀληθείας καὶ «ἅπασα ἡ λειτουργία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος» θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπηρεασθῇ ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης ἁμρατίας. Διὰ τοῦτο δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ μετανοίας τῆς

Ἐκκλησίας, ἥτις εἶναι ἀπολύτως ἁγία καὶ ἀλάθητος. Διότι «ὁ Χριστὸς ἠγάπησε τὴν Ἐκκλησίαν καὶ ἑαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς, ἵνα αὐτὴν ἁγιάσῃ καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ῥήματι, ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν Ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπίλον ἢ ῥυτίδα ἤ τί τῶν τοιούτων, ἀλλ' ινα ᾖ ἁγία καὶ ἄμωμος». (Πρὸς Ἐφεσίους Ε'. 26—27).

Τοιουτοτρόπως ὁ Κύριος, ὁ μόνος Ἅγιος, ἡγίασε τὴν Ἐκκλησίαν Του διὰ παντὸς καὶ καθώρισεν ὅπως τὸ ἔργον αὐτῆς εἶναι ὁ «καταρτισμὸς τῶν ἁγίων» καὶ «ἡ οἰκοδομὴ τοῦ σώματος τοῦ Χριστοῦ». Ἡ ἁγιότης αὐτῆς δὲν ἐπηρεάζεται ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ τῆς ἀποτυχίας τῶν μελῶν της. Αὗται δὲν δύνανται ἐπ' οὐδενὶ λόγῳ νὰ ἐλαττώσουν ἢ ἐξαντλήσουν τὴν ἀνεξάντλητον ἁγιότητα τῆς ἁγίας ζωῆς, ἥτις ἐκ τῆς κεφαλῆς τῆς Ἐκκλησίας διαχέεται καθ' ἅπαν τὸ σῶμα.

(8)' Ἐν συμπεράσματι ὀφείλομεν νὰ διαδηλώσωμεν τὴν βαθεῖαν ἡμῶν πεποίθησιν, ὅτι μόνον ἡ Ἁγία Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διεφύλαξε πλήρη καὶ ἄθικτον «τὴν ἅπαξ παραδοθεῖσαν τοῖς ἁγίοις πίστιν». Ὄχι ἕνεκεν τῆς ἀνθρωπίνης ἡμῶν ἀξιομισθίας, ἀλλὰ διότι εὐαρεστεῖται ὁ Θεὸς ὅταν διατηρῇ «τὸν θησαυρὸν Αὐτοῦ ἐν ὀστρακίνοις σκεύεσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ᾖ τοῦ Θεοῦ». (2 Κορινθ. 4, 7).

ΔΙΑΓΓΕΛΜΑ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΗΛΙΟΥΠΟΛΕΩΣ κ. ΓΕΝΝΑΔΙΟΥ

Σικάγον, τῇ 23ῃ Αὐγούστου 1954

«Κατὰ τὴν πανηγυρικὴν ταύτην στιγμήν, παριστάμενος ἐνώπιον τῆς Συνελεύσεως ταύτης, τῆς φερούσης τὸ ὄνομα «Χριστιανική», ἐν τῇ γενικωτέρᾳ ἐννοίᾳ, θεωρῶ ἐμαυτὸν λίαν εὐτυχῆ, διότι προφρόνως παρεσχέθη μοι ἡ εὐκαιρία, ὅπως ἐν τῇ ἰδιότητί μου ὡς ἀρχηγοῦ τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας διαβιβάσω, πρὸς πάντας τοὺς ἐνταῦθα παρισταμένους, τοὺς πατρικοὺς χαιρετισμοὺς καὶ τὰς εὐλογίας τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως κ. Ἀθηναγόρου. Ὁ Πατριάρχης ἡμῶν εἶχε τὸ εὐτύχημα νὰ διέλθῃ μέγα μέρος τῆς Ἐκκλησιαστικῆς Αὐτοῦ ζωῆς ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις τῆς Ἀμερικῆς, εἰς τὴν Χώραν δηλ. ταύτην ἔνθα ἡ ἐλευθερία καὶ πάντες οἱ ὅροι τῆς ἀληθοῦς ὑλικῆς, πνευματικῆς καὶ ἠθικῆς προόδου εὗρον τὸ προσφορώτερον ἔδαφος. Βαθέως αἰσθάνομαι, ὅτι ἐν τῇ αἰθούσῃ ταύτῃ πνέει ἀκαταπαύστως διαχριστιανικὸς ἄνεμος, τοῦ ὁποίου ἡ προέλευσις δέον ν' ἀναζητηθῇ εἰς ὅλας τὰς γωνίας τῆς Οἰκουμένης. Ἤλθομεν ἐνταῦθα, ἵνα ἐκ τοῦ ἐγγὺς γνωρίσωμεν οὐχὶ τὴν διδασκαλίαν ἑκάστης Ἐκκλησίας, ἥτις εἶναι κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον γνωστὴ εἰς τοὺς Θεολόγους, ἀλλὰ τὸν πραγματικὸν βαθμὸν τοῦ πόθου εἰς προσέγγισιν τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ ἡμετέρα Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἐν τῷ ἐδάφει τῆς δικαιοδοσίας τῆς ὁποίας συνεκλήθησαν ἅπασαι αἱ Οἰκουμενικαὶ Σύνοδοι, καὶ ἥτις φυλάσσει, ὡς τὴν πολυτιμοτέραν αὐτῆς κληρονομίαν, τὴν διδασκαλίαν τῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν Διαδόχων αὐτῶν, δὲν παραλείπει νὰ εὔχηται καθ' ἑκάστην ἐν τοῖς Ἱεροῖς αὐτοῖς Ναοῖς «ὑπὲρ τῆς τῶν πάντων ἑνώσεως».

Ἡ ἑνότης τῆς πίστεως, ἔγραφον εἰς τὸ γαλλιστὶ ἐκδοθὲν ὑπὸ τὸν τίτλον «Ἕνωσις, ἡ προσέγγισις τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν» πόνημά μου, καὶ αὐτὴ ἀκόμη ἡ ἑνότης ἐπὶ τῶν μεγάλων γραμμῶν τῶν ἐξωτερικῶν ἐκδηλώσεων τῆς πίστεως ταύτης καὶ ἡ ὀργανικὴ ἑνότης δὲν ἀποκλείουσι τὴν ποικιλίαν ρυθμῶν ἐν τῇ λατρείᾳ. Ἡ Χριστιανικὴ Ἐκκλησία εἰς τὰ ἐπιδεκτικὰ τροποποιήσεως σημεῖα δέον, ὅπως προσαρμόζηται πρὸς τὴν ἰδιαιτέραν νοοτροπίαν τῶν φυλῶν καὶ τὰς εὐμεταβλήτους ἀνάγκας τῶν καιρῶν. Τοῦτο ἀκριβῶς συνέβαινε κατὰ τοὺς δέκα πρώτους αἰῶνας τοῦ Χριστιανισμοῦ. Ἡ ἕνωσις, ἡ κανονικὴ κοινωνία, μεταξὺ ὅλων τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ὑφίστατο τότε χωρὶς τοῦτο νὰ σημαίνῃ, ὅτι μία αὐστηρὰ ὁμοιομορφία ἦτο ἀπαραίτητος.

Ὁ Φιρμιλιανός, Ἐπίσκοπος τῆς ἐν Καππαδοκίᾳ Καισαρείας, περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ Γ΄. αἰῶνος, ἔγραφε : «Πολλὰ μεταβάλλονται, ἕνεκα τῆς διαφορᾶς τῶν τύπων καὶ τῶν ἀνθρώπων» (75η Ἐπιστολή).

Περὶ τὰ μέσα τοῦ Θ΄ αἰῶνος, ὁ πολὺς Φώτιος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, ἐν τῇ πρὸς τὸν Πάπαν Νικόλαον Α΄. περιωνύμῳ αὐτοῦ ἐπιστολῇ, ἀνέπτυσσε τὰς βάσεις τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀφορώσας ἀφ' ἑνὸς μὲν εἰς τὴν ἐλευθερίαν δράσεως ἑκάστης ἰδιαιτέρας Ἐκκλησίας, καὶ ἀφ' ἑτέρου εἰς τὰ σημεῖα, ἐφ' ὧν ἡ ἕνωσις εἶναι ἀναγκαία.

«Ὅταν, ἔγραφεν ὁ Φώτιος, ὅστις θεωρεῖται μέγας συντελεστὴς τῆς ἀναγεννήσεως τῶν γραμμάτων, ὅταν δὲν πρόκειται οὔτε περὶ πίστεως, οὔτε περὶ παραβάσεως ἀποφάσεως, ἀφορώσης ἅπασαν τὴν Χριστιανωσύνην, ἀλλὰ περὶ ἠθῶν καὶ νομίμων, ἅτινα ἄλλαι μὲν Ἐκκλησίαι φυλάττουσιν, ἄλλαι δὲ ἀγνοοῦσι, δὲν δυνάμεθα νὰ κατακρίνωμεν οὔτε τὰς μέν, οὔτε τὰς δέ».

Καὶ ὁ διάσημος Γάλλος Βοσσουέτος, εἰς τὸν λόγον αὐτοῦ ἐπὶ τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας, τὴν αὐτὴν ἐκφράζει περίπου γνώμην πρὸς τὸν Φιρμιλιανὸν ὅταν γράφῃ : «Ἡ Πίστις οὐδέποτε μεταβάλλεται, προσέτι δέ, ἡ Ἐκκλησιαστικὴ εὐταξία δύναται νὰ ὑποστῇ διαφόρους μεταλλαγάς, ἀναλόγως τῶν καιρῶν καὶ τῶν τόπων. Θὰ ἔδει ὅμως, ὅπως συντείνῃ τις, ἐφ' ὅσον τοῦτο ἦτο δυνατόν, εἰς μίαν τελείαν ἀπομίμησιν τῆς ἀρχαιότητος», (ἔκδοσις Π. Ζακινέτ, σελ. 70). Ἐν πάσῃ περιπτώσει δέον, ἵνα παρατηρήσω ἐνταῦθα, ὅτι ὁ Χριστιανισμὸς τοῦ 20οῦ αἰῶνος δὲν πρέπει νὰ

ἐπηρεασθῇ ἀπὸ τὰ ἰδιαίτερα τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν, ὥστε νὰ διακινδυνεύσῃ τὸν παγκόσμιον, οἰκουμενικὸν αὐτοῦ χαρακτῆρα.

Ὁ Γάλλος φιλόσοφος Ἐμὶλ Μπουτροῦ ἐν τῷ ἀξιολόγῳ αὐτοῦ ἔργῳ: «Ἐπιστήμη καὶ Θρησκεία ἐν τῇ συγχρόνῳ Φιλοσοφίᾳ», γράφει, ἐν σχέσει πρὸς τὸ θέμα, ὅπερ ἀπασχολεῖ ἡμᾶς ἐνταῦθα, τὰ ἀκόλουθα : «Μία Θρησκεία φαίνεται ἡμῖν τοῦ λοιποῦ τόσον ὑψηλότερα, ὅσον ἵσταται ὑπεράνω τῶν διαφορῶν, αἵτινες διαιροῦσι τὴν ἀνθρωπότητα. Ἡ συνύπαρξις τοῦ πνεύματος τῆς οἰκουμενικότητος μετὰ τῆς ἀναγκαίας διατηρήσεως τῶν παραδόσεων, τῶν αἰσθημάτων, τοῦ πνεύματος, τῆς ἰδιαζούσης ἑκάστῃ ἐθνικότητι ζωῆς, εἶναι ἓν ἐκ τῶν προβλημάτων, ἅτινα βασανίζουσι τὴν σύγχρονον συνείδησιν» (σελ. 170). Ἡ ἡμετέρα Ἐκκλησία τόσῳ διὰ τὰ ἄρθρα τῆς Πίστεως, ὅσῳ καὶ διὰ τὰ ἤθη καὶ τὴν πειθαρχίαν ἀποδέχεται καὶ ἀνέκαθεν ἀκολουθεῖ τὴν γνώμην τοῦ Ἰ. Φωτίου, ὡς τὴν μᾶλλον σύμφωνον πρὸς τὰς φιλελευθέρας ἀρχὰς καὶ τὴν ἀποστολικὴν αὐτῆς προέλευσιν. Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν πίστιν, ὡς παράγοντα ἑνώσεως τῶν Ἐκκλησιῶν, ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως, περὶ τὰ τέλη τοῦ Δ΄ αἰῶνος, ἔγραφε τὰς ἀκολούθους γραμμάς : «Ὅταν πάντες ὁμοίως πιστεύωμεν, τότε ἑνότης ἐστί». (Ἔκδοσις Ὀξ. ΙΙ, σελ. 6).

Δέον ὅμως νὰ ὁμολογήσωμεν μίαν πραγματικότητα : Ὅσον περισσότερον ὁμιλοῦμεν περὶ τῆς ἐκ νέου ἑνώσεως τῶν Χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν, τόσῳ μᾶλλον ἀφιστάμεθα, ἐξ ἐπόψεως τοῦ περιεχομένου, τῆς πίστεως μιᾶς ἑκάστης Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἐὰν ὁμολογῶμεν, ὅτι τὸ θέλημα τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Χριστοῦ εἶναι : «Ἵνα πάντες ἓν ὦσιν», ἀναμφιβόλως ἐλεύσεται ἡ ἡμέρα, καθ' ἣν ἡ ἑνότης αὕτη θὰ εἶναι γεγονός.

Ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὴν ἡμέραν τῆς πραγματοποιήσεως τῆς ἑνότητος, πρέπει νὰ διακρίνωμεν τὴν ἀριθμητικὴν τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὴν ἀριθμητικὴν τῆς ἀνθρωπότητος καὶ ἀπὸ τὴν τοῦ Θεοῦ. Διότι ἕκαστον ἄτομον ἐπιθυμεῖ, ὅπως, πᾶν ὅ,τι ἤθελε διέλθῃ ἀπὸ τὸ πνεῦμα καὶ τὴν φαντασίαν αὐτοῦ, πραγματοποιηθῇ κατὰ τὸ διάστημα τῆς περιωρισμένης ἐπιγείου ζωῆς αὐτοῦ. Διὰ τὴν ἀνθρωπότητα τὰ ἔτη δὲν ἀριθμοῦνται κατὰ τὸν αὐτὸν τρόπον. Παρὰ δὲ τῷ Θεῷ, κατὰ τὸν Προφητάνακτα : «Χίλια ἔτη ὡς ἡμέρα μία». (Α΄ Πέτρ. 3, 8).

Ἔχομεν καθῆκον, ἵνα πάντες ἐργασθῶμεν διὰ τὴν ἡμέραν ταύτην τοῦ θριάμβου, ἥτις θὰ εἶναι ἐν ταὐτῷ ὁ θρίαμβος τῆς θρησκείας τοῦ πράου καὶ ταπεινοῦ τῇ καρδίᾳ Ἰησοῦ, καὶ ὁ θρίαμβος τῆς ἀσαλεύτου παγκοσμίου εἰρήνης κατὰ τὴν ἐπικράτησιν τῆς ὁποίας θὰ ψάλλωσι πάντες οἱ Χριστιανοί : «Δόξα ἐν Ὑψίστοις Θεῷ καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη».

ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ Β΄. ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.

Πρὸς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς Χριστιανοὺς καὶ τοὺς συνανθρώπους ἀπευθύνομεν χαιρετισμὸν ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐπιβεβαιῶμεν τὴν πίστιν ἡμῶν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, ὡς τὴν ἐλπίδα τοῦ κόσμου καὶ ἐπιθυμοῦμεν νὰ συμμερισθῶμεν τὴν πίστιν ταύτην μεθ᾽ ὅλων τῶν ἀνθρώπων. Εἴθε ὁ Θεὸς νὰ συγχωρήσῃ ἡμᾶς διότι διὰ τῆς ἁμαρτίας ἡμῶν ἀπεκρύψαμεν συχνάκις ἐκ τοῦ κόσμου τὴν ἐλπίδα ταύτην. Ἐν τῷ ἀναβρασμῷ τῆς ἐποχῆς ἡμῶν ὑπάρχουν ἐλπίδες καὶ φόβοι. Εἶναι καλὸν νὰ ἐλπίζωμεν διὰ ἐλευθερίαν, δικαιοσύνην καὶ εἰρήνην, εἶναι δὲ θέλημα τοῦ Θεοῦ ὅπως ἔχωμεν τὰ πράγματα ταῦτα.

Ἀλλ᾽ ὁ Θεὸς ἔπλασεν ἡμᾶς δι᾽ ὑψηλότερον σκοπόν. Ἔπλασεν ἡμᾶς δι᾽ Ἑαυτόν, ἵνα δυνηθῶμεν νὰ γνωρίσωμεν καὶ ἀγαπήσωμεν αὐτόν, λατρεύσωμεν καὶ ὑπηρετήσωμεν αὐτόν. Οὐδεὶς ἐκτὸς τοῦ Θεοῦ δύναται νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου. Λησμονῶν τοῦτο ὁ ἄνθρωπος καθίσταται ἐχθρὸς ἑαυτοῦ. Ἐπιζητεῖ τὴν δικαιοσύνην, ἀλλὰ δημιουργεῖ τὴν καταπίεσιν. Θέλει τὴν εἰρήνην, ἀλλὰ τείνει πρὸς τὸν πόλεμον. Ἡ κυριότης αὐτοῦ ἐπὶ τῆς φύσεως ἀπειλεῖ αὐτὸν διὰ τῆς καταρρεύσεως. Εἴτε ἀναγνωρίζει τοῦτο εἴτε ὄχι, ὁ ἄνθρωπος ἵσταται ὑπὸ τὴν κρίσιν τοῦ Θεοῦ καὶ ἐν τῇ σκιᾷ τοῦ θανάτου.

Ἐνταῦθα ὅπου ἱστάμεθα, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ἔστη μεθ᾽ ἡμῶν. Ἦλθε πρὸς ἡμᾶς, ἀληθὴς Θεὸς καὶ ἀληθὴς ἄνθρωπος, ζητῆσαι καὶ σῶσαι. Ἐνῷ ἤμεθα ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, ὁ Χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. Ἐσταυρώσαμεν αὐτόν, ἀλλ᾽ ὁ Θεὸς ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. Ἀνέστη. Ὑπερίσχυσε τῶν δυνάμεων τῆς ἁμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. Ἤρχισε νέα ζωή. Καὶ ἐν τῇ δυνάμει τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς ἀναλήψεως αὐτοῦ, ἀπέστειλε πρὸς τὸν κόσμον μίαν νέαν κοινωνίαν, ἡνωμένην ἐν τῷ πνεύματι αὐτοῦ, μετέχουσαν τῆς ζωῆς του, καὶ ἔχουσαν τὴν ἐντολὴν νὰ καταστήσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ γνωστὸν ἀνὰ τὸν κόσμον. Θὰ ἔλθῃ καὶ πάλιν ὡς κριτὴς καὶ βασιλεὺς διὰ νὰ κατευθύνῃ πάντα πρὸς τὴν τελείωσιν αὐτῶν. Τότε θὰ ἴδωμεν αὐτὸν καθὼς ἐστιν καὶ ἐπιγνωσόμεθα αὐτὸν καθὼς καὶ ἐπεγνώσθημεν. Μεθ᾽ ὁλοκλήρου τῆς δημιουργίας ἀναμένομεν τοῦτο ἐν θερμῇ ἐλπίδι, γινώσκοντες ὅτι πιστὸς ὁ Θεὸς καὶ ὅτι ἀκόμη καὶ σήμερον κρατεῖ τὰ πάντα ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. Τοῦτο εἶναι ἡ ἐλπὶς τοῦ λαοῦ τοῦ Θεοῦ ἐν πάσῃ ἐποχῇ καὶ τονίζομεν τοῦτο σήμερον ἐκ νέου, πρὸς πάντας τοὺς θέλοντας ἀκούειν. Ἡ ἀποδοχὴ τούτου σημαίνει ἀποστροφὴν ἐκ τῶν ὁδῶν ἡμῶν πρὸς τὴν ὁδὸν τοῦ Θεοῦ. Σημαίνει ὅτι ζῶμεν ὡς συγκεχωρημένοι ἁμαρτωλοί, ὡς τέκνα, ἀναπτυσσόμενα ἐν τῇ ἀγάπῃ αὐτοῦ. Σημαί-

νει ὅτι εἴμεθα πολῖται αὐτῆς τῆς βασιλείας, τὴν ὁποίαν εἶναι ἀδύνατον νὰ καταστρέψῃ πάντων τῶν ἀνθρώπων ἡ ἁμαρτία. Σημαίνει ὅτι εἰσερχόμεθα μετὰ τοῦ Χριστοῦ εἰς τὴν θλῖψιν καὶ ἀπογοήτευσιν τῶν ἀνθρώπων, συμμεριζόμενοι μετ᾿ αὐτῶν τὸ μέγα μυστικὸν τῆς βασιλείας ἐκείνης, τὴν ὁποίαν δὲν ἀναμένουν. Σημαίνει τέλος ὅτι γνωρίζομεν ὅτι, οἱαδήποτε πράξωσιν οἱ ἄνθρωποι, ὁ Χριστὸς βασιλεύει καὶ θὰ βασιλεύῃ.

Ἐν τῇ βεβαιότητι ταύτῃ δυνάμεθα νὰ ἀντιμετωπίσωμεν τὰς δυνάμεις τοῦ κακοῦ καὶ τὴν ἀπειλὴν τοῦ θανάτου μετὰ θάρρους. Ἀπηλλαγμένοι ἐκ τοῦ φόβου καθιστάμεθα ἐλεύθεροι νὰ ἀγαπῶμεν. Διότι πέραν τῆς κρίσεως τῶν ἀνθρώπων καὶ τῆς ἱστορίας κεῖται ἡ κρίσις τοῦ βασιλέως, ὅστις ἀπέθανεν ὑπὲρ πάντων τῶν ἀνθρώπων καὶ ὅστις θὰ κρίνῃ ἡμᾶς συμφώνως πρὸς τὰς πράξεις ἡμῶν ἔναντι τῶν ἐλαχίστων ἀδελφῶν Του. Οὕτω ἡ χριστιανικὴ ἐλπὶς ἡμῶν κατευθύνει ἡμᾶς πρὸς τὸν πλησίον. Ἀναγκάζει ἡμᾶς νὰ προσευχώμεθα καθημερινῶς «γεννηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς» καὶ νὰ ἐνεργῶμεν ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τῆς ζωῆς ἡμῶν ὡς προσευχόμεθα. Δημιουργεῖ μίαν ζωὴν πιστευούσης προσευχῆς καὶ προσδοκώσης ἐνεργείας, ἐν ἀτενίσει πρὸς τὸν Ἰησοῦν καὶ ἐν ἀναμονῇ τῆς ἐν δόξῃ ἐλεύσεως αὐτοῦ.

Ἤδη διὰ τῶν μελῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιθυμοῦμεν νὰ ὁμιλήσωμεν κατ᾿ εὐθεῖαν πρὸς ἑκάστην Χριστιανικὴν κοινωνίαν. Πρὸ ἓξ ἐτῶν αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν συνεφώνησαν νὰ σχηματίσωσι τὸ Συμβούλιον τοῦτο καὶ ἐβεβαίωσαν τὴν πρόθεσιν αὐτῶν νὰ μείνωσιν ὁμοῦ. Εὐχαριστοῦμεν τῷ Θεῷ διὰ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ πρὸς τὸ ἔργον καὶ τὴν κοινωνίαν ἡμῶν κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἓξ αὐτῶν ἐτῶν. Ἤδη βαίνομεν πρὸς ἕνα δεύτερον στάδιον. Ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ παραμονὴ ἡμῶν δὲν εἶναι ἀρκετή. Πρέπει νὰ προχωρήσωμεν. Ὅσον μανθάνομεν περισσότερα περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ἑνότητος ἡμῶν, τόσον περισσότερον καθίσταται ἀνυπόφορον ὅτι εἴμεθα διῃρημένοι. Διὰ τοῦτο ἐρωτῶμεν ὑμᾶς : «Ἡ Ἐκκλησία ὑμῶν ἐξετάζει σοβαρῶς τὴν σχέσιν αὐτῆς μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ φωτὶ τῆς προσευχῆς τοῦ Κυρίου ἵνα ἀγαπῶμεν ἐν ἀληθείᾳ καὶ πάντες ὦμεν ἕν» ;

Αἱ διαχωρίζουσαι τοὺς ἀνθρώπους ἀπ᾿ ἀλλήλων δυνάμεις εἶναι ἰσχυραί. Ἐν τῇ συγκεντρώσει ἡμῶν ἐνταῦθα ἐστερήθημεν τὴν παρουσίαν τῶν κινεζικῶν Ἐκκλησιῶν, αἵτινες ἦσαν μεθ᾿ ἡμῶν ἐν Ἀστελλοδάμῳ. Ὑπάρχουσιν ἄλλαι χῶραι καὶ Ἐκκλησίαι, μὴ ἀντιπροσωπευόμεναι ἐν τῷ ἡμετέρῳ Συμβουλίῳ καὶ ἐπιθυμοῦμεν διακαῶς τὴν κοινωνίαν αὐτῶν. Ἀλλ᾿ εἴμεθα εὐγνώμονες, διότι, ἂν καὶ διῃρημένοι ὑπὸ τῶν πολιτικῶν διαιρέσεων τῆς ἐποχῆς ἡμῶν, εἰς τὸ Ἔβανστον εἴμεθα ἡνωμένοι ἐν Χριστῷ. Ὡσαύτως χαίρομεν διότι ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς προσευχῆς καὶ τῆς κοινῆς

ἐλπίδος, διατηροῦμεν τὴν ἐπικοινωνίαν μετὰ τῶν ἁπανταχοῦ ἀδελφῶν Χριστιανῶν.

Ἐκ τοῦ μέσου τῆς κοινωνίας ταύτης ὁμιλοῦμεν περὶ τοῦ φόβου καὶ τῆς κακοπιστίας, ἅτινα ἐπὶ τοῦ παρόντος διαιροῦν τὸν κόσμον. Οἱ ἄνθρωποι μόνον ἐν τῷ Σταυρῷ τοῦ Χριστοῦ, ὅπου ἀναγνωρίζουσιν ἑαυτοὺς συγκεχωρημένους ἁμαρτωλούς, δύνανται νὰ ἑνωθῶσιν. Ἐκεῖ οἱ Χριστιανοὶ πρέπει νὰ προσεύχωνται καθημερινῶς ὑπὲρ τῶν ἐχθρῶν αὐτῶν. Ἐκεῖ πρέπει νὰ ἐπιζητήσωμεν ἀπαλλαγὴν ἐκ τῆς αὐτοδικαιώσεως, τῆς ἀνυπομονησίας καὶ τοῦ φόβου. Καὶ ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι γνωρίζουν ὅτι ὁ Χριστὸς ἀνέστη πρέπει νὰ ἔχωσι τὸ θάρρος νὰ ἀναμένωσι τὴν δύναμιν, ἥτις θὰ θραύσῃ πάντα ἀνθρώπινον φραγμόν.

Δὲν εἶναι ἀρκετὸν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ὀφείλουσι νὰ ζητῶσιν εἰρήνην δι᾿ ἑαυτούς. Πρέπει νὰ ἐπιζητῶσι δικαιοσύνην καὶ διὰ τοὺς ἄλλους. Μεγάλαι μᾶζαι λαῶν εἰς πολλὰ μέρη τοῦ κόσμου πεινοῦν καὶ ἀναγκάζονται νὰ ζῶσιν ὑπὸ συνθήκας, καταισχυνούσας τὴν ἀνθρωπίνην αὐτῶν ἀξιοπρέπειαν. Ἡ Ἐκκλησία ὑμῶν ὁμιλεῖ καὶ ἐνεργεῖ ἐναντίον αὐτῆς τῆς ἀδικίας ;

Ἑκατομμύρια ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν ὑποφέρουσι λόγῳ τῶν φυλετικῶν διακρίσεων. Ἡ Ἐκκλησία ὑμῶν εἶναι πρόθυμος νὰ διακηρύξῃ, ὡς ἔπραξεν ἡ Συνέλευσις, ὅτι τοῦτο εἶναι ἀντίθετον πρὸς τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ καὶ νὰ πολιτευθῇ συμφώνως πρὸς τὴν δήλωσιν ταύτην ; Προσεύχεσθε τακτικῶς ὑπὲρ τῶν ταλαιπωρουμένων ἐξ ἀδίκου διακρίσεως ἐκ λόγων φυλῆς, θρησκείας ἢ πολιτικῆς πεποιθήσεως ;

Ἡ Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ εἶναι σήμερον μία παγκόσμιος κοινωνία, ὑπάρχουν ἀκόμη ἀναρίθμητοι ἄνθρωποι, εἰς τοὺς ὁποίους ὁ Χριστὸς εἶναι ἄγνωστος. Πόσον ἐνδιαφέρεσθε περὶ τούτου ; Ἡ Ἐκκλησία ὑμῶν ζῇ δι᾿ ἑαυτὴν ἢ διὰ τὸν κόσμον πέριξ αὐτῆς καὶ πέραν αὐτῆς ; Ἡ κοινὴ αὐτῆς ζωὴ εἶναι τὸ καθημερινὸν ἐν τῷ κόσμῳ ἔργον τῶν μελῶν αὐτῆς διακηρύττουσι τὴν βασιλείαν τοῦ Χριστοῦ ἢ ἀρνοῦνται αὐτήν ;

Ὁ Θεὸς δὲν ἐγκαταλείπει οὐδένα ἐξ ἡμῶν μόνον. Συνεκέντρωσεν ἡμᾶς ἁπανταχοῦ διὰ νὰ εἴμεθα οἰκογένεια αὐτοῦ, πρὸς τὴν ὁποίαν ἐπιδαψιλεύονται τὰ δῶρα καὶ ἡ συγγνώμη αὐτοῦ. Συγχωρεῖτε ἀλλήλοις, ὡς ἔπραξεν ὁ Χριστός ; Ἡ Ἐκκλησία ὑμῶν εἶναι μία ἀληθὴς οἰκογένεια τοῦ Θεοῦ, ὅπου πᾶς δύναται νὰ εὕρῃ καταφύγιον καὶ νὰ μάθῃ ὅτι ὁ Θεὸς τὸν ἀγαπᾷ ἀπείρως ;

Ἡμεῖς δὲν ἐπαρκοῦμεν διὰ πάντα ταῦτα. Δὲν γνωρίζομεν τί ἔρχε-

ται πρὸς ἡμᾶς. Ἀλλὰ γνωρίζομεν ποῖος ἔρχεται. Ἔρχεται Ἐκεῖνος ὁ Ὁποῖος συναντᾷ ἡμᾶς καθημερινῶς καὶ ὁ Ὁποῖος θὰ συναντήσῃ ἡμᾶς εἰς τὸ τέλος, ὁ Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ Κύριος ἡμῶν.

Διὰ τοῦτο λέγομεν πρὸς ὑμᾶς : χαίρετε ἐπ' ἐλπίδι.

Μετάφρασις Μητροπολίτου Φιλαδελφείας **ΙΑΚΩΒΟΥ**

ΤΟΥ ΣΕΒ. ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΟΥ ΦΙΛΑΔΕΛΦΕΙΑΣ κ. ΙΑΚΩΒΟΥ ΠΕΡΙ ΤΗΝ Β΄. ΕΝ ΕΒΑΝΣΤΟΝ ΓΕΝΙΚΗΝ ΣΥΝΕΛΕΥΣΙΝ ΤΟΥ ΠΑΓΚΟΣΜΙΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ ΤΩΝ ΕΚΚΛΗΣΙΩΝ.

«Πρὸ ἓξ ἐτῶν αἱ Ἐκκλησίαι ἡμῶν συνεφώνησαν νὰ σχηματίσωσι τὸ Συμβούλιον τοῦτο καὶ ἐβεβαίωσαν τὴν πρόθεσιν αὐτῶν νὰ μείνωσιν ὁμοῦ. Εὐχαριστοῦμεν τὸν Θεὸν διὰ τὴν εὐλογίαν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ἔργον καὶ τὴν κοινωνίαν ἡμῶν κατὰ τὸ διάστημα τῶν ἓξ αὐτῶν ἐτῶν. Ἤδη βαίνομεν πρὸς ἕνα δεύτερον στάδιον. Ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ παραμονὴ ἡμῶν δὲν εἶναι ἀρκετή. Πρέπει νὰ προχωρήσωμεν. Ὅσον μανθάνομεν περισσότερα περὶ τῆς ἐν Χριστῷ Ἑνότητος ἡμῶν, τόσον περισσότερον καθίσταται ἀνυπόφορον ὅτι εἴμεθα διῃρημένοι. Διὰ τοῦτο ἐρωτῶμεν ὑμᾶς : Ἡ Ἐκκλησία ὑμῶν ἐξετάζει σοβαρῶς τὴν σχέσιν αὐτῆς μετὰ τῶν ἄλλων Ἐκκλησιῶν ἐν τῷ φωτὶ τῆς προσευχῆς τοῦ Κυρίου ἵνα ἀγαπῶμεν ἐν ἀληθείᾳ καὶ πάντες ὦμεν ἕν ;»

Τὸ ἀνωτέρω ἀπόσπασμα τοῦ μηνύματος τῆς Συνελεύσεως δίδει μίαν εἰκόνα περὶ τῆς προελεύσεως, τῶν σκοπῶν καὶ τῆς μελλοντικῆς ἐπιδιώξεως τοῦ Π. Σ. Ε., τοῦ ὁποίου σημαντικὸν σταθμὸν ἀποτελεῖ ἡ ἐφετεινὴ Συνέλευσις τοῦ Ἔβανστον.

Πρὸ 6 ἐτῶν, πραγματοποιηθείσης μιᾶς προσπαθείας ἀρξαμένης ἀπό τινων ἐτῶν, ἐσχηματίσθη τὸ Π. Σ. Ε. διὰ τῆς συνενώσεως τῶν δύο Οἰκουμενικῶν Κινήσεων «Πίστις καὶ Τάξις» καὶ «Ζωὴ καὶ Ἐργασία».

Ἡ συγκληθεῖσα τότε ἐν Ἄμστερδαμ Γεν. Συνέλευσις, ἡ ὁποία κατήρτισε τὸ Καταστατικόν, τοὺς ἐπὶ μέρους κανονισμοὺς καὶ τὰς λεπτομερείας τῆς ὀργανώσεως, καὶ τὰς λειτουργίας τῶν τμημάτων, πρώτη κατὰ σειράν, ἔφερε δοκιμαστικὸν χαρακτῆρα, τοὐλάχιστον ὡς πρὸς τὰς μεθόδους ἐργασίας καὶ τακτικῆς. Βεβαίως σημαίνοντες σκαπανεῖς τῆς ἰδέας περὶ Οἰκουμενικῆς Κινήσεως εἶχον θέσῃ κατὰ καιροὺς τὰς βάσεις ἐργασίας τῶν δύο κινήσεων. Ἀλλὰ τὸ νέον σχῆμα, τὸ ὁποῖον ἀπετελέσθη ἐκ τῶν κινήσεων τούτων ἔφερε μορφὴν ἰδιάζουσαν, μολονότι ἐν τῷ Π. Σ. συνεχωνεύθησαν τὸ πρόγραμμα καὶ οἱ σκοποὶ ἑκατέρας τῶν κινήσεων τούτων. Μετὰ 6 ἔτη λειτουργίας καὶ δράσεως, τὸ Π. Σ. Ε. διὰ τῆς συνελεύσεως τοῦ Ἔβανστον, εἰσέρχεται εἰς τὸ Β΄. στάδιον. Ποία ἡ σημασία καὶ

τὸ περιεχόμενον τῆς ἐν Ἔβανστον συνελεύσεως ἐν τῇ προοπτικῇ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως ;

Ἐξ ἀπόψεως ἐξωτερικῆς εἶναι ἡ πλέον ἀντιπροσωπευτικὴ ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐκκλησιαστικὴ συγκέντρωσις, ἥτις ἐγένετο μετὰ τὸ σχῖσμα τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἐμφάνισιν τῶν ἐπὶ μέρους Προτεσταντικῶν ὁμολογιῶν. Τὸ γεγονὸς τοῦτο αὐτὸ καθ' ἑαυτό, ἄξιον ἰδιαιτέρας προσοχῆς, ἐχαιρετίσθη ὑπὸ τοῦ Παγκοσμίου Τύπου μετ' ἐκφράσεων αἰσιοδοξίας. Ὅταν σκεφθῇ κανεὶς ὅτι ἀντιπρόσωποι 163 Ἐκκλησιῶν καὶ ὁμολογιῶν ἐκ 48 Χωρῶν τοῦ κόσμου, παρὰ τὰς διαφορὰς ὁμολογίας, παραδόσεως, χρώματος καὶ ἐθνικότητος, συνῆλθον ἐν ὀνόματι τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος Ἰησοῦ Χριστοῦ διὰ νὰ ἐκδηλώσωσι τὴν πρὸς αὐτὸν πίστιν καὶ ἐν πνεύματι Χριστιανικῆς ἀγάπης ἐξετάσωσι θέματα καθολικοῦ ἐνδιαφέροντος, ἐν τῇ ἀτομικῇ, οἰκογενειακῇ καὶ κοινωνικῇ ζωῇ, ἐκτιμᾷ δεόντως τὴν μεγάλην ταύτην προσπάθειαν καὶ τὸν ἐπιδιωκόμενον σκοπόν.

Ὁ ἀντικειμενικὸς μελετητὴς τῆς Ἱστορίας τοῦ Χριστιανισμοῦ εὑρίσκει σημαντικὴν μεταβολὴν ἐν τῇ ἐξελίξει τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων, ὅταν ἀναλογισθῇ ὅτι αἱ σελίδες τῆς μεσαιωνικῆς ἱστορίας γέμουσιν αἱματηρῶν ἀγώνων ἀνταγωνισμοῦ, μίσους, καὶ θανατώσεων, διαπραττομένων ἐν ὀνόματι τῆς θρησκείας.

Εἶναι τοῦτο μία μεταμέλεια διὰ τὴν δημιουργηθεῖσαν ἐκ τῆς διαιρέσεως κατάστασιν ἀπομονώσεως ; Εἶναι μία ἐκδήλωσις τῆς ὑπαρχούσης ἐπιθυμίας ὅπως ἐν πνεύματι χριστιανικῆς ἀγάπης μελετηθῶσιν αἱ διαφοραὶ καὶ ἀρχίσῃ ἡ συνεργασία τοὐλάχιστον ἐκεῖ ὅπου εἶναι δυνατόν ; Δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ὑπάρχουσι σημεῖα στροφῆς πρὸς τὴν εὐτυχῆ κατάστασιν τῶν Χριστιανικῶν αἰώνων ; Τὰ ἐρωτήματα ταῦτα καὶ ἕτερα συναφῆ τίθενται ὅταν ἐξετάζῃ τις τὰ ἀποτελέσματα τῶν Οἰκουμενικῶν συνεδρίων. Οἱ Καθολικοὶ εἰς πᾶσαν εὐκαιρίαν ἐπαναλαμβάνουσιν ὅτι πάντες, οἱ ἐκτὸς τῆς Καθολικῆς Ἐκκλησίας, εὑρίσκονται ἐκτὸς χάριτος καὶ ἀληθείας καὶ ὅτι ὀφείλουσι νὰ ἐπιστρέψωσιν εἰς αὐτήν, ἀποδεχόμενοι πάσας τὰς νεωτέρας Παπικὰς καινοτομίας. Ἡ Ὀρθόδοξος ὅμως Ἐκκλησία προβάλλει ἄνευ παραλόγων ἀξιώσεων τὴν χρυσῆν παρακαταθήκην τῆς ἀληθείας ἣν αὕτη διαφυλάττει ἀλώβητον ἀπὸ τῆς ἐποχῆς τοῦ ἡνωμένου Χριστιανισμοῦ.

Διὰ τοῦτο ἐν τῇ συμμετοχῇ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἡ ὁποία κατέχει τὴν ἐπὶ τῆς Γραφῆς καὶ τῆς Παραδόσεως στηριζομένην Χριστιανικὴν διδασκαλίαν, εὑρίσκει τις τὴν πραγματικὴν ἔννοιαν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ καὶ διακρίνει τὰ πλαίσια κινήσεως καὶ ἐνεργείας τοῦ Παγκοσμίου

Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὡς ἐλέχθη ἡ Β΄ ἐν Ἔβανστον Γεν. Συνέλευσις εἶναι κυρίως ἡ πρώτη, ἥτις συνεκλήθη μετὰ τὴν ἐπιψήφισιν τοῦ καταστατικοῦ καὶ τὴν μορφολογικὴν ἀνάπτυξιν τοῦ καταστατικοῦ τοῦ Π. Σ. Ε. ἐπὶ τῇ βάσει τοῦ καταρτισθέντος προγράμματος καὶ τῶν ἐκ τῆς πείρας μιᾶς ἑξαετίας διαπιστώσεων. Διὰ τοῦτο καὶ ἡ συνέλευσις αὕτη παρέσχεν ἐν πολλοῖς ὡρισμένα μαθήματα διὰ τὴν ὀργάνωσιν τῶν προσεχῶν συνελεύσεων. Οἱ ἐπίσημοι ἐν τῇ Συνελεύσει ἀντιπρόσωποι ἦσαν 600. Ἐὰν ὅμως προστεθῶσιν οἱ σύμβουλοι παρατηρηταί, οἱ διαπεπιστευμένοι ἀντιπρόσωποι, ἀντιπρόσωποι τῆς νεολαίας καὶ προσωπικῶν, ὁ ἀριθμὸς ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τοὺς χιλίους. Ὁ ἀριθμὸς οὗτος παρεῖχε δυσκολίας ὡς πρὸς τὴν ἄνετον κίνησιν καὶ τὴν σύντονον λειτουργίαν τῶν συνεδριῶν τῆς τε Συνελεύσεως καὶ τῶν ἐπιτροπῶν. Οἱ πλείονες ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων οὐχὶ μόνον διὰ πρώτην φορὰν παρεκάθηντο ἐν Οἰκουμενικῷ Συνεδρίῳ, ἀλλὰ ἀγνοοῦντες γλώσσας καὶ τὰ θέματα δὲν ἠδύναντο νὰ παρακολουθήσωσιν ἐπαρκῶς τὰ συζητούμενα ἐνίοτε δὲ καὶ τὰ ἀποφασιζόμενα. Διὰ τοῦτο πολλάκις συνέβαινον παρανοήσεις ἀναγκάζουσαι τὸν προεδρεύοντα νὰ παρέχῃ διαφωτίσεις. Ὡς ἐκ τούτου ἐν τῇ ἐπιτροπῇ μελετῶν συνεζητήθη ἰδιαιτέρως πῶς θὰ ἐμφανίζωνται καλλίτερον κατηρτισμένοι οἱ ἑκάστοτε ἀντιπρόσωποι καὶ πῶς θὰ γίνεται ἐπωφελεστέρα χρῆσις τῆς πείρας τῶν δοκίμων συνεργατῶν τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως.

Τὸ πρόγραμμα τῆς Συνελεύσεως ἦτο ἐπίσης βεβαρυμένον καθότι τὸ θέμα δὲν ἦτο ἓν *ἀλλὰ* ἑπτὰ καὶ πάντα σημαντικά. Εἰς τὸ πρόγραμμα τῆς Συνελεύσεως ταύτης ὑπῆρχεν ὡς κύριον θέμα «Ὁ Χριστός, ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου». Διὰ πρώτην φορὰν ἐν Οἰκουμενικῷ Συνεδρίῳ ἐτίθετο ὑπὸ συζήτησιν θέμα θίγον πολλὰ σημεῖα Χριστιανικῆς διδασκαλίας καὶ ὁδηγοῦν ὡς ἐκ τούτου εἰς πολλὰς συζητήσεις. Κατὰ τὸ ἐν Λοὺνδ Συνέδριον διετυπώθη τὸ ἐρώτημα, μήπως ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις ἐπροχώρησε περισσότερον ἀπ' ὅ,τι ἀπήτουν τὰ Οἰκουμ. Συνέδρια ; Τὸ ἐρώτημα τοῦτο ἐτέθη ἐπίσης καὶ ἐν Ἔβανστον, ὅπου πολλάκις ἀνεφύησαν πραγματικαὶ δυσχέρειαι ὄχι μόνον εἰς τοὺς πολλοὺς ἀλλὰ καὶ εἰς τοὺς ὀλίγους ἀρτίως μεμορφωμένους θεολόγους, προκειμένης συζητήσεως «Ὁ Χριστός, ἡ ἐλπὶς τοῦ κόσμου» (1).

Ἡ ἀπάντησις εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς ἀντιλήψεως κα ἰδιοργανώσεως μεγάλων συνελεύσεων. Ἐξ ἀπόψεως προσεκτικοῦ, ἐ-

(1) Mulder, impressions of the Evanston Assembly. Ecumenical Review October 1954, pag. 4.

πιστημονικοῦ καὶ τεχνικοῦ ἔργου, ἐπιβάλλονται ὡρισμένοι περιορισμοί. Δὲν πρέπει νὰ ἀγνοῆται ἡ ἔκτασις τῶν πρὸς συζήτησιν σημείων ἐντὸς ὡρισμένου χρόνου, τὸ δυνατὸν τῆς διαπραγματεύσεως Θεολογικῶν Θεμάτων ὑπὸ ὁμάδος μελῶν συνεδρίου. Τὸ θέμα τοῦτο συνεζήτησαν 15 ὅμιλοι τῆς Συνελεύσεως. Ἀλλὰ ὁ ὁρισθεὶς χρόνος ἦτο τόσον ὀλίγος διὰ πλήρη καὶ διεξοδικὴν συζήτησιν. Μόλις ἦτο δυνατὸν νὰ ληφθῶσιν ὑπὸ τῆς Γραμματείας διατυπούμεναι παρατηρήσεις διὰ νὰ τεθοῦν ὑπ' ὄψιν τῆς Συντονιστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Ἐὰν λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν ὅτι τὸ θέμα τοῦτο ἐμελέτα συνεχῶς ἐπὶ μίαν 3ετίαν ὁμὰς 25 Θεολόγων, οἵτινες κατόπιν τῆς γενομένης κριτικῆς ἐπέφερον πολλὰς τροποποιήσεις καὶ συμπληρώσεις μέχρις ὅτου τὸ κείμενον ἔλαβε τὴν τελικὴν μορφὴν ἐν ἔτει 1954, κατανοεῖ πόσον ἦτο δύσκολον νὰ συζητηθῇ τὸ δοκίμιον ὑπὸ 15 ὁμίλων καὶ 1000 μελῶν καὶ μάλιστα ἐντὸς τῶν ὁρίων 4 μόλις συνεδριῶν.

Ἐκτὸς τῶν τυπικῶν τούτων παρατηρήσεων ὑπάρχουσι καὶ αἱ οὐσιαστικαί. Ὡς παρετηρήθη καὶ πρὸ τῆς Συνελεύσεως, τὸ θέμα τοῦτο νεφελώδους πως καὶ μυστικιστικοῦ περιεχομένου δὲν ἦτο δυνατὸν νὰ ἀποτελέσῃ σταθερὸν ἔδαφος εὐρυτέρας ἐκτάσεως θεολογικῆς συζητήσεως. Ἴσως ἄλλο θέμα ὡς «ἡ πίστις εἰς Χριστὸν» νὰ παρεῖχεν ὀλιγοτέρας δυσκολίας. Εἶναι δὲ χαρακτηριστικὸν ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον παρετήρησεν εἰς τὴν Γεν. Συνέλευσιν εἷς ἀντιπρόσωπος ἐξ ἀφορμῆς τῶν συζητήσεων ἐπὶ τῆς ἐλπίδος τῆς παρούσης καὶ τῆς μελλούσης ζωῆς. «ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον χρειάζεται σήμερον ἡ ἀνθρωπότης εἶναι μία δήλωσις ἐπὶ τῆς εἰς Χριστὸν πίστεως. Οὐδέποτε εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ Χριστιανισμοῦ ὑπῆρξε τοσαύτη σύγχυσις, χάος καὶ ἀπελπισία».

Λόγῳ τῆς ὑπαρχούσης ἀσαφείας ἐδημιουργήθη τὸ ἐρώτημα : Ποῖον τῆς ἐν Χριστῷ ἐλπίδος ἔπρεπε νὰ τονισθῇ ; Τὸ ἐσχατολογικὸν δηλ. τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ἢ τὸ σημεῖον τῆς παρούσης ζωῆς, ὅτι δηλ. ἡ συμμόρφωσις καὶ ἡ πίστις πρὸς τὴν Χριστιανικὴν ζωὴν δύναται νὰ ἐπιφέρῃ τὴν βελτίωσιν τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς ἐν σχέσει πρὸς τὴν ἀνθρωπίνην ἀξίαν, τὴν ἐλευθερίαν καὶ τὴν δικαιοσύνην ; Δὲν ἐτονίσθη σημαντικῶς ἡ σπουδαιότης καὶ ἡ ὑπεροχὴ τῆς βιβλικῆς ἐλπίδος ἐν συγκρίσει πρὸς ὅλας τὰς κοσμικὰς ἐλπίδας, δὲν ἀπεδείχθη δηλ. ὅτι ἡ μὲν Χριστιανικὴ κοσμοθεωρία λύει ὅλα τὰ κοινωνικὰ καὶ ἀτομικὰ προβλήματα, τὰ δὲ ἕτερα κοινωνικὰ συστήματα εἰς τὰ ὁποῖα ὡρισμένοι ἐλπίζουν, ὁδηγοῦσιν εἰς ἀδιέξοδον καὶ ἀπελπισίαν.

Ἐπίσης δὲν ἐτονίσθη ἡ διαφορὰ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς καὶ τῆς μακρὰν αὐτοῦ, καὶ ἡ σχέσις τῆς ἱστορίας τοῦ κόσμου αὐτοῦ πρὸς τὴν περὶ

τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος βιβλικὴν διδασκαλίαν. Πρέπει ὅμως νὰ λεχθῇ ὅτι ὑπῆρχε καὶ ὁ περιορισμὸς τῆς ἐκτάσεως εἰς τὸ περιθώριον ὡρισμένου ἀριθμοῦ λέξεων, καὶ ὡς ἐκ τούτου ἐγένοντο ὡρισμέναι παραλείψεις. Τὸ κείμενον, καρπὸς διαμαρτυρομένων Θεολόγων, φέρει τὰ ἴχνη τῆς θεολογικῆς αὐτῶν σκέψεως. Ἡ ἐλπὶς εἰς τὸν Θεὸν στηρίζεται εἰς τὴν κρίσιν καὶ τὴν μετάνοιαν : «Δὲν δυνάμεθα νὰ ὁμιλῶμεν περὶ ἐλπίδος εἰς Θεὸν παρὰ μόνον ὅταν ταὐτοχρόνως ὁμιλῶμεν περὶ κρίσεως καὶ μετανοίας. Ὁ Ἀναστὰς ἐκ νεκρῶν, ἐκεῖνος ἀπέθανε διὰ τὰς ἁμαρτίας ἡμῶν. Διὰ τοῦτο ὅ,τι λέγομεν, τὸ λέγομεν ὑπὸ τὸ σημεῖον τοῦ σταυροῦ, ὁ σταυρὸς ἐν τῷ Κέντρῳ τῆς Παγκοσμίου Ἱστορίας, ὅπου ὁ Κύριος τῆς ἱστορίας ἐξέθηκε τὴν ἁμαρτίαν τοῦ κόσμου καὶ ἀνέλαβε τὴν ἁμαρτίαν ταύτην ἀφ᾽ ἑαυτοῦ, εἶναι τὸ μέρος ὅπου ὅλοι οἱ ἄνθρωποι καὶ ὅλαι αἱ φυλαὶ ἄνευ ἐξαιρέσεως ἀποκαλύπτονται ἐχθροὶ τοῦ Θεοῦ, λάτραι οὐχὶ τῆς ἀληθείας ἀλλὰ τοῦ ψεύδους, υἱοὶ οὐχὶ τοῦ φωτὸς ἀλλὰ τοῦ σκότους,».

Ὁ ἀρνητικὸς οὗτος τρόπος τῆς ἐκφράσεως εἶναι ἀσυνήθης εἰς τὴν Ὀρθόδοξον Θεολογικὴν σκέψιν. Συνήθως λέγομεν ὅτι ὁ σταυρωθεὶς Χριστὸς ἀνέστη καὶ οὐχὶ τὸ ἀντίθετον. Ἐκ τοῦ φωτὸς τῆς ἀναστάσεως φωτίζεται τὰ μυστήριον τοῦ Σταυροῦ. Ἡ ἀνάστασις δημιουργεῖ τοὺς μάρτυρας τοῦ ἐσταυρωμένου καὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἐλπίδος.

Ἐπὶ τοῦ κυρίου τούτου θέματος τῆς Συνελεύσεως, ἡ Ὀρθόδοξος Ἀντιπροσωπεία κατέθηκε δήλωσιν, ἡ ὁποία τονίζει κυρίως τὰ ἀκόλουθα σημεῖα :

1) Ἔπρεπε νὰ τονισθῇ μετὰ μείζονος δυνάμεως, ὅτι ἡ Χριστιανικὴ ἐλπὶς βασίζεται ἐπ ιτῆς Χριστιανικῆς πίστεως καὶ ὅτι ὁ Θεὸς ἐνδιαφέρεται περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ ἱστορίας.

2) Ἡ ἐν Χριστῷ ἐλπὶς εἶναι καὶ αὕτη δῶρον τοῦ Ἁγίου Πνεύματος καὶ οὐδεὶς δύναται νὰ ὁμολογήσῃ αὐτὸν ὡς Κύριον καὶ Σωτῆρα εἰ μὴ ἐν Ἁγίῳ Πνεύματι. Δὲν πρέπει δὲ νὰ λησμονῆται ὅτι ὁ Χριστὸς δὲν ἀποψωρίζεται ἀπὸ τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Ἁγίου Πνεύματος.

3) Ἔπρεπε νὰ τονισθῇ ἡ πραγματικὴ παρουσία τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ Ἐκκλησία εἶναι ἓν ζῶν σῶμα τοῦ Χριστοῦ ἐν τῷ ὁποίῳ πᾶσαι αἱ γενεαὶ τῶν πιστῶν εἶναι ἡνωμέναι ἐν τῇ νέᾳ ζωῇ τῇ ἐν Χριστῷ. Εἶναι σφαλερὸν νὰ περιγράφηται ἡ Ἐκκλησία ἁπλῶς ὡς οἱ πάροικοι καὶ παρεπίδημοι, καὶ

4) Ἡ ἀνάλυσις τῶν ψευδῶν ἐλπίδων δὲν εἶναι ἐπαρκὴς καὶ τελεία.

Ἐκτὸς τοῦ κυρίου θέματος ὑπῆρχον καὶ 6 βοηθητικά, τὰ ὁποῖα ἀπετέλουν τὸ ἀντικείμενον τῶν ἐργασιῶν τῶν ἀντιστοίχων τμημάτων, ἤτοι Πίστεως καὶ Τάξεως, Εὐαγγελισμοῦ, Κοινωνικῶν θεμάτων, Διεθνῶν

ὑποθέσεων, Διαφυλετικῶν σχέσεων καὶ λαϊκῶν.

Ἐπὶ τῶν θεμάτων αὐτῶν εἶχον ἑτοιμασθῆ ὑπὸ τῶν Ἐπιτροπῶν μελετῶν ἐκθέσεις, αἵτινες συζητηθεῖσαι προηγουμένως εἰς τὰς ὑποεπιτροπάς, ὑπεβλήθησαν μετά τινας τροποποιήσεις καὶ συμπληρώσεις εἰς τὴν Γενικὴν Συνέλευσιν.

Ἑκάστη ἔκθεσις ἀνέλυε τὴν παροῦσαν ἐν τῷ κόσμῳ κατάστασιν σχετικῶς πρὸς τὸ μελετώμενον θέμα καὶ ἰδιαιτέρως τὴν στάσιν καὶ τὴν εὐθύνην τῶν Χριστιανῶν καὶ τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ἡ συνέλευσις εὐχερέστερον διεπραγματεύθη τὰ πέντε θέματα ἅτινα κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἧττον ἀνάγονται εἰς τὸν πρακτικὸν Χριστιανισμόν.

Ἐν τῇ μελέτῃ ὅμως τοῦ πρώτου θέματος τῆς περὶ πίστεως καὶ τάξεως Ἐπιτροπῆς «ἡ ἑνότης ἡμῶν ἐν Χριστῷ καὶ ἡ διαίρεσις ἡμῶν ὡς Ἐκκλησιῶν» ἐτέθη καὶ πάλιν ἐπὶ τάπητος τὸ σοβαρὸν θέμα τῶν δογματικῶν διαφορῶν.

Ὅσον καὶ ἂν ἐκ τῆς πείρας τοῦ παρελθόντος κατεβλήθη προσπάθεια ἐξευρέσεως κοινῶν σημείων, τελικῶς ἀνεφάνη ἡ πραγματικότης τῆς διαιρέσεως.

Ὅσον καὶ ἂν ἐν τῇ ἐκθέσει τονίζεται ὅτι ἡ ἑνότης ἡμῶν εἶναι πραγματικὴ διότι ἔχει τὸ θεμέλιον αὐτῆς ἐν τῷ ἀπολυτρωτικῷ ἔργῳ τοῦ Κυρίου, ἢ ὅτι ἡ ποικιλία διαφέρει τῆς διαιρέσεως, ἡ ὁποία εἶναι ἀποτέλεσμα ἁμαρτίας, ἢ τέλος ὅτι ὅλοι ὡς Ἐκκλησίαι μέλη πιστεύουσιν ὅτι κατέχουσι στοιχεῖα τινὰ τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, οὐχ' ἧττον αὐτὴ αὕτη ἡ ἔκθεσις ὁμολογεῖ : «δὲν σμικρύνομεν τὰς βαθείας διαφοράς, αἵτινες χωρίζουσιν Ἐκκλησίας τινάς».

Ἀπὸ ἐτῶν συνεχίζεται ἐν τοῖς Προτεσταντικοῖς κύκλοις ἡ θεωρία ὅτι ἡ διαίρεσις τῶν Ἐκκλησιῶν εἶναι συνέπεια ἁμαρτίας, διὰ τὴν ὁποίαν πρέπει νὰ μετανοήσωσιν αἱ Ἐκκλησίαι καὶ οἱ Χριστιανοὶ καὶ ὅλοι ὁμοῦ νὰ ἀκούσωσι τὸν Κύριον ὁμιλοῦντα πρὸς ἡμᾶς διὰ τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Δὲν δίδεται ὅμως ἀπάντησις εἰς τὸ ἑξῆς ἐρώτημα : ἐὰν πάντες εἴμεθα ἁμαρτωλοὶ καὶ ἔνοχοι τῆς διαιρέσεως, τότε ποῖον θὰ εἶναι τὸ ἀσφαλὲς κριτήριον τῆς ἑρμηνείας τῆς Ἁγίας Γραφῆς ; Λογικῶς σκεπτόμενοι δὲν δυνάμεθα μετὰ τόσους αἰῶνας διχασμῶν καὶ παρανοήσεων νὰ ἐπιστρέψωμεν ἀπ' εὐθείας δι' ἑνὸς τεραστίου ἅλματος εἰς τὸν πρῶτον αἰῶνα, ἀγνοοῦντες τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν Πατερικὴν Θεολογίαν. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο εἶναι χαρακτηριστικὰ ὅσα εἶπεν ὁ Αἰδεσιμολ. Πρωτοπρεσβύτερος Γεώργιος Φλωρόβσκυ εἰς λόγον του ἐν τῇ Συνελεύσει : «Εἶναι εὔκαιρον νὰ εἴπωμεν ὅτι δὲν εἰσήλθομεν βαθέως εἰς τοὺς τό-

πους τῶν προηγηθεισῶν γενεῶν τῶν πατέρων καὶ προπατόρων ἡμῶν. Αἱ χριστιανικαὶ πεποιθήσεις πρέπει νὰ τεθῶσιν ὑπὸ τὸ κριτήριον τῆς Παραδόσεως. Καὶ πιθανῶς ἐν τῇ κοινῇ ταύτῃ πορείᾳ πρὸς τὴν ἔνδοξον παράδοσιν, ἥτις ὑπῆρξε συνεχὴς ἐν τῷ μέσῳ ὅλων τῶν διενέξεων καὶ διαφορῶν, ἡμεῖς «οἱ διῃρημένοι Χριστιανοὶ» θὰ συναντηθῶμεν ἐπὶ ἀσφαλεστέρου παρὰ ποτὲ ἐδάφους. Ἡ Παράδοσις αὕτη εἶναι ἡ Ἐκκλησία καθ' ἑαυτὴν ἐν τῇ ὁποίᾳ ὁ Κύριος εἶναι πάντοτε παρών».

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἀντιπροσωπεία κινουμένη ἐν τῷ πλαισίῳ τῆς χαραχθείσης γραμμῆς ἐν τῷ ζητήματι τῆς συμμετοχῆς εἰς τὰς συζητήσεις ἐπὶ θεμάτων τῆς περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως Ἐπιτροπῆς, κατέθηκε γραπτὴν δήλωσιν, ἐν ᾗ μεταξὺ ἄλλων ἐτόνιζεν ὅτι :

1) Ἡ ὁλότης τῆς Χριστιανικῆς Πίστεως θὰ ἔδει νὰ θεωρῆται ὡς μία ἀδιαίρετος ἑνότης. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν δύναται νὰ παραδεχθῇ ὅτι τὸ Ἅγιον Πνεῦμα ὁμιλεῖ πρὸς ἡμᾶς μόνον διὰ τῆς Βίβλου. Τὸ Ἅγιον Πνεῦμα παραμένει ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ μαρτυρεῖ διὰ μέσου ὁλοκλήρου τῆς ζωῆς καὶ τῆς ἐμπειρίας αὐτῆς.

2) Μόνον διὰ τῆς Ἀποστολικῆς Ἱερωσύνης τὸ Μυστήριον τῆς Πεντηκοστῆς συνεχίζεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἡ Ἐπισκοπικὴ διαδοχὴ τῶν Ἀποστόλων ἀποτελεῖ ἱστορικὴν πραγματικότητα, καὶ

3) Ἡ ἐπιστροφὴ ὅλων τῶν ὁμολογιῶν εἰς τὴν πίστιν τῆς ἀρχαίας ἡνωμένης καὶ ἀδιαιρέτου Ἐκκλησίας τῶν Ἑπτὰ Οἰκουμενικῶν Συνόδων στιανῶν.

Τὰ ἕτερα πρακτικῆς φύσεως καὶ κοινοῦ διὰ πάσας τὰς Ἐκκλησίας ἐνδιαφέροντος, ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἀντίστοιχα θέματα τῆς ἐν Ἄμστερδαμ Συνελεύσεως, ἐνεφάνησαν μεθοδικωτέραν καὶ τελειοτέραν μορφήν.

Ἡ συνεργασία καὶ ἡ ἀμοιβαία κατανόησις ἐν τῇ μελέτῃ τῶν θεμάτων τούτων ἦτο πλήρης. Τοῦτο δεικνύει τὸ ὑπάρχον παρὰ πάσας τὰς μετεχούσας Ἐκκλησίας πνεῦμα τῆς οἰκουμενικῆς συνειδήσεως πρὸς συνεργασίαν εἰς τὰ θέματα τοῦ Πρακτικοῦ Χριστιανισμοῦ.

Μετὰ τὰ ὡς ἄνω ἐκτεθέντα ὡς ἐν συμπεράσματι τίθενται δύο σοβαρὰ ἐρωτήματα :

1) Ποία ἡ σημασία τῆς ἐν Ἔβανστον Β'. Γενικῆς Συνελεύσεως, καὶ 2) Ποία ἡ θέσις τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας.

Ὡς πρὸς τὸ πρῶτον ἐρώτημα δύναταί τις νὰ εἴπῃ ὅτι ἡ Β'. Γενικὴ Συνέλευσις ἐπεβεβαίωσε τὴν ὑπάρχουσαν ἀπόφασιν, ὅπως αἱ Ἐκκλησίαι Μέλη φέρωσιν εἰς τὸν κόσμον τὴν χριστιανικὴν μαρτυρίαν καὶ ἐπιτελῶσιν ἔργα διαχριστιανικῆς σημασίας καὶ ἐνδιαφέροντος.

Αἱ περὶ τὴν πίστιν οὐσιώδεις ἔν τισιν διαφοραὶ εἶναι μία πραγματι-

κότης πιστοποιηθεῖσα ἅπαξ ἔτι ἐν Ἔβανστον. Αἱ διαφοραὶ περὶ τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν εἶναι ἐνίοτε τοιαῦται ὥστε αἱ ἐπ' αὐτῶν συζητήσεις νὰ μὴ δύνανται νὰ ἀποβῶσι καρποφόροι καὶ δὴ ἐπὶ τοῦ παρόντος. Ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει ὑπάρχουν σήμερον αἱ δύο μεγάλαι ἰδεολογικαὶ γραμμαί, ἡ συντηρητικὴ ὑπὸ τὴν ἡγεσίαν τῆς Ὀρθοδόξου καὶ τῆς Ἀγγλικανικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἡ ἐλευθεριάζουσα εἰς ἣν περιλαμβάνονται αἱ πλεῖσται τῶν Προτεσταντικῶν Ὁμολογιῶν.

Ἐφ' ὅσον αἱ διαφοραὶ τῶν δύο τούτων ἄκρων εἶναι τόσον σημαντικαί, ἡ δὲ πλειοψηφία ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ εἶναι καθαρῶς Προτεσταντική, αἱ ἑκάστοτε ἐπὶ ζητημάτων ὁμολογιακῆς διδασκαλίας συζητήσεις εἶναι καὶ δέον νὰ χαρακτηρίζωνται ἀπὸ Ὀρθοδόξου ἀπόψεως ὡς προσπάθεια ἑκατέρωθεν διαφωτίσεως.

Αἱ συζητήσεις αὗται παρέχουσιν εἰς τὰς Προτεσταντικὰς Ὁμολογίας τὴν εὐκαιρίαν μείζονος μεταξὺ αὐτῶν συνεννοήσεως καὶ προσεγγίσεως.

Παρὰ τὰ παρατηρούμενα χάσματα, δύναταί τις νὰ εἴπῃ, ὅτι αἱ συνεχεῖς ἐπίσημοι ἢ ἀνεπίσημοι ἐπαφαί, συζητήσεις, δηλώσεις καὶ τὰ συγγράμματα ἔχουσι συντελέσει κατὰ πολὺ εἰς τὴν ἑκατέρωθεν διαφώτισιν. Ἡ ἐν Ἔβανστον δὲ Συνέλευσις ἔδειξεν ὅτι ἐσημειώθη ἤδη συντηρητικός τις προσανατολισμός. Ἐν τῇ ἐπιτροπῇ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ ἐγένετο λόγος περὶ Ἐκκλησίας ὡς Θεοσυστάτου καθιδρύματος καὶ οἰκονόμου τῶν Μυστηρίων.

Ὡς δὲ παρετήρησεν ὁ Καθολικὸς Θεολόγος Ch. Boyer (La Croix 9 Sept. 1954) ἐκ τοῦ μηνύματος τῆς Β΄ Γενικῆς Συνελεύσεως ἐξάγεται ἡ σταθερὰ καὶ ἀναλλοίωτος πλέον πίστις πρὸς τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὡς Θεὸν καὶ Σωτῆρα.

Ἀλλ' ἐκτὸς τῶν δογματικῶν, ὑπάρχουσι καὶ τὰ πρακτικὰ θέματα, ἐπὶ τῶν ὁποίων ὑπάρχει κοινὴ πασῶν τῶν μετεχουσῶν Ἐκκλησιῶν ἐπιθυμία πρὸς συνεργασίαν. Ἔχει γίνει κοινὴ συνείδησις ὅτι εἰς μίαν ἐποχὴν πλήρη συγχύσεως ἀγωνίας καὶ ταραχῆς αἱ Ἐκκλησίαι πρέπει νὰ φέρωσιν εἰς τὴν ἀνθρωπότητα τὸ Μήνυμα τῆς ἐλπίδος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τῆς ἀγάπης πρὸς τὸν πλησίον καὶ νὰ συνεργασθῶσι διὰ τὴν θρησκευτικὴν καὶ ἠθικὴν διάπλασιν τῆς σημερινῆς ἀνθρωπότητος πρὸς ἀποσόβησιν τῶν ὑλικῶν καὶ ἀθεϊστικῶν θεωριῶν.

Ἡ Β΄. Γενικὴ Συνέλευσις ἐκτιμήσασα ἰδιαιτέρως τὸ σημεῖον τοῦτο ἔδωκε σημαντικὴν ὤθησιν εἰς τὰ πρακτικῆς φύσεως θέματα.

Κατενοήθη μάλιστα ὅτι πρέπει νὰ δοθῇ μεγαλυτέρα ὤθησις εἰς τὰ τοιαῦτα θέματα, οὕτως ὥστε νὰ ὑπάρχῃ ἐν τῷ Παγκοσμίῳ Συμβουλίῳ ὁ-

λιγωτέρα θεολογία καὶ περισσοτέρα πρακτική.

Τὸ Ἔβανστον ἔδωκεν ἐπίσης τὴν εὐκαιρίαν ὅπως, πρὸς ἄρσιν ὡρισμένων παρεξηγήσεων, ἀναλυθῇ καὶ πάλιν ἡ φύσις καὶ ὁ σκοπὸς τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν.

Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Δρ. Βίσσερ Τοὺφτ ἐπανέλαβε : «Τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον εἶναι ἓν ὄργανον εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ ὡς τοιοῦτον δὲν ἀποτελεῖ ἰδιαίτερον σκοπόν. Εἶναι δὲ πλάνη νὰ νομίζηται ὅτι τὸ Παγκόσμιον Συμβούλιον εἶναι ἢ τίνει νὰ γίνῃ μία ὑπὲρ-Ἐκκλησία ὥς τι Κέντρον διοικητικῆς δυνάμεως».

Ὡς πρὸς τὸ δεύτερον ἐρώτημα περὶ τῆς θέσεως καὶ τῆς συμμετοχῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἀντιπροσωπείας, δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν, ὅτι αὕτη ἐνεφάνισεν ἑνιαίαν καὶ προγραμματικὴν τακτικήν.

Ἡ τακτικὴ αὕτη ἐβασίσθη ἐπὶ τῆς χαραχθείσης, μετὰ τὴν κτηθεῖσαν ἐκ τῆς ἐν Ἀμστελλοδάμῳ πρώτης Γενικῆς Συνελεύσεως πεῖραν καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν μετὰ τῶν Ὀρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἐπικοινωνίαν, διὰ τῆς ἀπὸ 31ης Ἰανουαρίου 1952 Ἐγκυκλίου γραμμῆς ὡς πρὸς τὴν περαιτέρω συμμετοχὴν τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν.

Συμφώνως πρὸς τὴν γραμμὴν ταύτην, ἡ Ὀρθόδοξος ἀντιπροσωπεία μετέσχε τῶν ἐργασιῶν τῆς Β΄. Γενικῆς Συνελεύσεως ἀπολύτως μὲν εἰς τὰ πρακτικῆς φύσεως θέματα, περιωρισμένως δὲ εἰς τὰ δογματικά. Ὁ τρόπος οὗτος τῆς συμμετοχῆς ἀπεδείχθη σκόπιμος καὶ λυσιτελής, διότι, ὡς ἀνωτέρω ἐλέχθη, αἱ ὑπάρχουσαι σήμερον διαφοραί, ἀκόμη καὶ μεταξὺ αὐτῶν τῶν Προτεσταντῶν, εἶναι τοιαῦται ὥστε δὲν ἐπιτρέπουσι τὰς ἐπὶ μέρους λεπτομερεῖς συζητήσεις. Ἐκτὸς τούτου ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία δὲν θέτει ὑπὸ συζήτησιν τὴν διδασκαλίαν αὐτῆς, τὴν ὁποίαν θεωρεῖ ὡς τὸ πλήρωμα τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας, ἀλλ' ἁπλῶς ἑρμηνεύει ταύτην πρὸς διαφώτισιν τῶν ἀγνοούντων αὐτήν. Οὕτω διὰ τῆς πλήρους αὐτῆς συμμετοχῆς, ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία ἀφ' ἑνὸς μὲν εἶναι συνεπὴς πρὸς τὴν ἀπὸ 35ετίας διατυπωθεῖσαν ἀπὸ μέρους τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου σκέψιν περὶ «συγκροτήσεως παγχριστιανικῶν συνεδρίων πρὸς ἐξέτασιν ζητημάτων κοινοῦ πάσαις ταῖς Ἐκκλησίαις ἐνδιαφέροντος», καὶ ἀφ' ἑτέρου χωρεῖ περαιτέρω, καθιστῶσα καταλλήλως γνωστὸν εἰς τοὺς ἑτεροδόξους τὸ περιεχόμενον τῆς διδασκαλίας αὐτῆς.

Ἡ τοιαύτη ἑρμηνεία συντελεῖ οὐχὶ ὀλίγον εἰς τὴν διάλυσιν τῶν ἐσφαλμένων περὶ Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας ἀντιλήψεεων τῶν ξένων.

Ὁ τέως Πρόεδρος τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς Ἀγγλικανὸς Ἐπίσκοπος τοῦ Τσίτσεστερ κ. Γ. Μπέλ, εἰς ὁμιλίαν αὐτοῦ ἐνώπιον τῆς Συ-

νελεύσεως τοῦ Ἔβανστον, εἶπε τὰ ἑξῆς περὶ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Θυατείρων Γερμανοῦ : «ἡ Οἰκουμενικὴ Κίνησις κατὰ τὴν διάρκειαν ἑνὸς τετάρτου αἰῶνος, δὲν ἔσχε πλέον εὐγενῆ, πλέον πεπεισμένον καὶ πλέον ἱκανὸν ἀγωνιστήν». Καὶ πράγματι ὁ Μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανὸς ὡς βοηθὸς καὶ δόκιμος θεολόγος, ἐξεπλήρωσεν ἐπιτυχῶς ἓν ἔργον, δηλ. νὰ ἀναπτύξῃ μετὰ πολλῆς ἱκανότητος τὴν ὀρθόδοξον διδασκαλίαν καὶ νὰ προβάλῃ ταύτην ὡς βάσιν συναντήσεως τῶν διεστώτων, ὑποστηρίζων πάντοτε μετ' ἀξιοπρεπείας τὰς ἀπόψεις του. Τὸ ὕδωρ τῆς Ὀρθοδοξίας, τὸ ὁποῖον διὰ μέσου τῶν αἰώνων δὲν ἐμολύνθη μὲ τὴν κόνιν τῆς παρερμηνείας καὶ τὸ ψεῦδος τῶν ἀνθρωπίνων ἐπιδιώξεων, φέρει τὴν καθαρότητα τῆς πηγῆς καὶ ὡς τοιοῦτον γίνεται πάντοτε εὐπρόσδεκτον. Πρέπει ὅμως νὰ παρέχηται εἰς σύγχρονα σκεύη καὶ αὐθεντικῶς.

Ἐν τῇ Πατριαρχικῇ Ἐγκυκλίῳ τοῦ 1952 ὑποδεικνύεται ἡ ἀνάγκη τῆς ἐκδόσεως εἰδικῶν συγγραμμάτων πρὸς ἐκτεταμένην ἀνάλυσιν τῆς Ὀρθοδόξου διδασκαλίας, καθόσον τὰ ὑπάρχοντα δοκίμια Δογματικῆς καὶ Συμβολικῆς, στοχαζόμενα εἰδικοῦ σκοποῦ, δὲν δύνανται νὰ ἐξυπηρετήσωσιν ἐν προκειμένῳ. Τὰ ἑκάστοτε Παγχριστιανικὰ συνέδρια καθιστοῦν μᾶλλον ἔκδηλον τὴν ἀνάγκην ταύτην, καθόσον αἱ σύντομοι δηλώσεις δὲν εἶναι ἐπαρκεῖς.

Εἶναι ὅμως ἀπαραίτητον ὅπως, τὰ πρόσωπα τὰ ὁποῖα θὰ ἀναλάβωσι τὸ ἐξαιρετικῆς σημασίας ἔργον τοῦτο, ἐγκύψωσιν ἰδιαιτέρως ἐν τῇ μελέτῃ τῆς νεωτέρας θεολογικῆς σκέψεως, διὰ νὰ ἐμφανίσωσιν ὑπὸ σύγχρονον περίβλημα τοὺς θησαυροὺς τῆς ἀμωμήτου ἡμῶν πίστεως.

Εἰς τὰ διάφορα οἰκουμενικὰ συνέδρια ἐδόθη ἡ εὐκαιρία νὰ ἐκτιμηθῇ τὸ εὐρὺ πνεῦμα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας καὶ οἱ θησαυροὶ αὐτῆς. Ἡ πληρεστέρα δὲ παρουσίασις τῆς διδασκαλίας αὐτῆς θὰ εἶναι μία μεγάλη προσφορὰ εἰς τὸν χριστιανικὸν κόσμον, τῆς ὁποίας θὰ εἶναι τεραστία ἡ ἀξία καὶ ἡ σκοπιμότης.

ΤΟΥ ΙΕΡΟΛ. κ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΟΥ, ΚΑΘΗΓΗΤΟΥ
ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ ΕΚ ΤΟΥ ΣΥΝΕΔΡΙΟΥ ΤΟΥ EVANSTON (*)

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ἀσφαλῶς ἔργον εὔκολον δι' ἓν μέλος τῆς τόσον εὐρείας καθ' ἑαυτὴν Γενικῆς ἐν Evanston Συνελεύσεως τοῦ Παγκοσμίου

(*) Τὸ παρὸν ἄρθρον ἐδημοσιεύθη πρωτοτύπως ἀγγλιστί, ἐν τῷ ἐπισήμῳ Ὀργάνῳ τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως «Ecumenical Review» (Τόμος Στ΄, τεῦχος 3ον, Ὀκτώβριος 1954, σελ. 14)20) κατόπιν παρακλήσεως τοῦ Διευθυντοῦ τοῦ Περιοδικοῦ Δρος κ. N. Ehrenström.

Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν, νὰ ἐκθέσῃ ἐντὸς τῶν ὀλίγων σελίδων ἑνὸς φύλλου τὰς θετικὰς ὅσον καὶ ἀρνητικὰς ἐκ τοῦ Συνεδρίου ἐντυπώσεις αὐτοῦ καὶ νὰ ὁμιλήσῃ εἰς τόνον ἀρκούντως ἀντιπροσωπευτικὸν περὶ ὅλων τῶν ἐμπειριῶν, τὰς ὁποίας ἀπέκτησαν καὶ ἔζησαν ὅσοι εὑρέθησαν παρόντες ἐν τῷ Συνεδρίῳ τούτῳ. Εἶναι οὐσιαστικῶς ἀδύνατον νὰ παρακολουθηθῶσιν ὅλοι οἱ τομεῖς ἐργασίας ἐντὸς μιᾶς Γενικῆς Συνελεύσεως καὶ νὰ κριθῇ τὸ κατ' αὐτὴν ἐπιτελεσθὲν ἔργον, ἐπὶ τῇ βάσει κριτηρίων, στηριζομένων ἀποκλειστικῶς ἐπὶ τῆς προσωπικῆς παρατηρήσεως καὶ τῆς ἀτομικῆς πείρας. Ἐκεῖνο ὅπερ εἶναι δυνατὸν νὰ γίνῃ εἶναι τοῦτο μόνον : νὰ ἐκτεθῶσι τὰ κατὰ τὴν Συνέλευσιν γενικῶς καὶ δὴ ὑπὸ τὴν προοπτικὴν τῶν σκοπῶν, πρὸς οὓς κατέτεινεν αὕτη, καὶ τῶν ἀποτελεσμάτων, εἰς ἃ κατέληξε, λαμβανομένου πάντοτε ὑπ' ὄψιν τοῦ γεγονότος, ὅτι περιωρισμέναι καθ' ἑαυτὰς εἶναι αἱ δυνατότητες μελέτης καὶ ἀναλύσεως τῶν σχετικῶν πρὸς τὰς ἐπὶ μέρους ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως κειμένων, ἅτινα διανέμονται τοῖς συνέδροις διαρκουσῶν τῶν συνεδριάσεων καὶ κατὰ δόσεις μόνον.

Αὐτονόητον βεβαίως, ὅτι μία ἐκτίμησις τοῦ Συνεδρίου τοῦ Evanston, γινομένη ὑπὸ τοιαύτας προϋποθέσεις, εἶναι ἥκιστα ἐπαρκής, ἵνα μορφώσῃ ὁ ἀναγνώστης ὡλοκληρωμένην τινα ἀντίληψιν καὶ ἔννοιαν περὶ αὐτοῦ. Ἐπὶ πλέον δὲ δέον νὰ μὴ λησμονηθῇ καὶ τοῦτο, ὅτι αἱ παροῦσαι σελίδες ἀποτείνονται πρὸς ἀναγνώστας, οἱ ὁποῖοι ἐγνώρισαν καὶ ἔζησαν ἐκ τοῦ σύνεγγυς τὰς φάσεις τοῦ Συνεδρίου.

* * *

Ὁμιλήσωμεν πρωτίστως περὶ τῆς Γενικῆς Συνελεύσεως καθ' ἑαυτήν. Οὐδεμία ὑπάρχει ἀμφιβολία ὅτι Συνέλευσις ὡς ἡ τοῦ Evanston, τοιαύτης δηλονότι εὐρύτητος καὶ ἐκτάσεως, ἀποτελεῖ μίαν τῶν ὡραιοτέρων ἐκδηλώσεων τοῦ Χριστιανισμοῦ ἐν τῇ συγχρόνῳ ἐποχῇ. Τοῦτο ἐλέχθη καὶ ἐτονίσθη πολλάκις ὑπὸ πολλῶν. Ἄλλωστε μὲ μίαν τοιαύτην πρόθεσιν καὶ προοπτικὴν συγκαλοῦνται συνήθως αἱ τοιαύτης φύσεως Συνελεύσεις, αἱ ὁποῖαι ἐξερχόμεναι, ὡς εἰκός, τῶν στενῶν ὁρίων τῶν ὑπηρεσιακῆς φύσεως ἀναγκῶν τοῦ συγκαλοῦντος αὐτὰς Σώματος ἢ τῶν ἁπλῶν τῆς τρεχούσης Θεολογίας ἀπαιτήσεων, ἀποσκοποῦσιν εἰς τὸ νὰ δώσωσιν εἰς τὸν κόσμον, τόσον τὸν Χριστιανικὸν ὅσον καὶ τὸν μὴ τοιοῦτον, τὴν δυνατότητα καὶ τὴν εὐκαιρίαν ὅπως μελετήσωσι τί καθ' ἑαυτὴν εἶναι ἡ Θρησκεία τοῦ Ναζωραίου καὶ τί ὀφείλει νὰ ἀποβῇ αὕτη ἐν τῷ κόσμῳ.

Ἀπὸ ταύτης τῆς ἀπόψεως δέον νὰ ὁμολογηθῇ, ὅτι πάντες οἱ συμμετασχόντες εἰς τὴν Συνέλευσιν ταύτην ὀφείλουσι νὰ ὦσιν εὐγνώμονες τῷ Θεῷ διὰ τὴν ἣν παρέσχεν εἰς αὐτοὺς ὁ Κύριος εὐκαιρίαν, ὅπως ζήσωσιν

ἐπὶ δύο καὶ πλέον ἑβδομάδας ἐπὶ τὸ αὐτό, ἀντιμετωπίσωσι τὴν παροῦσαν αὐτῶν κατάστασιν ὡς Χριστιανῶν διῃρημένων καὶ ἀσυμφωνούντων πρὸς ἀλλήλους, καὶ προωθήσωσι σοβαρῶς τοὺς στοχασμοὺς αὐτῶν ἐπὶ τοῦ τί ὁ Κύριος θὰ ἐπεθύμει νὰ ἐπιτευχθῇ διὰ τῆς οἰκουμενικῆς αὐτῶν ἐλπίδος καὶ προσπαθείας. Ζῆν ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ συνάγεσθαι ἐν τῷ Ὀνόματι τοῦ Κυρίου, σημαίνει ἔχειν τὴν παρουσίαν Αὐτοῦ ἐν ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ διαρκουσῶν τῶν «οἰκουμενικῶν» συνελεύσεων δὲν ἔχουσι τὰ μέλη αὐτῶν τὴν βεβαιότητα τῆς παρουσίας τοῦ Κυρίου ἐν μέσῳ αὐτῶν, τοῦτο σημαίνει ὅτι ὑπάρχουν πολλὰ ἀκόμη ἐμπόδια, ἅτινα κωλύουσι τὴν ἐπικράτησιν τοῦ Θελήματος τοῦ Θεοῦ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ ἅτινα ἀνακόπτουσι τὴν ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων ὀφειλετικὴν τήρησιν τῆς εὐχῆς τοῦ Κυρίου «ἵνα ἓν ὦσιν». Πλὴν θέλομεν νὰ πιστεύωμεν ὅτι ἡ συνάντησις τοῦ Evanston ἔφερεν ἐν ἑαυτῇ τὴν βεβαιότητα τῆς ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ Κυρίου συνάξεως τῶν εἰς αὐτὴν προσελθόντων, καὶ ὅτι ἐξ ἐπιθυμίας εἰλικρινοῦς καὶ βαθείας πρὸς γνῶσιν καὶ οἰκείωσιν τῆς Ἀληθείας, τῆς ἐμπεπιστευμένης τῇ Μιᾷ, Ἁγίᾳ, Καθολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Αὐτοῦ Ἐκκλησίᾳ, ὡδηγήθησαν πρὸς τὴν Συνέλευσιν τοῦ Evanston αἱ ἑκατοντάδες τῶν ἑτεροδόξων ἀδελφῶν ἡμῶν.

*
**

Ἡ βαθυτέρα σκέψις καὶ ἀνησυχία, ἡ ἀπασχολοῦσα τοὺς περισσοτέρους ἐκ τῶν Ἀντιπροσώπων τῆς Συνελεύσεως, ἦτο τὸ ἀναμενόμενον τέρμα αὐτῆς. Προσεπαθήσαμεν, ἤδη ἀπὸ τῆς πρώτης ἡμέρας τοῦ Συνεδρίου, νὰ ἐξακριβώσωμεν τὸν χαρακτῆρα τῶν ἀνησυχιῶν καὶ τῶν σκέψεων αὐτῶν. Καὶ εὕρομεν ταύτας στρεφομένας πρὸς δύο κυρίως σημεῖα, πρὸς δύο κυρίως ἐρωτήματα : α) Ποία θὰ ἠδύνατο ἆρά γε νὰ εἶναι ἡ ἐξέλιξις καὶ ποῖα τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἐργασιῶν Συνελεύσεως, καὶ δὴ εἰδικώτερον ὡς πρὸς τὰς συζητήσεις ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους Ἐπιτροπαῖς ; β) Ποῖαι ἐξελίξεις εἶναι ἐνδεχόμενον νὰ λάβωσι χώραν ἐντὸς τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως κατὰ τὰ ἓξ προσεχῆ ἔτη, τὰ διαρρεύσοντα μέχρι τῆς συγκληθησομένης Γ΄. Γενικῆς Συνελεύσεως ;

Ἴσως τὰ δύο ταῦτα σημεῖα φαίνονται σήμερον ἐκ τῶν ὑστέρων καὶ μετὰ τὴν λῆξιν τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως τοῦ Evanston ὡς πολὺ ἁπλᾶ καὶ ἀσήμαντα. Οὐδεὶς ὅμως δύναται νὰ ἀρνηθῇ ὅτι ὑπῆρξαν σημεῖα ἐπὶ τῶν ὁποίων ἀναποφεύκτως ἐσταμάτησαν πάντες οἱ εἰλικρινῶς αἰσθανόμενοι ἑαυτοὺς συνδεδεμένους πρὸς ὅ,τι ὀνομάζομεν σήμερον «οἰκουμενικὴν πραγματικότητα». Ὁ «καιρός», ὅστις εἶναι ὁ καλλίτερος πολλάκις σύμμαχος πλείστων ὑποθέσεων ἐν τῇ ζωῇ, δὲν ἀποβαίνει μήπως ἐνίοτε «μοιραῖος» διὰ μεγάλα τινὰ ζητήματα ἐν τῷ κόσμῳ ; Ὅσοι ἔζησαν

τὰς «συγκινήσεις» τοῦ μεγάλου προβλήματος τῆς διαμυστηριακῆς κοινωνίας (Intercommunion) ἐντὸς τοῦ Οἰκουμενισμοῦ τῶν τελευταίων ἐτῶν, ἀσφαλῶς θὰ ἔχωσιν ἀρκετὰ νὰ εἴπωσιν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τοῦτο τῶν «ἀνησυχιῶν», τὰς ὁποίας δημιουργεῖ ὁ «χρόνος» καθ' ἑαυτόν. Γνωστὸν ὅτι ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ὄχι μόνον δὲν δυνάμεθα νὰ ἀποδεχθῶμεν ὁποιανδήποτε μορφὴν διαμυστηριακῆς κοινωνίας, ἀλλὰ καὶ θεωροῦμεν αὐτὴν ὡς σημεῖον ἐπικίνδυνον ἐν τῇ οἰκουμενικῇ Θεολογίᾳ καὶ τῷ Οἰκουμενισμῷ καθόλου. Πλὴν ἐν τούτοις παρηκολουθήσαμεν μετ' ἐνδιαφέροντος τὴν πορείαν, τὴν ὁποίαν τὸ ζήτημα τῆς διαμυστηριακῆς κοινωνίας ἔκαμε κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη καὶ εἴδομεν τὰς ἀπροβλέπτους φάσεις καὶ ἐξελίξεις τὰς ὁποίας ὑπέστη τοῦτο ἐντὸς ὀλίγων ἐτῶν ὡς τε ἰδέα καὶ ὡς πρᾶξις μὴ καλῶς ἐκ τῶν προτέρων σταθμισθεῖσα. Τὸν ἐνθουσιασμὸν τοῦ Amsterdam —ἔνθα ἐπιστεύθη ὅτι εἶχεν ἀποκαλυφθῆ διὰ τῆς διαμυστηριακῆς κοινωνίας θετική τις βάσις πρὸς πρακτικὴν ἐξάσκησιν τοῦ Οἰκουμενισμοῦ - διεδέχθη ὁ σκεπτικισμός, ὁ διαπιστωθεὶς ἐν τῷ συνεδρίῳ τῆς Lund ἔνθα ἡ θεολογικὴ ἀνάλυσις τοῦ θέματος τούτου ἔπεισε καὶ τοὺς πλέον αἰσιοδόξους ἐκ τῶν οἰκουμενιστῶν ὅτι τὸ ὑπὸ τῆς διαμυστηριακῆς κοινωνίας προσφερόμενον ἔδαφος ἦτο πλέον ἢ ἄγονον—, ὅταν δὲ τελικῶς ἤχθημεν μέχρι τοῦ Evanston, ἂς ὁμολογήσωμεν τοῦτο εἰλικρινῶς, ἐλάχιστοι ἦσαν πλέον οἱ σκεπτόμενοι ὅτι ἡ διαμυστηριακὴ κοινωνία ἀπετέλει ἀκόμη φλέγον ζήτημα διὰ τὸν Οἰκουμενισμὸν τῆς σήμερον. Δὲν ἀποτελεῖ ὅθεν ὑπερβολὴν ἐὰν εἴπωμεν, ὅτι τὰ ἓξ διαρρεύσαντα ἀπὸ τοῦ Amsterdam ἔτη εἶχον ἤδη ἐπιτελέσει τὸ ἀρνητικὸν ἔργον αὐτῶν. Ἀλλὰ καὶ νῦν δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται ὅτι ἀνάλογος ἀριθμὸς ἐτῶν διανοίγεται ἐνώπιον τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως σήμερον, μετὰ τὴν Συνέλευσιν τοῦ Evanston. Διὸ καὶ εἶναι πλέον ἢ δεδικαιολογημέναι αἱ σημειωθεῖσαι ἐκεῖ «ἀνησυχίαι».

* * *

Ἀπὸ Ὀρθοδόξου πλευρᾶς ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν, ὅτι ἐκτὸς τῶν ὡς ἄνω ἀνησυχιῶν οἰκουμενιστικοῦ χαρακτῆρος, οἱ Ὀρθόδοξοι ἐν τῇ Συνελεύσει Ἀντιπρόσωποι ἔσχον ἀπασχολούσας αὐτοὺς καὶ ἄλλας τινὰς σκέψεις, προσιδιαζούσας, ὡς γνωστόν, εἰς τὸν ἰδιαίτερόν πως χαρακτῆρα τῆς συμμετοχῆς τῆς Ὀρθοδοξίας ἐν τῷ συγχρόνῳ Οἰκουμενισμῷ.

Ἐπιτραπείτω μοι νὰ εἴπω ἐνταῦθα, ὅτι ἡ ὀρθόδοξος συμμετοχὴ ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει ἐξηρτήθη πάντοτε ἀπὸ δύο συντελεστὰς ἀντιστρόφως κινουμένους : ἕνα, ὅστις ἦτο σταθερῶς ἐστραμμένος πρὸς τὸ παρελθόν, καὶ ἕνα ἕτερον, ὅστις ἦτο διαρκῶς καὶ οὗτος ἐστραμμένος πρὸς τὸ μέλλον. Πᾶν ὅ,τι καλῶς ἐγένετο μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῷ Οἰκουμενισμῷ,

ἀποτελεῖ στοιχεῖον δικαιολογητικὸν τῆς μέχρι σήμερον συμμετοχῆς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἀλλὰ καὶ ἐνισχυτικὸν διὰ τὴν περαιτέρω συμμετοχὴν ταύτης. Πλὴν ὅμως ἀφ' ἑτέρου καὶ πᾶν ὅ,τι ἀποτελεῖ ἀντικείμενον σκέψεως περὶ τὴν αὔριον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, ἢ κάλλιον εἰπεῖν, πᾶν ὅ,τι θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐπέλθῃ εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν ὥς τε μεταβολὴ καὶ ὡς ἐξέλιξις, ἐν ἀμεσωτέρῳ ἢ καὶ ἀπωτέρῳ μέλλοντι, τοῦτο εἶναι ἓν ἐπὶ πλέον στοιχεῖον περιοριστικόν, ἢ τοὐλάχιστον ρυθμιστικὸν τῆς περαιτέρω συμμετοχῆς τῆς Ὀρθοδοξίας εἰς τὸν Οἰκουμενισμόν.

Οἱ Ὀρθόδοξοι ἐν τῇ Συνελεύσει τοῦ Evanston Ἀντιπρόσωποι δὲν ἠδύναντο εἰμὴ νὰ αἰσθάνωνται ἑαυτοὺς κατεχομένους ἀπὸ τὰς τοιαύτας σκέψεις, αἵτινες ἐν τούτοις — ἂς τὸ ὁμολογήσωμεν — καὶ ηὔξανον τὸ ὀρθόδοξον ἐνδιαφέρον διὰ τὴν Συνέλευσιν ταύτην, τὴν τόσον σημαντικὴν διὰ τὸ μέλλον τοῦ Οἰκουμενισμοῦ.

***

Ἡ ἀτμόσφαιρα τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξεν οἰκοδομητική. Αἱ σκέψεις καὶ ἀνησυχίαι, περὶ ὧν ὡμιλήσαμεν εὐθὺς ἀνωτέρω, ἦσαν μία ἀναντίρρητος πραγματικότης ἐν τῇ Συνελεύσει. Ἀλλ' ὡσαύτως καὶ ὁ ρεαλισμός, ὑφ' ὃν κατέστη δυνατὸν νὰ ἀντιμετωπισθῶσι καὶ ἐξετασθῶσι τὰ οἰκουμενιστικὰ προβλήματα, ἦτο καὶ οὗτος μία πραγματικότης, τὴν ὁποίαν δυσκόλως θὰ ἠδυνάμεθα νὰ ἀρνηθῶμεν. Δὲν ὑπῆρχον τὴν φορὰν ταύτην ὑπέρμετροι εἰς αἰσιοδοξίαν ὁραματισμοί, διὸ καὶ δὲν ἐσημειώθησαν ἔντονοι ἀπογοητεύσεις ἐν τῇ οἰκουμενιστικῇ σφαίρᾳ. Ἕκαστος ἐκ τῶν συμμετασχόντων ἐν τῇ Συνελεύσει ἤρχετο εἰς **Evanston** φέρων μεθ' ἑαυτοῦ φορτίον ὑπολογίσιμον οἰκουμενικῆς πείρας, ἥτις καὶ φυσικῶς ἐξουδετέρου πᾶσαν μορφὴν ἀδικαιολογήτου ἐνθουσιασμοῦ, ὅστις ἄλλωστε θὰ ἦτο ἔξω τῶν συγχρόνων οἰκουμενικῶν πραγματικοτήτων. Ὑπῆρχε βαθυτάτη συνείδησις τοῦ τί ἦτο δυνατὸν νὰ γίνῃ ἐν τῇ Συνελεύσει ταύτῃ καὶ διὰ ταύτης.

Ἐφάνη ἄλλωστε τὸ πρᾶγμα τοῦτο σαφῶς εἰς μίαν τῶν τελευταίων γενικῶν συνελεύσεων τοῦ Συνεδρίου, ὅτε καὶ διετυπώθη ἡ ἐπιθυμία ὅπως τεθῇ ὡς κατακλεὶς τῆς Ἐκθέσεως τῆς Ἐπιτροπῆς Α', Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως, φράσις τις ἀνάλογος πρὸς ἐκείνην, δι' ἧς κατεκλείετο ἡ Ἔκθεσις τῆς Συνελεύσεως τοῦ **Amsterdam.** Οἱ συμμετασχόντες εἰς τὰς συζητήσεις περὶ τὸ σημεῖον τοῦτο ἐτόνιζον, ὅτι οὐδὲν πλεῖον ἢ ἔλασσον ἔπρεπε νὰ λεχθῇ ἐκείνου, ὅπερ ἦτο δυνατὸν νὰ ἀναμένηται ἀπὸ τὴν Συνέλευσιν τοῦ **Evanston.** Καὶ δι' αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν λόγον αἱ συζητήσεις ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου ὑπῆρξαν τόσον λεπτολόγοι καί, θὰ ἔλεγον ἀκόμη, τόσον ὑπερμέτρως σχολαστικαί, καθορισθέντος τελικῶς τούτου μόνον, ὅτι

ἐνῷ ἐν Amsterdam εἶχε λεχθῇ ὅτι προετίθεντο οἱ Χριστιανοὶ «ν ά μ ε ί ν ω σ ι ν ὁ μ ο ῦ», νῦν ἐθεωρεῖτο ἀρκετὸν νὰ λεχθῇ ὅτι «ὁ Κύριος ἐκράτησεν ἡμᾶς ἐπὶ τὸ αὐτό, ἐφανερώθη εἰς ἡμᾶς ὡς ἡ ἐλπὶς ἡμῶν, διὸ καὶ ἐνθαρρυνόμενοι ὑπὸ τῆς ἐλπίδος ταύτης ἀφιεροῦμεν ἡμᾶς τῷ Θεῷ, ἵνα καταστήσῃ ἡμᾶς ἱκανοὺς ν ὰ α ὐ ξ η θ ῶ μ ε ν ὁ μ ο ῦ».

*
* *

Τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῆς ἀτμοσφαίρας τῆς Συνελεύσεως, δέον νὰ σταματήσωμεν ἐπ' ὀλίγον καὶ ἐπὶ τῆς συνθέσεως τῶν μελῶν αὐτῆς. Ἡ διάκρισις τῶν μελῶν εἰς δύο κατηγορίας, μιᾶς δρώσης μειονότητος καὶ μιᾶς παθητικῆς οὕτως εἰπεῖν πλειονότητος, ἦτο τὴν φορὰν ταύτην πλέον ἐμφανὴς παρὰ ἄλλοτε. Γνωστὸν βεβαίως, ὅτι ἡ εὐθύνη τῆς πρωτοβουλίας καὶ τῆς δράσεως εἰς τὰς Συνελεύσεις αὐτὰς βαρύνει ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἕνα περιωρισμένον ἀριθμὸν μελῶν. Ἀλλ' ὀφείλομεν ἐν τούτοις νὰ ὁμολογήσωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι ἀφ' ἧς στιγμῆς ἡ πλειονότης τῶν μελῶν περιορίσῃ ἑαυτὴν εἰς τὸν παθητικὸν ρόλον προσώπων παρακολουθούντων ἁπλῶς τὰ γεγονότα, ἡ κοινὴ καὶ μεγάλη ὑπόθεσις τῆς Κινήσεως ἠμπορεῖ νὰ θεωρηθῇ ὡς αὐτοκαταδικασθεῖσα εἰς ἀπραξίαν. Ἐὰν λοιπὸν διαρκούσης τῆς Συνελεύσεως ὑπῆρξαν στιγμαὶ δύσκολοι ἢ ἀδιέξοδοι εἰς τὰς συζητήσεις καὶ ἐπεμβάσεις πολλάκις βίαιοι τῶν Προέδρων τῶν Ὁμίλων ἢ τῶν Ἐπιτροπῶν ἢ πολλάκις καὶ αὐτῶν τῶν γενικῶν συνελεύσεων, ἡ αἰτία τοῦ πράγματος τούτου ἀναζητητέα εἰς τὸ γεγονὸς ὅτι εἰς ὡρισμένας στιγμὰς καὶ ἐπὶ ὡρισμένων τινῶν ζητημάτων αἱ δύο αὗται κατηγορίαι τῶν μελῶν ὡμίλουν πρὸς ἀλλήλας «γλῶσσαν» ὅλως διάφορον. Μήπως πρέπει νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὸ τοιοῦτο εἶναί τι τὸ πάντῃ ἀναπόφευκτον εἰς ὡρισμένας τοὐλάχιστον περιπτώσεις ; Θὰ προετίμων νὰ εἴπω ὅτι τοῦτο ἀκριβῶς εἶναι ἓν σημεῖον, ὅπερ δέον νὰ ἀποφευχθῇ, κατὰ τὸ δυνατὸν περισσότερον, ἐν τῷ μέλλοντι.

*
* *

Ἡ πορεία τῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως δύναται νὰ κριθῇ ἐκ δύο διαφόρων πλευρῶν, καὶ δὴ πρῶτον μὲν ἀπὸ τῆς πλευρᾶς τῶν προπαρασκευαστικῶν τοῦ Συνεδρίου ἐγγράφων, δεύτερον δὲ ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῶν ἐπὶ μέρους ἐργασιῶν αὐτοῦ.

Ἐὰν ἐξετάσωμεν πρωτίστως τὴν προπαρασκευαστικὴν καθόλου ἐργασίαν, ὀφείλομεν νὰ εἴπωμεν, ὅτι τὰ προπαρασκευαστικὰ ἔγγραφα καθ' ἑαυτὰ ἐφάνησαν εἰς ὡριμένους μὲν ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων ὡς εὐρέως ἱκανοποιητικά, εἰς ἄλλους δὲ ὡς ἀνεπαρκῆ καὶ ἐλάχιστα ἀντιπροσωπευτικὰ τοῦ ἐνδιαφέροντος, ὅπερ παρουσίαζον τὰ ἐπὶ μέρους θέματα, εἰς ἃ ἀνεφέροντο ταῦτα. Τοιαύτη ἦτο ἐπὶ παραδείγματι ἡ περίπτωσις τῆς προπα-

ρασκευαστικῆς Ἐκθέσεως ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ θέματος τῆς Ἐλπίδος. Τὸ ἔγγραφον τοῦτο, ὅπερ ἦτο ἔκφρασις τῆς χριστιανικῆς ἀγωνίας ἐνώπιον τοῦ θείου δώρου τῆς ἐλπίδος, συνταρασσομένης, ὡς γνωστόν, ἀπὸ ἓν ὀγκῶδες πλῆθος σαθρῶν ἐλπίδων, ἐθεωρήθη ὡς ἀνεπαρκὲς ὑφ' ὅλων ἐκείνων, οἵτινες ἐσχολίασαν καὶ ἀνέλυσαν τοῦτο διαρκουσῶν τῶν ὀλίγων ἡμερῶν τῶν συζητήσεων εἰς τοὺς γνωστοὺς 15 Ὁμίλους τοῦ Συνεδρίου. Ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἄλλωστε λόγου προὐκλήθη καὶ ἡ ἀνάγκη τῆς συντάξεως καὶ ὑποβολῆς ἐν τῇ Συνελεύσει μιᾶς Ὀρθοδόξου Δηλώσεως ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ θέματος τῆς Ἐλπίδος. Τοῦτο δὲν ἐσήμαινέ ποσως, ὅτι ἡ Ὀρθόδοξος Ἀντιπροσωπεία δὲν ἐξετίμα τὴν προπαρασκευαστικὴν τοῦ Συνεδρίου ἐργασίαν, οὔτε ὅτι δὲν ἤθελε νὰ κατανοήσῃ τὸν καθόλου προσανατολισμὸν τῶν θεολογικῶν ἐργασιῶν τῆς Συνελεύσεως. Ὑπῆρχεν ὅμως ἓν σύνολον διδασκαλιῶν καὶ ἀληθειῶν, αἵτινες ἔδει νὰ καταλάβωσι τὴν θέσιν αὐτῶν ἐν τῇ Συνελεύσει, καὶ ἐὰν ἔτι ἡ πλειονότης τῶν συμμετεχόντων ἤθελε νὰ θεωρῇ αὐτὰς ὡς μονομερεῖς ἢ καὶ περιέργους ἀκόμη. Εἶναι πλέον ἢ δύσκολον νὰ ἐκφράσῃ τις ἀληθείας τινὰς ἐκεῖ ἔνθα λείπει ἡ ἀπαιτουμένη προοπτική, δι' ἧς εἶναι δυνατὸν νὰ κατανοηθῶσιν αἱ ἀλήθειαι αὗται καθ' ἑαυτάς. Δὲν πρόκειται φυσικά, δι' ὅσων λέγομεν ἐνταῦθα, νὰ κρίνωμεν τοὺς ἄλλους ὡς ἀνεπαρκεῖς ἢ ἀνικάνους νὰ παρακολουθήσωσι τὰ ὑφ' ἡμῶν λεγόμενα καὶ πιστευόμενα, ἀλλὰ πρόκειται ἁπλῶς νὰ ὑποδείξωμεν — καὶ ἰδιαιτέρως τονίζομεν τοῦτο — ὅτι ὑπάρχει ἔλλειψις προοπτικῆς, προερχομένη ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν παραδόσεων, ἐκ τῆς διαφορᾶς τῶν περὶ ἱστορίας ἀντιλήψεων, ἐκ διαφορᾶς τῆς νοοτροπίας ἴσως, διαφορᾶς ἐν μιᾷ λέξει ἐπὶ παντὸς ὅ,τι θὰ ἠδυνάμεθα νὰ χαρακτηρίσωμεν ἐδῶ ὡς «ἐσωεκκλησιαστικὴν ἀντίληψιν τῆς ἀποκεκαλυμμένης ἀληθείας».

*
* *

Ἀλλ' ἂς ἐπανέλθωμεν εἰς τὰς ἐργασίας τῆς Συνελεύσεως. Αὗται ἐγένοντο ὑπὸ τρεῖς μορφάς, ἢ καλλίτερον εἰπεῖν ὑπὸ τρεῖς διαφόρους συνθέσεις: τοὺς Ὁμίλους (Groups on the mane theme) τῆς πρώτης ἑβδομάδος, τὰς Ἐπιτροπὰς (Sections) τῆς δευτέρας ἑβδομάδος καὶ τὰς Ὑποεπιτροπὰς Ἐργασίας (Working Committees), αἱ ὁποῖαι παρενέπιπτον μεταξὺ τῶν δύο ἑβδομάδων τοῦ Συνεδρίου. Ἑκάστη τῶν μορφῶν τούτων ἐκέκτητο ἕνα ἰδιαίτερον χαρακτῆρα, ὅστις καὶ δὲν ἐπέτρεψεν εἰς τοὺς ἀντιπροσώπους νὰ ἐγκλιματισθῶσι πλήρως εἰς τὴν διομολογικὴν ἀτμόσφαιραν τῆς Συνελεύσεως καὶ νὰ ἀφιερώσωσιν ἑαυτοὺς εἰς ἐργασίαν περισσότερον ἀποδοτικὴν εἰς ἀλληλογνωριμίαν καὶ κατανόησιν. Ὑπάρχει πάντοτε ἀνάγκη μιᾶς πιστώσεως χρόνου, μείζονος ἢ ἐλάσσονος κατὰ τὰς περιστάσεις, ἵνα καταστῇ δυνατόν, ὅπως ἐξακριβωθῶσι τὸ πνεῦμα, ἡ νοο-

τροπία καὶ οἱ γενικοὶ προσανατολισμοὶ τοῦ ὁμίλου, εἰς ὃν συμπτωματικῶς εὑρίσκεται εἷς ἕκαστος ἐκ τῶν ἀντιπροσώπων. Ἐν τῇ Συνελεύσει τοῦ Evanston ἦτο σχεδὸν ἀδύνατον νὰ γνωρίσῃ τις τὸν ἑαυτοῦ... «πλησίον», διότι ἀλλεπαλλήλως ἤλλασσον αἱ συνθέσεις τῶν ὁμίλων ἐργασίας.

Ἡ ἐργασία ἐντὸς τῶν 15 Ὁμίλων Συζητήσεων ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ θέματος (Groups on the mane theme) ἦτο ἀρκούντως ἐνδιαφέρουσα. Ἀλλ' ἀπεδείχθη ὅτι καὶ περιοριζομένων ἔτι τῶν συζητήσεων ἐντὸς τῶν ὁρίων προπαρασκευαστικοῦ τινος ἐγγράφου, τὰ ὅσα προέρχονται ἐκ τῶν συζητήσεων ἐντὸς 15 ὅλων διαφόρων Ὁμίλων ἀποτελέσματα ἥκιστα δύνανται νὰ χρησιμοποιηθῶσι διὰ τὰ τελικὰ κείμενα καὶ τὰς ἀποφάσεις τοῦ Συνεδρίου. Νομίζω ὅτι τὸ Συντονιστικὸν ἐπὶ τῶν ἀποτελεσμάτων τῶν συζητήσεων Συμβούλιον, συνερχόμενον καθ' ἑκάστην ἑσπέραν τῶν τεσσάρων πρώτων ἡμερῶν τοῦ Συνεδρίου, θὰ εὑρίσκετο συχνότατα πρὸ ἐκπλήξεων λίαν ἐνδιαφερουσῶν.

Αἱ συζητήσεις εἰς τὰς Ὑποεπιτροπὰς Ἐργασίας (Working Committees) διεξήγοντο μὲ ρυθμὸν ἐξαιρετικῶς ταχύν. Ἐγίνοντο συζητήσεις ἐπὶ λεπτομερειῶν σπουδαίως ἐνδιαφερουσῶν τὸν Οἰκουμενισμόν, χωρὶς νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ καταβάλληται ἑκάστοτε ἡ προσήκουσα προσοχή. Προτάσεις ὑποβληθεῖσαι καὶ συζητηθεῖσαι εἰς διαφόρους Ὑποεπιτροπάς, περιωρισμένου ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἀριθμοῦ μελῶν, ἐγένοντο ἀποδεκταὶ δι' ἐλευθέρας ψηφοφορίας ἐν ταῖς γενικαῖς συνελεύσεσι, ἐντὸς τῶν ὁποίων ἡ πλειονότης τῶν ἀντιπροσώπων ἦτο ξένη πρὸς τὰ πρότερον ἐν ταῖς ἐπὶ μέρους Ὑποεπιτροπαῖς ἀποφασισθέντα καὶ διατυπωθέντα.

Ἐν τούτοις δέον νὰ σημειώσωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ ἐργασία, ἥτις ἐπετελέσθη εἰς τὰς διαφόρους ταύτας Ὑποεπιτροπὰς Ἐργασίας, ἀπέφερε βεβαίως καὶ ἀποτελέσματά τινα, ἅτινα ἀξίζει νὰ ὑπογραμμισθῶσιν ἐνταῦθα ἰδιαιτέρως. Θέλομεν νὰ τονίσωμεν ἰδιαιτέρως τὴν σπουδαιότητα τοῦ μελετηθέντος καὶ ἐγκριθέντος σχεδίου ἐπὶ τῶν ἐργασιῶν καὶ τοῦ μέλλοντος τοῦ Τμήματος Μελετῶν τοῦ Π. Σ. Ε. Ἡ νέα διαίρεσις τοῦ Τμήματος εἰς κλάδους μελετῶν, καὶ ἰδιαιτέρως ὁ ὁρίζων, ὁ λίαν ἐκτενής, ὅστις ὡρίσθη διὰ τὸ Τμῆμα τοῦτο Μελετῶν, εἶναι ὡς τόσαι ἀποφάσεις, αἵτινες θὰ ἀποδώσωσι προσεχῶς τοὺς συγκεκριμένους καρποὺς αὐτῶν. Ἡ ἀποφασισθεῖσα δημοσίευσις ἔργων καὶ περιοδικῶν, ἡ ἵδρυσις Κέντρων Οἰκουμενιστικῶν Σπουδῶν ἐν ταῖς διαφόροις χώραις, ὁ πολλαπλασιασμὸς πάσης μορφῆς οἰκουμενιστικῶν συναντήσεων, ὡς ἐπίσης καὶ ἡ τάσις τοῦ περιλαμβάνειν ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν μελετῶν τοῦ Π. Σ. Ε. θεολογικά τινα θέματα, ὧν πρότερον οὐδὲ ἁπλῆ τις μνεία ἐγίνετο ἐντὸς τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, πάντα ταῦτα εἶναι σημεῖα ἀπολύτως ἐνδιαφέροντα, ἅτινα καὶ δέ-

ον νὰ ἐπισείρωσιν ἀκεραίαν τὴν προσοχὴν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐκκλησιῶν καὶ Ὁμολογιῶν.

Ἡ ἐργασία ἐν ταῖς Ἐπιτροπαῖς (**Sections**) διὰ τὰ ἓξ δευτερεύοντα θέματα τοῦ Συνεδρίου ὑπῆρξε παραγωγική. Ἄλλωστε καὶ αὐτὰ ταῦτα τὰ περὶ ὧν ὁ λόγος θέματα ἦσαν πολὺ περισσότερον συγκεκριμένα καὶ ἀκριβῆ, οἱ δὲ μετέχοντες τῶν ἐργασιῶν τῶν ἓξ Ἐπιτροπῶν πολὺ περισσότερον ἐξῳκοιωμένοι πρὸς αὐτά. Διὸ καὶ αἱ ἐκθέσεις, ὅσαι προῆλθον ἀπὸ τὰς Ἐπιτροπὰς ταύτας, ἔτυχον γενικῶς καλλιτέρας ὑποδοχῆς.

Τὸ μοναδικὸν γεγονός, ὅπερ ἰδιαιτέρως ἐπέσειρε τὴν προσοχὴν τῶν ἀντιπροσώπων, ἦτο ἀφ᾿ ἑνὸς μὲν ἡ διαφορὰ τῶν θεμάτων πρὸς ἄλληλα ἐν ταῖς ἓξ Ἐπιτροπαῖς, καὶ ἀφ᾿ ἑτέρου ἡ σχεδὸν φανταστικὴ καὶ κατὰ συνέπειαν δυσδιάκριτος σχέσις,ἥτις ὑπῆρχε μεταξὺ τοῦ κεντρικοῦ θέματος καὶ τῶν λοιπῶν ἓξ δευτερευόντων θεμάτων τῆς Συνελεύσεως.

Ἡ διαφορὰ αὕτη τῶν θεμάτων πρὸς ἄλληλα καὶ ἡ ἰσχνοτάτη σχέσις, ἥτις ὑπῆρχε μεταξὺ αὐτῶν καὶ τοῦ κεντρικοῦ θέματος, ἔσχεν ὡς ἀποτέλεσμα φυσικὸν καὶ ἀναπόφευκτον τὴν σχεδὸν παντελῆ ἀπουσίαν ἀπὸ τοῦ τελικοῦ Διαγγέλματος τῆς Συνελεύσεως παντὸς ἀντιπροσωπευτικοῦ τῶν ἐν ταῖς Ἐπιτροπαῖς συζητήσεων στοιχείου. Τοῦτο ἰσχύει τόσον διὰ τὴν Ἐπιτροπὴν Α΄ Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως, ὅσον καὶ διὰ τὰς λοιπάς, τινὲς τῶν ὁποίων, ὡς π.χ. ἡ τοῦ Εὐαγγελισμοῦ, τῶν Διεθνῶν Ὑποθέσεων καὶ ἡ τῶν Λαϊκῶν, ἠδύναντο νὰ προσφέρωσι χρήσιμα στοιχεῖα διὰ τὸ Διάγγελμα τῆς Συνελεύσεως, στοιχεῖα κυρίως οἰκοδομητικὰ τῆς χριστιανικῆς καὶ οἰκουμενιστικῆς ἀντιλήψεως τῆς Ἐλπίδος.

*
* *

Καὶ τοῦ λόγου ὄντος περὶ τῶν θεμάτων τῶν διαφόρων Ἐπιτροπῶν ἐν τῇ Συνελεύσει, θέλομεν νὰ σταματήσωμεν δι᾿ ὀλίγων ἐπὶ τοῦ θέματος τῆς Ἐπιτροπῆς Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως. Ἐπιθυμοῦμεν νὰ ἐπιστήσωμεν τὴν προσοχὴν ἐπὶ δύο κυρίως σημείων : α) Δὲν πρέπει νὰ λησμονῆται, ὅτι ἡ Ἐπιτροπὴ Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως εἶναι ἓν Τμῆμα, καὶ δὴ τὸ σπουδαιότερον, τοῦ Π. Σ. Ε. Ὡς τοιαύτη ἡ Ἐπιτροπὴ Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως θὰ ἀποτελῇ πάντοτε μίαν τῶν ἐπὶ μέρους Ἐπιτροπῶν τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων τοῦ Π. Σ. Ε., καὶ ἄρα ὀφείλει νὰ ἐκλέγῃ τὰ θέματα αὐτῆς, ἅτινα θὰ συζητῶνται ἐν ταῖς Γενικαῖς ταύταις Συνελεύσεσι, μεταξὺ τῶν στενώτερον συνδεομένων πρὸς τὸ ἑκάστοτε κεντρικὸν θέμα τῶν Συνελεύσεων. Τολμῶ δὲ νὰ εἴπω, ὅτι ἐὰν θὰ ὑπάρχῃ πάντοτε ἓν κεντρικὸν θέμα, τὸ θέμα τῆς Ἐπιτροπῆς Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως ὀφείλει νὰ εἶναι τοιαύτης φύσεως, ὥστε ἡ ἐπὶ μέρους μελέτη καὶ συζήτησις αὐτοῦ νὰ ἀποβαίνῃ χρήσιμος ἀπὸ πάσης ἀπόψεως διὰ τὴν μελέτην καὶ ἐξονύχι-

σιν τοῦ κεντρικοῦ θέματος καθ' ἑαυτό, καὶ εἰ δυνατὸν νὰ εἶναι ἑκάστοτε μία πραγματικῶς θεολογικὴ καὶ θεωρητικὴ προϋπόθεσις τοῦ κεντρικοῦ θέματος. Τῆς ἀρχῆς ταύτης ἅπαξ τηρουμένης, 6) ἡ Ἐπιτροπὴ Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως μένει ἐλευθέρα εἰς τὴν συζήτησιν ἰδίων αὐτῇ θεμάτων εἰς εἰδικὰς αὐτῆς Συνελεύσεις, πρᾶγμα ὅπερ προβλέπεται ἄλλωστε καὶ ὑπ' αὐτοῦ τοῦ Καταστατικοῦ τῆς Ἐπιτροπῆς Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως. Ἡ τοιουτότροπος δὲ ἐνέργεια θὰ διηυκόλυνε πολὺ τὰς ἐργασίας τῶν Γενικῶν Συνελεύσεων, ἀλλὰ καὶ θὰ παρεῖχεν ἅμα τὴν δυνατότητα εἰς ὡρισμένας Ἐκκλησίας μέλη τοῦ Π. Σ. Ε. νὰ καθορίσωσι μετὰ μείζονος ρεαλισμοῦ καὶ ἀντικειμενικότητος τὴν θέσιν αὐτῶν ἐν τῇ πρὸς τὴν Ἐπιτροπὴν Περὶ Πίστεως καὶ Τάξεως συνεργασίᾳ αὐτῶν.

*
* *

Πλὴν πᾶν ὅ,τι λέγομεν ἐνταῦθα εὑρίσκεται, νομίζομεν, εἰς πλήρη ἀντίθεσιν πρὸς τὸ σημειωθὲν ἐν τῇ Γενικῇ Συνελεύσει τοῦ **Evanston** ρεῦμα ὑπὲρ μιᾶς κατὰ τὸ δυνατὸν ὀλιγωτέρας «Θεολογίας» ἐν ταῖς Συνελεύσεσι τοῦ Π. Σ. Ε. καὶ γενικώτερον ἐν τῷ συγχρόνῳ Οἰκουμενισμῷ.

Τὸ ρεῦμα τοῦτο, δημιουργηθὲν ἀπὸ μίαν ἀδικαιολόγητον ὑποτίμησιν τῆς καθαρᾶς Θεολογίας, ὑποτίμησιν προελθοῦσαν ἐκ τῆς ἀνεπαρκοῦς θεολογικῆς καταρτίσεως τῶν πιστῶν, τείνει νὰ ἁπλοποιήσῃ πολὺ τὴν οἰκουμενιστικὴν προσπάθειαν καὶ νὰ δημιουργήσῃ Οἰκουμενισμόν τινα τῶν μαζῶν, ἄγονον ὅμως καθ' ἑαυτόν, ἐφ' ὅσον θὰ εἶναι πτωχὸς εἰς πᾶν εἶδος ὑποβαστάγματος θεωρητικοῦ. Δὲν βλέπω τῷ ὄντι τίνι τρόπῳ θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ προαχθῇ καὶ διαδοθῇ τὸ οἰκουμενικὸν πνεῦμα ἐὰν καὶ ἐφ' ὅσον θὰ ἀποφεύγηται ἡ θεολογικὴ ἐργασία, ἥτις καὶ μόνη θὰ ἠδύνατο νὰ κερδίσῃ εἰς τὸν Οἰκουμενισμὸν τόσον τὰ πνεύματα ὅσον καὶ τὰς καρδίας ; Εἶναι μήπως προτιμοτέρα ἡ ἐξουδετέρωσις τῆς Οἰκουμενικῆς Θεολογίας διὰ νὰ κερδιθοῦν αἱ μᾶζαι — ἐὰν ἄλλωστε θὰ κερδιθοῦν τελικῶς — ἢ εἶναι ἀσφαλῶς προτιμότερον καὶ εὐκταῖον, ὅπως ὑψωθῶσιν αἱ μᾶζαι πρὸς ἕνα Οἰκουμενισμὸν καλῶς ἱστάμενον ἐν τῇ Θεολογίᾳ καὶ δεδικαιολογημένον θεωρητικῶς ;

*
* *

Μερικὰς προσέτι λέξεις δι' ὅ,τι ἐλέχθη ἐν τῇ Συνελεύσει περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τοῦ ἔργου, ὅπερ δέον νὰ ἐπιτελεσθῇ εἰς τὰς χώρας τῆς πραγματικῆς ἱεραποστολῆς, ὡς ἐπίσης καὶ περὶ τῶν σχέσεων ἡμῶν τῶν Χριστιανῶν πρὸς τοὺς μὴ Χριστιανοὺς καὶ κυρίως πρὸς τοὺς Ἰουδαίους καὶ πρὸς τὸν κόσμον τοῦ Ἰσλάμ. Ἰδιαιτέρως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ τὸ τελευταῖον τοῦτο σημεῖον, ὀφείλομεν νὰ ὁμολογήσωμεν ὅτι οἱ δύο οὗτοι κόσμοι κέκτηνται δυνάμεις καὶ κεφάλαια πνευματικὰ ὑπολογίσιμα. Τίς ἐξ ἡμῶν θὰ

ἠδύνατο νὰ διαμφισβητήσῃ τοῦτο ; Δὲν εἶναι μόνον ἐκ πνεύματος ἁπλῆς κατανοήσεως τῶν ἄλλων, ἀλλὰ καὶ ἐκ πνεύματος ἀληθοῦς χριστιανικοῦ ἀνθρωπισμοῦ ὅτι ὀφείλομεν νὰ προσδώσωμεν μείζονα τοὐλάχιστον προσοχὴν πρὸς τοὺς δύο τούτους κόσμους τῆς Ἀνατολῆς.

*
* *

Θὰ ἔπρεπε μήπως νὰ προσθέσωμεν καί τινας λέξεις διὰ τὰς διαφόρους λατρευτικὰς συνάξεις, ἃς οἱ ἑτερόδοξοι ἀδελφοὶ ἡμῶν ἔκαμνον διαρκούσης τῆς Συνελεύσεως ; Ἐπιτραπείτω μοι νὰ εἴπω, ὅτι εὗρον τὰς συνάξεις των αὐτὰς ἀρκούντως ἰσχνὰς ἐν συγκρίσει πρὸς ἄλλας προγενεστέρας Συνελεύσεις. Μήπως πρέπει νὰ ἀποδοθῇ τὸ φαινόμενον εἰς τὰς μεγάλας ἀποστάσεις καὶ εἰς τὰ μέσα συγκοινωνίας, τὰ ὁπωσδήποτε ἐλλειπῆ ;

*
* *

Εἰς τὰς ὀλίγας ταύτας σελίδας ἐξεθέσαμεν τὰς προσωπικὰς ἡμῶν ἐντυπώσεις καὶ ἰδέας ἐπὶ ὡρισμένων τινῶν πλευρῶν τῆς κατὰ πάντα ἐνδιαφερούσης ταύτης Γενικῆς Συνελεύσεως τοῦ **Evanston.** Θέλω νὰ ἐλπίζω, ὅτι δὲν θὰ τεθῇ ἐν ἀμφιβόλῳ ἡ εἰλικρίνεια τῆς προθέσεως, ἰδίως εἰς ὅ,τι ἀφορᾷ ὡρισμένας τινὰς ἀρνητικὰς παρατηρήσεις, ὅσαι ὑπεγραμμίσθησαν ἐν τῷ ἄρθρῳ τούτῳ.

Ἡμεῖς οἱ Ὀρθόδοξοι ἀναχωροῦμεν ἐξ Evanston κομίζοντες μεθ' ἡμῶν πολλὴν ἐκτίμησιν καὶ συμπάθειαν πρὸς τὴν Οἰκουμενικὴν Κίνησιν καὶ τὸ οἰκουμενιστικὸν πνεῦμα. Ἐμείναμεν πιστοὶ εἰς τὴν γραμμὴν τὴν μέχρι τῆς σήμερον τηρηθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας εἰς πάσας τὰς προγενεστέρας Οἰκουμενιστικὰς Συνελεύσεις. Εἰς τοὺς ἑτεροδόξους δὲ ἀδελφοὺς ἡμῶν ἀνήκει νὰ εἴπωσιν ἐὰν διὰ τῆς συμμετοχῆς ἡμῶν ἠδυνήθημεν νὰ στρέψωμεν τὰς συζητήσεις καὶ τὰς ἐργασίας πρὸς ὁρίζοντας οἰκοδομητικωτέρους καὶ ἀποδοτικωτέρους.

Δ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ
Καθηγητὴς τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΙΣ ΕΝ ΤΗ ΑΛΕΞΑΝΔΡΙΝΗ ΣΧΟΛΗ (*)

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 14ον.

ΘΕΟΛΟΓΙΑ

Αἱ πρὸς ἀνασχηματισμὸν τῆς μεθόδου διδασκαλίας τῶν Ἀλεξανδρινῶν προσπάθειαι θὰ παρέμενον ἀτελεῖς ἄνευ ἀναπτύξεως καὶ τῆς τελευταίας βαθμίδος εἰς τὴν διδασκαλίαν αὐτῶν.

Τὸ εὐρὺ πρόγραμμα τῆς Σχολῆς ἐξυπηρέτει διαφόρους σκοπούς. Ἕκαστον μάθημα ἥρμοζε εἰς μίαν ἰδιαιτέραν βαθμίδα τῆς ἐκπαιδευτικῆς ἀναπτύξεως. Ἡ ἐκπαίδευσις δὲν ἦτο μία στατικὴ ἐκδήλωσις τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, ἀλλὰ μία συνεχὴς πρὸς τὰ ἄνω πορεία, συνδεομένη πρὸς ὅλας τὰς λειτουργίας τῆς ἀνθρωπίνης ψυχῆς. Αἱ θεωρίαι ἔπρεπε νὰ τεθοῦν εἰς ἐφαρμογὴν καὶ νὰ ἀξιοποιηθοῦν διὰ τῶν πράξεων. Ὁ ἄνθρωπος ἤρχιζε ἀπὸ τὸ κατώτατον ἐπίπεδον καὶ ἔφθανεν εἰς τὸ ὕψιστον σημεῖον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ νοῦς του ἠδύνατο νὰ ἔλθῃ, ἐὰν βεβαίως εἶχε τὰς πρὸς τοῦτο ἱκανότητας. Ἐὰν θὰ ἠδυνάμεθα γραφικῶς νὰ παραστήσωμεν τὸ σύστημά των καὶ νὰ παραβάλωμεν τὴν πορείαν τῆς ἐκπαιδεύσεως πρὸς τὴν εἰς ἓν ὄρος ἄνοδον, θὰ ἐλέγομεν ὅτι τὰ διάφορα μαθήματα θὰ ἐπεῖχον τὴν θέσιν τῶν ἀτραπῶν, αἵτινες ἄγουν πρὸς τὴν κορυφήν. Ἑκάστη ἐξ αὐτῶν, ὁδηγεῖ τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὑψηλοτέραν θέσιν, ὁπόθεν καὶ δύνανται νὰ ἔχουν μίαν καλλιτέραν εἰκόνα τῶν πέριξ αὐτῶν τοπίων. Ἡ κορυφὴ τοῦ ὄρους θὰ εἶναι ὁ σκοπὸς καὶ τὸ τέρμα τῶν τόσων πόνων καὶ κόπων τῆς πρὸς τὰ ἄνω πορείας. Τὸν σκοπὸν καὶ τὸ τέρμα τοῦτο εἰς τὸ Ἀλεξανδρινὸν σχῆμα ἐνσαρκώνει ἡ θεολογία, ἥτις κατέχει τὴν ὑψηλοτέραν θέσιν εἰς τὴν μέθοδόν των διδασκαλίας.

Λέξεις συνώνυμοι πρὸς τὴν Θεολογίαν, εἶναι ἡ γνῶσις, Θεία σοφία, ἐπιστήμη ἐπιστημῶν. Τὸ περιεχόμενον τῶν λέξεων τούτων, συνιστᾷ τὴν ἐπιστήμην, ἥτις ἀσχολεῖται μὲ τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ, τὴν Οὐσίαν Του, τὰς πρὸς ἡμᾶς σχέσεις Αὐτοῦ καὶ τὴν πρὸς Αὐτὸν στάσιν (ἀπάντησιν) ἡμῶν. 1)

---

*) Συνέχεια ἐκ τῆς σελίδος 432 τοῦ ΚΘ'. τόμου.

1) Κατὰ Κέλσου, VI, XIII. Εἰς Ἰω., XIII, XLVI. R. Cadiou, La Jeunesse d' Origène, pp. 71—2.

Ἡ ἐπιστήμη αὕτη ἐγνωρίζετο καὶ ἐθεραπεύετο καὶ πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Κυρίου ὑπὸ τῶν Ἑλλήνων καὶ τῶν βαρβάρων. «Οἱ θεολογήσαντες βαρβαροί τε καὶ Ἕλληνες» καὶ «οἱ ἔξω τῆς πίστεως» τοῦ Ὠριγένους 2). Οἱ φιλόσοφοι ἐκράτουν τὰς ἀρχὰς τῶν ὄντων μυστικὰς καὶ προσεπάθουν νὰ καταστήσουν φανερὰς τὰς ἀληθείας διὰ μέσου συμβόλων, ἀλληγοριῶν καὶ μεταφορῶν. Τοιουτοτρόπως, προσεπάθουν νὰ παρουσιάσουν τὴν φιλοσοφίαν των ἐν εἴδει μιᾶς μυθολογικῆς θρησκείας.

Ἡ κεκρυμμένη ἀλήθεια, ὡς μυστήριον, μὴ ἐπιτρεπόμενον νὰ καταστῇ γνωστὸν εἰς τοὺς μὴ πρὸς τοῦτο ἱκανούς, ἔχει τὴν θέσιν αὐτῆς εἰς τὴν 'Αλεξανδρινὴν θεολογίαν. Ὁ Κλήμης τὸ διακηρύττει εὐθὺς ἐξ ἀρχῆς εἰς τοὺς Στρωματεῖς αὐτοῦ.

Περιέξουσι δὲ οἱ Στρωματεῖς ἀναμεμιγμένην τὴν ἀλήθειαν τοῖς φιλοσοφίας δόγμασι, μᾶλλον δὲ ἐγκεκαλυμμένην καὶ ἐπικεκριμμένην, καθάπερ τῷ λεπύρῳ τὸ ἐδώδιμον τοῦ καρύου. 3)

Ὁ Ὠριγένης ἐφαρμόζει τὴν ἰδίαν μέθοδον ὡς πρὸς τὴν χρῆσιν τῆς Βίβλου.

Ἡ ἀναγκαιότης τῆς θεολογικῆς διδασκαλίας καὶ ἡ συστηματικὴ παρουσίασις τῆς Σκέψεως αὐτῶν διὰ τῆς χρήσεως τῆς φιλοσοφίας ὀφείλεται εἰς διάφορα αἴτια. Τὰ περισσότερα ἐξ αὐτῶν ἔχουν ἤδη ὑποδειχθῆ εἰς τὰ προηγούμενα κεφάλαια 4). Τὸ σημεῖον, τὸ ὁποῖον θὰ πρέπῃ ἰδιαιτέρως νὰ τονισθῇ ἐνταῦθα, εἶναι ὅτι κατώρθωσαν, παρὰ τὴν ἀπομάκρυνσίν των ἐνίοτε ἀπὸ τῆς 'Ορθοδοξίας, νὰ παρουσιάσουν τὸν Χριστιανισμὸν ὡς τὸ μόνον μέσον σωτηρίας καὶ ὡς μίαν λογικήν, μᾶλλον δὲ ὡς τὴν πλέον λογικήν, θρησκείαν, νὰ προβάλουν δηλ. τὸν Χριστιανισμὸν ὄχι μόνον ὡς τρόπον καὶ μέσον ζωῆς, ἀλλὰ καὶ ὡς μέσον διὰ τὴν ἀπόκτησιν τῆς ἀληθείας.

Ὁ Γρηγόριος ἐκθέτων τὸν τρόπον, καθ' ὃν ὁ διδάσκαλός του ἐφήπτετο τῆς θεολογίας λέγει,

'Επὶ τῇ ἄλλῃ πάσῃ φιλοπονίᾳ καὶ σπουδῇ, τὴν περὶ θεολογίας διδασκαλίαν καὶ εὐλάβειαν πῶς ἂν ἐξέλθοιμι τῷ λόγῳ, εἰς αὐτὴν τὴν διάθεσιν εἰσδὺς τοῦ ἀνδρός, σὺν οἵᾳ γνώμῃ καὶ παρασκευῇ τῇ περὶ τοῦ θείου πάντας ἐκμανθάνειν ἡμᾶς ἤθελε λόγους, φυλαττόμενος μή πη κινδυνεύσαιμεν περὶ τὸ ἀναγκαιότατον ἁπάντων, τὴν τοῦ πάντων αἰτίου γνῶσιν. 5)

Προτοῦ ἀπαντήσωμεν εἰς τὸ ἐρώτημα τοῦ πῶς ἐγένετο ἡ σύνθεσίς

2) Στρωμ., V, IV, 21. Κατὰ Κέλσου, VII, XLVI.
3) Αὐτ., I, I, 18.
4) Ἴδε ἀνωτ. Κεφ. 10, «Κατατόπισις».
5) Χαριστ Λόγος, XIII.

των καὶ πῶς ἔφθασαν εἰς τὰ συμπεράσματά των, θὰ πρέπῃ νὰ προσέξωμεν εἰς τὴν ἰδιάζουσαν θέσιν τὴν ὁποίαν κατέχουν αἱ Γραφαί, ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια καὶ ἡ συνέργεια τοῦ Θεοῦ ἐν τῇ θεολογίᾳ. Οἱ παράγοντες οὗτοι, ἁρμονικῶς συνηνωμένοι, ὁδηγοῦν τὸν ἄνθρωπον εἰς τὴν ἀπόκτησιν τοῦ ὑψίστου ἀγαθοῦ καὶ ἰδίως εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ. Εἰς τὴν Γραφὴν χρησιμοποιοῦνται δύο τρόποι ἐκφράσεως τοῦ ὀνόματος τοῦ Θεοῦ 1). Ὅταν ὁ Θεὸς εἰς οὐδεμίαν πρὸς τὸν κόσμον ἔρχεται ἐπαφὴν ὁπότε καμμία ἐκ τῶν ἀνθρωπίνων λειτουργιῶν δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ ἀναφερθῇ εἰς Αὐτόν. Καὶ τὸ ἀντίθετον εἰς τὰς ἐναντίας περιπτώσεις. 6) Ἕνεκα τῆς ἀνικανότητος ἡμῶν ὡς ἀνθρώπων, θὰ ὑφίσταται πάντοτε τὸ πρόβλημα διὰ τὴν ἔκφρασιν τοῦ Ὀνόματος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Κλήμης, καταφερόμενος ἐναντίον τῆς χρήσεως τῶν ἀγαλμάτων εἰς τὴν Ἑλληνικὴν μυθολογίαν ἀποκαλεῖ τὸν Θεὸν Εἰκόνα, οὐχὶ ὅμως ἐξ ὕλης κατεσκευασμένην, ἀλλὰ γενομένην ἀντιληπτὴν μόνον ὑπὸ τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας, «ἄγαλμα νοητόν» 7). Πάντα, τὰ εἰς τὸν Θεὸν ἀναφερόμενα ἰδιώματα ἐκφράζουν τὴν οὐσίαν Αὐτοῦ ὡς Ὄντος πνευματικοῦ. Ὁ ἄνθρωπος διὰ τοῦ σώματός του συνδέεται πρὸς τὸν ὑλικὸν κόσμον. Μεταξὺ τῆς ὕλης καὶ τοῦ σώματος ὑφίσταται μία διαρκὴς ἀλληλεπίδρασις. Τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τῆς δημιουργίας αὐτοῦ, συνδέεται πρὸς τὸν Θεόν. Ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ Υἱὸς Αὐτοῦ. Καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Υἱοῦ ὁ ἀνθρώπινος Λόγος. «Εἰκὼν δὲ εἰκόνος ὁ ἀνθρώπινος νοῦς» 8). Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς εἶναι τὸ ἀνάλογον μέσον (ὄργανον) πρὸς ἀπόκτησιν τῆς γνώσεως τοῦ Θεοῦ. Ἀλλ' αὐτὸς μόνος ἀδυνατεῖ νὰ φθάσῃ τὸ ὕψιστον ἀγαθόν. Ἡ ἀνθρωπίνη φύσις εἶναι ἀδύνατος καὶ χρειάζεται τὴν ἐξ ὕψους συναντίληψιν.

ἡμεῖς δὲ ἀποφαινόμεθα, ὅτι οὐκ αὐτάρκης ἡ ἀνθρωπίνη φύσις ὅπως ποτανοῦν ζητῆσαι τὸν Θεόν, καὶ εὑρεῖν αὐτὸν καθαρῶς, μὴ βοηθηθεῖσα ὑπὸ τοῦ ζητουμένου. 9)

Ἡ ἀνθρωπίνη διάνοια εἶχε σκοτισθῇ πρὸ Χριστοῦ, οὐχὶ ὅμως καὶ τόσον ὥστε νὰ καταστῇ ἀνίκανος διὰ τὴν γνῶσιν τοῦ Θεοῦ. Ὁ ἀνθρώπινος νοῦς ἐνισχύθη διὰ τοῦ Λόγου, τοῦ Θείου Διδασκάλου, Ὅστις ἔρχεται καὶ φωτίζει τὴν πνευματικὴν ὑπόστασιν τοῦ ἀνθρώπου 10).

Ἐπὶ τοῦ σημείου τούτου καὶ ἡ πίστις εἶναι ἀναγκαία. Πίστις διὰ

6) Εἰς Ἱερεμ., XVIII, 247.
7) Προτρ., IV, 51.
8) Στρωμ., V, XIV, 94. Κατὰ Κέλσου, VII, LXVI.
9) Κατὰ Κέλσου, VII, XLII.
10) Στρωμ., V, 1, 7. Περὶ Ἀρχῶν, I, I.

τὴν μετὰ τοῦ Λόγου ἕνωσιν καὶ τὴν διὰ μέσου Αὐτοῦ εἴσοδον εἰς τὸ Βασίλειον τοῦ Θεοῦ. «Λογικαὶ γὰρ αἱ τοῦ λόγου πύλαι, πίστεως ἀναγνύμεναι κλειδί». 11)

Ἐὰν ἡ ἐλευθερία τῆς βουλήσεως καὶ τῆς σκέψεως κατευθύνονται καλῶς, οὐδόλως ἔρχονται εἰς σύγκρουσιν πρὸς τὴν Χάριν τοῦ Θεοῦ. Δὲν δίδεται ὅμως καὶ μεγάλη ἔμφασις ἐπὶ τῆς διδασκαλίας ταύτης. Ἡ γνῶσις εἶναι μία φιλοσοφία ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δοθεῖσα εἰς τὸν ἄνθρωπον. Ἀλλαχοῦ ὁ Κλήμης λέγει ὅτι ἡ γνῶσις τοῦ Θεοῦ στηρίζεται ἐπὶ τῆς θείας βουλήσεως 12), (ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν θείαν θέλησιν). Οἱ Ἀλεξανδρινοὶ οὐδόλως χρησιμοποιοῦν τὴν ἰδίαν πρὸς τὸν Αὐγουστῖνον γλῶσσαν ὡς πρὸς τὸ ζήτημα τῆς διαφθορᾶς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας. Σύνδεσμον μεταξὺ ἀνθρώπου καὶ Θεοῦ ἀποτελεῖ ὁ Υἱὸς Αὐτοῦ, ὁ Λόγος, Ὅστις, διὰ μέσου τῶν αἰώνων καὶ εἰς τὴν Ἔλευσίν Του ἀπεκάλυψεν ἐν Ἑαυτῷ τὴν Θεότητα.

Ὁ τελευταῖος σταθμός, εἰς τὸν ὁποῖον δύναται νὰ φθάσῃ ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, καλεῖται καὶ ὑπὸ τῶν δύο θεωρία, γνῶσις, ἀνάβασις. Εἶναι ἡ ἀνωτάτη βαθμὶς τοῦ Μυστικισμοῦ, ὅτε ὁ ἀνθρώπινος νοῦς, ὑπεράνω τόπου καὶ τοῦ ἁμαρτωλοῦ τούτου κόσμου, θεωρεῖ, βλέπει τὸν Θεὸν καὶ ἔρχεται εἰς τελείαν ἐπαφὴν πρὸς Αὐτόν 13). Αἱ διδασκαλίαι περὶ τῆς Πίστεως, τῆς Γνώσεως, τῆς Θεωρίας καὶ τοῦ Λόγου κατέχουν μίαν ἐξέχουσαν θέσιν εἰς τὰ συστήματά των. Εἰς τὸ παρὸν κεφάλαιον μία σύντομος μόνον ἀνάπτυξις αὐτῶν ἐγένετο ἐν σχέσει πρὸς τὸ ὑπὸ μελέτην πρόβλημα.

Εἰς τὴν ἐξέτασιν τῶν βάσεων ἐπὶ τῶν ὁποίων στηρίζουν τὴν θεολογίαν των, τὸ πρῶτον τὸ ὁποῖον ὑποπίπτει εἰς τὴν ἀντίληψιν ἡμῶν εἶναι αἱ Ἅγιαι Γραφαί. Ὁ Κλήμης π.χ. σχεδὸν εἰς κάθε του σελίδα, μεταχειρίζεται Γραφικὰ ῥητὰ εἴτε κατὰ λέξιν, εἴτε καὶ ἐλευθέρως, ἀναλόγως πρὸς τὸ περιεχόμενον τῆς σκέψεώς του. Ὁ Ὠριγένης συνδέεται περισσότερον πρὸς τὴν Βίβλον. Εἶναι ὁ κατ' ἐξοχὴν μελετητὴς καὶ ὁ θεολόγος τῆς Βίβλου. Ὁτιδήποτε λέγει, προέρχεται ἀμέσως ἐκ τῶν Θείων Γραφῶν εἴτε καὶ βασίζεται ἐπ' αὐτῶν.

Ἡ δευτέρα εἶναι ἡ Παράδοσις. Ἀμφότεροι ὁμιλοῦν ἐν ὀνόματι τῆς Ἐκκλησίας, ἥτις ὑφίστατο ἐν Ἀλεξανδρείᾳ, μὲ τὰς ἀνάγκας της, τὴν ἀνάπτυξίν της καὶ τὸ περιβάλλον αὐτῆς. Ὁ Κλήμης ἦτο Πρεσβύτερος τῆς

11) Προτρ., Ι, Ι, 10.
12) Στρωμ., Ι, ΧΙ, 52. IV, VI, 27.
13) Εἰς Ἰω., XXXII, XXVII.

Ἀλεξανδρινῆς Ἐκκλησίας. Ὁ Ὠριγένης πάντοτε παρέμεινε πιστὸς εἰς τοὺς κανόνας τῆς Ἐκκλησίας αὐτοῦ καὶ ἅμα τῇ καταδίκῃ του, ἐγκαταλείψας τὴν Ἀλεξάνδρειαν ἦλθεν εἰς Καισάρειαν, ἔνθα ἀφιέρωσε τὴν ζωήν του εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς Ἐκκλησίας, ἀγωνιζόμενος διὰ τὴν πρόοδον αὐτῆς καὶ τὴν εἰρήνευσίν της.

Ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ ἡ Παράδοσις, ἔχανον ἐνίοτε τὴν κυρίαν αὐτῶν σημασίαν διὰ τῆς χρήσεως τῆς ἀλληγορικῆς μεθόδου. Τὴν μέθοδον ταύτην οἱ διδάσκαλοι διαρκῶς ἐχρησιμοποίουν. Εἰς μερικὰ σημεῖα, προχωροῦντες πέραν τοῦ δέοντος, ἐσκότιζον καὶ ἐνήλλασσον τὴν πρωτότυπον ἔννοιαν τοῦ κειμένου. Ἡ διαρκὴς χρῆσις αὐτῆς ἀπετέλεσε πιθανώτατα ἓν ἐκ τῶν αἰτίων, ἅτινα καὶ ὤθησαν τὸν Ὠριγένη, τὸν ἄνθρωπον τῆς Βίβλου καὶ τῆς Παραδόσεως, νὰ εἰσαγάγῃ εἰς τὸ σύστημά του διδασκαλίας τοῦ Πλατωνισμοῦ, τοῦ Γνωστικισμοῦ, καὶ τῶν Ἀνατολικῶν θρησκειῶν. Ὁ Κλήμης εἶναι πλέον συντηρητικὸς εἰς τὴν χρῆσιν αὐτῆς.

Προτοῦ εἰσέλθωμεν εἰς τὸ ἑπόμενον Τμῆμα, ὀλίγαι παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν σχέσεων τῆς μεθόδου καὶ τοῦ περιεχομένου διδασκαλίας αὐτῶν δὲν θὰ ἦσαν ἄσκοποι. Αἱ δύο αὗται ἐκδηλώσεις τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως συνδέονται στενῶς ἡ μία πρὸς τὴν ἄλλην. Τὸ περιεχόμενον διδασκαλίας καὶ ἡ ἔκφρασις αὐτοῦ φέρει τὸν ἀνθρώπινον νοῦν ἀμέσως ἐπὶ τῆς μεθόδου χρήσεως τοῦ ὑλικοῦ τούτου ἐν τῇ διὰ τοῦ λόγου διδασκαλίᾳ καὶ τῇ γραφῇ. Καὶ ἡ μέθοδος ἀντιθέτως εἶναι ἀδύνατον νὰ νοηθῇ ἀνεξαρτήτως τοῦ ὑπὸ ἐξέτασιν ὑλικοῦ. Εἰς τὸ παρὸν Τμῆμα μία προσπάθεια ἐγένετο πρὸς ἔκθεσιν τῆς μεθόδου αὐτῶν. Εἰς μερικὰ σημεῖα ὑλικὸν ἐκ τῆς διδασκαλίας αὐτῶν ἐχρησιμοποιήθη πρὸς καλλιτέραν διασάφησιν τῆς μεθόδου των. Ὁ γράφων προσεπάθησε νὰ ἀποφύγῃ τὴν ἀνάμιξιν τῶν δύο τούτων μορφῶν. Εἰς τὸν ἀπροκατάληπτον ὅμως ἀναγνώστην ἐπαφίεται νὰ κρίνῃ κατὰ πόσον τοῦτο ἐγένετο κατορθωτόν.

Τὸ ἑπόμενον Τμῆμα, ὡς καὶ ἐκ τοῦ Σχεδιαγράμματος γίνεται δῆλον, δὲν ἐμφανίζεται ὡς μία τελεία καὶ συστηματικὴ ἔκθεσις τοῦ ὅλου συστήματος τοῦ Κλήμεντος καὶ Ὠριγένους. Εἶναι μᾶλλον μία σκιαγράφησις μὲ περισσοτέραν ἔμφασιν ἐπὶ τῶν κυριωτέρων αὐτῶν διδασκαλιῶν. Ἕκαστον κεφάλαιον θὰ ἐμφανισθῇ μὲ τὴν αὐτοτέλειάν του, ἐν συνδέσει ὅμως πρὸς τὸ γενικὸν Σχεδιάγραμμα.

ΤΜΗΜΑ ΤΕΤΑΡΤΟΝ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟΝ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ 15ον.

Η ΒΙΒΛΟΣ.

Ἡ σχετικὴ πρὸς τὴν Βίβλον, τὴν Κριτικήν, τὸν Κανόνα καὶ τὴν ἐξήγησιν Αὐτῆς διδασκαλία τῶν Ἀλεξανδρινῶν τυγχάνει ἀξία πολλῆς προσοχῆς καὶ μελέτης, διότι πηγάζει ἐκ τῆς βαθείας αὐτῶν γνώσεως καὶ χρήσεως τῆς Ἁγίας Γραφῆς. Ὁ Κλήμης «κατὰ τοῦτον — τὸν Πάνταινον — ταῖς θείαις γραφαῖς συνασκούμενος ἐπ' Ἀλεξανδρείας ἐγνωρίζετο...» 1). Ὁ δὲ Ὠριγένης ἦτο «ταῖς θείαις γραφαῖς ἐξ ἔτι παιδὸς ἐνησκημένος...» 2)

Ἡ Κριτική, ὑπὸ τὴν νεωτέραν αὐτῆς αὐστηρὰν ἔννοιαν, δὲν ἐμφανίζεται εἰς τὰ ἔργα τῶν Ἀλεξανδρινῶν. Εἰς μερικὰς μόνον περιπτώσεις θίγουν ἐνίοτε προβλήματα, ἀναφερόμενα πρὸς αὐτήν. Ὁ Ὠριγένης ἠσχολήθη μὲ τὴν κριτικὴν τοῦ κειμένου τῆς Π. Δ.. Εἰς τὰ Ἑξαπλᾶ του προσεπάθησε νὰ ἀποκαθάρῃ τὸ κείμενον τῶν Ο΄ ἀπὸ τὰς διὰ μέσου τῶν αἰώνων γενομένας προσθήκας καὶ νὰ συμπληρώσῃ τὰ κενά του ἐκ τοῦ Ἑβραϊκοῦ πρωτοτύπου. Ὁ Κλήμης πολλαχοῦ προσπαθεῖ νὰ ἀνεύρῃ καὶ δείξῃ τοὺς χρόνους καὶ τοὺς τόπους, καθ' οὓς ὁ Μωϋσῆς καὶ οἱ ἄλλοι τῶν Προφητῶν ἔζησαν. Ὁ Ὠριγένης ἐπίσης διορθώνει λέξεις τοῦ Ἑλληνικοῦ κειμένου. Καθόσον γνωρίζομεν, οὐδεμίαν κριτικὴν τοῦ κειμένου τῆς Κ. Δ. ἀνέλαβον νὰ παρουσιάσουν. Παρὰ ταῦτα ὅμως μελετῶνται προβλήματα, σχετιζόμενα πρὸς τὴν συγγραφὴν καὶ τὴν γνησιότητα ὡρισμένων βιβλίων, ὅπως ἐπὶ παραδείγματι τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων, τῆς πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολῆς καὶ τῆς Ἀποκαλύψεως, καὶ προβλήματα ἔχοντα σχέσιν πρὸς τὸν Κανόνα τῆς Κ. Δ.. Ἐπὶ τῶν σημείων τούτων ἐκφράζουν τὴν παράδοσιν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τὴν ἰδικήν των ἄποψιν. Εὑρίσκουν διαφορὰς μεταξὺ τῆς Π. καὶ τῆς Κ. Διαθήκης ἢ καὶ ἐπ' αὐτῶν ἔτι τῶν βιβλίων τῆς Καινῆς καὶ καταβάλλουν προσπαθείας πρὸς ἐπίλυσιν αὐτῶν.

Ὡς πρὸς τὸν Κανόνα, εὑρισκόμεθα εἰς μίαν ἐποχήν, καθ' ἣν φαίνεται ὅτι εἶχε λάβει πλέον τὴν διαμόρφωσίν του εἰς ὅλας τὰς Ἐκκλησίας τοῦ

1) Εὐσεβίου, Ε. Ι., V, XI, 1.
2) Αὐτ., IV, II, 7.

Χριστοῦ. Ἡ λέξις Κανὼν δὲν ἐξελαμβάνετο ὑπ' αὐτῶν ὑπὸ τὴν σημερινὴν αὐτῆς ἔννοιαν. Κατὰ τὸν Χ. Ὄπελτ ὅρος οὗτος δὲν ἐσήμαινε τὸν κατάλογον τῶν Βιβλίων, τῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας ἀναγνωρισθέντων ὡς μνημείων τῆς Θείας Ἀποκαλύψεως μέχρι τῶν χρόνων τοῦ Ἀθανασίου 3).

Ὁ Κλήμης χρησιμοποιεῖ τὴν Ἀλεξανδρινὴν ἔκδοσιν τῶν Ο΄. Συχνάκις παραθέτει χωρία ἐκ τῶν Ἀναγινωσκομένων 4). Ὁ Εὐσέβιος καταχωρεῖ τμῆμα ἐκ τοῦ εἰς τοὺς Ψαλμοὺς Ὑπομνήματος τοῦ Ὠριγένους, ἔνθα ὁ τελευταῖος ἀριθμεῖ 22 Κανονικὰ Βιβλία κατὰ τὴν Ἑβραϊκὴν Παράδοσιν.

Εἰσὶν δὲ αἱ εἴκοσι δύο βίβλοι καθ' Ἑβραίους αἵδε. ἡ παρ' ἡμῖν Γένεσις ἐπιγεγραμμένη, παρὰ δὲ Ἑβραίοις ἀπὸ τῆς ἀρχῆς τῆς Βίβλου Βρησιθ, ὅπερ ἐστὶν «Ἐν ἀρχῇ». Ἔξοδος, Οὐελλεσμώθ, ὅπερ ἐστὶν «ταῦτα τὰ ὀνόματα». Λαυιτικόν, Οὐϊκρα, «καὶ ἐκάλεσεν». Ἀριθμοί Ἀμμεσφεκωδειμ· Δευτερονόμιον, Ἐλλεαδδεβαρειμ, «οὗτοι οἱ λόγοι»· Ἰησοῦς υἱὸς Ναυῆ, Ἰωσουεβεννουν· Κριταί, Ρούθ, παρ' αὐτοῖς ἐν ἑνί, Σωφτειμ· Βασιλειῶν α΄, β΄, παρ' αὐτοῖς ἕν, Σαμουήλ, «ὁ θεόκλητος»· Βασιλειῶν γ΄, δ΄ ἐν ἑνί, Οὐαμμελχδαυιδ, ὅπερ ἐστὶν «λόγοι ἡμερῶν»· Ἔζρας α΄, β΄ ἐν ἑνί, Ἔζρα, ὃ ἐστὶν «βοηθός»· βίβλος Ψαλμῶν, Σφαρθελλειμ. Σολομῶντος παροιμίαι, Μελωθ· Ἐκκλησιαστής, Κωελθ· Ἆσμα Ἀσμάτων (οὐ γὰρ ὑπολαμβάνουσί τινες, Ἄσματα Ἀσμάτων), Σιρασσιρεῖμ. Ἡσαΐας, Ἰεσσια· Ἱερεμίας σὺν θρήνοις καὶ τῇ Ἐπιστολῇ ἐν ἑνί, Ἱερεμί· Δανιήλ, Δανιηλ· Ἰεζεκιήλ, Ιεζεκιήλ· Ἰώβ, Ιωβ· Ἐσθήρ, Εσθηρ. Ἔξω δὲ τούτων ἐστὶ τὰ Μακκαβαϊκά, ἅπερ ἐπιγέγραπται Σαρβηθσαβαναιελ.» 5).

Ἐκ τούτων, ὁ Ὠριγένης φαίνεται νὰ ἐκδέχηται ὡς κανονικὰ καὶ χρήσιμα πρὸς οἰκοδομὴν καὶ τὰ ἄλλα βιβλία τῶν Ο΄, τὰ μὴ εὑρισκόμενα εἰς τὸ Ἑβραϊκόν. Εἰς τὴν Ἀπάντησίν του πρὸς Ἰούλιον τὸν Ἀφρικανόν, ὅστις ἠπόρει διατί ὁ Ὠριγένης νὰ δέχηται ὡς αὐθεντικὴν τὴν ἱστορίαν τῆς Σωσάννης ἐν Δανιήλ, παρουσιάζει ὡς λόγον τὴν ὕπαρξιν τοῦ βιβλίου τούτου καὶ ἀνάγνωσίν του ὑφ' ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν 6). Ἡ ἰδία αἰτιολο-

3) Ἐν P. Π. Κ. Χάνσον «Διδασκαλία τοῦ Ὠριγένους περὶ παραδόσεως» (Ἀγγλ.) ἐν «Ἐφημερίδι Θεολογικῶν Σπουδῶν», 49 (1948) 23.

4) Ἐπὶ τοῦ προκειμένου οἱ Ὀρθόδοξοι θεολόγοι δὲν συμφωνοῦν. Μερικοὶ ἐξ αὐτῶν παραδέχονται τὰ βιβλία ταῦτα ὡς Κανονικὰ καὶ ἄλλοι ὡς καλὰ καὶ ἐνάρετα. Ὁ ἀείμνηστος καθ. Ἀ. Ἀνδροῦτσος, καίτοι δέχεται ταῦτα μᾶλλον ὡς κανονικά, προσθέτει· «καλὸν ὅμως, ὅπως φυλάττηται ἡ ἀρχαία καὶ ἱστορικὴν μᾶλλον σημασίαν ἔχουσα διάκρισις εἰς κανονικὰ καὶ ἀναγινωσκόμενα». Συμβολική, σελ. 119—120.

5) Εὐσεβίου, Ε. Ι., VI, XXV, 1—2.

6) Εἰς Ἰούλιον Ἀφρικανόν, 2.

γία προβάλλεται καὶ διὰ τὸν Τωβίτ 7). Εἰς τὰς ὁμιλίας του ἐπὶ τῶν Ἀριθμῶν παραθέτει ὡς βιβλία χρήσιμα πρὸς ἀνάγνωσιν διὰ τοὺς ἀρχαρίους τὴν Ἐσθήρ, τὴν Ἰουδήθ, τὸν Τωβὶτ καὶ τμήματα ἐκ τῆς Σοφίας 8).

Ὁ Κλήμης χρησιμοποιεῖ τὰ βιβλία τῆς Καινῆς Διαθήκης καὶ παραθέτει χωρία καὶ ἐξ αὐτῶν ἀκόμη τῶν μὴ συμπεριληφθέντων εἰς τὸν Κανόνα. Ὁ Εὐσέβιος διέσωσε χωρία τινὰ ἐκ τῶν Ὑποτυπώσεων αὐτοῦ, ἅτινα διαφωτίζουν ἐπαρκῶς τὴν στάσιν αὐτοῦ. Τὸ κλασσικὸν διὰ τὸ Συνοπτικὸν πρόβλημα καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου χωρίον εἶναι :

... ὁ Κλήμης..., περὶ τῆς τάξεως τῶν Εὐαγγελίων παράδοσιν τῶν ἀνέκαθεν πρεσβυτέρων τέθειται, τοῦτον ἔχουσαν τὸν τρόπον. προγεγράφθαι ἔλεγεν τῶν εὐαγγελίων τὰ περιέχοντα τὰς γενεαλογίας, τὸ δὲ κατὰ Μάρκον ταύτην ἐσχηκέναι τὴν οἰκονομίαν. τοῦ Πέτρου δημοσίᾳ ἐν Ρώμῃ κηρύξαντος τὸν λόγον καὶ πνεύματι τὸ εὐαγγέλιον ἐξειπόντος, τοὺς παρόντας, πολλοὺς ὄντας, παρακαλέσαι τὸν Μάρκον, ὡς ἂν ἀκολουθήσαντα αὐτῷ πόρρωθεν καὶ μεμνημένον τῶν λεχθέντων, ἀναγράψαι τὰ εἰρημένα· ποιήσαντα δέ, τὸ εὐαγγέλιον μεταδοῦναι τοῖς δεομένοις αὐτοῦ· ὅπερ ἐπιγνόντα τὸν Πέτρον προτρεπτικῶς μήτε κωλῦσαι μήτε προτρέψασθαι. τὸν μέντοι Ἰωάννην ἔσχατον, συνιδόντα ὅτι τὰ σωματικὰ θεοφορηθέντα πνευματικὸν ποιῆσαι εὐαγγέλιον. 9)

Ὁ Εὐσέβιος προβάλλων τὰς ἀπόψεις τοῦ ἑτέρου τῶν Ἀλεξανδρινῶν θεολόγων ἐπὶ τῶν τεσσάρων Εὐαγγελίων λέγει :

Ἐν δὲ τῷ πρώτῳ τῶν εἰς τὸ κατὰ Ματθαῖον, τὸν ἐκκλησιαστικὸν φυλάττων κανόνα, μόνα τέσσαρα εἰδέναι εὐαγγέλια μαρτύρεται, ὧδέ πως γράφων· ὡς ἐν παραδόσει μαθὼν περὶ τῶν τεσσάρων εὐαγγελίων, ἃ καὶ μόνα ἀναντίρρητά ἐστιν ἐν τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ, ὅτι πρῶτον μὲν γέγραπται τὸ κατὰ τόν ποτε τελώνην, ὕστερον δὲ Ἀπόστολον Ἰησοῦ Χριστοῦ Ματθαῖον, ἐκδεδωκότα αὐτὸ τοῖς ἀπὸ Ἰουδαϊσμοῦ πιστεύσασιν, γράμμασιν Ἑβραϊκοῖς συντεταγμένον· δεύτερον δὲ τὸ κατὰ Μάρκον, ὡς Πέτρος ὑφηγήσατο αὐτῷ, ποιήσαντα, ὃν καὶ υἱὸν ἐν τῇ καθολικῇ ἐπιστολῇ διὰ τούτων ὡμολόγησε φάσκων «ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτὴ καὶ Μάρκος ὁ υἱός μου»· καὶ τρίτον τὸ κατὰ Λουκᾶν, τὸ ὑπὸ Παύλου ἐπαινούμενον εὐαγγέλιον τοῖς ἀπὸ τῶν ἐθνῶν πεποιηκότα· ἐπὶ πᾶσιν τὸ κατὰ Ἰωάννην» 10).

Τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Ἰωάννου ἐν σχέσει πρὸς τὰ ἄλλα εἶναι τὸ Εὐαγγέλιον ἐκεῖνο, τὸ ὁποῖον διὰ τοῦ Θεοῦ ἄρχεται καὶ τὸν Θεόν, τὸν ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον τοῦτον περιγράφει. Συγγραφεύς του εἶναι ὁ Ἰωάν-

7) Αὐτ., 13.
8) Ὁμιλία εἰς τοὺς Ἀριθμούς, XXVII, Δανιέλου, ἔνθ. ἀν. 143.
9) Ε. Ι. VI, XIV, 5—7.
10) Ε. Ι., VI, XXV, 3—6.

νης, ὁ ἠγαπημένος μαθητὴς τοῦ Κυρίου καὶ ὁ υἱοθετηθεὶς υἱὸς τῆς Μητρὸς Αὐτοῦ 11).

Αἱ Πράξεις συνεγράφησαν ὑπὸ τοῦ Λουκᾶ 12). Ἡ πρὸς Ἑβραίους Ἐπιστολὴ ὑποβάλλεται εἰς κριτικὴν ἔρευναν. Ὁ Κλήμης ἀναγνωρίζει ὡς συγγραφέα αὐτῆς τὸν Παῦλον.

Καὶ τὴν πρὸς Ἑβραίους δὲ ἐπιστολὴν Παύλου μὲν εἶναί φησιν, γεγράφθαι δὲ Ἑβραίοις Ἑβραϊκῇ φωνῇ, Λουκᾶν δὲ φιλοτίμως αὐτὴν μεθερμηνεύσαντα ἐκδοῦναι τοῖς Ἕλλησιν 13).

Αἱ λέξεις «Παῦλος Ἀπόστολος» παρελείφθησαν ἕνεκα τοῦ κατ' αὐτοῦ μίσους τῶν Ἑβραίων 14). Ὁ Ὠριγένης δὲν συμφωνεῖ πρὸς τὸν Κλήμεντα. Εἰς τὴν πρὸς Ἑβραίους ὁμιλίαν του λέγει :

«ὅτι ὁ χαρακτὴρ τῆς λέξεως τῆς πρὸς Ἑβραίους ἐπιγεγραμμένης ἐπιστολῆς οὐκ ἔχει τὸ ἐν λόγῳ ἰδιωτικὸν τοῦ ἀποστόλου... ἀλλ' ἐστὶν ἡ ἐπιστολὴ συνθέσει τῆς λέξεως Ἑλληνικωτέρα... πάλιν τε αὖ ὅτι τὰ νοήματα τῆς ἐπιστολῆς θαυμάσιά ἐστιν καὶ οὐ δεύτερα τῶν ἀποστολικῶν ὁμολογουμένων γραμμάτων... ἐγὼ δὲ ἀποφαινόμενος εἴποιμι ἂν ὅτι τὰ μὲν νοήματα τοῦ ἀποστόλου ἐστίν, ἡ δὲ φράσις καὶ ἡ σύνθεσις ἀπομνημονεύσαντός τινος τὰ ἀποστολικὰ καὶ ὥσπερ σχολιογραφήσαντός τινος τὰ εἰρημένα ὑπὸ τοῦ διδασκάλου. εἴ τις οὖν Ἐκκλησία ἔχει ταύτην τὴν ἐπιστολὴν ὡς Παύλου αὐτὴν παραδεδώκασιν. τίς δὲ ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, τὸ μὲν ἀληθὲς ὁ Θεὸς οἶδεν... 15).

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ
Καθηγητής

---

11) Εἰς Ἰω., I, IV. XXII, XX. Εἰς Λουκ. XXIX.
12) E. I., VI, XIV, 2.
VI, XXV, 14.
13) Αὐτ., VI, XIV, 2—4.
14) Αὐτόθι.
15) E. I., VI, XXV, π1—14.

ΑΡΧΙΜΑΝΔΡΙΤΟΥ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ ΤΣΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΑΡΧΕΙΟΦΥΛΑΚΟΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

ΠΕΡΙΓΡΑΦΙΚΟΣ ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΤΩΝ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ

ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗΣ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΕΙΟΥ

Β'

«ΤΜΗΜΑ ΧΕΙΡΟΓΡΑΦΩΝ Ι.ΜΟΝΗΣ ΑΓ.ΤΡΙΑΔΟΣ ΧΑΛΚΗΣ» *)

(71) ΑΡΙΘΜ. 78

Ὀνομασία

Πανηγυρικόν Σεπτεμβρίου

Ἐποχή

XVI αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Χάρτης 0,29Χ0,20. φ. 280. Σελίδες μονόστηλοι. Στίχοι σελίδων 23. Γραφὴ καλή. Δέσιμον νεωτέρας ἐποχῆς.

Περιεχόμενον

Κῶδιξ ἄναρχος. Τὸ σωζόμενον ἄρχεται τῶν λέξεων : «ἢ καὶ ὅσοις ἄλλοις τὸ ρωμαίων ὠνόμασται σκῆπτρον».

Προηγεῖται τοῦ κώδικος καὶ «Πίναξ ἄριστος τῆς παρούσης πυκτίδος».

1) φ. 3 α—26 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν συμεὼν τοῦ ἐν τῇ μάνδρᾳ».

2) φ. 26 β—36 β : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος τοῦ Χῦ μάμαντος».

3) φ. 36 β—44 α : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος ἀνθίμου Ἐπισκόπου νικομηδείας».

---

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου τεύχους : (Ἔτος ΚΘ΄., 1954, σελ. 490).

4) φ. 44 β—52 β : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Βαβύλα Ἐπισκόπου Ἀντιοχείας».

5) φ. 52 β—59 β : «Διήγησις περὶ τοῦ γενομένου θαύματος παρὰ τοῦ ἀρχιστρατήγου μιχαὴλ ἐν ταῖς χώναις».

6) φ. 59 β—66 : «Ἄθλησις τῶν ἁγίων μαρτύρων εὐδοξίου, ρωμύλου, ζήνωνος καὶ μακαρίου».

7) φ. 67 α—79 α : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος σώζοντος παθόντος ἐν Κιλικίᾳ».

8) φ. 70 α—77 β : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος σευηριανοῦ». Ἀρχή : «Λικιννίου τοῦ δυσσεβοῦς βασιλεύοντος».

9) φ. 77 β—84 β : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων γυναικῶν μηνοδώρας, μητροδώρας καὶ νυμφοδώρας».

10) φ. 84 β—99 α : «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Θεοδώρας τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ».

11) φ. 99 β—103 β : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου ἱερομάρτυρος αὐτονόμου».

12) φ. 104 α—113 β : «Πρᾶξις καὶ τελείωσις τοῦ ἁγίου Κορνηλίου τοῦ ἑκατοντάρχου».

13) φ. 114 α—118 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Νικήτα».

14) φ. 118 β—129 β : «Μαρτύριον τῆς ἁγίας καὶ πανευφήμου μάρτυρος Εὐφημίας».

15) φ. 130—139 β : «Ἄθλησις τῶν ἁγίων γυναικῶν, σοφίας καὶ τῶν θυγατέρων αὐτῆς πίστεως, ἐλπίδος καὶ ἀγάπης.

16) φ. 139 β—148 β : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων τροφίμου, σαββατίου καὶ δορυμένδοντος».

17) φ. 149—174 α : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος εὐσταθίου καὶ θεοπίστης καὶ τῶν δύο τέκνων αὐτῶν ἀγαπίου καὶ θεοπίστης».

18) φ. 174—179 α : «Ἀστερίου ἐπισκόπου ἀμασίας εἰς τὸν ἅγιον καὶ ἔνδοξον ἱερομάρτυρα τοῦ Χ(ριστο)ῦ Φωκᾶν».

19) φ. 179 α—193 β : «Ἄθλησις τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μάρτυρος θέκλης τῆς ἐν ἰκονίῳ».

20) φ. 193 β—202 β : «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας μ(άρτυ)ρ(ο)ς εὐφροσύνης τῆς ἐν Ἀλεξανδρείᾳ».

21) φ. 203 α—215 α : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον ἰωάννην τὸν εὐαγγελιστὴν καὶ θεολόγον τὸν ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Χ(ριστο)ῦ ἀναπεσόντα».

22) φ. 215 α—224 α : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου μάρτυρος Καλλιστράτου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀθλησάντων».

23) φ. 224 β—235 α : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ χαρίτωνος».

24) φ. 235 α—247 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγῶνες τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν Κυριακοῦ τοῦ ἀναχωρητοῦ».

25) φ. 248 α—280 : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος γρηγορίου τῆς μεγάλης ἀρμενίας».

Ἐν τῇ κάτω ὤᾳ τοῦ φ. 280 α δι' ἑτέρας χειρὸς «+ ἔγωγε μακαρίζω σε, Γραφεῦ τῆς βίβλου ταύτης».

Ἐν τῷ φ. 280 β ἡ γνωστὴ ἔμμετρος σημείωσις τοῦ Μητροφάνους μετὰ τῆς ἰδιοχείρου ὑπογραφῆς αὐτοῦ.

(72) ΑΡΙΘΜ. 9

Ὀνομασία

Συναξάριον Σεπτεμβρίου - Ὀκτωβρίου

Ἐποχή

XI αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Μεμβρ. 0,33X0,25. φ. 213. Στίχοι σελίδων 31. Σελίδες δίστηλοι. Δέσιμον νεωτέρας ἐποχῆς. Γραφὴ καλή.

Περιεχόμενον

Περιέχει βίους καὶ μαρτύρια ἁγίων κατὰ Σεπτέμβριον καὶ Ὀκτώβριον ἑορταζομένων. Ὁ κῶδιξ διήρηται εἰς 34 τετράδια σεσημασμένα κάτωθεν α—λδ'.

Ἐν ἀρχῇ φ. 1—2 β ἐκ χάρτου διὰ νεωτέρας γραφῆς : «ἡ βίβλος ἥδε φέρει τοὺς λόγους τοὺς δέ», καὶ ἀκολουθεῖ πίναξ τῶν περιεχομένων.

1) φ. 1—22 α : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν συμεὼν τοῦ ἐν τῇ μάνδρᾳ». Ἀρχή : «Συμεὼν τὸν πάνυ τὸ μέγα θαῦμα τῆς οἰκουμένης».

2) φ. 22 β—29 α : «Ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος τοῦ Χ(ριστο)ῦ μάμαντος». Ἀρχή : «Μάμας ὁ μέγας οὗτος τοῦ Χ(ριστο)ῦ μάρτυς καὶ περὶ πόντου πατρίδα μὲν ἔσχε παφλαγονίαν».

3) φ. 29 α—34 β : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν καὶ ἱερομάρτυρος ἀνθίμου νικομηδείας». Ἀρχή : «Τίς οὐκ οἶδε τὴν νικομήδους».

4) φ. 34 β—39 α: «Μερικὴ διήγησις περὶ τοῦ γενομένου θαύματος παρὰ τοῦ πανενδόξου μιχαὴλ τοῦ ἀρχιστρατήγου ἐν Χώναις». Ἀρχή : «Καὶ τὸ περὶ τῶν ἄλλων ἁγίων».

5) φ. 39 α—44 α : «Ἀνδρέου ἀρχιεπισκόπου Κρήτης τοῦ ἱεροσολυμήτου λόγος εἰς τὸ γενέθλιον τῆς ὑπερενδόξου δεσποίνης ἡμῶν θεοτόκου καὶ ἀειπαρθ(ένου) μαρίας». Ἀρχή : «Ἀρχὴ μὲν ἡμῖν ἑορτῶν ἡ παροῦσα πανήγυρις».

6) φ. 44 β—54 α : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγῶνες τῆς ὁσίας θεοδώρας τῆς ἐν ἀλεξανδρείᾳ». Ἀρχή : «Ζήνων μὲν ἤδη τὸν αὐτοκράτορα ρωμαίοις διέπων ἀρχήν».

7) φ. 54 β—59 α : «Τοῦ μακαρίου ἀνδρέου : Εἰς τὴν παγκόσμιον ὕψωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ στ(αυ)ροῦ». Ἀρχή : «Ἑτέραν πανήγυριν ἄγομεν».

8) φ. 59 β—67 β : «Μαρτύριον τῆς ἁγίας καὶ πανευφήμου μάρτυρος εὐφημίας». Ἀρχή : «Διοκλητιανοῦ τὰ ρωμαίων σκῆπτρα διέποντος».

9) φ. 67 β—86 β : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος εὐσταθίου καὶ τῆς συμβίου αὐτοῦ θεοπίστης καὶ τῶν τέκνων αὐτῶν ἀγαπίου καὶ θεοπίστου». Ἀρχή : «Τραϊανοῦ τὰ ρωμαίων σκῆπτρα διέποντος».

10) φ. 86 β—97 β : «Ἄθλησις τῆς ἁγίας ἐνδόξου πρωτομάρτυρος τοῦ Χ(ριστο)ῦ θέκλης. Ἀρχή : «Ἄρτι τοῦ καλάμου τῆς ἀληθείας εὐαγγελιστοῦ τε καὶ κήρυκος».

11) φ. 98 α—108 α : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ εὐαγγελιστὴν ἰωάννην τὸν θεολόγον». Ἀρχή : «Ὅτι μὴ

πολὺ τῶν ἀγγέλων ἀφέστηκεν».

12) φ. 108 β—111 β : «Τοῦ ἁγίου ἀποστόλου ἀνανίου». Ἀρχή : «Λουκιανοῦ τοῦ δυσεβοῦς».

13) φ. 111 β —125 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου Κυπριανοῦ καὶ ἰουστίνης». Ἀρχή : «Πολλὰ καὶ μεγάλα μὲν τὴν ἀντιόχου θαυμάζειν παρακαλοῦσιν».

14) φ. 125 β—131 β : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόσ(τολον) τοῦ Χ(ριστο)ῦ θωμᾶν». Ἀρχή : «Πάλιν δὲ τὰς κατὰ γῆν διατριβάς».

15) φ. 131 β—141 β : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου». Ἀρχή : «Μαξιμιανοῦ βασιλεύοντος τοῦ τυράννου».

16) φ. 141 β—146 β : «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Πελαγίας τῆς ἐν ἀντιοχείᾳ». Ἀρχή : «Γυναικείαν ἀρετὴν τῆς τῶν ἀνδρῶν οὐδὲν ἀπολειφθεῖσαν».

17) φ. 146 β—151 β : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ εὐαγγελιστὴν λουκᾶν». Ἀρχή : «Εἰ καὶ δικαίου μνήμη μετ᾽ ἐγκωμίων τελεῖσθαι».

18) φ. 152 α—174 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μάρτυρος ἀρτεμίου». Ἀρχή : «Μετα τὴν τοῦ κ(υρίο)υ καὶ σ(ωτῆ)ρ(ο)ς ἡμῶν ἀνάληψιν τῶν αὐτοῦ μαθητῶν τε καὶ ἀποστόλων».

19) φ. 174 α—191 α : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατ(ρ)ὸ(ς) ἡμῶν ἀβερκίου ἐπισκόπου ἱεραπόλεως». Ἀρχή : «Μάρκου ἀντωνίου καὶ Λευκίου Βήρου τὴν αὐτοκράτορα ρωμαίοις διεπόντων ἀρχήν».

20) φ. 191 α—199 β : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων νοταρίων μαρκιανοῦ καὶ μαρτυρίου». Ἀρχή : «Ἐπεχωρίαζε μὲν καὶ πρότερον ἤδη τὸ τῶν ἀρειανῶν δόγμα τῇ ρωμαίων ἐπικρατείᾳ».

21) φ. 199 β—205 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τῆς ἁγίας ἀναστασίας τῆς ρωμαίας»...

22) φ. 206 β—211 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν ἀβραμίου». Ἀρχή : «Ἀνδρῶν φιλαρέτων βίος καὶ ἡ τῆς αὐτῶν πολιτείας διήγησις». Ἐλλιπὲς κατὰ τὸ τέλος ἀναπεπλήρωται (φ. 210 - 211), ἐπὶ χάρτου δι᾽ ἑτέρας χειρός.

Ἐν τέλει προσετέθησαν, δύο φύλλα ἑτέρου περιεχομένου, ἐκ μεμβράνης.

(73) ΑΡΙΘΜ. 80

Ὀνομασία

Πανηγυρικὸν Ὀκτωβρίου

Ἐποχή

XI αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Μεμβρ. 0,33Χ23,5. φ. 256. Σελίδες δίστηλοι. Στίχοι σελ. 30. Γραφὴ ἀρίστη. Στάχωσις νεωτέρας ἐποχῆς. Ἐν ἀρχῇ ἑκάστου βίου ποικιλόχρωμα περίχρυσα κοσμήματα. Τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα ἑκάστου κεφαλαίου ἐμφαίνουσι μικρογραφίας ἀνθρώπων καὶ οἰκοδομῶν.

Περιεχόμενον

Περιέχει βίους καὶ μαρτύρια ἁγίων κατὰ Ὀκτώβριον ἑορταζομένων. Ἡ ἀρχὴ ἐλλιπής.

1) φ. 1—3 α : Ἄρχεται διὰ τῶν λέξεων : «Τὴν τοῦ ὁρᾶν δύναμιν ἀποδίδωσιν», καὶ περιεῖχε τὸν βίον τοῦ ἀποστόλου Ἀνανίου.

2) φ. 3 β—17 β : «+ Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τῶν ἁγίων Κυπριανοῦ καὶ Ἰουστίνης».

3) φ. 18—27 β : «+ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Διονυσίου τοῦ ἀρεοπαγίτου».

4) φ. 28 α- 31 α : «+ Μαρτύριον τῆς ἁγίας καὶ Καλλινίκου μάρτυρος τοῦ Χ(ριστο)ῦ Χαριτίνης». Ἀρχή : «Ἐκράτει ποτὲ τὰ τῆς ἀσεβείας».

5) φ. 31 α—37 β : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον καὶ ἔνδοξον ἀπόστολον τοῦ Χ(ριστο)ῦ Θωμᾶν». Ἀρχή : «Πάλαι μὲν τὰς κατὰ γῆν διατριβάς».

6) φ. 37 β—51 : «+ Μαρτύριον τῶν ἁγίων ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστο)ῦ μαρτύρων Σεργίου καὶ Βάκχου» 34). «Μαξιμιανοῦ βασιλεύοντος τοῦ τυράννου».

34) Βλέπε ὅμοιον χειρόγραφον ἀριθμ. 79. φ. 131 β—141 β.

7) φ. 51 α—57 α : «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας Πελαγίας τῆς ἐν Ἀντιοχείᾳ».

Ἀρχή : «Γυναικείαν ἀρετὴν τὴν τῆς τῶν ἀνδρῶν οὐδὲν ἀπολειφθεῖσαν» 35). Τὸ ἀρχικὸν στοιχεῖον τοῦ λόγου Γ΄. ἀποτελεῖται ἐκ μικρογραφίας ἐμφαίνουσαν τὴν εἰκόνα τῆς ὁσίας Πελαγίας. ἄνωθεν δὲ διὰ ἐρυθρῶν γραμμάτων : «Ὁσία Πελαγία».

8) φ. 57 α—63 β : «+ Μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστο)ῦ μαρτύρων Εὐλαμπίου καὶ Εὐλαμπίας».

Ἀρχή : «Ἄρτι τῆς θεογνωσίας εἰς πάντα τὸν κόσμον διατρεχούσης».

9) φ. 63 β—70· «Μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστο)ῦ μαρτύρων ταράχου, πρόβου καὶ ἀνδρονίκου». Ἀρχή : «Διοκλητιανὸς τὴν αὐτοκράτορα ρωμαίοις διέπων ἀρχήν».

10) φ. 70 β—81 α : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστο)ῦ μαρτύρων κάρπου καὶ παπύλου καὶ τῶν σὺν αὐτοῖς». Ἀρχή : «Μεμνῆσθαι τῶν ὑπὲρ Χ(ριστο)ῦ παθόντων».

11) φ. 81 β—86 α : «+ Πολιτεία καὶ ἄθλησις τῶν ἁγίων ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστο)ῦ μαρτύρων Ναζαρίου, Γερβασίου, Προτασίου καὶ Κελσίου». Ἀρχή : «Νέρωνος ἄρτι τὰ ρωμαίων σκῆπτρα διέποντος ὁ θαυμαστὸς Ναζάριος».

12) φ. 86 α—94 β : «+ Βίος καὶ μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος λουκιανοῦ». Ἀρχή : «Σαμόσατα πόλις τῆς συρίας ἐστίν· εὐφράτης τῇ πόλει παραρρεῖ».

13) φ. 95—101 α : «+ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρτυρος λογγίνου τοῦ ἑκατοντάρχου». Ἀρχή : «Τοῦ θείου λόγου διὰ τὴν ἐκ τῆς παρακοῆς ἐπενεχθεῖσαν ἡμῖν τῶν ἀγαθῶν».

14) φ. 101 α—106 β : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον τοῦ Χ(ριστο)ῦ καὶ εὐαγγελιστὴν Λουκᾶν». Ἀρχή : «Εἰ καὶ δικαίου μνήμην μετ' ἐγκωμίων τιμᾶσθαι».

15) φ. 106 β—115 β : «+ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μάρ-

35) Ἔνθ. ἀνωτέρω 79. φ. 141 β—146 β.

τυρος ουάρου καὶ τῶν σὺν αὐτῷ». Ἀρχή : «Μαξιμιανοῦ τοῦ τυράννου τὸ δυσσεβὲς ἀνὰ πᾶσαν σχεδὸν τὴν οἰκουμένην ἐκδόντος διάταγμα».

16) φ. 116—124 α : «+ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ὁσιομάρτυρος ἀνδρέου τοῦ ἐν τῇ κρίσει». Ἀρχή : «Πολλὴ κατὰ τῶν τοῦ Χριστοῦ μαρτύρων τοῦ διαβόλου ἡ κακουργία».

17) φ. 124 α—149 β : «+ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀρτεμίου». Ἀρχή : «Μετὰ τὴν τοῦ Κ(υρίο)υ καὶ σωτῆρος ἡμῶν».

18) φ. 150—171 : «+ Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν ἱλαρίωνος». Ἀρχή : «Ἐν Παλαιστίνῃ πόλις ἐστὶν οὐκ ἔλαττον».

19) φ. 171 β—189 β : «+ Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἀβερκίου ἐπισκόπου ἱεραπόλεως» 36). Ἀρχή : «Μάρκου, ἀντωνίου καὶ λεκίου Βήρου τὴν αὐτοκράτορα ρωμαίοις διεπόντων ἀρχήν».

20) φ. 189 β—196 β : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἰάκωβον τὸν ἀπόστολον καὶ ἀδελφόθεον». Ἀρχή : «Οὐχ' οὕτως ἡδύ τι τῷ φιλαρέτῳ».

21) φ. 197 α—217 α : «+ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἀρέθα καὶ τῶν σὺν αὐτῷ ἀθλησάντων ἁγίων μαρτύρων, καὶ ἱστορία τῶν κατὰ χώρας τότε πραχθέντων». Ἀρχή : «Ἔτος μὲν ἤδη πέμπτον».

22) φ. 217 α—219 α : «Μαρτύριον τῶν ἁγίων μαρτύρων μαρκιανοῦ καὶ μαρτυρίου τῶν νοταρίων». 37)

23) φ. 219 α—225 α : «+ Ἄθλησις τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος Δημητρίου». Ἀρχή : «Εἶχε μὲν τὰ Ρωμαίων σκῆπτρα μαξιμιανός».

24) φ. 225 β—232 α : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τῆς ἁγίας ὁσιομεγαλομάρτυρος ἀθανασίας τῆς ρωμαίας». 38)

25) φ. 232 α—249 α : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Ἀβραμίου». 39)

26) φ. 249 α—252 β : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου ἱερομάρτυρος Ζηνοβίου καὶ Ζηνοβίας τῆς ἀδελφῆς αὐτοῦ».

---

36) Βλέπε ὅμοιον χειρόγραφον ἀριθ. 79. φ. 174 α—191 α.
37) » » » » 79. φ. 191—199 α.
38) » » » » 79. φ. 199 β—205 β.
39) » » » » 79. φ. 206—211 β.

27) φ. 252 β—256 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου Μάρτυρος Ἐπιμάχου». Ἀρχή : «Ἄρτι μὲν ἡ τῆς ἀσεβείας ἀχλίς». Ἐλειπὲς ὧν ἀναπεπλήρωται διὰ χαρτίνων φύλλων ὑπὸ νεωτέρας χειρός.

Ἐν τῷ τελευταίῳ ἀγράφῳ φύλλῳ 156 β ὑπάρχει ἡ γνωστὴ ἔμμετρος σημείωσις τοῦ Μητροφάνους ὅτι ἡ βίβλος αὕτη ἀνήκει εἰς τὴν μονὴν Παναγίας Χάλκης.

(74 ΑΡΙΘΜ. 81

Ὀνομασία

Πανηγυρικὸν Νοεμβρίου

Ἐποχή

XI αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Μεμβρ. 0,39Χ30. φ. 239. Στίχοι σελ. 31. Σελίδες δίστηλοι. Γραφὴ κομψὴ καὶ εὐανάγνωστος. Τὰ ἀρχικὰ στοιχεῖα ὡς καὶ τὰ ἐν ἀρχῇ ἑκάστου βίου κοσμήματα εἰσὶν ἐρυθρόχροα. Στάχωσις νεωτέρα. Κῶδιξ ὀγκώδης.

Περιεχόμενον

1) φ. 1—4 β : «+ Βίος καὶ πολιτεία καὶ μερικὴ θαυμάτων διήγησις τῶν ἁγίων καὶ θαυματουργῶν Κοσμᾶ καὶ Δαμιανοῦ». Ἀρχή : «Ἄρτι τῆς εὐσεβείας ἀναλαμπούσης».

2) φ. 4 β—14 β : «+ Ἄθλησις τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστ)οῦ μαρτύρων· ἀκινδύνου· πηγασίου· ἀνεμποδίστου· ἀφθονίου καὶ ἐλπιδοφόρου». Ἀρχή : «Εἰ καὶ πρῶτοι πέρσαι Χριστὸν ἐκ παρθένου γεννώμενον προσεκύνησαν».

3) φ. 15—26 α : «+ Ἄθλησις τῶν ἁγίων καὶ ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστ)οῦ μαρτύρων ἀκεψιμᾶ· ἰωσὴφ καὶ ἀειθαλᾶ». Ἀρχή : «Ἐλύττα κατὰ Χριστιανῶν σαβώριος».

4) φ. 26 α—49 β : «+ Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγῶνες τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν ἰωαννικίου». Ἀρχή : «Τὴν πρὸς ἀρετὴν ὁδὸν φέρουσαν τραχεῖαν εἶναι καὶ ἀνάντη καὶ δυσχερῆ».

5) φ. 49 β—55 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τῶν ἁγίων

καὶ ἐνδόξων τοῦ Χ(ριστο)ῦ μαρτύρων γαλακτίωνος καὶ ἐπιστήμης». «Τῆς πρὸ τῷ Λιβάνῳ ὄρει Φοινίκης».

6) φ. 56—64 β : «+ Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Παύλου τοῦ ὁμολογητοῦ». Ἀρχή : «Ἡνίκα Κωνστάντιος ὁ τοῦ μεγάλου Κωνσταντίνου τρίτος υἱός».

7) φ. 65—87 β : «+ Παντολέοντος διακόνου τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας. Διήγησις θαυμάτων τοῦ Παμμεγίστου ἀρχαγγέλου μιχαήλ». Ἀρχή : «Μεγάλαι καὶ πολλαὶ καὶ ποικίλαι».

8) 87 β —96 α : «+ Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰω(άννου) ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου ἔπαινος τῶν ἀπαντησάντων τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ περὶ εὐταξίας τῆς ἐν ταῖς δοξολογίαις καὶ εἰς τὸ εἶδον τὸν Κύριον καθήμενον ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου». Ἀρχή : «Πολλὴν ὁρῶ τὴν σπουδήν».

9) 96 α—101 α : «+ Τοῦ αὐτοῦ· ὁμιλία εἰς τὰ Σεραφείμ». Ἀρχή: «Μόλις ποτὲ τὸν κατὰ τὸν ὀξίαν».

10) 101 β —114 β : «+ Βίος καὰ πολιτεία καὶ ἄσκησις τῆς ὁσίας Ματρώνης». Ἀρχή : «Τοὺς σώφρονας τῶν βίων καὶ φιλαρέτους».

11) 115—122 α : «Βίος καὶ πολιτεία τῆς ὁσίας καὶ ἀειμνήστου θεοκτίστης τῆς λεσβίας». Ἀρχή : «Εἰκόνες καὶ στῆλαι καὶ ἀνδριάντες».

12) φ. 122 α—126 α : «+ Μαρτύριον τοῦ ἁγίου καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χ(ριστ)οῦ μηνᾶ τοῦ αἰγυπτίου· τοῦ ἐν τῷ Κοτυαείῳ μαρτυρήσαντος». Ἀρχή : «Βασιλεύοντος διοκλητιανοῦ τε καὶ Μαξιμιανοῦ».

12) φ. 126 α —152 β : «+ Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου τοῦ ἐλεήμονος». Ἀρχή : «Ταῖς τῶν ἀγαθῶν ἀνδρῶν».

13) φ. 152 β—219 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν ἰωάννου ἀρχιεπισκόπου γενομένου κωνσταντινουπόλεως τοῦ Χρυσοστόμου». Ἀρχή : «Καὶ πάντων μὲν τῶν κατὰ Θεὸν πολιτευσαμένων».

14) φ. 219 α —223 α : «+ Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον φίλιππον». Ἀρχή : «Ὁ τοῦ Θεοῦ θ(εῖο)ς λόγος ἀϊδίως».

15) φ. 223 α—236 β : «+ Μαρτύριον τῶν ἁγίων ὁμολογητῶν σαμωνᾶ, γουρία καὶ ἀβίβου». Ἀρχή : «Ἔτος μὲν ἀπὸ τῆς ....

Βέβηλος χεὶρ ἀπέκοψε τὰ 226 καὶ 227 φύλλα.

16) φ. 236 β—239 α : «+ Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ εὐαγγελιστὴν ματθαῖον». Ἀρχή : «Ἤδη μὲν τὰ παρὰ τοῦ πλάσαντος ἡμᾶς δοθεῖσαν».

Ἐν τῷ φ. 238 β σημείωσις διὰ χειρὸς τοῦ γραφέως : «+ κατὰ τὴν ια΄ τοῦ ὀκτωβρίου μηνός, τῆς νῦν τρεχούσης ἰνδικτιῶνος Γ΄ ἐνδημήσαμεν τῇδε θεοφρουρήτῳ πόλει κωνσταντίνου».

Ἐν τῷ τέλει τοῦ κώδικος ἐν προσθέτῳ φύλλῳ ἐκ χάρτου, ἡ γνωστὴ ἔμμετρος σημείωσις τοῦ Μητροφάνους ὅτι ὁ κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν μονὴν Παναγίας Χάλκης καὶ ἡ ἰδιόχειρος ὑπογραφὴ τοῦ Μητροφάνους.

(75) ΑΡΙΘΜ. 82

Ὀνομασία

Πανηγυρικόν Νοεμβρίου

Ἐποχή

XII αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Μεμβρ. 0,37Χ0,28. φ. 205. Στίχοι σελ. 25. Σελίδες δίστηλοι. Γραφὴ καλή. Στάχωσις ἐκ δέρματος ἐρυθροῦ ἐπὶ ξυλίνων πλακῶν. Κῶδιξ ὀγκωδέστατος. Ἐν τῷ πρώτῳ ἀγράφῳ φύλλῳ ὑπάρχει ἡ γνωστὴ σημείωσις τοῦ Μητροφάνους ὅτι ὁ Κῶδιξ ἀνήκει εἰς τὴν μονὴν Ἁγίας Τριάδος Χάλκης, ὡς καὶ ἡ ὑπογραφὴ τοῦ Μητροφάνους. Ὁ Γραφεὺς δὲν ἠκολούθησε τάξιν τῶν ἡμερῶν τῶν ἑορταζομένων ἁγίων τοῦ μηνός.

Περιεχόμενον

1) φ. 1—4 α : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ Εὐαγγελιστὴν Ματθαῖον». Ἀρχή : «Ἤδη μὲν τὴν παρὰ τοῦ πλάσαντος».

Τὸ φ. 1 εἶναι ἐκ χάρτου καὶ προσετέθη ἐκ τῶν ὑστέρων.

2) φ. 4 α—44 β : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νύσσης· εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπου Νεοκαισαρείας τοῦ θαυματουργοῦ». (Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστι τοῦ τε ἡμετέρου».

3) φ. 44 β—55 β : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος Πλάτωνος», (οὐ ξένα ναλατῶν τὰ παρόντα).

Τὸ φ. 56 ἐλλείπει.

4) φ. 57 α 64 α : «Τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν 'Ιωάννου τοῦ Χρυσοστόμου ἐγκώμιον εἰς τὸν ἅγιον μάρτυρα Ρωμανὸν». «Πάλιν μαρτύρων μνήμην».

5) φ. 64 α—72 β : Ὑπόθεσις εἰς τὸν μακάριον προφήτην 'Αβδιοὺ «'Ιδουμαῖοι πρόγονον ἔχοντες τὸν 'Ισαῦ». 'Ακολουθεῖ καὶ ἡ ἑρμηνεία τῆς προφητείας.

6) φ. 72 β—79 β: «'Αρχιεπισκόπου Καισαρείας καὶ Καππαδοκίας Βασιλείου τοῦ Μ. 'Εγκώμιον εἰς τὸν ἅγ. Βαρλαάμ». «Πρότερον μὲν τῶν ἁγίων θάνατοι».

7) φ. 79 β—109 β : «Βίος καὶ πολιτεία καὶ θαύματα τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου τοῦ ἀπὸ Δεκαπόλεως». «Ἅπαν μὲν τῶν πάντων οὐδέν.» 'Ατελής.

8) φ. 109 β—119 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν 'Αμφιλοχίου ἐπισκόπου 'Ικονίου». «Καὶ τί τῶν καλῶν ἔσται ;»

9) φ. 120—132 β : «Γεωργίου ἐπισκόπου Νικομηδείας, λόγος εἰς τὴν εἴσοδον τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου». «Πολλὰς ἡμῶν ὑποθέσεων ἀρχάς».

10) φ. 132 β—133 β : «Μαρτύριον καὶ θαύματα τῆς ἁγίας Παρθενομάρτυρος Καικιλίας καὶ τῶν σὺν αὐτῇ ἁγίων μαρτύρων». «Καικιλίοὐδέν». 'Ατελής.

11) φ. 134—188 β : «Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις πατρὸς ἡμῶν Γρηγορίου ἐπισκόπυο 'Ακραγαντίνων». «Κάλλιστόν τι χρῆμα ἡ ἀρετή».

12) φ. 189—205 β : «Μαρτύριον τῆς ἁγίας καὶ καλλινίκου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χριστοῦ Αἰκατερίνας». «Βασιλεύοντος τοῦ ἀσεβεστάτου Μαξεντίου».

(76) ΑΡΙΘΜ. 83

'Ονομασία

Πανηγυρικὸν Νοεμβρίου

'Εποχὴ

XII αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Μεμβρ. 0,35,5Χ0,25. φ. 213. Στίχοι σελ. 34. Σελίδες δίστηλοι. Πιθανῶς ὁ Κῶδιξ συνεπληρώθη διὰ δύο ἢ τριῶν χειρῶν. Εἰς τὰς ἀρχὰς τῶν βίων εὕρηνται κοσμήματα.

Προηγοῦνται δύο πίνακες τῶν λόγων ἐν φύλλοις χαρτίνοις προσθέτοις. Εἰς τὸ τέλος τοῦ δευτέρου πίνακος ὑπάρχει σημείωσις διὰ νεωτέρας χειρός : «Ὅστις ἀφαρέσοι το ἐκ τῶν τῆς ἁγίας Τριάδος τῆς διβλιοθήκης διβλίων εἴη ἀσυγχώρητὸς καὶ ἄλυτος μετὰ τοῦ Ἰούδα», καὶ ἀκολούθως διὰ τῆς αὐτῆς χειρὸς μονογραφία :

«+ ὁ Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως Καλλίνικος».

Περιεχόμενον

Ἄρχεται ἀπὸ τὴν 14ην Νοεμβρίου καὶ περιέχει βίους καὶ ὑπομνήματα ἁγίων.

1) φ. 1—4 β : «Μηνὶ Νοεμβρίῳ ΙΔ΄. — Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Φίλιππον». Ἀρχή : «Ὁ τοῦ Θ(εο)ῦ θ(εῖο)ς λόγος ἀΐδιος». Τέλος : «Ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις κτλ.».

2) φ. 4 β—17 α : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ ΙΕ΄. — Μαρτύριον τῶν ἁγίων ὁμολογητῶν σαμωνᾶ, γουρία καὶ ἀβίβου». Ἀρχή : «Ἔτος μὲν ἀπὸ τῆς ἀλεξάνδρου τοῦ μακεδόνος ἀρχῆς». Τέλος : «Εἰς δόξαν π(ατ)ρ(ὸ)ς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου πνεύματος κτλ.».

3) φ. 17 α—19 β : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ ιστ΄. — Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον καὶ εὐαγεγλιστὴν ματθαῖον». Ἀρχή : «Ἤδη μὲν παρὰ τοῦ πλάσαντος». Τέλος : «Ὧ πρέπει πᾶσα δόξα τιμὴ καὶ προσκύνησις κτλ.».

4) φ. 19 β—25 α : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ ΙΗ΄. — Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος πλάτωνος». Ἀρχή : «Οὐ στέμα γαλατῶν τὰ παρόντα». Τέλος : «Εἰς δόξαν πατ(ρὸ)ς καὶ υἱοῦ καὶ ἁγίου κτλ.».

5) 25 α—50 : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ ΙΖ΄. — Τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν γρηγορίου ἐπισκόπου νύσης· λόγος εἰς τὸν βίον καὶ τὰ θαύματα τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν γρηγορίου τοῦ θαυματουργοῦ, ἐπισκόπου γενομένου ἐν νεοκαισαρείᾳ». Ἀρχή : «Ὁ μὲν σκοπὸς εἷς ἐστὶν τοῦ ἡμετέρου λόγου». Τέλος : «ἐν Χ(ριστ)ῷ τῷ κ(υρί)ῳ ἡμῶν, ᾧ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος κτλ.».

6) 51—57 α : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κ. — Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν ἀμφιλοχίου ἐπισκόπου ἰκονίου». Ἀρχή : «Καί τι τῶν καλῶν ἔσται τὶς τῇ μνήμῃ». Τέλος : «ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα κτλ.».

7) 57 α—64 α : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κα΄. — Γεωργίου ἐπισκόπου νικομηδείας λόγος εἰς τὰ εἰσόδια τῆς ὑπεραγίας θ(εοτό)κου, ὅτε εἰσήχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα». Ἀρχή : «Φαιδρὸν τὸ τῆς παρούσης ἑορτῆς σύνθημα». Τέλος : «μεθ' οὗ πρέπει δόξα κράτος, τιμὴ καὶ προσκύνησις κτλ.».

8) 64 β—93 β : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κ. — Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἐν ἁγίοις π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν γρηγορίου ἐπισκόπου ἀκραγαντίνων». Ἀρχή : «Κάλλιστόν τι χρῆμα ἡ ἀρετὴ καὶ δόξα ὅσην ἐγκόσμιόν τε καὶ ὑπερκόσμιον». Τέλος : «ᾧ πρέπει τιμὴ, δόξα μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια».

9) 94—101 α : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κα΄. — «Γεωργίου ἐπισκόπου νικομηδείας λόγος εἰς τὰ ἅγια τῶν ἁγίων, ὅτε, εἰσήχθη ἐν τῷ ναῷ τριετίζουσα ὑπὸ τῶν γονέων αὐτῆς ἡ πανάμωμος καὶ ὑπερένδοξος Θ(εοτό)κος». Ἀρχή : «Καλὰς ἡμῖν ὑποθέσεων ἀρχὰς ἡ παροῦσα πανήγυρις». Τέλος : «Ἧ πρέπει δόξα κράτος τιμὴ καὶ προσκύνησις κτλ.».

10) φ. 101 β—113 α : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κδ΄. — Ἄθλησις τῆς ἁγίας καὶ ἐνδόξου μεγαλομάρτυρος τοῦ Χ(ριστο)ῦ αἰκατερίνας». Ἀρχή : «Βασιλεύοντος τοῦ ἀσεβεστάτου μαξεντίου πᾶσα ἡ τῶν ρωμαίων ἀρχή». Τέλος : «Ἧ πρέπει τιμή, κράτος, μεγαλωσύνη τε καὶ μεγαλοπρέπεια».

11) φ. 113 α—122 β : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κ΄. — Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος μερκουρίου». Ἀρχή : «Δέκιος ἡνίκα καὶ βαλλεριανός». Τέλος : «ὅτι Χ(ριστ)ῷ πρέπει τιμὴ κράτος μεγαλωσύνη κτλ.».

12) φ. 123—156 β : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κε΄. — Βίος καὶ πολιτεία καὶ μαρτύριον τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν κλήμεντος πάπα ρώμης». Ἀρχή: «Κλήμης ἰακώβῳ τῷ κυρίῳ καὶ ἐπισκόπῳ καὶ ἐπισκόπων ἐπισκόπῳ». Τέλος : «μεθ' οὗ τῷ π(ατ)ρὶ δόξα ἅμα τῷ ἁγίῳ Πν(εύματ)ι νῦν καὶ ἀεὶ κτλ.».

13) φ. 156 β—163 α : «Μαρτύριον τοῦ ἁγίου πέτρου ἀρχιεπισκόπου ἀλεξανδρείας». Ἀρχή : «Εἶχε μὲν ἡ ἐπιφανὴς νικομήδεια ἄνδρα τὴν βασίλειον ἀρχὴν διευθύνοντα». Τέλος : «Εἰς δόξαν Χ(ριστο)ῦ τοῦ ἀληθινοῦ θ(εο)ῦ ἡμῶν ᾧ πρέπει τιμὴ κτλ.».

14) 163 β—173 α : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κστ΄. — Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἀλυπίου». Ἀρχή : «Καλοὶ μὲν καὶ οἱ τῶν μαρτύρων ἆθλοι». Τέλος : «αὐτῷ πρέπει πᾶσα δόξα κτλ.».

16) 173 α—180 α : «Μηνὶ τῷ αὐτῷ κζ'. Μαρτύριον τοῦ ἁγίου μεγαλομάρτυρος ἰακώβου τοῦ πέρσου». Ἀρχή : «Ἀρκαδίου τὰ ρωμαίων διέποντος σκῆπτρα». Τέλος : «ὅτι αὐτῷ πρέπει πᾶσα τιμή, δόξα κτλ.».

16) φ. 180 α—205 β : «Βίος καὶ μαρτύριον τοῦ ὁσίου π(ατ)ρ(ὸ)ς ἡμῶν καὶ ὁμολογητοῦ στεφάνου». Ἀρχή : «Θεῖον τι χρῆμα ἡ ἀρετή». Τέλος : «ᾧ πρέπει δόξα κτλ.».

17) φ. 205 β—213 : «Ὑπόμνημα εἰς τὸν ἅγιον ἀπόστολον Ἀνδρέαν τὸν πρωτόκλητον». Ἀρχή : «Ἄρτι τοῦ παιδὸς Ζαχαρίου». Τέλος : «σὺν τῷ ἀνάρχῳ πατρὶ κτλ.». Ἐν τῷ τέλει καὶ ἐν λευκῷ φύλλῳ ὑπάρχει ἡ ἔμμετρος σημείωσις τοῦ Μητροφάνους.

(77) ΑΡΙΘΜ. 84

Ὀνομασία

Πανηγυρικὸν Νοεμβρίου

Ἐποχή

XIV αἰῶνος.

Χαρακτηρισμοί

Χάρτ. 0,23Χ0,24. φ. 287. Στίχοι σελ. 32. Σελίδες μονόστηλοι. Γραφὴ ἐμφαίνουσα ἐπιτηδειότητα, οὐχὶ δὲ καὶ ἐπιμέλειαν. Ἔν τε τῇ ἀρχῇ καὶ τῷ τέλει ὑπάρχουσι φύλλα μεμβράϊνα πρόσθετα πέντε, ὧν τὸ ἓν ἀνῆκεν εἰς ἱ. Εὐαγγέλιον (XI αἰῶνος), τὰ δὲ τέσσαρα τῆς αὐτῆς ἐποχῆς ἀνήκουσιν εἰς ἑρμηνείαν τῆς ἁγ. Γραφῆς.

Περιεχόμενον

Περιέχει βίους καὶ μαρτύρια ἁγίων κατὰ Νοέμβριον ἑορταζομένων, ὁμοιογράφους καὶ ὁμοιοτύπους μετὰ τοῦ ὑπ' ἀριθμ. 82 κώδικος.

Ἐν τέλει φ. 287 ὑπάρχει τὸ ἀκόλουθον ὁμόλογον διὰ νεωτέρας καὶ ἀνορθογράφου χειρός :

«Ἐγω (Γε)ώργιος στιλιανοῦ ὁμολογῶ διὰ τοῦ παρόντος μου γράμματος κατενώπιον ἀξιοπίστων μαρτύρων τῶν μελλόντων κάτωθεν, ὑπογράψαι ὅτι χρεωστῶ τὸν διδάσκαλόν μου παπᾶ κὺρ ἀθανάσιον ὑπέρπυρα».

Ἐσυνεφωνήσαμεν γοῦν νὰ τὸν δίδω τὸν μῆναν ἑνάμισυ ὑπέρπυρον. Εἰ δὲ χρήζει πάλιν νὰ μὲ δίδῃ δουλίαν καὶ νὰ τὸν ποιῶ. Ἐτάχθη γοῦν ἡ τοιαύτη συμφωνία κατὰ μήναν Ὀκτώβριον ιθ΄» εἰς ὃ ὑπογραφή μεν φέρεται «Γεώργιος Καππάδωξ» μαρτυρεῖ δέ : «Μιχαὴλ ὁ Ἀδραχτάς» καὶ «ὁ τῆς ἁγιωτάτης τοῦ θεοῦ μεγάλης ἐκκλησίας ψάλτης Γερμανός».

(Συνεχίζεται)

Ὁ Πάνσεπτος Πατριαρχικὸς Ναὸς τοῦ Ἁγίου Γεωργίου, μετὰ τοῦ ὄπισθεν αὐτοῦ κήπου.

Ο ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΣ ΕΡΑΝΟΣ

Α΄. ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ ΤΟΥ ΣΕΒ. ΑΡΧΙΕΠΙΣΚΟΠΟΥ ΑΜΕΡΙΚΗΣ κ. ΜΙΧΑΗΛ

(ΝΕΑ ΥΟΡΚΗ, 25 ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ 1955)

Εὐλαβέστατοι Ἱερεῖς, Ἐντιμότατα Δ. Συμβούλια τῶν Κοινοτήτων, τῶν Φιλοπτώχων Ἀδελφοτήτων, τῶν ἐθνικῶν Ὀργανώσεων καὶ Σωματείων καὶ τῆς φερέλπιδος Νεολαίας, Κατηχηταὶ καὶ Κατηχήτριαι, Διδάσκαλοι καὶ Διδασκάλισσαι καὶ ἅπαντες ἀγαπητοὶ Χριστιανοὶ τῆς καθ' ἡμᾶς Ἑλληνικῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς Β. καὶ Νοτίου.

Ἀγαπητοί μου,

Ἅπαντες γνωρίζετε ἤδη ὅτι ἡ 12η Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις ἡ συνελθοῦσα πρό τινος ἐν Σαβάννᾳ - Γεωργίας, ἀπεφάσισε μεταξὺ ἄλλων παμψηφεί, ὁμοφώνως καὶ ἐνθουσιωδῶς, τὴν διενέργειαν ἐφάπαξ ἐράνου πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἐρειπωμένου ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ 1941 Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Ἐν τῇ πραγματικότητι, ἡ 12η Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς Σαβάννας, διὰ τῆς ἀποφάσεώς της ταύτης, ἐξέφρασε κατὰ τρόπον ἐπίσημον τὴν πανελλήνιον ἐν Ἀμερικῇ ἐπιθυμίαν καὶ θέλησιν ἐπὶ τοῦ θέματος τούτου. Διότι ἐπανειλημμένως μέχρι τοῦδε, ἰδιαιτέρως κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη, διάφοροι ἐκπρόσωποι τῆς Ὁμογενείας, δι' ἐπιστολῶν καὶ εἰδικῶν ἄρθρων δημοσιευθέντων ἐν τῷ Ἡμερησίῳ Ἑλληνικῷ Τύπῳ, ὑπέδειξαν τὴν ἐπιβεβλημένην ἀνάγκην τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου διὰ χρηματικῆς δαπάνης τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Ἀμερικῆς.

Εἶναι δὲ τῷ ὄντι ἐπιβεβλημένη ἡ ἀνάγκη καὶ ἱερὰ καὶ ἁγία ἡ ὑποχρέωσις αὕτη.

Διότι τὸ Οἰκουμ. Πατριαρχεῖον, εἶναι τὸ Κέντρον τῆς Ὀρθοδόξου κατὰ Ἀνατολὰς Ἐκκλησίας τῆς περιλαμβανούσης εἰς τοὺς κόλπους της, διακόσια περίπου ἑκατομμύρια Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Εἶναι ἡ αἰωνόβιος πνευματικὴ ἑστία ἐκ τῆς ὁποίας μετεδόθη τὸ πῦρ τῆς Ὀρθοδόξου Πίστεως εἰς ἅπαντας τοὺς σημερινοὺς ἀλλοεθνεῖς Ὀρθοδόξους Χριστιανούς. Εἶναι ἡ Ἱερὰ Κιβωτὸς ἡ διαφυλάξασα ἐπὶ ἑκατονταετηρίδας ὁλοκλήρους τὰς παραδόσεις μας τὰς τιμιωτάτας καὶ ἱεράς, Θρησκευτικάς τε καὶ ἐθνικάς, κοινωνικὰς καὶ οἰκογενειακάς. Εἶναι

ἡ Ὑπάτη Ἐκκλησιαστικὴ Ἀρχὴ ἡμῶν τῶν Ὀρθοδόξων εἰς τὴν ὁποίαν καταφεύγουν οἱ διωκόμενοι ἐκζητοῦντες προστασίαν, οἱ ἀδικούμενοι ἐκζητοῦντες δικαιοσύνην, οἱ ἑτερόδοξοι οἱ ἀπὸ τὴν πρωταρχικὴν καθαρὰν καὶ ἀνόθευτον πηγὴν ἐπιθυμοῦντες νὰ ἀντλήσουν τὸ ζωογόνον Ὕδωρ τῆς Χριστιανικῆς Θρησκείας. Εἶναι ἡ τοῦ Χριστοῦ Μεγάλη Ἐκκλησία τῆς ὁποίας καὶ ἡ ἐξωτερικὴ ἐμφάνισις ὀφείλει νὰ εἶναι ἀνάλογος μὲ τὸ αἰωνόβιον πνευματικὸν καὶ ἠθικὸν μεγαλεῖόν της.

Διότι ἂν ἄλλοτε, ταπεινὴ καὶ ἄσημος ἦτο ἡ Ἕδρα τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, τοῦτο ὠφείλετο εἰς τοὺς τότε καιροὺς καὶ τὰς τότε δυσμενεῖς περιστάσεις ὑπὸ τὰς ὁποίας διετέλει τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Σήμερον, Χάριτι Θείᾳ, ἡ Δημοκρατικὴ Χώρα ἐν τῇ ὁποίᾳ ἑδρεύει ὁ Ἀρχηγὸς τῆς Ὀρθοδοξίας, λίαν εὐχαρίστως ἐχορήγησε τὴν ἄδειαν τῆς ἀνεγέρσεως τῶν νέων Πατριαρχικῶν κτιρίων, λίαν δὲ εὐχαρίστως ὡσαύτως, θὰ ἴδῃ ἀνεγειρόμενα τὰ κτίρια ταῦτα ἐπιβλητικά, μεγαλοπρεπῆ, καλλιμάρμαρα, ἀνάλογα τοῦ ὑψίστου προορισμοῦ καὶ τῆς μεγίστης ἱερᾶς ἀποστολῆς τὴν ὁποίαν ἔχει τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

Εἰς ἡμᾶς τώρα ἀπόκειται νὰ πραγματοποιηθῇ ἡ ἀπόφασις τῆς 12ης Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως. Πρὸς τοῦτο πρέπει νὰ ἐνδιαφερθῶμεν ὅλοι, ζωηρότατα, πρώτιστα δὲ πάντων οἱ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς, οἱ ὁποῖοι πρέπει νὰ τεθοῦν ἐπὶ κεφαλῆς τῆς κινήσεως μὲ ὅλον τὸν ἐνθουσιασμόν τους, καὶ ὅλην τους τὴν προθυμίαν, ἵνα λήξῃ ἡ ὑπόθεσις αὕτη μέχρι τῶν Χριστουγέννων τοῦ τρέχοντος σωτηρίου ἔτους 1955, συμφώνως πρὸς τὴν ἀπόφασιν τῆς XII Κληρικολαϊκῆς.

Ἰδοὺ δὲ τὸ σχέδιον τῆς ἐνεργείας :

α) Εἰς ἑκάστην Κοινότητα πρέπει νὰ συστηθῇ Εἰδικὴ Ἐπιτροπὴ ἀνεγέρσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

β) Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη, θὰ διατελῇ ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἱερατικοῦ Προϊσταμένου καὶ τοῦ Προέδρου τῆς Κοινότητος, θὰ συμμετέχουν δὲ αὐτῆς ὡς Μέλη ἀπαραιτήτως ἡ Πρόεδρος τῆς Φιλοπτώχου Ἀδελφότητος, οἱ Πρόεδροι τῶν Ὀργανώσεων ΑΧΕΠΑ καὶ ΓΚΑΠΑ, ὁ Πρόεδρος τῆς Ὀργανώσεως Νεολαίας καὶ οἱ Πρόεδροι τῶν Σωματείων Ἀρκάδων, Μακεδόνων, Κρητῶν, Θρακῶν, Μικρασιατῶν, Μεσσηνίων, Λακεδαιμονίων, Ἠλείων.

γ) Ἑκάστη Κοινοτικὴ Ἐπιτροπή, καταρτισθεῖσα ὅπως ὑπεδείχθη ἀνωτέρω, ὀφείλει νὰ συνέλθῃ τὸ ταχύτερον καὶ εἰ δυνατὸν ἅμα τῇ λήψει τῆς παρούσης, καὶ νὰ καταρτίσῃ πίνακα προσώπων ἢ Ὀργανώσεων τὰ ὁποῖα εἶναι εἰς θέσιν νὰ καταβάλουν ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Οἰκουμεν. Πατριαρχείου 1ον) 5000.00 καὶ ἄνω, 2ον) 2000.00 καὶ ἄνω, 3ον)

1000.00 καὶ ἄνω, 4ον) 500.00, 5ον) 200.00 καὶ 6ον) 100.00 δολλάρια.

δ) Ἑκάστη Κοινοτικὴ Ἐπιτροπὴ ἀφοῦ καταρτίσῃ πίνακα τῶν ὡς ἄνω προσώπων καὶ Ὀργανώσεων, θὰ τὰ πλησιάσῃ ζητοῦσα τὴν δωρεὰν αὐτῶν καὶ θὰ πληροφορήσῃ αὐτὰ ταὐτοχρόνως, ὅτι θὰ ὀνομασθοῦν : οἱ προσφέροντες 5.000.00 δολλάρια καὶ ἄνω Μεγάλοι Εὐεργέται τοῦ Οἰκουμεν. Πατριαρχείου, οἱ προσφέροντες 1.000.00 καὶ ἄνω Μεγάλοι Δωρηταὶ τοῦ Οἰκουμεν. Πατριαρχείου, οἱ προσφέροντες 500.00 καὶ ἄνω Δωρηταὶ τοῦ Οἰκουμεν. Πατριαρχείου, οἱ προσφέροντες 200.00 ἀρωγοὶ τοῦ Οἰκουμ. Πατριαρχείου καὶ οἱ προσφέροντες 100.00 δολλάρια βοηθοὶ τοῦ Οἰκουμεν. Πατριαρχείου — καὶ θὰ λάβουν σχετικὸν τιμητικὸν Δίπλωμα ὑπογεγραμμένον ὑπὸ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κυρίου Ἀθηναγόρου.

Οἱ Μεγάλοι Εὐεργέται, Εὐεργέται, Μεγάλοι Δωρηταὶ καὶ Δωρηταί, δύνανται νὰ καταβάλουν τὴν εἰσφοράν των εἰς μίαν, δύο ἢ τρεῖς ἐτησίας δόσεις — δεδομένου ὅτι ὁ ἔρανος θὰ λήξῃ ἐξάπαντος εἰς τὸ τέλος τοῦ τρίτου ἔτους ἀπὸ τῆς ἐνάρξεώς του.

ε) Ἅπαντες οἱ λοιποὶ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ θὰ δυνηθοῦν νὰ προσφέρουν καὶ αὐτοὶ μικρότερα ποσὰ τὰ ὁποῖα θὰ εἶναι λίαν εὐπρόσδεκτα κατὰ τὴν ἡμέραν τῆς γενικῆς ἐξορμήσεως ἥτις θὰ εἶναι ἡ τελευταία Κυριακὴ τοῦ Νοεμβρίου τοῦ 1955, κατὰ τὴν ὁποῖαν οἱ εὐλαβέστατοι ἱερεῖς θὰ ἀφιερώσουν τὰς ἐπ' ἐκκλησίας ὁμιλίας των εἰς τὴν ἱστορικὴν σημασίαν καὶ τὸν ρόλον τὸν ὁποῖον διεδραμάτισε διὰ μέσου τῶν αἰώνων τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον.

στ) Ἅπαντες οἱ εὐσεβεῖς Χριστιανοὶ οἵτινες θὰ προσφέρουν ποσὰ μικρότερα τῶν $100.00 θὰ ὀνομασθοῦν συνδρομηταὶ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, θὰ λάβουν δὲ καὶ αὐτοὶ ἅπαντες σχετικὴν ἐπιστολὴν εὐχαριστήριον, ἐπίσης φέρουσαν τὴν ὑπογραφὴν τῆς Α. Θ. Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου.

ζ) Κατὰ τὴν τελευταίαν Κυριακὴν τοῦ Νοεμβρίου καὶ ἀμέσως μετὰ τὴν Θ. Λειτουργίαν, πρέπει νὰ λάβῃ χώραν ἡ γενικὴ ἐξόρμησις προκειμένου περὶ τῆς μεγίστης πλειονότητος τῶν Ἑλληνορθοδόξων Χριστιανῶν ποὺ θὰ εἶναι εἰς θέσιν, ὡς ὑποτίθεται, νὰ προσφέρουν ἕκαστος ποσὰ ὀλιγώτερα τῶν ἑκατὸν δολλαρίων. Μέχρι τῆς 12ης μ.μ. τὸ πολύ, πρέπει νὰ ἔχῃ τελειώσῃ ἡ ἐξόρμησις αὕτη, ἥτις δέον νὰ καταβληθῇ προσπάθεια πᾶσα ὅπως ἔχῃ πλήρη καὶ ὁλοκληρωτικὴν ἐπιτυχίαν.

η) Διὰ νὰ ἔχῃ ἡ ἐξόρμησις τῆς τελευταίας Κυριακῆς τοῦ Νοεμβρίου τὴν πλήρη καὶ ὁλοκληρωτικὴν ἐπιτυχίαν της, ἑκάστη Κοινοτικὴ Ἐπιτροπὴ ὀφείλει νὰ ἐργασθῇ ἐντατικῶς πρὸς τοῦτο :

1ον) νὰ διαιρέσῃ τὴν Κοινότητα εἰς τομεῖς ὅσον τὸ δυνατὸν περισσοτέρους, 2ον) νὰ ὁρίσῃ δι' ἕκαστον τομέα ὁμάδα 3—4 προσώπων ἅτινα θὰ διεξαγάγουν τὴν ἐξόρμησιν, 3ον) νὰ ἐφοδιάσῃ ὅλας τὰς ὁμάδας ταύτας, δι' ἀποδείξεων εἰσπράξεως αἵτινες θὰ περιέχουν τὸ ὄνομα καὶ τὴν διεύθυνσιν τοῦ εἰσφορέως καὶ τὴν ὑπογραφὴν δύο προσώπων τῆς ὁμάδος ἥτις θὰ διεξαγάγῃ τὴν ἐξόρμησιν, 4ον) νὰ ὁρίσῃ ἐγκαίρως τὰς ὁμάδας τῶν Κοινοτικῶν τομέων καὶ νὰ τὰς προσκαλέσῃ ἐπανειλημμένως εἰς τὴν Κοινοτικὴν αἴθουσαν διὰ νὰ δώσῃ εἰς αὐτὰς ἐν πάσῃ λεπτομερείᾳ, κάθε ὁδηγίαν ἀφορῶσαν τὴν ἐξόρμησιν τῆς τελευταίας Κυριακῆς τοῦ Νοεμβρίου καὶ τὴν κατὰ τὸ δυνατὸν καλυτέραν διεξαγωγὴν αὐτῆς, 5ον) νὰ διαφωτίσῃ διὰ λόγου γραπτοῦ τε καὶ προφορικοῦ ἅπαντα τὰ Μέλη τῆς Κοινότητος περὶ τῆς σημασίας τῆς ἐξορμήσεως κατὰ τοιοῦτον τρόπον, ὥστε νὰ μὴ μείνῃ οὐδὲ ἡ ἐλαχίστη ἀμφιβολία ὅτι ἡ ἐξόρμησις τῆς τελευταίας Κυριακῆς τοῦ Νοεμβρίου, θὰ ἔχῃ τὴν μεγίστην δυνατὴν ἐπιτυχίαν καὶ 6ον) νὰ χρησιμοποιηθοῦν τὰ Μέλη τῆς Τοπικῆς ΓΚΟΓΙΑ εἰς ὅσον τὸ δυνατὸν εὐρυτέραν κλίμακα ἀφοῦ γίνῃ πρὸς αὐτὰ ἰδιαιτέρα ἔκκλησις ὅπως καὶ ἐμπράκτως ἀποδείξουν τὴν πρὸς τὴν Ἐκκλησίαν ἀφοσίωσίν των, ὡς διεδήλωσαν αὐτὴν εἰς ὅλα τὰ μέχρι τοῦδε συνελθόντα τέσσερα Ἐθνικὰ Συνέδριά των.

θ) Ἐπὶ κεφαλῆς ἑκάστης Ἐπισκοπικῆς Περιφερείας ὑπάρχει ἡ Ἐπισκοπικὴ Ἐπιτροπὴ ἡ ὑπεύθυνος διὰ τὴν παρακολούθησιν τῆς ἐργασίας τῶν Κοινοτικῶν Ἐπιτροπῶν τῆς Περιφερείας, ἀποτελεῖται δὲ ἡ Ἐπισκοπικὴ Ἐπιτροπή, συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν τῆς XII Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως, ἐκ τοῦ Ἐπισκόπου καὶ τῶν δύο ἢ καὶ περισσοτέρων λαϊκῶν τῶν ὑπὸ τοῦ Ἐπισκόπου ὑποδειχθέντων καὶ μετεχόντων ὡς Μελῶν τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς τῆς διατελούσης ὑπὸ τὴν Προεδρίαν τοῦ Ἀρχιεπισκόπου.

ι) Προκειμένου περὶ τῆς Τετάρτης καὶ Ἕκτης Ἐπισκοπικῆς Περιφερείας, αἱ Ἐπισκοπικαὶ Ἐπιτροπαὶ ἀποτελοῦνται ἡ μὲν Δ΄, ὑπὸ τοῦ Πανοσ. Ἀρχιμ. Τιμοθέου Παντελάκου, Γενικοῦ Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Περιφερείας ταύτης καὶ τῶν λαϊκῶν Μελῶν τῶν παρ' αὐτοῦ ὑποδειχθέντων καὶ μετεχόντων καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ δὲ τῆς Ἕκτης Ἐπισκοπικῆς Περιφερείας, ὑπὸ τοῦ Αἰδεσιμ. Δημ. Ἡλιοπούλου, Γεν. Ἀρχιερατικοῦ Ἐπιτρόπου τῆς Περιφερείας ταύτης, καὶ τῶν λαϊκῶν Μελῶν τῶν παρ' αὐτοῦ ὑποδειχθέντων καὶ μετεχόντων καὶ τῆς Κεντρικῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς.

Αἱ δύο αὗται Ἐπισκοπικαὶ Ἐπιτροπαὶ θὰ μεριμνήσουν ὅπως τὰ παρὰ τῶν Κοινοτικῶν Ἐπιτροπῶν τῶν Περιφερειῶν των εἰσπραττόμενα

ποσά, ἀποστέλλωνται ἀπ' εὐθείας πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπήν, τὴν ἑδρεύουσαν ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ συμφώνως πρὸς τὴν σχετικὴν ἀπόφασιν τῆς XII Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως· ἐνῷ εἰς τὰς λοιπὰς Ἐπισκοπικὰς Περιφερείας τῶν ὁποίων Ἐπίσκοπος προΐσταται, αἱ Κοινοτικαὶ Ἐπιτροπαὶ θὰ ἀποστέλλουν τὰ παρ' αὐτῶν εἰσπραττόμενα ποσὰ πρὸς τὴν Ἐπισκοπικὴν Ἐπιτροπήν, ἥτις θὰ διαβιβάζῃ πρὸς τὴν Κεντρικὴν Ἐκτελεστικὴν Ἐπιτροπήν.

Τὰ ὡς ἄνω ἀποτελοῦν τὰς γενικὰς γραμμὰς τῆς διεξαγωγῆς τοῦ ἐράνου ὑπὲρ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Πρέπει δὲ αἱ γραμμαὶ αὐταὶ νὰ τηρηθοῦν ἐπακριβῶς, χωρὶς ταυτοχρόνως νὰ ἀποκλείεται ὅπως ἑκάστη Κοινοτικὴ Ἐπιτροπὴ ἐξεύρῃ καὶ ἄλλος τρόπους διὰ τῶν ὁποίων θὰ ἦτο δυνατὸν νὰ ἐξασφαλισθοῦν καὶ ἄλλοι πόροι ὑπὲρ τῆς ἱερᾶς ταύτης καὶ ἁγίας ὑποθέσεως.

Δὲν ἀποκλείεται λ.χ. ὅπως Μέλη τῶν Κοινοτικῶν Ἐπιτροπῶν ἀποταθοῦν καὶ πρὸς ἀδελφοὺς Ἀμερικανοὺς ἑτεροδόξους ἢ καὶ πρὸς Ἀμερικανικὰς μεγάλας Ἑταιρείας, γνωστὰς διὰ τὴν πλουσίαν φιλανθρωπικήν των δρᾶσιν, πρὸς ἐκζήτησιν τῆς βοηθείας των.

Ἐκεῖνο ὅμως τὸ ὁποῖον πρέπει ὅλοι μας νὰ πιστεύσωμεν ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας μας, εἶναι ὅτι ἡ ὑπόθεσις αὐτὴ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, εἶναι ὑπόθεσις ἰδική μας, τῶν Ἑλληνοαμερικανῶν Ὀρθοδόξων Χριστιανῶν.

Διὰ τίνα δὲ λόγον ;

Διότι μόνον ἡμεῖς ποὺ ζῶμεν εἰς τὴν πλουσιωτέραν ταύτην χώραν τοῦ σύμπαντος Κόσμου, μόνον ἡμεῖς ποὺ ἀπολαύομεν σχεδὸν ἅπαντες τῆς σχετικῆς εὐημερίας· μόνον ἡμεῖς εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ βοηθήσωμεν τὴν πνευματικὴν Μητέρα μας, τὴν τοῦ Χριστοῦ Μεγάλην Ἐκκλησίαν, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ Κέντρον τῆς Ὀρθοδοξίας, τὴν Αἰωνόβιον Κιβωτὸν τῶν τιμαλφεστέρων καὶ ἱερωτέρων ἐθνικοθρησκευτικῶν μας παραδόσεων.

Ἂς προσπαθήσωμεν νὰ φανῶμεν ἄξια τέκνα τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ Ἔθνους.

Μετὰ βαθείας πατρικῆς ἀγάπης καὶ διαπύρων εὐχῶν

† Ὁ Ἀμερικῆς ΜΙΧΑΗΛ

ΟΙ ΒΥΖΑΝΤΙΝΟΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΙ ΤΗΣ ΚΕΝΤΡΙΚΗΣ ΑΣΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΛΗΝΙΚΑΙ ΑΥΤΩΝ ΕΠΙΓΡΑΦΑΙ

ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΡΩΤΟΝ τόμον τοῦ ἔργου μου «Ἱστορία τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου» (σ. 315—325) ἔγραψα ἀρκετὰ περὶ τῆς ἐκχριστιανίσεως τῶν Ἰβήρων, Λαζῶν, Ἀβασγῶν, Ἀλανῶν καὶ ἄλλων. Περὶ τὸ ζήτημα τῶν Χριστιανῶν τούτων τῶν ἐκχριστιανισθέντων διὰ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, καθὼς καὶ γενικώτερον περὶ τῶν Χριστιανῶν (ἰδίως Χαλδαίων ἢ ἄλλως Νεστοριανῶν λεγομένων) τῆς Ἀσίας καὶ δὴ τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς ἠσχολήθη ἐσχάτως μὲ πολλὴν ἱστορικὴν ἀκρίβειαν ὁ καθηγητὴς τῆς Νομικῆς Σχολῆς εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Τουλοὺζ τῆς Γαλλίας κ. Jean Dauvillier. 1).

Τὸ ἄρθρον του «Byzantins d' Asie centrale et d' extrême Orient au moyen — age» παρουσιάζει τοὺς Χριστιανοὺς τοῦ Βυζαντινοῦ ρυθμοῦ - Ὀρθοδόξους — ἐγκατεστημένους εἰς Χορασάν, Χορὲζμ καὶ ἀλλαχοῦ. Ἡ Ἐκκλησία αὕτη ἦτο ἀνεξάρτητος ἀπὸ τὴν Χαλδαϊκὴν Ἐκκλησίαν, ἡ ὁποία ἀπὸ τῆς τετάρτης Οἰκουμ. Συνόδου (451), ἤρχισε νὰ ἀναπτύσσεται καὶ νὰ διοργανοῦται πρὸς τὰ ἀνατολικὰ μέρη τῆς Ἀσίας, ἰδίως δὲ ἀρχικῶς εἰς τὴν Μεσοποταμίαν καὶ πρὸς τὰς πέραν αὐτῆς περιφερείας. Διέκειτο δὲ ἐχθρικῶς πρὸς τοὺς Βυζαντινοὺς Ὀρθοδόξους τῆς ἰδίας περιοχῆς.

Ἡ εἰσβολὴ τῶν Μογγόλων κατὰ τὸν ιγ' αἰῶνα παρασύρασα καὶ τοὺς Βυζαντινοὺς Χριστιανοὺς τοὺς ὤθησε πρὸς τὴν Μογγολίαν καὶ τὴν Κίναν. Οἱ περισσότερον γνωστοὶ ἀπὸ τοὺς λεγομένους Βυζαντινοὺς Χριστιανοὺς εἶναι οἱ Ἀλανοί, ἀπόγονοι τῶν ἀρχαίων Σαρματῶν, τοὺς ὁποίους οἱ Μογγόλοι ὠνόμαζον Arod. Οἱ Χριστιανοὶ αὐτοὶ ὑπήγοντο διοικητικῶς εἰς τὸ Οἰκουμεν. Πατριαρχεῖον. Οἱ τοιοῦτοι Χριστιανοὶ γλῶσσαν λατρείας εἶχον τὴν ἑλληνικήν.

Ἀπόδειξις τῆς χρήσεως τῆς ἑλληνικῆς — ἐκτὸς ἄλλων — εἶναι καὶ ἡ χρησιμοποίησις τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων εἰς διαφόρους ἐπιγραφὰς ἐγχαραγμένας εἰς σταυροὺς ἢ εἰς ἄλλα ἀντικείμενα ὡς π.δ,χ. αἱ σφραγῖδες. Κατὰ τὸ ἔτος 1895 ὁ Grenard μετέφερεν ἀπὸ τὸ Κχοτὰν τοῦ Κινέζικοῦ Τουρκεστὰν — πρὸς δυσμὰς τῆς κυρίας Κίνας — σταυρὸν ὀρειχάλκινον. Εἰς τὴν κορυφὴν καὶ εἰς τὴν βάσιν ὁ σταυρὸς ἔφερεν ἑλληνικὰ γράμματα. Κατὰ τὸν Déveria τὰ γράμματα αὐτὰ εἶναι τὰ ἀρχικὰ τῶν ἑλληνικῶν λέξεων Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Ὁ σταυρὸς εὑρί-

1) Ἔγραψεν εἰς τὸ Λεξικὸν τοῦ Droit Canonique ἄρθρον — με αξὺ ἄλλων : «L' extrême onction dans les Eglises orientales».

σκεται σήμερον ἐν Γαλλίᾳ εἰς τὸ μουσεῖον Guimet. 2)

Ἕτερος σοφός, ὥς μοι ἀναφέρει, δι' ἰδιαιτέρου πρός με γράμματος, ὁ προαναφερθεὶς J. Dauvillier, ὁ L. Hambis ἀνεκάλυψεν ἐσχάτως εἰς τὴν Μογγολίαν σφραγῖδας ὀρειχαλκίνους, τὰς ὁποίας, κατὰ τὴν γνώμην τοῦ Ντωβιλλιέ, ἐθεώρουν ὡς προερχομένας ἀπὸ Χριστιανοὺς Χαλδαίους — Νεστοριανούς. Ἡ ἐγχάραξις ὅμως τῶν ἑλληνικῶν γραμμάτων Χ. Ι. Π. Φ. ἐπὶ τῶν σφραγίδων αὐτῶν μᾶς ἀναγκάζει νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι πρόκειται περὶ Βυζαντινῶν Χριστιανῶν ἐχόντων ὡς γλῶσσαν λατρείας τὴν ἑλληνικήν. Κατὰ τὸν ἴδιον καθηγητὴν θὰ πρόκειται μᾶλλον περὶ Ἀλανῶν. Ποία ἡ σημασία τῶν τεσσάρων γραμμάτων ; Διὰ τὰ γράμματα Ι. Χ. οὐδεμία ἐμφανίζεται δυσκολία· παριστάνουν τὰς λέξεις Ἰησοῦς Χριστός. Διὰ τὰ Π. Φ. ἐκ πρώτης ὄψεως νομίζει κανεὶς ὅτι ἀντιπροσωπεύουν τὰς λέξεις Πνεῦμα καὶ Φιλάνθρωπος. Κατὰ τὸν ἡμέτερον σοφὸν Βυζαντινολόγον κ. Γ. Σωτηρίου, πρὸς τὸν ὁποῖον ἐπὶ τούτῳ ἀπετάθην, τὸ σύνηθες μονόγραμμα εἶναι :

Φ(ῶς) Χ(ριστοῦ)
Φ(αίνει) Π(ᾶσι).

Ἑπομένως εἰς τὴν σφραγῖδα τῆς Μογγολίας πρέπει νὰ ἀναγνώσωμεν :

Ι(ησοῦς) Χ(ριστὸς)
Φ(αίνει) Π(ᾶσι).

Κατὰ τοσοῦτον μᾶλλον παραδέχομαι τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἑρμηνείαν τοῦ σοφοῦ Ἀκαδημαϊκοῦ καθόσον εἰς τὴν Λειτουργίαν τῶν Προηγιασμένων μας ἀπαγγέλλεται εἰς ὡρισμένην στιγμὴν ὑπὸ τοῦ ἱερέως — κρατοῦντος μανουάλιον καὶ θυμιατὸν καὶ ἱσταμένου ἐπὶ τῆς ὡραίας πύλης — ἡ ἐκφώνησις «Φῶς Χριστοῦ Φαίνει Πᾶσι».

Τὸ ζήτημα τῶν Βυζαντινῶν Χριστιανῶν τῆς Κεντρικῆς Ἀσίας καὶ τῆς Ἄπω Ἀνατολῆς, περὶ τῶν ὁποίων ἀναφέρει κατὰ τὸν ἑνδέκατον αἰῶνα ὁ Ἄραψ Ἀλμπιρουνί, εἶναι θέμα τὸ ὁποῖον δὲν ἐμελετήθη ἀκόμη ἐν ὅλῃ τῇ εὐρύτητί του. Θὰ ἐπανέλθω, Θεοῦ εὐδοκοῦντος, εἰς τὴν ἔρευναν τοῦ Χριστιανικοῦ αὐτοῦ κλάδου ἐνδιαφέροντος ἰδιαιτέρως τὸ Πατριαρχεῖόν μας, τὸ ὁποῖον, ὡς εἶπον καὶ εἰς τὴν ἐπὶ τῇ πρώτῃ τοῦ ἔτους 1955 προσφώνησίν μου ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ, ὠργάνωσεν ἱεραποστολὰς διὰ τὴν Ἀσίαν πολὺ πρὶν σταλῶσιν ἐκεῖ αἱ γνωσταὶ μεταγενέστεραι ἱεραποστολαί.

† Ὁ Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως ΓΕΝΝΑΔΙΟΣ

2) Γάλλος συγγραφεὺς καὶ βιομήχανος (1836—1918) ἱδρυτὴς τοῦ μουσείου τῶν θρησκειῶν. Τὸ μουσεῖον αὐτὸ ἱδρύθη εἰς τὴν Λυὼν τὸ 1878 καὶ μετὰ 10 ἔτη μετεφέρθη (1888) εἰς Παρισίους.

ΕΔΙΔΑΣΚΕΝ Ο ΜΕΓΑΣ ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ ΟΤΙ ΕΙΧΕΝ Ο ΚΥΡΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΙΝΗΝ ΨΥΧΗΝ (*)

ΕΙΝΑΙ γνωστόν, ὅτι ἡ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου καθόλου θεολογία ἐγνώρισε παρὰ τῷ Μ. Ἀθανασίῳ σημαντικὴν ἀνάπτυξιν. Δύο κυρίως σημεῖα ἀπησχόλησαν τὴν σκέψιν αὐτοῦ, καὶ δὴ συγκεκριμένως, πρῶτον μὲν ποῖον τὸ ζωοποιῆσαν τὴν σάρκα ἐν τῇ ἐνανθρωπήσει στοιχεῖον, ἡ ψυχὴ ἢ αὐτὸς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, δεύτερον δὲ τί ἐχωρίσθη κυρίως εἰπεῖν ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ Κυρίου, ἵνα ἡ μὲν Ὑποστατικὴ Ἕνωσις μὴ ὑποστῇ ἀλλοίωσίν τινα ἐν τῷ θανάτῳ, τὸ σῶμα ἐκ παραλλήλου μείνῃ ἄφθαρτον κατὰ τὴν τριήμερον ἐν τῷ τάφῳ ἀπόθεσιν αὐτοῦ καὶ ἀναστηθῇ εἶτα ἐν δόξῃ, ὁ δὲ Λόγος τοῦ Θεοῦ κηρύξῃ ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ ἐν Ἅδου τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασι.

Τὰ δύο ταῦτα σημεῖα, ὡς γνωστόν, εὑρίσκονται ἐν στενωτάτῃ ἐξαρτήσει. Κυρίως εἰπεῖν εἶναι ἀδύνατον νὰ δοθῇ οἱαδήτις ἀπάντησις εἰς τὸ δεύτερον ἐὰν δὲν λυθῇ τὸ πρῶτον. Ὁ δὲ Μ. Ἀθανάσιος ὑπῆρξεν ἀρκούντως σαφὴς ἐπὶ τοῦ προκειμένου. Καὶ περὶ μὲν τοῦ πρώτου σημείου λέγει, ὅτι πρώτη καὶ κυρία ζωοποιοῦσα τὴν σάρκα δύναμις ἦτο αὐτὸς ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ («οὗτος καὶ ἐν τῷ ἀνθρωπίνῳ σώματι ὤν, καὶ αὐτὸς ζωοποιῶν, εἰκότως ἐζωοποίει καὶ τὰ ἄλλα καὶ ἐν τοῖς πᾶσιν ἐγένετο, καὶ ἔξω τῶν ὅλων (= ὑπεράνω ὅλων) ἦν» (1), πλὴν δὲν ἐθεώρει ὁ ἱ. Πατὴρ ὅτι ἡ ζωοποιὸς αὕτη δύναμις τοῦ Λόγου ἀπέβαινεν ἐξουδετερωτικὴ τῆς καθ' ἑαυτὴν αὐτοκινήτου καὶ ζωοπαρόχου διὰ τὴν σάρκα δυνάμεως τῆς ψυχῆς, ἥτις καὶ μόνη θὰ ἀπεδείκνυε τὸ ἐν τῇ ἐνσαρκώσει ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἀναληφθὲν σῶμα «οὐκ ἄψυχον, οὐδ' ἀναίσθητον, οὐδ' ἀνόητον», κατὰ τὴν χαρακτηριστικὴν ἔκφρασιν τοῦ προαναφερθέντος «Πρὸς τοὺς Ἀντιοχεῖς Τόμου» τοῦ Μ. Ἀθανασίου.

Ἀντετίθετο δ' ἄρα ἡ ἀντίληψις τοῦ ἀλεξανδρινοῦ Πατρὸς πρὸς τὰς

(*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου (Δ΄ 1954 σ. 452).

(1) ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Λόγος περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου καὶ τῆς διὰ σώματος πρὸς ἡμᾶς ἐπιφανείας αὐτοῦ, 17, PG 25, 125.

πλάνας τόσον τοῦ 'Αρειανισμοῦ (2) καὶ τοῦ Εὐνομιανισμοῦ (3), ὅσον καὶ τοῦ 'Απολλιναρισμοῦ (4), οἵτινες ἐδίδασκον ὅτι ἐν τῇ ἐνσαρκώσει ὑπῆρχεν ἀνειλημμένη μόνη ἡ σάρξ, οὐχὶ δὲ ὁ ὅλος ἄνθρωπος. 'Ο Μ. 'Αθανάσιος παρεδέχετο τὸ μὲν σῶμα τοῦ Κυρίου «οὐκ ἄψυχον, οὐδ' ἀναίσθητον, οὐδ' ἀνόητον», ὡς ἐλέχθη καὶ ἀνωτέρω, καὶ ἄρα τὴν ψυχὴν ζωοποιοῦσαν τὴν ἣν ἐνεδύθη ὁ Κύριος σάρκα, τὴν δὲ ζωοποιὸν τοῦ Θείου Λόγου δύναμιν καὶ ἐνέργειαν ἐπιβαλλομένην καὶ ἐπιστεγάζουσαν οἱωνεὶ τὸ ὅλον μυστήριον τῆς ἐνσαρκώσεως, ἅτε τοῦ Λόγου ὄντος ἐκείνου, Ὅστις ἀνέλαβε καὶ τὴν σάρκα καὶ τὴν ψυχήν, ἤτοι τὸν ὅλον ἄνθρωπον, καὶ Ὅστις, κατὰ τὴν ἀθανασιανὴν φρασεολογίαν «τὰ ὅλα ζωοποιεῖ καὶ διαφυλάττει» (5), ἐφ' ὅσον «τούτῳ τῷ Θεῷ Λόγῳ πειθόμενα τὰ μὲν ἐπὶ γῆς ζωογονεῖται καὶ τὰ ἐν οὐρανοῖς συνίσταται» (6), «καὶ ἁπλῶς πάντα ψυχοῦται καὶ κινεῖται», διότι «... ὁ τοῦ Θεοῦ Λόγος φωτίζων καὶ ζωοποιῶν, τῷ ἑαυτοῦ νεύματι κινεῖ καὶ διακοσμεῖ πάντα» (7), διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν «τὸν τοῦ ἀγαθοῦ

---

(2) «Ἄρειος δὲ σάρκα μόνην πρὸς ἀποκρυφὴν τῆς θεότητος ὁμολογεῖ· ἀντὶ δὲ τοῦ ἔσωθεν ἐν ἡμῖν ἀνθρώπου, τοῦτ' ἔστι τῆς ψυχῆς, τὸν Λόγον ἐν τῇ σαρκὶ λέγει γεγονέναι, τὴν τοῦ πάθους νόησιν καὶ τὴν ἐξ ᾅδου ἀνάστασιν τῇ θεότητι προσάγειν τολμῶν», ΨΕΥΔΟ - ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Κατὰ 'Απολλιναρίου, 2, 3, PG 26, 1136)1137. Πρβλ. καὶ 1, 15, PG 26, 1121.

(3) 'Ο εὐνομιανὸς 'Επίσκοπος 'Αντιοχείας (357—359) καὶ εἶτα Κωνσταντινουπόλεως, μεταξὺ τῶν ἐτῶν 360—369, Εὐδόξιος, (ἴδε ΓΕΔΕΩΝ Μ., Πατριαρχικοὶ Πίνακες (ΚΠ 1886) σελ. 122-126) οὕτω διετύπου τὴν ἐπὶ τοῦ προκειμένου δόξαν του : «... σαρκωθέντα, οὐκ ἐνανθρωπήσαντα, οὔτε γὰρ ψυχὴν ἀνθρωπίνην ἀνήλειφε, ἀλλὰ σὰρξ γέγονεν... οὐ δύο φύσεις, ἐπεὶ μὴ τέλειος ἦν ἄνθρωπος, ἀλλ' ἀντὶ ψυχῆς Θεὸς ἐν σαρκί». HAHN A., Bibliothek der Symbole, § 131, σελ. 261-262.

(4) «Θεὸς γὰρ σαρκωθεὶς ἀνθρωπίνῃ σαρκὶ ἔχει τὴν ἰδίαν ἐνέργειαν, νοῦς ἀήττητος ὢν τῶν ψυχικῶν καὶ σαρκικῶν παθημάτων καὶ ἄγων τὴν σάρκα καὶ τὰς σαρκικὰς κινήσεις θεϊκῶς τε καὶ ἀναμαρτήτως...» ΑΠΟΛΛΙΝΑΡΙΟΥ, Κατὰ μέρος πίστις, 30, ἔκδ. Lietzmann, σελ. 178. 'Ο 'Απολλινάριος ἐξελάμβανε τὴν οὑτωσὶ ἀναληφθεῖσαν σάρκα τοῦ Κυρίου οὐχὶ ὡς μίαν πραγματικὴν φύσιν, διὰ τὸ εἶναι αὐτὴν ἐστερημένην τῆς κινούσης αὐτὴν ἐνεργείας καὶ δυνάμεως («οὔτε γὰρ τὸ σῶμα καθ' ἑαυτὸ φύσις..., ἐπεὶ μηδὲ ζωοποιὸν καθ' ἑαυτό», ΑΠΟΛΛΙΝΑΡΙΟΥ, 'Επιστολὴ πρὸς Διονύσιον, Α, 8, ἔκδ. Lietzmann, σελ. 259), ἐπὶ πλέον δὲ ἐθεώρει αὐτὴν ὡς μὴ ἐκπροσωποῦσαν τὸν ὅλον ἄνθρωπον, ἐφ' ὅσον ἦτο ἀκίνητος καὶ ἀνενέργητος καθ' ἑαυτὴν («οὐδὲ γὰρ κεχωρισμένως, οὐδὲ κινεῖται ἰδιαζόντως, ὥσπερ ἄνθρωπος ζῷον αὐτενέργητον», ἔνθ. ἀνωτ. σελ. 248).

(5) ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, κατὰ 'Εθνικῶν, 42, PG 25, 84.

(6) PG, 25, 84.

(7) PG 25, 88.

καὶ Θεοῦ τῶν ὅλων ζῶντα καὶ ἐνεργῆ Θεὸν αὐτολόγον» (8).

Ὑπὸ μίαν τοιαύτην προοπτικὴν καὶ δὴ τῆς ψυχῆς θεωρουμένης ὑπὸ τοῦ Μ. Ἀθανασίου ὡς τοῦ ὑπὸ τὴν παρουσίαν τοῦ Θεοῦ Λόγου ζωοποιοῦντος τὸ σῶμα στοιχείου, καὶ κατὰ ταῦτα ἐκλαμβανομένης ὡς ἀπαραιτήτου διὰ τὸν πλήρη ἀπαρτισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὃν ἀνέλαβεν ὁ Κύριος ὁλοκλήρως, ἵνα καὶ ὁλοκλήρως σώσῃ αὐτόν, ἡ περὶ τοῦ θανάτου τοῦ Κυρίου πίστις καὶ ἀντίληψις τοῦ Μ. Ἀθανασίου ἐμφανίζεται ὑπὸ ἁπλουστέραν μορφήν.

Ἐν τῷ θανάτῳ ἐχωρίσθησαν τὰ δύο ἀπαρτίσαντα τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν τοῦ Κυρίου στοιχεῖα, ἡ ψυχὴ δηλονότι ἀπὸ τοῦ σώματος, ἵνα ὑπάρξῃ πλήρης καὶ φυσικὴ ἡ ἀντίληψις καὶ πραγματικότης τοῦ θανάτου ἐν τῷ τελείῳ κατὰ σάρκα ἀνθρώπῳ Ἰησοῦ Χριστῷ (9), τοῦ Λόγου διαμείναντος ἀνεπηρεάστου ἐκ τοῦ μέχρι τῆς ἀναστάσεως προσκαίρου τούτου χωρισμοῦ, τῆς δὲ Ὑποστατικῆς Ἑνώσεως διατηρηθείσης ὡσαύτως ἀκεραίας, ἅτε τῆς εἰς Ἅδου καθόδου τοῦ Κυρίου καὶ τῆς κατατροπώσεως τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἐκ νεκρῶν ἀναστάσεως, καὶ πασῶν τῶν λοιπῶν μετὰ τὴν ἀνάστασιν ἐνδόξων ἐκδηλώσεων γενομένων ἐν ὀνόματι τῆς ἀδιαφθόρου μεινάσης Ὑποστατικῆς Ἑνώσεως ὑπὸ τοῦ αὐτοῦ θεανδρικῶς ἐνεργοῦντος Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Τὴν τοιαύτην τοῦ ἀλεξανδρινοῦ Πατρὸς διδασκαλίαν εὑρίσκομεν σαφῶς διατετυπωμένην εἰς τὰ κυριώτερα ἐκ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ἐπὶ πλέον δὲ καὶ εἰς τοὺς ἐπ᾽ ὀνόματι αὐτοῦ φερομένους περιφήμους «Κατὰ Ἀπολλιναρίου» λόγους αὐτοῦ, οἵτινες, καίτοι γενικῶς θεωροῦνται σήμερον ὡς ἀγνώστου συγγραφέως καὶ ἐποχῆς συγγραφαὶ (10), πάντως δὲν δύνανται νὰ καταβιβασθῶσι χρονολογικῶς εἰς ἐποχὴν πολὺ ἀπέχουσαν ἀπὸ τοῦ ἀλεξανδρινοῦ Πατρὸς (11).

---

(8) PG 25, 81.

(9) ΚΑΡΜΙΡΗ Ἰωάν., Ἡ εἰς Ἅδου Κάθοδος τοῦ Χριστοῦ ἐξ ἐπόψεως Ὀρθοδόξου (Ἀθῆναι 1939) σελ. 84.

(10) Πρβλ. GRILLMEIER A., Die theologische und sprachliche Vorbereitung der christologischen Formel von Chalkedon, : A. GRILLMEIER — H. BACHT, Das Konzil von Chalkedon, tom. I (Würzburg 1951) pp. 70 sq. ALTANER B., Précis de Patrologie, trad. M. GRANDMAISON (Mulhouse 1941) p. 233. Ὁ κ. Ἰωάννης Καρμίρης (Ἡ εἰς Ἅδου Κάθοδος τοῦ Χριστοῦ ἐξ ἐπόψεως Ὀρθοδόξου (Ἀθῆναι 1939), σελ. 49, 82, 84 κ. ἄλ.), φαίνεται παραδεχόμενος τὴν γνησιότητα τῶν Λόγων τούτων τοῦ Μ. Ἀθανασίου.

(11) Εἰς τὴν ὑπὸ τὸν τίτλον «Περὶ τῆς σωτηριώδους ἐπιφανείας τοῦ Χριστοῦ. Κατὰ Ἀπολλιναρίου, Λόγος Β´» ψευδο - ἀθανασιανὴν συγγραφὴν

Τὰ γνησίως ἀθανασιανὰ ἔργα, καὶ δὴ ἐκεῖνα τὰ πρὸ τῆς Συνόδου τοῦ 362, ὁμιλοῦσι τόσον περὶ τῆς ψυχῆς ὅσον καὶ περὶ τοῦ σώματος τοῦ Κυρίου κατὰ τὴν στιγμὴν τοῦ θανάτου, καὶ περὶ τοῦ χωρισμοῦ τῶν δύο τούτων στοιχείων ἐν τῷ θανάτῳ, τῇ παρουσίᾳ πάντοτε καὶ δὴ καὶ τῇ αὐτοβούλῳ ἐνεργείᾳ τοῦ Θείου Λόγου. Οὕτω, εἰς τὸν «Κατὰ 'Αρειανῶν, Λόγ. Γ'» τοῦ ἡμετέρου Πατρὸς (§ 57), γραφέντα, ὡς ἤδη ἐλέχθη, κατὰ τὸ 356, λέγονται χαρακτηριστικῶς τὰ ἑξῆς : «... Πάλιν τε λέγων (= ὁ Ἰησοῦς) ἀνθρωπίνως «νῦν ἡ ψυχή μου τετάρακται», ἔλεγε καὶ θεϊκῶς «ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι τὴν ψυχήν μου, καὶ ἐξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν». Τὸ μὲν γὰρ ταράττεσθαι τῆς σαρκὸς ἴδιον ἦν, τὸ δὲ ἐ ξ ο υ σ ί α ν ἔ χ ε ι ν θ ε ῖ ν α ι κ α ὶ λ α β ε ῖ ν, ὅ τε β ο ύ λ ε τ α ι, τ ὴ ν ψ υ χ ή ν, οὐκέτι τοῦτο ἴδιον ἀνθρώπων, ἀλλὰ τῆς τοῦ Λόγου δυνάμεώς ἐ-

---

συναντῶμεν τὴν ἑξῆς χαρακτηριστικὴν διατύπωσιν : «Διὰ τοῦτο ἐ ν μ ὲ ν ψ υ χ ῇ Θ ε ο ῦ ἡ κράτησις θανάτου ἐλύετο, καὶ ἡ ἐξ ᾅδου ἀνάστασις ἐγίνετο καὶ ταῖς ψυχαῖς εὐηγγελίζετο· ἐ ν δ ὲ σ ώ μ α τ ι Χ ρ ι σ τ ο ῦ ἡ φθορὰ κατηργεῖτο καὶ ἡ ἀφθαρσία ἐκ τάφου ἐδείκνυτο» (PG 26, 1156-1157). Ἡ ἐν τῷ κειμένῳ τούτῳ διαπιστουμένη διάκρισις μεταξὺ ψυχῆς καὶ σώματος εἶναι ἐπὶ τοσούτῳ μεγάλη, ἡ δὲ ἀπουσία τοῦ Θείου Λόγου ἐκ τῶν ἐπὶ μέρους ἐνδόξων μετὰ θάνατον τοῦ Κυρίου ἐκδηλώσεων ἐπὶ τοσούτῳ ὑπερβολική, ὥστε τὸ κείμενον τοῦτο καὶ ἀπὸ ἀπόψεως ἐσωτερικῆς κριτικῆς νὰ ἀποδεικνύηται οὐχὶ γνησίως ἀθανασιανόν, ἅτε τοῦ ἡμετέρου ἱ. Πατρὸς κινουμένου, ὡς θὰ ἴδωμεν κατωτέρω, ἐπὶ ἐδάφους πολλῷ σταθερωτέρου ἀπὸ χριστολογικῆς ἀπόψεως. Εἰρήσθω δὲ ἐν παρόδῳ ὅτι τὸ κείμενον τοῦτο, καὶ παρὰ τὴν σαφῆ ταύτην ἔκφρασιν περὶ ψυχῆς καὶ σώματος ἐν τῷ θανόντι Κυρίῳ, ὑπ' οὐδενὸς ἐκ τῶν περὶ τὸ ζήτημα τοῦτο ἀσχοληθέντων προσεκομίσθη ὡς ἀποδεικτικὸν τῆς θέσεως ὅτι εἶχεν ὁ Κύριος ἀνθρωπίνην ψυχήν, ὁ δὲ ἡμέτερος Καθηγητὴς κ. de Urbina οὐδόλως ἀναφέρει τὸ κείμενον τοῦτο καὶ τὰ τούτῳ παράλληλα ἐν τῇ προαναφερθείσῃ μελέτῃ αὐτοῦ. Ὡσαύτως εἰς τὸν Α' Κατὰ 'Απολλιναρίου ψευδο-αθανασιανὸν λόγον («Περὶ σαρκώσεως τοῦ Κυρίου. Κατὰ 'Απολλιναρίου, Λόγος Α'» PG 26, 1117) παρεχομένης τῆς σωτηριολογικῆς δικαιολογίας τοῦ τοιούτου χωρισμοῦ τῆς ψυχῆς ἀπὸ τοῦ σώματος, ἵνα ἡ ψυχὴ τοῦ Κυρίου ταῖς ψυχαῖς ἐν τῷ Ἅδῃ εὐαγγελιζομένη, κατὰ τὸ κείμενον, παράσχῃ αὐταῖς τὴν ἀπὸ τοῦ θανάτου ἀποδέσμευσιν, λέγεται : «Τὸ μέν τοι (=σῶμα) μέχρι τάφου φθάσαν, ἡ δὲ (=ψυχὴ) μέχρι ᾅδου διαβᾶσα... καὶ τοῦ μὲν τάφου σωματικὴν ἐπιδεχομένου τὴν ἐπίβασιν, ἐκεῖσε παρῆν τὸ σῶμα, τοῦ δε ᾅδου ἀσώματον. Πῶς ἐκεῖ παρὼν ὁ Κύριος ἀσωμάτως, ὡς ἄνθρωπος ἐνομίσθη ὑπὸ τοῦ θανάτου ; ἵνα ψυχαῖς ταῖς ἐν δεσμοῖς κατεχομέναις, μορφὴν ἰδίας ψυχῆς ἀνεπίδεκτον ὡς δεκτικὴν τῶν δεσμῶν τοῦ θανάτου παραστήσας, παροῦσαν παρούσαις, διαρρήξῃ τὰ δεσμὰ τῶν ἐν Ἅδῃ κατεχομένων, τὸν τῆς ἀναστάσεως διαπηξάμενος ὅρον, ἵνα ὁ πλάστης καὶ ποιητὴς τοῦ ἀνθρώπου, καὶ καταδίκῃ τοῦτον ὑποβαλών, αὐτὸς παρών, ἐλευθερώσῃ δι' ἑαυτοῦ ἐξ ὁλοκλήρου τὸν ἄνθρωπον ἐν μορ-

στιν. Ἄνθρωπος γὰρ οὐ κατ' ἰδίαν ἐξουσίαν, ἀλλ' ἀνάγκῃ φύσεως καὶ μὴ θέλων ἀποθνήσκει· ὁ δὲ Κύριος, ἀθάνατος αὐτὸς ὤν, σάρκα δὲ θνητὴν ἔχων, ἐξ ἐξουσίας εἶχεν ὡς Θεός, ἀπὸ τοῦ σώματος χωρισθῆναι, καὶ τοῦτο πάλιν ἀναλαβεῖν, ὅτε βούλεται. Περὶ τούτου καὶ Δαβὶδ ψάλλει· «οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς Ἄδην, οὐδὲ δώσῃς τὸν ὅσιόν σου ἰδεῖν διαφθοράν» (Ψαλμ. 15, 10)» (12). Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ἡ εὐθὺς ἀνωτέρω φράσις «ἐξ ἐξουσίας εἶχεν ὡς Θεὸς ἀπὸ τοῦ σώματος χωρισθῆναι», θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκληφθῇ ὡς ἀποδεικνύουσα τὸν Μ. Ἀθανάσιον παραδεχόμενον ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ Κυρίου χωρισμὸν οὐχὶ τοῦ σώματος ἀπὸ τῆς ψυχῆς, ἀλλὰ αὐτοῦ τοῦ Θείου Λόγου ἀπὸ τῆς σαρκός, πλὴν τὰ συμφραζόμενα πάντα ἀποκλείουσι μίαν τοιαύτην ἑρμηνείαν, τόσῳ μᾶλλον ἐφ' ὅσον ὁ λόγος ἐνταῦθα γενικώτερον περιστρέφεται περὶ τὴν «ψυχήν», ἥν, κατὰ τὸν Εὐαγγελιστὴν Ἰωάννην, «ἐξουσίαν ἔχει ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ θεῖναι αὐτὴν καὶ λαβεῖν» (Ἰωάν. 10, 15). Ἄλλωστε καὶ εἰς τὸ «Περὶ τῆς ἐνσάρκου ἐπιφανείας τοῦ Θεοῦ Λόγου καὶ κατὰ Ἀρειανῶν» ἔργον του ὁ Μ. Ἀθανάσιος (§ 12), ἀναλύων τὸ γραφικὸν «εἰς χεῖράς σου παραθήσομαι τὸ πνεῦμά μου» (Λουκ. 23, 46), παραδέχεται σαφῶς τὴν εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Θεοῦ Πατρὸς παράθεσιν τῆς ψυχῆς Αὐτοῦ, παράθεσιν ἥτις καὶ ἀποτελεῖ τὴν ὁλοκληρωτικὴν ὡς ἀνθρώπου ἀπόθεσιν Ἑαυτοῦ τῷ Θεῷ,

---

φῇ τῇ ἑαυτοῦ». Ἀλλὰ καὶ ἀνεξαρτήτως τῶν σωτηριολογικῶν τούτων προϋποθέσεων τοῦ χωρισμοῦ ψυχῆς καὶ σώματος ἐν τῷ θανάτῳ τοῦ Κυρίου, ὁ χωρισμὸς οὗτος θὰ ἔδει καὶ φυσικῶς νὰ γένῃ, ἵνα τηρηθῶσι πιστῶς οἱ ὅροι τῆς ἐν τῇ ἐνσαρκώσει θείας οἰκονομίας, ἥτις δώσασα εἰς τὸν κόσμον τέλειον κατὰ σάρκα ἐν τῇ γεννήσει τὸν Θεῖον Λόγον, ἀποδεικνύει τέλειον καὶ τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐν τῇ σταυρώσει καὶ τῇ ταφῇ. «Ὁ τὴν ἐξέτασιν τῆς παρακοῆς ποιησάμενος καὶ κρίσιν ἐπαγαγὼν διπλῆν τῆς τιμωρίας τὴν ἀπόφασιν δέδωκε· τῷ μὲν γηΐνῳ εἰρηκώς, «γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσῃ», καὶ οὕτως ὑποδέχεται φθορὰ τὸ σῶμα, Δεσπότου ἀποφηναμένου· τῇ δὲ ψυχῇ «θανάτῳ ἀποθανῇ», καὶ οὕτω διχῇ διαιρεῖται ὁ ἄνθρωπος καὶ ἐν δυσὶ τρόποις οἴχεσθαι καταδικάζεται. Διὰ τοῦτο χρεία γέγονε τοῦ ἀποφηναμένου, ἵνα αὐτὸς δι' ἑαυτοῦ λύσῃ τὴν ἑαυτοῦ ἀπόφασιν, ἐν μορφῇ τοῦ καταδικασθέντος ἀκαταδικάστῳ καὶ ἀναμαρτήτῳ ὀφθείς· ἵνα καὶ ἡ καταλλαγὴ τοῦ Θεοῦ πρὸς τὸν ἄνθρωπον γένηται, καὶ ἡ ἐλευθερία τοῦ παντὸς ἀνθρώπου δι' ἀνθρώπου ὑπάρξῃ ἐν τῇ καινότητι τῆς εἰκόνος αὐτοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ Κυρίου ἡμῶν» (PG 26, 1117). Πᾶσαι αἱ μαρτυρίαι αὗται, καὶ μὴ ἔτι οὖσαι γνησίως ἀθανασιαναί, ἴσως ἐκφράζουσι τὴν καθόλου ἀντιαπολλιναριστικὴν θέσιν τῆς θεολογίας τῆς ἀθανασιανῆς ἢ μεταθανασιανῆς ἐποχῆς, ἐν ᾗ ἡ ὕπαρξις ἀνθρωπίνης ψυχῆς ἀνενδοιάστως ἐγίνετο ἀποδεκτὴ ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ.

(12) PG 26, 444.

«ἵνα πάντας ἀνθρώπους παραθῆναι τῷ Θεῷ». (13).

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι ὁ Μ. 'Αθανάσιος μονομερῶς πως ὁμιλεῖ εἴς τινα ἐκ τῶν ἔργων του περὶ τοῦ ὃν ἐγνώρισεν ὁ Κύριος θανάτου ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ, χωρὶς νὰ ποιῆται ἰδιαιτέραν μνείαν τῆς ἀποχωρισθείσης ἐν τῷ θανάτῳ ἀπὸ τοῦ σώματος ψυχῆς Αὐτοῦ (14), ὅμως τοῦτο δὲν δύναται νὰ ἐξηγηθῇ πως ὡς ἀποδεικνύον τὸν Μ. 'Αθανάσιον ἀρνούμενον τῷ Κυρίῳ τὴν ἀνθρωπίνην ψυχήν. 'Εὰν ἐνδιατρίβῃ ὁ ἱ. Πατὴρ μονομερῶς περὶ τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου, κάμνει τοῦτο διότι θέλει νὰ ἀποδείξῃ ὅτι «ἔμελλε τῷ Κυρίῳ μάλιστα περὶ ἧς ἔμελλε ποιεῖν ἀναστάσεως τοῦ σώματος» (15), καὶ οὐχὶ πάντως ἐξ ἀγνοίας ἢ ἀρνήσεως τοῦ πνευματικοῦ ἐν τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει τοῦ 'Ιησοῦ στοιχείου. ῎Αλλωστε ἀναλύων διεξοδικώτερον ὁ ἡμέτερος Πατὴρ τὰς σκέψεις αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ἀληθινοῦ καὶ τελείου σώματος τοῦ Κυρίου, εἴς τι παράλληλον κείμενον αὐτοῦ, λέγει τὰ ἑξῆς χαρακτηριστικά : «'Ανθρώπινον φύσει τὸ ἐκ Μαρίας, κατὰ τὰς θείας Γραφάς, καὶ ἀληθινὸν ἦν τὸ σῶμα τοῦ Κυρίου. 'Αληθινὸν δὲ ἦν, ἐπεὶ ταὐτὸν ἦν τῷ ἡμετέρῳ... Καὶ τοῦτο οὐκ ἄν τις ἀμφιβάλοι μνησθεὶς ὧν ἔγραψεν ὁ Λουκᾶς. Μετὰ γὰρ τὸ ἀναστῆναι ἐκ τῶν νεκρῶν, δοκούντων τινῶν μὴ ἐν τῷ ἐκ Μαρίας σώματι βλέπειν τὸν Κύριον, ἀλλ' ἀντὶ τούτου πνεῦμα θεωρεῖν, ἔλεγεν· ῎Ιδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τοὺς πόδας μου, καὶ τοὺς τύπους τῶν ἥλων, ὅτι ἐγώ εἰμι αὐτός. Ψηλαφήσατέ με καὶ ἴδετε, ὅτι πνεῦμα, σάρκα καὶ ὀστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας. 'Εξ ὧν καὶ ἐλέγχεσθαι δύνανται πάλιν οἱ τολμήσαντες εἰπεῖν εἰς σάρκα καὶ ὀστέα ἠλλοιῶσθαι τὸν Κύριον. Οὐ γὰρ εἶπε, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε σάρκα καὶ ὀστέα ὄντα, ἀλλ' ἔχοντα· ἵνα μὴ αὐτὸς ὁ Λόγος εἰς ταῦτα τραπεὶς νομισθῇ, ἀλλ' αὐτὸς ἔχων αὐτὰ καὶ πρὸ τοῦ θανάτου καὶ μετὰ τὴν ἀνάστασιν εἶναι πιστευθῇ» (16).

Τὸ κείμενον τοῦτο, ὁμιλοῦν ἀπεριφράστως περὶ τοῦ ἀληθινοῦ σώματος τοῦ Κυρίου, τοῦ καὶ ταυτοσήμου πρὸς τὸ ἡμέτερον, ὑπογραμμίζει τὸ ὃ ἐκέκτητο τοῦτο «πνεῦμα» πρὸ τοῦ θανάτου καὶ τῆς ταφῆς, ἀποδει-

---

(13) PG 26, 1004.

(14) ῎Ιδε π.χ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Λόγος περὶ τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου καὶ τῆς διὰ σώματος πρὸς ἡμᾶς ἐπιφανείας αὐτοῦ, 22, PG 25, 136 κ. ἀλλ.

(15) PG 25, 136.

(16) ΑΘΑΝΑΣΙΟΥ, Πρὸς 'Επίκτητον Κορίνθου. Κατὰ τῶν 'Αρειανῶν, 'Επιστολή, 7, PG 26, 1061.

κνυομένου οὕτω καὶ κατὰ τὴν ψυχήν, κατὰ τὸ πνεῦμα, ὄχι δὲ μόνον κατὰ τὴν «σάρκα» καὶ τὰ «ὀστέα», τοῦ σώματος τούτου ὁμοίου πρὸς τὸ ἡμέτερον.

Ἐκ τῶν μέχρι τοῦδε λεχθέντων καταφαίνεται ὅτι ὁ Μ. Ἀθανάσιος παρεδέχετο τὴν ὕπαρξιν ἀνθρωπίνης ψυχῆς παρὰ τῷ σεσαρκωμένῳ Υἱῷ καὶ Λόγῳ τοῦ Θεοῦ ἀνενδοιάστως καὶ δὴ καὶ ἀνεξαρτήτως τοῦ χρονολογικοῦ ὡς πρὸς τὸν Ἀπολλιναρισμὸν καὶ τὴν ἐν Ἀλεξανδρείᾳ Σύνοδον τοῦ 362 παράγοντος, στηρίζων ταύτην τοῦτο μὲν ἐπὶ τῶν δεδομένων τῆς σωτηριολογίας, τοῦτο δὲ ἐπὶ τῶν δεδομένων τῆς περὶ τὸν θάνατον τοῦ Κυρίου πίστεως καὶ ἀντιλήψεως καθόλου. Ὡς πρὸς τὰς λοιπὰς ἀθανασιανὰς μαρτυρίας, τὰς δευτερεύοντος ἀποδεικτικοῦ κύρους, ὡς εἴπομεν καὶ ἀνωτέρω, πάντως ὅμως τὰς οὐχὶ ἐλάσσονος θεολογικοῦ ἐνδιαφέροντος, ταύτας ἐξετάζομεν ἐν τοῖς εὐθὺς κατωτέρω.

(Συνεχίζεται)

Δ. ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΣ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ,
Καθηγητὴς τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Ο ΟΣΙΟΣ ΝΙΚΟΔΗΜΟΣ Ο ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ

Η ΕΝΤΑΞΙΣ ΑΥΤΟΥ ΕΙΣ ΤΟ ΑΓΙΟΛΟΓΙΟΝ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ

ΤΗΝ 1ην ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 1951 ἡ Κοινὴ Σύναξις τῶν Ἀντιπροσώπων καὶ Προϊσταμένων τῶν Εἴκοσι Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὄρους διεβίβασεν αἴτησιν τοῦ ἐν Καρυαῖς Κελλιώτου Λαυριώτου Γέροντος Ἀνανίου, παρακαλοῦντος τὴν Μητέρα Ἐκκλησίαν, ὅπως «ἡ ἐπέτειος τοῦ θανάτου τοῦ ἀοιδίμου, ἐν μακαριστοῖς σοφοῦ διδασκάλου τῆς Ἐκκλησίας Νικοδήμου Ἁγιορείτου καθιερωθῇ ἐν τιμῇ ἁγίου». Καὶ παρέθετε τοὺς λόγους διὰ τοὺς ὁποίους ἡ Ἐκκλησία δέον νὰ προέλθῃ εἰς μίαν τοιαύτην ἀπόφασιν καὶ πρᾶξιν. Ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία ἐζήτησε καὶ ἔλαβεν ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὄρος συγκεντρωθέντα ὑπ᾽ αὐτοῦ σχετικὰ βιογραφικὰ καὶ ἄλλα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἐμελετήθησαν ὑπὸ τῆς Κανονικῆς Ἐπιτροπῆς, καὶ τὸ εἰσηγητικὸν πόρισμα αὐτῆς λαμβάνουσα ὑπ᾽ ὄψιν ἡ Ἁγία καὶ Ἱ. Σύνοδος, ἐν τῇ Συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 25ης Ἰανουαρίου ἐ. ἔ. προῆλθεν εἰς ἀπόφασιν δι᾽ ἧς κατατάσσεται Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ἐν τῇ χορείᾳ τῶν ὁσίων. Ἡ ἀπόφασις αὕτη ἀνεκοινώθη διὰ σεπτοῦ Πατριαρχικοῦ Τηλεγραφήματος εἰς τὴν Ἱερὰν Κοινότητα. Καταρτίζεται δὲ καὶ σχέδιον σχετικῆς Πράξεως πρὸς ἔγκρισιν.

Η ΒΙΟΓΡΑΦΙΑ ΑΥΤΟΥ

Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, κατὰ κόσμον Νικόλαος, ἐγεννήθη ἐν Νάξῳ τὸ 1749 ἀπὸ εὐσεβεῖς καὶ ἐναρέτους γονεῖς, τὸν Ἀντώνιον καὶ τὴν Ἀναστασίαν Καλλιβούρτζη. Ἐκ μικρᾶς ἡλικίας ἔκλινεν εἰς τὰ θεῖα καὶ ἐφλέγετο διὰ τὰ αἰώνια καὶ ἄφθαρτα, ζητῶν νὰ ἀποφύγῃ τὰς ἀπολαύσεις τοῦ κοσμικοῦ βίου. Τὰ πρῶτα γράμματα ἐδιδάχθη ἐν Νάξῳ. Δέκα ἓξ ἐτῶν ὁ πατὴρ αὐτοῦ τὸν ὡδήγησεν εἰς Σμύρνην, ὅπου τὸν ἐνεπιστεύθη εἰς τὸν σοφὸν Καθηγητὴν τῆς Εὐαγγελικῆς Σχολῆς Ἱερόθεον τὸν Βουλισμᾶν, παρὰ τῷ ὁποίῳ ἐμορφώθη καὶ ἐπαιδαγωγήθη κατὰ Χριστόν. Τὸ 1770 ἐπέστρεψεν εἰς τὴν πατρίδα του, ὅπου ἐγνωρίσθη μὲ τοὺς Ἁγιορείτας Πατέρας Γρηγόριον, Νήφωνα καὶ Ἀρσένιον. Ἡ μετ᾽ αὐτῶν γνωριμία καὶ συναναστροφὴ τὸν ἐμύησεν εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν καὶ τὸν ἀσκητικὸν βίον. Βραδύτερον εἰς τὴν νῆσον Ὕδραν ἐγνώρισε τὸν Μητρο-

πολίτην Κορίνθου Μακάριον καὶ τὸν πνευματικὸν Σύλβεστρον τὸν Καισαρέα, παρὰ τῶν ὁποίων ἐνισχύθη εἰς τὴν ἐπιθυμίαν του, ὅπως ἀφιερωθῇ εἰς τὸν Μοναχικὸν βίον. Τὸ 1775 ἐφωδιάσθη μὲ συστατήρια Γράμματα τοῦ Συλβέστρου, καὶ μετέβη εἰς τὸ Ἅγιον Ὄρος, ὅπου ἐκοινοβίασεν εἰς τὴν Ἱερὰν Μονὴν Διονυσίου, καὶ ἐκάρη Μοναχός, λαβὼν τὸ μικρὸν σχῆμα καὶ μετονομασθεὶς Νικόδημος.

Ἦτο προικισμένος μὲ ἐξαιρετικὰ χαρίσματα, καὶ αἱ ἐπιδόσεις του εἰς τὴν ἄσκησιν προὐκάλουν τὸν θαυμασμὸν τῶν πάντων. Νηστεία, προσευχή, ἠθικὴ προκοπὴ καὶ μελέτη ἦσαν τὰ ἐντρυφήματα τοῦ ὑπερόχου ἀνθρώπου. Τὸ 1777 ἐπεσκέφθη τὸ Ἅγιον Ὄρος ὁ Κορίνθου Μακάριος, ὁ ὁποῖος ἐκάλεσε τὸν Νικόδημον εἰς τὸ παρὰ τὰς Καρυὰς κελλίον «Ἅγιος Ἀντώνιος», καὶ τὸν προέτρεψε νὰ ἐπιθεωρήσῃ τὴν «Φιλοκαλίαν», τὸν «Εὐεργετινὸν» καὶ τὸ «Περὶ Θείας Μεταλήψεως» βιβλίον. Ὁ Ὅσιος Νικόδημος, ἀπὸ τὴν δίψαν τῆς μαθήσεως, περιέρχεται τὰς Μονὰς καὶ Βιβλιοθήκας αὐτῶν, καὶ ἐπιδίδεται εἰς δοκίμους συγγραφάς, αἵτινες τῷ προσεπόρισαν δόξαν. Ὁ στόχος του ἦτο καὶ ἑαυτὸν νὰ ἱκανοποιήσῃ καὶ νὰ ἀναβιβάσῃ, καὶ τοὺς ἄλλους νὰ διδάξῃ καὶ νὰ οἰκοδομήσῃ. Οἱ ἄνθρωποι, ἐὰν γνωρίσουν καλύτερον τὸν Θεόν, θὰ ἀγαπήσουν Αὐτὸν περισσότερον καὶ θὰ τηρήσουν καλύτερον τοὺς νόμους του. Ἡ ἀλήθεια ζητεῖ νὰ γίνῃ γνωστή. Ἡ ἀλήθεια εἶναι γαλήνη καὶ δύναμις. Καταπραΰνει τὰς ὀδυνωμένας ψυχάς, καὶ ἐνισχύει τὰς κλονιζομένας συνειδήσεις. Ἡ βαθεῖα καὶ ἀληθινὴ ἔρευνα ὁδηγεῖ εἰς τὸν Θεόν. Ἡ ἀναζήτησις τοῦ ἀληθινοῦ καὶ τοῦ ὡραίου ἀνανεώνει τὰς σκέψεις μας καὶ τὰ αἰσθήματά μας καὶ μᾶς ἀνυψώνει. Οἱ μεγάλοι τῆς ἀσκήσεως καὶ τῆς προσευχῆς ἄνδρες, οἱ Χρυσόστομοι, οἱ Γρηγόριοι οἱ Βασίλειοι καὶ οἱ Αὐγουστῖνοι ἐπεδίδοντο εἰς μελέτας καὶ ἔγραφον. Ὁ Ὅσιος Νικόδημος ἐτίμησε καὶ ἐδόξασε τὸ Ἅγιον Ὄρος διὰ τῆς σοφιας του καὶ πλουσίας αὐτοῦ συγγραφικῆς δράσεως.

Βάσις καὶ πηγὴ τῶν μελετῶν του εἶναι ἡ Ἁγία Γραφὴ καὶ ἡ Ἱερὰ Παράδοσις. Στρέφεται γύρω ἀπὸ τὴν δογματικὴν διδασκαλίαν τῆς Ἐκκλησίας. Γνωρίζει καὶ τὴν ἀρχαίαν Φιλοσοφίαν, καὶ δὲν εἶναι ξένος πρὸς τὴν σύγχρονον σοφίαν τῆς Δύσεως. Τὰ συγγράμματά του, καὶ ἰδίως ἡ Φιλοκαλία τῶν Ἱερῶν Νηπτικῶν, τὸ Συμβουλευτικὸν Ἐγχειρίδιον, καὶ ὁ Ἀόρατος Πόλεμος, ἀνέδειξαν τὸν Νικόδημον πρώτης τάξεως μυστικὸν Θεολόγον. Κατευθύνει τὰς συζητήσεις ἐπὶ τὸ πνευματικώτερον, ζητεῖ νὰ μεταλαμπαδεύσῃ εἰς τοὺς ἀναγνώστας του τὴν μυστικιστικήν του ἄσκησιν τὴν τόσον ἀναγκαίαν διὰ τὸν ἐνάρετον βίον καὶ τὴν καλλιέργειαν τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, διὰ τὴν νοερὰν προσευχήν, τὸ ἀδιαλείπτως προσεύχεσθαι τοῦ Ἀποστόλου Παύλου. Ὁ Νικόδημος ἐδημιούργησε νέον σύστημα πνευ-

Ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης.

ματικῆς ζωῆς, καὶ εἶναι μεγάλη ἡ σημασία τοῦ Ὁσίου ἀνδρὸς διὰ τὴν δημιουργίαν πνευματικῆς κινήσεως εἰς τὴν ἐποχήν του. Ἔθεσεν ἐπὶ νέων βάσεων τὰς περὶ κόσμου ἀντιλήψεις τῶν Ἡσυχαστῶν τοῦ δεκάτου τετάρτου αἰῶνος, ζυμώσας αὐτὰς μετὰ τῆς ὅλης μοναστικῆς ἀσκήσεως τῆς ἐποχῆς του. Ἀπὸ τὴν ἄποψιν αὐτὴν ἡ συγγραφικὴ δρᾶσις τοῦ σοφοῦ καὶ ἁγίου ἀνδρὸς ἔλαβεν ἰδιαιτέραν διὰ τὸν μοναχικὸν βίον τῆς Ἀνατολικῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας σημασίαν.

Ἕτερον, σπουδαιότερον, γνώρισμα τοῦ Νικοδήμου εἶναι ἡ ὁσιότης του, ἡ ἁγιότης. Ἅπαντες οἱ Ἁγιορεῖται Πατέρες μαρτυροῦν διὰ τὸν ὅσιον καὶ ἐνάρετον βίον του. Ἔζησεν ὅλον τὸν βίον του ἐν προσευχῇ καὶ ἐν τῇ αὐστηρότητι τῆς ἀσκήσεως. Ἦτο ταπεινότατος, ἔχων ὡς ὑπόδειγμα τὸν πρύτανιν τῶν νηπτικῶν ἀσκητῶν τὸν Ἀββᾶν Ἰσαάκ. Εἰς τὴν Μονὴν ὅπου ἠσκήτευε, εἰς τὴν τραπεζαρίαν τῶν πατέρων κατελάμβανε τὴν τελευταίαν θέσιν μεταξὺ τῶν δοκίμων. Εἰς τὰ συγγράμματά του, ὁσάκις ὡμίλει περὶ ἑαυτοῦ, ἔλεγε : «Ἐγώ εἰμι τὸ ἔκτρωμα», «Ἐγώ εἰμι ὁ τεθνηκὼς κύων», «Ἐγώ εἰμι τὸ οὐδέν», «ὁ κεχριαῖος», «ὁ ἄσοφος, ὁ ἀπαίδευτος». Πρακτικὴ ἄσκησις τῆς μοναχικῆς του θεωρίας ἦτο ἡ ἐσχάτη πενία. Ἀντὶ ὑποδήματα ἔφερε πάντοτε τσαρούχια. Δὲν εἶχε δεύτερον ράσον, δὲν εἶχε μόνιμον κατοικίαν, οὐδὲ καλύβαν. Κατοικία του ἦτο ὅλον τὸ Ἅγιον Ὄρος, ἐξ οὗ καὶ ἡ προσωνυμία του Ἁγιορείτης. Ἡ ζωή του, κατὰ τὴν παράδοσιν, ἦτο ζωὴ ὁσίου, ζωὴ ἀγγέλου, ὁμοία πρὸς τὴν ζωὴν τῶν μεγάλων Ἀββάδων Ἰσαάκ, Ἐφραίμ, Μακαρίου καὶ λοιπῶν Καθηγεμόνων τῆς Ἐρήμου. Οἱ Ἁγιορεῖται ὁμολογοῦν ὅτι ἡ ἐν τῷ κελλίῳ τῆς τελευτῆς αὐτοῦ ἀποτεθησαυρισμένη τιμία κάρα αὐτοῦ ἀναδίδει ὀσμὴν εὐωδίας.

Ἡ ἀποστολὴ τοῦ μοναχοῦ εἶναι νὰ ὑπηρετηθῇ ὁ Θεός. Διὰ τοῦτο ὁ Ὅσιος Νικόδημος ἀπεμακρύνθη ἀπὸ τὰ ἐπίγεια ἀγαθά, καὶ προσεκολλήθη εἰς τὰ πνευματικά, εἰς τὰ θεῖα. Ἡ πενία, ὡσὰν ἡ βροχὴ μὲ τὸ γλυκὺ νερό της πλύνει καὶ καθαρίζει, δίδει χαρὰν καὶ γονιμοποίησιν. Κάθε ἀπάρνησις ἀπόσπασις μᾶς ἐλευθερώνει, μᾶς ἁγιάζει. Ἡ στέρησις βοηθεῖ εἰς τὴν ἐξύψωσιν τοῦ ἀνθρωπίνου μεγαλείου, καὶ εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τοῦ πνεύματος. Ἡ ἄσκησις εἶναι μέσον πρὸς ὁλοκληρωτικὸν σχηματισμὸν τοῦ προσώπου, καὶ δὲν εἶναι παραμόρφωσις, ἀκρωτηριασμός, καταδυνάστευσις διὰ τοῦ μέτρου, τῆς πειθαρχίας καὶ ὑποταγῆς τοῦ κατωτέρου εἰς τὸ ἀνώτερον. Ὁ ἀληθινὸς ἀσκητὴς δὲν εἶναι ἄνθρωπος θλιβερός, ἀλλ' ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, εὐχαριστημένος, χαρούμενος, φιλάδελφος καὶ ἐλεύθερος. Δοξάζει τὸν Θεὸν μέσα εἰς τὰς δοκιμασίας του, καὶ ἀποθνήσκει νικητής. Εἶναι ὁ ἄνθρωπος ὁ ὁποῖος ἀπαρνεῖται ἑαυτὸν καὶ ἀκολουθεῖ τὸν

Χριστόν, διὰ νὰ γίνῃ ὁ ἀληθινὸς ὁδηγὸς τῶν ψυχῶν, ὁ πλέον χρήσιμος.. Ὁ ἀσκητὴς μὲ τὴν προσευχὴν καὶ τὴν αὐταπάρνησιν ἐργάζεται διὰ τοὺς πιστούς. Πολλοὶ ἀγῶνες ἐκερδήθησαν, καὶ πολλοὶ ἀσθενεῖς ἐθεραπεύθησαν, καὶ πολλοὶ ἐσώθησαν, διότι οἱ Μοναχοὶ εἰς τὰ Μοναστήρια τὸ πρωΐ ψάλλουν τὸν Ὄρθρον καὶ τὸ βράδυ τὸν Ἑσπερινόν, διότι νηστεύουν καὶ ἡ νύκτα των εἶναι μελέτη. Ἐὰν δὲν ἔχω νηστεύσῃ, πῶς θὰ κατορθώσω νὰ ἐπηρεάσω τοὺς ἄλλους ; Ἐὰν δὲν ἔχω πονέσῃ, πῶς θὰ ἑνωθῶ μὲ τὸν Θεόν ; Ἐὰν δὲν ἔχω ταλαιπωρηθῇ καὶ ταπεινωθῇ, πῶς θὰ ἔλθῃ εἰς ἐμὲ ἡ θεία χάρις ; Ἐὰν δὲν ἀπαρνηθῶ τὸν ἑαυτόν μου, πῶς θὰ γίνω ὁ μεσίτης μεταξὺ τῶν συγχρόνων μου καὶ τῆς αἰωνίας ἀληθείας ;

Ὅσιος, μοναχός, ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ, μὲ ὅλην τὴν σημασίαν τῆς λέξεως ὑπῆρξεν ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης, τὸν ὁποῖον ἡ θεία Πρόνοια ἔστειλε νὰ γίνῃ φῶς εἰς τοὺς συγχρόνους του καὶ εἰς τὰς γενεὰς τὰς ἐπερχομένας. Ἀπὸ τοὺς μόχθους καὶ τὴν ἄσκησιν ἐνωρὶς κατεβλήθη, καὶ ὅταν προῃσθάνθη τὸ τέλος του, ἐπανῆλθε πλησίον τῶν πνευματικῶν αὐτοῦ ἀδελφῶν Σκουρταίων, εἰς τὸ κελλίον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου τῆς Μ. Λαύρας, ἄνωθεν τῶν Καρυῶν, καὶ τὴν 14ην Ἰουλίου 1809, ἡμέραν Τετάρτην, ἀφοῦ μετέλαβε τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων, ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ εἰς ἡλικίαν ἑξήκοντα ἐτῶν.

ΒΡΑΧΕΑ ΝΙΚΟΔΗΜΕΙΑ

«Ἄρκιος οὐ πέλει, οὐδ' ἔσεταί ποτε γλῶσσα γεραίρειν
βίβλους ὑψιβάτους, δῶρα τεῆς σοφίης,
αἷς ὡς ἡδυλάλῳ κιθάρῃ ἐπὶ δάκτυλα βάλλων
θέλγεις ἡμερίων οὔατα καὶ καρδίην,
ὧν διὰ καὶ θανέων οὔτοι θάνες, ἀλλ' ἔτι καὶ πνεῖς,
καὶ σιγῶν λαλέεις καὶ λαλέων ὀνίνης.»
«Ἐκκλησ. Ἀλήθεια» Κ)Πόλεως. Τ. 4 (1883) σ. 101.

Α'.

«ΚΑΙΡΟΣ παντὶ πράγματι». Καιρὸς τοῦ σιγᾶν καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν. Καιρὸς τοῦ μελετᾶν ἐν ποιήμασι τῶν χειρῶν Αὐτοῦ καὶ καιρὸς τοῦ διδάσκειν νεωτέρους τὰς ὁδοὺς Αὐτοῦ. Καιρὸς τοῦ ταπεινοφρονεῖν καὶ καιρὸς τοῦ καυχᾶσθαι. Καὶ ὅστις ἐν τῷ καιρῷ τῆς καυχήσεως ταπεινοφρονεῖ, δὲν εἶναι εἰλικρινής· ὑποκρίνεται ταπεινοφροσύνην.

Ταπεινοφροσύνης ἐκδήλωσις εἶναι καὶ ὁ ὅλος ἱστορικὸς βίος τῆς μητρὸς ἡμῶν Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ἀλλ' ἔχει αὕτη καὶ τὰς ἡμέρας τῆς δικαίας ἐν Κυρίῳ καυχήσεως. Ἔχει τὰς ἡμέρας κατὰ τὰς ὁποίας, ἀναπολοῦσα τοὺς θριάμβους της, ἀντλεῖ αἰσιοδοξίαν διὰ τὴν συνέχισιν τῆς ὁδοῦ, τὴν ὁποίαν μὲ ὁδηγὸν τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον ἀκολουθεῖ. Ἔχει τὴν ἑορτὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, διὰ νὰ προβάλλῃ τὴν δόξαν της, διὰ νὰ ἐμψυχώνῃ τὰ τέκνα της, διὰ νὰ τιμᾷ τοὺς ἥρωάς της, οἵτινες Θεοῦ συνεργοὶ καὶ καὶ Θεοῦ γεώργιον γενόμενοι, ἐστήριξαν καὶ διέσωσαν τὴν Ὀρθοδοξίαν εἰς καιροὺς χαλεπούς.

Κατὰ τὴν διαγενομένην Κυριακὴν τῆς Ὀρθοδοξίας, 6ην Μαρτίου 1955, ἐδόθη ἀφορμὴ νὰ τιμήσωμεν πανηγυρικώτερον, διὰ μίαν ἀκόμη φοράν, τὰ μεγάλα τῆς Ἐκκλησίας τέκνα, τὰ ἀναδειχθέντα ἄξια τῆς κλήσεως αὐτῶν. Καὶ ἐδόθη εὐτυχὴς καὶ εὔλογος ἀφορμή, ὅπως συγχρόνως τιμή-

σωμεν καὶ τὸν ὅσιον Νικόδημον τὸν Ἁγιορείτην 1), τὸν ὁποῖον ἐσχάτως ἡ Μεγάλη τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησία διεπίστευσε πρέσβυν ἡμῶν τῶν Ὀρθοδόξων παρὰ τῷ Βασιλεῖ τῶν δυνάμεων.

Ἐπιφανὴς Ἰουδαῖος ἄρχων ὁ Νικόδημος, εὐσεβὴς κατόπιν καὶ πιστὸς τοῦ Ἰησοῦ μαθητής, ηὐπρέπισε μετὰ τὴν ἀποκαθήλωσιν καὶ ἐφρόντισε διὰ τὴν ταφὴν τοῦ σαρκικοῦ σώματος τοῦ Κυρίου 2). Ἀλλὰ καὶ ὁ ἡμέτερος σεμνὸς μοναχὸς Νικόδημος αὐτὸ τοῦτο ἔπραττε καθ' ὅλην τὴν ζωήν του, φροντίζων καὶ περιποιούμενος τὸ μυστικὸν σῶμα τοῦ Κυρίου, τὴν Ἐκκλησίαν. Ὅθεν δικαιότατα τὴν 25ην Ἰανουαρίου 1955, ἡ ἁγία καὶ ἱερὰ Σύνοδος τῶν ἀρχιερέων τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, πληροῦσα παναγιορειτικὸν καὶ πανορθόδοξον αἴτημα, προέβη εἰς τὸν «Κανονισμόν», ἤτοι εἰς τὴν ἀνακήρυξιν εἰς ἅγιον τοῦ σοφοῦ Νικοδήμου. Σαφῶς τότε, ἀπὸ τῶν στηλῶν τοῦ «Ἀποστόλου Ἀνδρέου», ἐπισήμου πατριαρχικοῦ ὀργάνου 3), διεκηρύχθη ἡ Ὀρθόδοξος ἄποψις ἐπὶ τῶν εἰς ἁγίους ἀνακηρύξεων, πλήρως διαφέρουσα ἀπὸ τὰς Λατινικὰς ἐπὶ τοῦ προκειμένου ἀντιλήψεις. Ἡ Ὀρθόδοξος Ἐκκλησία διὰ τῶν πράξεων αὐτῶν οὐδὲν ἄλλο πράττει, εἰμὴ νὰ διακηρύττῃ ἐπὶ τὸ ἐπισημότερον τὴν κοινὴν ἐπὶ τοῦ θέματος γνώμην. Ἡ πίστις ἐπὶ τὴν ἁγιότητα τοῦ Νικοδήμου ὑπῆρ-

---

1) Ἀναφέρομεν τὴν προχειροτέραν περὶ Νικοδήμου τοῦ Ἁγιορείτου βιβλιογραφίαν : Βίος καὶ πολιτεία καὶ ἀγῶνες... Νικοδήμου μοναχοῦ, συγγραφέντες παρά... Εὐθυμίου ἱερομονάχου «Γρηγόριος Παλαμᾶς» Θεσ)νίκης Δ΄ (1920) σ. 636-641 καὶ Ε΄ (1921) σ. 210-218. Ὀνουφρίου Ἰβηρίτου, Βίος ἐν συνόψει Νικοδήμου, Εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τοῦ βιβλίου τοῦ Νικοδήμου «Ἑρμηνεία εἰς τὰς ΙΔ΄ ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου», Ἑνετία 1819. V. Grumel Nicodeme l' hagiorite «Dictionnaire de theologie catholique T. XI σ. 486-90. Ἐμμαν. Καρπαθίου, Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης «Ἐκκλησία» Ἀθηνῶν ΙΓ΄ (1935). Σωφρονίου Εὐστρατιάδου Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης «Μακεδονικὰ» Θεσ)νίκης Α΄ (1940) σ. 38-57 (καὶ ἰδιαίτερον ἀνάτυπον). Θεσσαλιώτιδος Ἰεζεκιὴλ. «Ἔργα καὶ ἡμέραι» τ. Β΄ Βόλος (1948) σ. 457-460. Ἰω. Κολιτσάρα Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης (1749-1809) «Ἀκτῖνες» Ἀθηνῶν τ. ΙΣΤ΄ (1953) σ. 400-407, 450-454, 511-515, τ. ΙΖ΄ (1954) σ. 30-35. Ἐκεῖ εὕρηται καὶ δευτερεύουσα βιβλιογραφία. Κρίσεις φιλολογικαὶ περὶ τοῦ ἔργου Νικοδήμου εὑρίσκει τις ἐν..Ν. Β. Τωμαδάκη «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν» Ἀθῆναι, τ. Α΄ (1952) σ. 75-77 κ. ἀ. τοῦ βιβλίου.

2) Ἰωάν. ιθ΄, 39-42.

3) «Ἀπόστολος Ἀνδρέας» Κ)Πόλεως. Ἔτος 4 φ. 188 (26-1-1955) σ. 4, φ. 189 (2-2-1955) σ. 1 καὶ φ. 190 (9-2-1955) σ. 2.

ξε παλαιά καὶ πάγκοινος, ὁμόγνωμον ἔχουσα καὶ τὸν πολὺν Πατριάρχην Ἰωακεὶμ Γ΄, ὁ ὁποῖος καὶ ὅταν ὡσὰν ἁπλοῦς κελλιώτης μοναχὸς ἤσκει ἐν τῷ Ὄρει καὶ ὅταν ἐπανῆλθεν εἰς τὸν Οἰκουμενικὸν Θρόνον, τιμὴν ἁγιότητος ἀπέδιδεν εἰς τὸν Νικόδημον. Τεκμήριον ἐπίσης τῆς περὶ τῆς ἁγιότητος τοῦ Νικοδήμου κοινῆς πεποιθήσεως εἶναι τὸ γεγονὸς ὅτι ἔν τινι ναϋδρίῳ τῶν Καρυῶν, πρωτευούσης τοῦ Ἁγίου Ὄρους, ἐφυλάσσετο πάντοτε μετὰ σεβασμοῦ καὶ διασώζεται ἕως τῆς σήμερον, ἐντὸς μικρᾶς θήκης, ἡ κάρα τοῦ ἁγίου ἀνδρός 4), μὲ παλαιὰν ἀργυρᾶν ταινίαν γράφουσαν : «Κρανίον ὁσίου Νικοδήμου τοῦ Ναξίου». Ὥστε ἡ φήμη τῆς ἁγιότητος τοῦ σοφοῦ καὶ ταπεινοῦ μοναχοῦ μας εἶναι πολὺ πρώιμος καὶ δὲν ὑπερβάλλομεν ἐὰν εἴπωμεν ὅτι εἶχεν ἀρχίσει ζῶντος ἔτι τοῦ ἰδίου. Ὁ αὐθεντικώτερος βιογράφος του, ὁ ἕτερος τῶν αὐταδέλφων Σκουρταίων, ἁγιογράφων καὶ συμμοναστῶν του, ἱερομόναχος Εὐθύμιος, γράφει : «Ὅλοι ἔτρεχον εἰς τὸν ρακενδύτην Νικόδημον διὰ νὰ εὕρουν τὴν ἰατρείαν τους καὶ παραμυθίαν τῶν θλίψεών τους, οὐ μόνον ἀπὸ τὰ μοναστήρια καὶ σκήτας καὶ κελλία, ἀλλὰ καὶ πολλοὶ Χριστιανοὶ ἤρχοντο ἀπὸ διαφόρους χώρας, νὰ ἰδοῦν καὶ παρηγορηθοῦν εἰς τὰς θλίψεις των ἀπὸ τὸν Νικόδημον...» 5)

Β΄.

Ἡ τελευταία πατριαρχικὴ καὶ συνοδικὴ περὶ Νικοδήμου πρᾶξις παρέσχε τὴν εὐκαιρίαν νὰ γραφῶσιν ἀξιόλογα περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν συγγραφῶν τοῦ ὁσίου ἀνδρός. Ὅθεν ἐνταῦθα δὲν ὑπάρχει ἀνάγκη μακρηγορίας. Γεννηθεὶς ὁ μακάριος ἐν τῇ νήσῳ Νάξῳ κατὰ τὸ 1749, ἢ κατ' ἄλλας πλέον ἀξιοπίστους πηγὰς 6) τὸ 1748, ἐδιδάχθη τὰ πρῶτα γράμματα ἐν τῇ γενετείρᾳ του, ὁσημέραι προκόπτων ἁλματωδῶς εἰς ἀρετὴν καὶ γνώσεις. 16ετὴς τὴν ἡλικίαν, ὁ σεμνὸς καὶ ἀγχίνους Νικόλαος, κατὰ τὸ κοσμικὸν ὄνομα, ἦλθεν ἐκ τῆς πατρίδος του εἰς τὴν Σμύρνην, εἰσελθὼν δὲ

---

4) Ἰω. Κολιτσάρα, Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης 1749-1809 «Ἀκτῖνες» Ἀθηνῶν τ. ΙΣΤ΄ (1953) σ. 407.

5) Εὐθυμίου ἱερομονάχου Βίος Νικοδήμου «Γρηγόριος Παλαμᾶς» Θεσ)νίκης τ. Ε΄ (1921) σ. 215.

6) Στ. Βουτυρᾶ «Λεξικὸν Ἱστορίας καὶ Γεωγραφίας» Κ)Πολις τ. 4 (1881) σ. 903 καὶ Ν. Β. Τωμαδάκη «Εἰσαγωγὴ εἰς τὴν Βυζαντινὴν Φιλολογίαν», Ἀθῆναι τ. Α΄ (1952) σ. 76.

ὡς μαθητὴς εἰς τὴν λαμπρὰν Ἑλληνικὴν σχολὴν τῆς πόλεως ταύτης, τὴν ὀνομασθεῖσαν ἀργότερον καὶ γενομένην περιάκουστον Εὐαγγελικὴν σχολήν, εἰσήχθη καὶ ὡς οἰκότροφος ἐν τῷ μαθητικῷ αὐτῆς κοινοβίῳ. Ἐν τῇ σχολῇ ταύτῃ παρέμεινε 4 ἢ 5 ἔτη, σπουδαιότερον δὲ διδάσκαλον ἔσχε τὸν ἐπιφανῆ κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Ἱερόθεον Βουλισμᾶν τὸν Ἰθακήσιον. Τὰ ἔτη ταῦτα ὑπῆρξαν ἐποχὴ ἐντόνου μελέτης καὶ προσκτήσεως γνώσεων διὰ τὸν μικρὸν νησιώτην μαθητὴν Νικόλαον. Χαρακτηριστικὸν εἶναι τὸ λεγόμενον ὑπὸ τῶν βιογράφων του ὅτι ἐγίνετο καὶ διδάσκαλος τῶν συμμαθητῶν του. Ὅταν δὲ πληροφορούμεθα ὅτι κατὰ τοὺς χρόνους τῶν σπουδῶν του, ἐκτὸς τῶν ἐγκυκλίων μαθημάτων, τῶν θεολογικῶν γραμμάτων καὶ τῶν ἀρχαίων Ἑλληνικῶν, ἐξέμαθε τὴν Λατινικήν, τὴν Ἰταλικὴν καὶ τὴν Γαλλικὴν γλῶσσαν, ἀντιλαμβανόμεθα ὅτι οὐδὲ στιγμὴν τῶν ἐτῶν τῆς ἐν Σμύρνῃ μαθητείας του ἀφῆκεν ἀνεκμετάλλευτον. Ὁ θαυμασμός μας ἐπὶ τοῦ γεγονότος τούτου αὐξάνει, ὅταν ἀφ' ἑνὸς ἀναλογισθῶμεν ὅτι διέθετεν ἐθελουσίως πολὺν χρόνον καθημερινῶς πρὸς ἐξήγησιν τῶν μαθημάτων εἰς τοὺς συμμαθητὰς αὐτοῦ καὶ ἀφ' ἑτέρου πληροφορηθῶμεν ὅτι οἱ μαθηταὶ τῆς σχολῆς κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην ἐπεβαρύνοντο καὶ μὲ διαφόρους ἐσωτερικὰς τοῦ οἰκοτροφείου ὑπηρεσίας.

Ἐνταῦθα ἁρμόζει νὰ ἐξάρωμεν τὴν σπανίαν ἑλληνομάθειαν τοῦ Νικοδήμου, ἡ ὁποία θαυμασίως διαλάμπει εἰς πάντα τὰ ἔργα του. Ὑπῆρξε βαθὺς κάτοχος τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης, δυνάμενος νὰ γράφῃ καὶ νὰ ἐκφράζηται εἰς οἱανδήποτε μορφὴν τῶν ἱστορικῶν φάσεων τῆς γλώσσης ἡμῶν. Μὲ τὴν ἰδίαν εὐχέρειαν, διὰ τῆς ὁποίας ἐξήγει εἰς τὴν ἁπλοελληνικὴν τὰ ἱερὰ κείμενα πρὸς κατανόησιν αὐτῶν ὑπὸ τοῦ λαοῦ, συνέτασσε καὶ τὰ ἀρχαιοπρεπέστατα ἐπιγράμματα εἰς τὴν Ὁμηρικὴν διάλεκτον.

Γ'.

Ἐκ τῆς Σμύρνης, καίτοι πλήρως ἤδη κατηρτισμένος, ἠναγκάσθη κατὰ τὸ 1770 νὰ ἀπέλθῃ αἰφνιδίως, ἕνεκα τῶν πολεμικῶν γεγονότων τοῦ ἱστορικοῦ ἐκείνου ἔτους. Ἐπαναπλεύσας εἰς τὴν πατρίδα του, διέμεινεν ἐν αὐτῇ ἐπὶ 5ετίαν, ὡς γραμματεὺς καὶ ἀκόλουθος τοῦ τότε Μητροπολίτου Παροναξίας Ἀνθίμου. Κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν ἐτῶν αὐτῶν ἐπεσκέφθη καὶ τὴν νῆσον Ὕδραν, ὅπου ἐγνώρισε τὸν ἐκεῖ διατρίβοντα Μητροπολίτην Κορίνθου καὶ μετέπειτα ἅγιον τῆς Ἐκκλησίας Μακάριον τὸν Νοταρᾶν, περιβόητον ἐπὶ σοφίᾳ καὶ ἁγιότητι. Μεταξὺ τῶν δύο εὐγενῶν τούτων μορφῶν ἀνεπτύχθη ἔκτοτε στενὸς καὶ ἰσόβιος δεσμός. Εἰς τὴν Ὕδραν, διηγεῖται ὁ βιογράφος του, ἐγνώρισε καὶ ἄλλον ἐπιφανῆ μοναστήν:

«Εὗρε καὶ τὸν γέρο Σίλβεστρον, τὸν ὑψίνουν καὶ πλατύνουν τὸν Καισαρέα, τὸ μέλι τῆς ἡσυχίας καὶ θεωρίας τρεφόμενον ἔξω ἀπὸ τὴν Ὕδραν εἰς ἕνα στενώτατον οἰκίσκον κεκλεισμένον, ἀπὸ τὸν ὁποῖον ἐκαρπώθη (ὁ Νικόδημος) ὅλας τὰς ἀρετὰς τοῦ μονήρους βίου» 7). Φαίνεται ὅμως ὅτι καὶ παλαιότερον εἰς τὴν Νάξον, γνωρισθεὶς μὲ Ἁγιορείτας εἶχεν ἀποφασίσει ν' ἀναχωρήσῃ εἰς τὸν Ἄθω καὶ νὰ ἀσπασθῇ ἐκεῖ τὸ ἰσάγγελον σχῆμα. Λέγει ὁ Εὐθύμιος ὅτι εἰς τὴν πατρίδα του εὑρισκόμενος «ἀνταμώθη μὲ πατέρας Ἁγιορείτας, μὲ τοὺς ἱερομονάχους λέγω Γρηγόριον καὶ Νήφωνα καὶ μὲ τὸν γέρο Ἀρσένιον, ἄνδρας τῇ ἀληθείᾳ τοὺς πολλοὺς ὑπερέχοντας τῇ ἀρετῇ καὶ σεμνότητι, ἀπὸ τοὺς ὁποίους εἱλκύσθη εἰς τὴν μοναχικὴν πολιτείαν καὶ ἐδιδάχθη ἀπ' αὐτοὺς τὴν νοερὰν προσευχήν» 8). Αἱ τελευταῖαι λέξεις εἶναι σπουδαιόταται, διότι δίδουν λαβὴν εἰς συμπέρασμα ὅτι ὁ Νικόδημος εἰσήχθη ὑπὸ τῶν μοναχῶν τούτων εἰς τὸν μυστικισμόν. Σχετικῶς θὰ εἴπωμεν λέξεις τινὰς καὶ κατωτέρω.

Δ'.

Ἀπὸ τοῦ 1775, ὁ νέος τὴν ἡλικίαν, ἀλλὰ σοφὸς καὶ ἀσκητικὸς ἤδη κατὰ τὸ ἦθος ἀνήρ, ἐγκαθίσταται ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Ἀντελήφθησαν ἆρά γε τότε οἱ μοναχοὶ ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ νεήλυδος θὰ ἐδοξάζετο ὁ ἱερὸς τόπος των περισσότερον παρὰ δι' οἱουδήποτε ἄλλου ὁμοτρόπου των κατὰ τοὺς νεωτέρους αἰῶνας ;

Κατ' ἀρχὰς μὲν κατώκησεν εἰς τὴν σεμνὴν κοινοβιακὴν μονὴν Διονυσίου, ὅπου καὶ ἀποβαλὼν πλήρως τὸν κοσμικὸν ἄνθρωπον, ἐκάρη μοναχὸς καὶ μετωνομάσθη ἀπὸ Νικολάου εἰς Νικόδημον. Τὸ μέγα σχῆμα θὰ τὸ λάβῃ ἀργότερον 9), κατὰ τὸ 1778.

Δὲν παρέμεινε διὰ βίου ὁ Νικόδημος εἰς τὴν μονὴν τῆς μετανοίας του. Αἱ συγγραφικαὶ ἀνάγκαι, ἀλλὰ προφανῶς καὶ τὸ ἀνήσυχον πνεῦμά του, τὸν ἠνάγκασαν ἐπανειλημμένως, ὡς ἄλλον Καυσοκαλυβίτην, νὰ ἀλλάσσῃ διαρκῶς τόπον διαμονῆς ἐν τῇ ἱερᾷ χερσονήσῳ. Ἅπαξ δὲ ἢ δὶς τὸν συναντῶμεν καὶ ἔξω τοῦ Ὄρους, πρῶτον εἰς τὴν Θάσον, ἐπ' ὀλίγον, ὅπου ἕνεκα τρικυμίας προσήγγισε, μεταβαίνων εἰς τὴν Μπογδανίαν, (σημερινὴν Ρουμανίαν). Ἡ τρικυμία καὶ ἡ προσέγγισις εἰς τὴν Θάσον συ-

7) Εὐθυμίου ἱερομονάχου ἔ. ἀ. τ. Δ' (1920) σ. 639-640.

8) Εὐθυμίου ἔ. ἀ. σ. 639.

9) Εὐθυμίου ἔ. ἀ. τ. Ε' (1921) σ. 211.

νετέλεσαν εἰς τὴν μεταβολὴν τῶν σχεδίων του καὶ τὴν ἐπιστροφὴν εἰς τὸν Ἄθω. Καὶ δεύτερον κατὰ τὸ 1777 10) ἢ κατ' ἄλλην εἴδησιν τὸ 1782 11) εἰς τὴν ξηρὰν νησίδα Σκυροπούλαν, παρὰ τὴν Σκῦρον. Ὅπως τὰ ὄρη τῆς πατρίδος προκαλοῦν εἰς ἀνάβασιν καὶ προσευχήν, οὕτω καὶ αἱ ἐρημόνησοι τοῦ Αἰγαίου προσφέρονται εἰς φυγὴν ἀπὸ τοῦ κόσμου καὶ ἀσπασμὸν τοῦ μονήρους βίου καὶ τῆς ἀσκήσεως. Ἡ φιλέρημος καὶ φιλέντευκτος πρὸς Κύριον ψυχὴ τοῦ Νικοδήμου δὲν διέφυγε τὴν ἀλήθειαν ταύτην. Εἰς τὴν Σκυροπούλαν ἔζησεν ἐπὶ ἓν ἔτος βίον τραχύτατον καὶ πλήρη στερήσεων καὶ δοκιμασιῶν, χωρὶς ἐν τούτοις νὰ παύσῃ οὐδ' ἐπ' ἐλάχιστον τὴν συγγραφήν. Γενικῶς εἰπεῖν, παρ' ὅλας τὰς περιπετείας τῶν μετοικεσιῶν, ἕνεκα τῶν ὁποίων μάλιστα ὀρθότατα ἐπωνομάσθη Ἁγιορείτης, ὡς ἀνήκων καὶ λόγῳ ἀξίας εἰς ὅλην τὴν ἱερὰν πολιτείαν, ἀλλὰ καὶ ὡς διαμείνας ἐν τοῖς ὁρίοις πολλῶν μονῶν, δὲν ἔπαυσε τὸ συγγραφικὸν ἔργον του οὐδὲ μίαν ἡμέραν.

Ε΄.

Ἀπὸ τῆς ἐπιστροφῆς ἐκ τῆς Σκυροπούλας ἕως τοῦ θανάτου του (14 Ἰουλίου 1809) ὁ Νικόδημος ἔζησε, διαρκῶς συγγράφων ἐν Ἁγίῳ Ὄρει. Ἡ συγγραφικὴ παραγωγή του εἶναι ἐκπληκτική. Τὰ ἔργα του ἀποτελοῦν ὁλόκληρον βιβλιοθήκην. Χαρακτηριστικὴ εἶναι ἡ σχετικὴ κρίσις ἄλλου Ἁγιορείτου, τοῦ Κοσμᾶ Βλάχου. «Μεγαλωστὶ ὑπὲρ πάντας ἐξέχει ὁ μέγας ἁγιορείτης Νικόδημος ὁ Νάξιος, οὗ ἡ βιβλιοθήκη κεῖται πᾶσι τοῖς εὐσεβέσι πολυχεύμων ἐκκλησιαστικὴ πηγή, ἀγλαὸν τοῦ γένους ἐντρύφημα» 12). Ἡμέραν καὶ νύκτα δὲν ἔπαυε γράφων καὶ διὰ τῆς γραφίδος ἀγωνιζόμενος νὰ φωτίσῃ τὸν λαόν, νὰ ἀνυψώσῃ τὸν Χριστιανικὸν βίον, νὰ καταρτίσῃ ἠθικῶς τοὺς Ὀρθοδόξους. «Ἂς μὴ ἀπατώμεθα, γράφει, ἀπὸ τῶν δεισιδαιμονιῶν καὶ τῶν προλήψεων, αἱ ὁποῖαι ἐπεκράτησαν» 13). Ἦτο ἐποχὴ πτώσεως τῆς Χριστιανικῆς γνώσεως καὶ ἐπικρατήσεως ἀλό-

10) Εὐθυμίου ἔ. ἀ. σ. 211.

11) Ἰω. Κολιτσάρα, Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης «Ἀκτῖνες» τ. ΙΣΤ΄ (1953) σ. 402.

12) Κοσμᾶ Βλάχου «Ἡ χερσόνησος τοῦ Ἁγίου Ὄρους Ἄθω», Βόλος (1903) σ. 106 κ. ἑ.

13) Μακαρίου Κορίνθου, Νικοδήμου «Περὶ τῆς συνεχοῦς μεταλήψεως κ.λ.π.» ἔκδ. 5η σ. ζ΄, 88, 122.

Ὁ Ὅσιος Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης γονυπετὴς πρὸ τῶν Ἁγίων Ἰωάννου τοῦ Δαμασκηνοῦ καὶ Κοσμᾶ τοῦ Μελωδοῦ.
(Νικοδήμου «Ἑορτοδρόμιον», Βενετία, 1836)

γων προλήψεων, ἀντὶ τοῦ καθαρῶς θρησκεύειν. Ὥστε κυρίως εἶχε διδακτικὴν καὶ οἰκοδομητικὴν σημασίαν ἡ προσπάθειά του. Δὲν ἦτο ἡ ἐργασία του οἱονεὶ μετέωρος, ἁπλῶς ἐπιστημονική, καίτοι συγχρόνως ἐγνώριζεν ὁ σοφὸς ἀνὴρ νὰ θεραπεύῃ διὰ τῶν ἐκδόσεών του καὶ τὰς ἀπαιτήσεις τῆς θεολογικῆς ἐπιστήμης.

Δὲν θὰ εἴπωμεν πλείονα περὶ τοῦ ἔργου του. Ἁπλῶς θὰ σημειώσωμεν τοὺς τίτλους μερικῶν ἐξ αὐτῶν, ὅλων ὀγκωδῶν καὶ πολυσελίδων : Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου τὰ εὑρισκόμενα, Ἐνετία 1790. Περὶ τῆς συνεχοῦς μεταλήψεως τῶν ἀχράντων μυστηρίων, Ἐνετία 1783 (κυρίως ἔργον τοῦ Μακαρίου μητροπ. Κορίνθου, διασκευασθὲν ὑπ᾽ αὐτοῦ). Ἐξομολογητάριον, Ἐνετία 1794. Εὐεργετινός, Ἐνετία 1783. Νέον Θεοτοκάριον, Βιέννη 1796. Νέον Μαρτυρολόγιον, Ἐνετία 1799. Ἐπιτομὴ προφητανακτοδαυϊτικῶν ψαλμῶν, Κων)πολις 1799. Εὐχολόγιον, Κων)πολις 1799, Πηδάλιον, Λειψία 1800 (ἐν συνεργασίᾳ μετὰ τοῦ ἱερομονάχου Ἀγαπίου Λεονάρδου τοῦ Πελοποννησίου). Γυμνάσματα πνευματικά, Ἐνετία 1800. Βιβλίον καλούμενον «Χρηστοήθεια τῶν Χριστιανῶν», Ἐνετία 1803. Νέον Ἐκλόγιον, Ἐνετία 1803. Ἑρμηνεία εἰς τὰς 7 καθολικὰς ἐπιστολάς, Ἐνετία 1806. Συναξαριστὴς τῶν 12 μηνῶν τοῦ ἐνιαυτοῦ, τόμοι 3, Ἐνετία 1819. Ἑρμηνεία εἰς τὰς 14 ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου, τόμοι 2, Ἐνετία 1819. «Κῆπος τῶν Χαρίτων» ἤτοι ἑρμηνεία εἰς τὰς θ′ ᾠδὰς τῆς στιχολογίας, Ἐνετία 1819. Ἑρμηνεία εἰς τοὺς 150 Ψαλμούς, τόμ. 2, Κων)πολις 1819-1821. «Ἑορτοδρόμιον» ἤτοι ἑρμηνεία εἰς τοὺς ἀσματικοὺς κανόνας τῶν Δεσποτικῶν καὶ Θεομητορικῶν ἑορτῶν», τόμοι 2, Ἐνετία 1836. «Νέα κλῖμαξ» ἤτοι ἑρμηνεία εἰς τοὺς ἑβδομήκοντα πέντε ἀναβαθμοὺς τῆς Ὀκτωήχου, Κων)πολις 1844. «Ἀλφαβηταλφάβητος» Μελετίου τοῦ Ὁμολογητοῦ, Θεσ)νίκη 1923 καὶ ἄλλα πολλὰ ἐκ τῶν ὁποίων τινὰ ἐκδεδομένα καὶ ἄλλα ἀνέκδοτα.

Πολλὰ τῶν ἔργων του ἀριθμοῦν ἐπανειλημμένας ἐκδόσεις. Μερικὰ ἐξεδόθησαν ἑπτάκις, ἴσως καὶ περισσότερον. Πολλὰ ἐπίσης μετεφράσθησαν εἰς ξένας γλώσσας, ἀκόμη καὶ εἰς τὴν ἑλληνογράμματον τουρκικήν. Δὲν ἦτο δὲ μόνον σοφὸς συγγραφεὺς καὶ ἑρμηνευτὴς ὁ Νικόδημος., Εἶχε καὶ ἔντονον ποιητικὸν συναίσθημα. Εἰς τοῦτο ὀφείλομεν τὰς ἀπειραρίθμους (ἑκατοντάδας νὰ εἴπωμεν;) ἀσματικὰς ἀκολουθίας εἰς ἁγίους καὶ εἰς ἑορτὰς τῆς Ὀρθοδόξου Ἐκκλησίας, ἢ συμπληρώσεις παλαιοτέρων ἀκολουθιῶν. Ἐκ τούτων πολλαὶ παραμένουν εἰσέτι ἀνέκδοτοι, ἄλλαι δὲ πιθανὸν ἀπωλέσθησαν διὰ παντός.

ΣΤ΄.

Ὁ ὁσιώτατος Νικόδημος ἐποτίσθη μὲ πολλὰς πικρίας κατὰ τὸν βίον του. Πικρίας προερχομένας ἐκ περιπετειῶν τοῦ ἔργου του, ἢ διαβολῶν τοῦ Ὀρθοδόξου φρονήματός του. Περὶ τοῦ πρώτου γεγονότος σημειοῦμεν τὴν νόθευσιν διὰ προσθαφαιρέσεων, γενομένων πρὸ τῆς ἐκδόσεως τοῦ «Πηδαλίου» του, ὑπὸ ψευδαδέλφου. Καὶ σημειοῖ ὁ ἀφελὴς βιογράφος του Εὐθύμιος : «Τόσον ἐλυπήθη ὁ ἀείμνηστος Νικόδημος, ὅπου τὸ εἶχε κάλλιον, καθὼς μᾶς ἔλεγε, πολλάκις νὰ τὸν ἐκτύπα εἰς τὴν καρδίαν μὲ μάχαιραν, παρὰ νὰ προσθέσῃ ἢ ἀφαιρέσῃ εἰς τὸ βιβλίον του» 14). Βαθυτάτη ὅμως ὑπῆρξεν ἡ λύπη του, ὅταν ἀπωλέσθη πρὶν τοῦ ἐκδοθῇ, ἐντὸς τοῦ ἐν Βιέννῃ τυπογραφείου τῶν ἀδελφῶν Μαρκιδῶν Πουλίου τῶν Σιατιστέων, τὸ τρίτομον ἐσχολιασμένον ἔργον του τῆς ἐκδόσεως τῶν συγγραμμάτων τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ. Φαίνεται ὅτι ἡ ἐργασία του αὕτη ἐπὶ τῶν συγγραμμάτων τοῦ μεγάλου ἡσυχαστοῦ ἦτο ἡ σπουδαιοτέρα καὶ κοπιωδεστέρα. Μόλις κατόπιν πολλῶν ἐτῶν ἐγένετο γνωστὸν ὅτι μέρος τῆς συγγραφῆς ταύτης διεσώθη, ὁ δὲ καλλιεπέστατος πρόλογος τοῦ ἔργου, μετὰ τῶν θαυμασίων Ὁμηρικῶν ἀφιερωτικῶν ἐπιγραμμάτων ἐδημοσιεύθη ἐν τῇ «Ἐκκλησιαστικῇ ἀληθείᾳ» Κων)πόλεως τ. Δ΄ (1883) σελ. 93-101. Καὶ τὸ ἐν ἀρχῇ τοῦ παρόντος ἄρθρου ἐπίγραμμα ἀποτελεῖ μέρος τοῦ πρὸς τὸν Γρηγόριον Παλαμᾶν ἡρωελεγείου τοῦ Νικοδήμου. Ὁ γράφων δὲν γνωρίζει ἐὰν σήμερον ὑπάρχει πλήρης Ἑλληνικὴ ἔκδοσις τῶν ἔργων τοῦ διαπρεποῦς ἡσυχαστοῦ καὶ ἱεράρχου Θεσσαλονίκης. Βεβαίως ἔχομεν τὴν ἔκδοσιν τῶν ἁπάντων του, καίτοι οὐχὶ πλήρη, ἐν τοῖς τόμοις 150 καὶ 151 τῆς πατρολογίας Μίγν, γενομένην τῷ 1865. Ἀλλὰ μία Ἑλληνικὴ ἔκδοσις τῆς μεγάλης αὐτῆς πνευματικῆς κληρονομίας πρέπει νὰ εἶναι ἓν αἴτημα τῆς Ὀρθοδόξου θεολογικῆς σκέψεως.

Ζ΄.

Ἡ ἀσχολία τοῦ ὁσίου Νικοδήμου μὲ τὰ ἔργα τοῦ Γρηγορίου Παλαμᾶ, καθὼς καὶ τοῦ Συμεὼν τοῦ Νέου Θεολόγου παρέχει εὐκαιρίαν πρὸς μελέτην τῶν σχέσεων αὐτοῦ πρὸς τὸν μυστικισμόν. Ὑπάρχει μία κατηγορία ἔργων του, τὰ ὁποῖα σκοπίμως δὲν ἀνεγράψαμεν ἀνωτέρω, ἔργων μάλιστα καταστάντων λαοφιλῶν μεταξὺ ὁμοεθνῶν καὶ βορειοτέρων ὁ-

---

14) Εὐθυμίου ἔ. ἀ. τ. Ε΄. (1921) σ. 213.

μοδόξων, καὶ τὰ ὁποῖα βεβαιοῦν τὴν κλίσιν τοῦ Νικοδήμου πρὸς τὸν μυστικισμόν. Ταῦτα εἶναι, τὸ παμμέγεθες ἔργον «Φιλοκαλία τῶν ἱερῶν νηπτικῶν πατέρων», Ἐνετία 1782, μεταφρασθὲν καὶ εἰς ἄλλας γλώσσας καὶ ἐπανεκδοθέν. «Ὁ ἀόρατος πόλεμος», Ἐνετία 1796 καὶ τὸ «Συμβουλευτικὸν ἐγχειρίδιον περὶ τῆς φυλακῆς τῶν πέντε αἰσθήσεων», Βιέννη 1801, λίαν ἀξιόλογον, συγγραφὲν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς διαμονῆς καὶ ἀσκήσεώς του εἰς τὴν Σκυροπούλαν. Ὁ ἀφελὴς βιογράφος του Εὐθύμιος, περὶ τοῦ ὁποίου ἐγένετο ἐπανειλημμένως λόγος, ἀναφέρει γεγονότα τινὰ ἐκ τοῦ βίου του, χαρακτηριστικὰ διὰ τὰς σχέσεις τοῦ Νικοδήμου πρὸς τὴν μυστικὴν θεωρίαν. Ἀναφέρομεν μόνον ἕν : «Καὶ πάλιν ἐπῆγεν εἰς τὴν μονὴν τοῦ Διονυσίου· καὶ ἐκεῖ εὑρισκόμενος ἤκουσε τὴν καλὴν φήμην τοῦ κοινοβιάρχου Παϊσίου Ρώσσου· ὅπου ἦτον εἰς τὴν Μπογδανίαν καὶ εἶχεν ὑπὲρ τοὺς χιλίους ἀδελφοὺς εἰς τὴν ἐπίσκεψίν του, καὶ ὅτι τοὺς ἐδίδασκε τὴν νοερὰν προσευχήν, καὶ ἀγαπῶν καὶ αὐτὸς αὐτὴν τὴν θείαν ἐργασίαν, ἐμβῆκεν εἰς καράβιον διὰ νὰ ὑπάγῃ εἰς ἀναζήτησιν τῆς φιλουμένης του θείας προσευχῆς, καὶ ἀρμενίζοντας ἔξω ἀπὸ τὸν Ἄθωνα τοὺς εὗρε μεγάλη φουρτοῦνα ὥστε ἐκινδύνευσαν, ἕως οὗ ἔφθασαν εἰς τὸν λιμένα τῆς Παναγίας εἰς τὴν Θάσον· καὶ ἐκεῖ ἐξελθὼν ἄλλαξε τοὺς σκοπούς του...» 15). Ἐπίσης ἐπιφανὴς Ἕλλην μελετητὴς τῆς φιλοσοφικῆς σκέψεως ὁ κ. Ν. Λούβαρης γράφων περὶ τοῦ μυστικισμοῦ ἐν τῇ Μεγ. Ἐγκυκλοπαιδείᾳ ῥητῶς ὀνομάζει τὸν Νικόδημον μυστικόν. Τὸν Νικόδημον ἀδιστάκτως δυνάμεθα νὰ θεωρήσωμεν ὡς κρίκον εἰς τὴν μακρὰν καὶ ἀδιάσπαστον ἅλυσιν τῶν ἐκπροσώπων τοῦ μυστικισμοῦ, ὅστις, τὰς ῥίζας αὐτοῦ ἔχων ἐν τῷ Νεοπλατωνισμῷ, διέρχεται ἀπὸ τῶν πρώτων Χριστιανικῶν αἰώνων, ὡς πύρινος ποταμός, διὰ μέσου τῆς ὅλης μακραίωνος Ὀρθοδόξου θεολογικῆς σκέψεως. Στοχαζόμεθα ὅτι ὁ Νικόδημος πρέπει νὰ ὀνομασθῇ ὁ τελευταῖος ἐν τῇ Ἑλληνικῇ θεολογίᾳ ἀξιόλογος ἐκπρόσωπος τῶν μυστικῶν, διότι ἤδη ἀπὸ τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ ἕως τῆς σήμερον τὴν πρωτοπορίαν ἐν τῇ μυστικῇ θεωρίᾳ ἔλαβον οἱ ἐκ φύσεως ῥέποντες πρὸς τὸν μυστικισμὸν ὁμόδοξοι τοῦ Βορρᾶ.

Η΄.

Ἀλλ' ἂς εἴμεθα δίκαιοι. Ὁ μυστικισμὸς ἐνέχει ἀρκετὴν δόσιν ἀκράτου ἐγωϊσμοῦ. Τὸ πνευματικὸν περιεχόμενον τοῦ Νικοδήμου δὲν ἐξαν-

---

15) Εὐθυμίου ἔ. ἀ. τ. Δ΄ (1920) σ. 641.

τλεῖται μὲ τὴν τάσιν του πρὸς τὴν μυστικὴν θεωρίαν. Ὡς φύσις ἰσχυρά, βαθέως θρησκεύουσα καὶ ἀγαπῶσα, ἠνάλωσεν ἑαυτὸν ἐν τῇ προσπαθείᾳ του νὰ ὠφελήσῃ τὸ Ὀρθόδοξον πλήρωμα, τὸ πλέον τότε εἰς πελάγη ἀμαθείας καὶ δεισιδαιμονιῶν. Ἡ προσπάθεια, ὁ ἀγὼν μᾶλλον οὗτος, τοῦ Νικοδήμου καὶ τῶν ὁμοϊδεατῶν του δὲν ὑπῆρξεν ἄμοιρος περιπετειῶν, παρεξηγήσεων, αὐτὸ τοῦτο διωγμῶν. Οἱ φθονεροὶ καὶ οἱ μισόκαλοι ὑπάρχουν πάντοτε καὶ παντοῦ. Ἐν τῇ περιπτώσει ταύτῃ ἦσαν ἀδελφοὶ καὶ μοναχοὶ δῆθεν, ἀλλ' ἐν τῇ ἀληθείᾳ ψευδάδελφοι, οἱ ὁποῖοι, ἐν τῇ προσπαθείᾳ τῆς ἀνακαθάρσεως τοῦ Ὀρθοδόξου Χριστιανικοῦ βίου καὶ ἐξοστρακίσεως τῶν κακῶν ἐθίμων καὶ προλήψεων, διεῖδον σπέρματα αἱρέσεως. Τοῦτο ὑπῆρξεν ἡ μεγαλυτέρα πηγὴ θλίψεως διὰ τὸν ὀρθοδοξώτατον Νικόδημον, ὅστις ἠναγκάσθη κατὰ τὰ τέλη τοῦ βίου του νὰ γράψῃ «Ὁμολογίαν πίστεως», ὡς ἀπολογίαν πρὸς τοὺς διαβάλλοντας αὐτόν, ἐκδοθεῖσαν τὸ 1819 ἐν Βιέννῃ. Σκληροὶ πάντως ὑπῆρξαν οἱ διωγμοὶ αὐτοῦ καὶ τῶν πολυαρίθμων ὀπαδῶν τῶν γνωμῶν του, τοὺς ὁποίους ἐμπαικτικῶς οἱ ἀντίγνωμοι ἐκάλεσαν «κολλυβάδες», ἐκ τῆς γνώμης των ὅπως τὰ μνημόσυνα τῶν κεκοιμημένων τελῶνται κατὰ τὴν ἀρχαίαν τάξιν τὸ Σάββατον καὶ οὐχὶ τὴν Κυριακήν, ἡμέραν ἀναστάσεως καὶ χαρᾶς. Οἱ ὀπαδοί του, διασπαρέντες ἕνεκα τῆς ἐναντίον των καταδρομῆς, εἰς ὅλην τὴν ὀρθόδοξον Ἑλληνικὴν γῆν, μετέδωκαν καὶ τὰς γνώμας των εἰς τὸν περὶ αὐτοὺς αὐτοὺς φιλόθρησκον λαὸν καὶ ἀπετέλεσαν οὕτω τοὺς πρώτους πυρῆνας ἀναγεννήσεως τοῦ χριστιανικοῦ βίου. Τὸ χριστιανικὸν κίνημά των ὑπῆρξε τὸ πλέον ἀξιόλογον καὶ ὑγιὲς εἰς τὰς βάσεις του κατὰ τὰ τέλη τοῦ ΙΗ΄ καὶ καθ' ὅλον τὸν ΙΘ΄ αἰῶνα. Ἐὰν ἡμεῖς σήμερον δὲν γνωρίζομεν πολλὰς λεπτομερείας τοῦ ἀναμορφωτικοῦ κινήματος τῶν «κολλυβάδων», τοῦτο δὲν ὑποβιβάζει τὴν σημασίαν του. Συνεχῶς ἔρχονται εἰς φῶς νέα ἱστορικὰ στοιχεῖα περὶ τῆς ἐξαιρετικῆς σπουδαιότητος, τὴν ὁποίαν κατέχει ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας τὸ κίνημα τοῦτο, τὸ ὁποῖον ἔχει τὰς πηγάς του εἰς τὴν βαθέως ἀγαπῶσαν καρδίαν τοῦ ταπεινοῦ Νικοδήμου. Καὶ αὐτοὶ οἱ δύο λαμπροὶ ἀστέρες τῆς νέας ἡμῶν γραμματείας, οἱ «ἅγιοι τῆς Νεοελληνικῆς λογοτεχνίας», Ἀλέξανδρος Παπαδιαμάντης καὶ Ἀλέξανδρος Μωραϊτίδης, μὲ τὸ βαθὺ καὶ ὑγιὲς θρησκευτικὸν αἴσθημα, ὑπῆρξαν πνευματικὰ ἔκγονα τοῦ ὁσίου Νικοδήμου, διότι ἐγεννήθησαν, ἐξετράφησαν καὶ διεμόρφωσαν τὴν κοσμοθεωρίαν των ἐν θρησκευτικῇ ἀμοσφαίρᾳ «κολλυβάδων» 16). Τὸ ὄνομα αὐτό, τὸ ἐν ἀρχῇ

16) Γ. Βερίτη, Τὸ ἀναμορφωτικὸν κίνημα τῶν κολλυβάδων καὶ οἱ δύο Ἀλέξανδροι τῆς Σκιάθου, «Ἀκτῖνες» τ. ΣΤ΄ (1943) σ. 99-110, μελέτη λίαν διαφωτιστική.

προϊὸν ἐμπαιγμοῦ, δικαίως τώρα δύναται νὰ θεωρηθῇ τίτλος τιμῆς. Ἀλλὰ μήπως ὄνειδος δὲν ἦτο κατ' ἀρχὰς καὶ τὸ ὄνομα τοῦ Χριστιανοῦ, διὰ νὰ μεταβληθῇ ὕστερον εἰς μοναδικὴν ἐγγύησιν σωτηρίας ; Ἔτσι γίνεται εἰς τὸν κόσμον.

Θ'.

Ἡ ὅλη ζωὴ τοῦ Νικοδήμου ὑπῆρξε διδαχή. Εἴτε γράφων, εἴτε ὁμιλῶν, εἴτε σιωπῶν, οὐδὲν ἄλλο ἔπραττε. Ἐφ' ὅσον αἱ τελευταῖαι αὗται δεκαετηρίδες ὑπῆρξαν ἐποχὴ συνεχοῦς ἀπομακρύνσεως τῆς καθόλου διανοήσεως ἀπὸ τὸν ἰδεαλισμόν, ἑπόμενον ἦτο νὰ παραμερισθῇ πως καὶ νὰ λησμονηθῇ ἡ σεμνὴ τοῦ ὁσίου μοναχοῦ μας προσωπικότης, ὅστις ὑπῆρξεν ὁ πολυγραφώτερος καὶ ὁ περισσότερον ὠφελήσας τὸ ταλαίπωρον γένος ἐκκλησιαστικὸς συγγραφεὺς τοῦ ΙΗ'. αἰῶνος. Δὲν ὑπερβάλλομεν ἐὰν ἰσχυρισθῶμεν ὅτι ἡ προσωπικότης τοῦ Νικοδήμου εἶναι παράλληλος πρὸς τὴν μορφὴν τοῦ Ἀδαμαντίου Κοραῆ. Οἵαν θέσιν κατέχει ὁ σοφώτατος Χῖος ἐν τῇ πνευματικῇ ἀναγεννήσει τοῦ γένους, τοιαύτην κατέχει καὶ ὁ Νικόδημος εἰς τὴν θρησκευτικὴν αὐτοῦ ἀναμόρφωσιν.

Ἀλλ' ἐὰν ὑπάρχει καιρὸς τοῦ σιγᾶν ὑπάρχει καὶ καιρὸς τοῦ λαλεῖν καὶ προβάλλειν τὰς εὐγενεῖς μορφὰς τῶν Ὀρθοδόξων πατέρων εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ πληρώματος. Ἡ εὐκαιρία πρὸς χάραξιν τῶν ἀπερίττων τούτων γραμμῶν ἐδόθη διὰ τοῦ προσφάτου γεγονότος τοῦ δικαίου «Κανονισμοῦ» τοῦ ὁσίου ἀνδρὸς ὑπὸ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Θὰ ἦτο ἄδικον νὰ μὴ ἐπωφεληθῶμεν τῆς εὐκαιρίας.

Ι'.

Ὀλίγαι ἤδη γραμμαὶ ὑπολείπονται νὰ γραφῶσιν, θὰ ὁμιλήσωμεν δὲ ἐν αὐταῖς, ὡς ἐν ἐπιλόγῳ περὶ τῆς ἀφθάστου μνημονικῆς δυνάμεως τοῦ ὁσίου πατρός. Ἡ μνήμη τοῦ Νικοδήμου ὑπῆρξεν ἀληθὲς φαινόμενον διὰ τοὺς συγχρόνους του. Γράφει ὁ συμπαθὴς βιογράφος καὶ συμμοναστής του Εὐθύμιος : «Ὅταν βιβλίον ἀνεγίνωσκε κάθε ἐπιστήμης ἢ λόγον ἤκουεν ἄξιον μαθήσεως τὸν ἐσφράγιζεν εἰς τὸ κρανίον του, τὸ ὁποῖον ἀληθινὰ ἦτον ὡσὰν ἓν θησαυροφυλάκιον, καὶ εἰς καιρὸν τὸν ἁρμόζοντα τὸν ἐβλέπομεν ὅπου τὰ ἐξεκένωνε...» 17) Ὁμοίως ἕτερος βιογράφος

17) Εὐθυμίου ἔ. ἀ. τ. Δ' (1920) σ. 638.

του ὁ Ὀνούφριος Ἰβηρίτης εἰς τὴν εἰσαγωγὴν τῆς «Ἑρμηνείας εἰς τὰς ΙΔ' ἐπιστολὰς τοῦ Παύλου» διτόμου ἔργου τοῦ Νικοδήμου, ἐκδοθέντος τὸ πρῶτον ἐν Ἑνετίᾳ τῷ 1819, μᾶς πληροφορεῖ : «Ἦν δὲ τὸν τρόπον ἁπλοῦς καὶ ἀνεξίκακος, τὸ ἦθος γλυκὺς καὶ χαρίεις, ἀκτήμων καὶ λίαν ἀπερίσπαστος. Εἰς τοσοῦτον δὲ ἤλασε μνήμης, ὥστε καὶ ὅλα κεφάλαια ἀπεστομάτιζε τῆς Γραφῆς, ρητῶς ἐδάφιά τε καὶ σελίδας καὶ πλείστας μαρτυρίας τε καὶ γνώμας πατέρων· ὧν καὶ τοὺς τόπους τῶν λόγων καὶ τόμων ἀνεπισφαλῶς ἐκ μνήμης ἐγίνωσκε». Ὁ δὲ εὐσεβὴς λογογράφος Ἀλέξ. Μωραϊτίδης διασώζει σχετικὴν προφορικὴν παράδοσιν τοῦ Ὄρους : «Μιὰ χρονιά, τὸ Μέγα Σάββατον, σταθεὶς ὑπὸ τὸν πολυέλαιον ἐν τῷ κέντρῳ τοῦ χοροῦ, ἀπήγγειλε καὶ τὰς δεκαπέντε προφητείας τοῦ Ἑσπερινοῦ ἀπέξω, χωρὶς βιβλίον, κινήσας τὸν θαυμασμὸν πάντων». 18).

Καὶ προβάλλει ἤδη τὸ ἐρώτημα, ἀπὸ ἁπλῆν ἐπίδειξιν τῆς ἀπομνημονευτικῆς ἰδιοφυΐας του ἔπραξεν οὕτω ; Ἡ τοιαύτη σκέψις ἔρχεται ἄντικρυς ἀντίθετος πρὸς τὴν ὅλην βιοτὴν τοῦ ἀνδρός. Καθ' ἡμᾶς τὸ ἔπραξε διὰ νὰ προτρέψῃ τοὺς μοναχοὺς εἰς συνεχῆ καὶ ἐπίμονον μελέτην τῶν ἱερῶν κειμένων. Ἐὰν δὲ οἱ τότε μοναχοὶ εἶχον ἀνάγκην τῆς μελέτης ταύτης, πόσον ἆρά γε ἡμεῖς σήμερον, οἱ ξενωθέντες τελείως τῆς Εὐαγγελικῆς καὶ Πατερικῆς κληρονομίας ; Ἔχει ἤδη διαπιστωθῆ καὶ τονισθῆ τὸ θλιβερὸν φαινόμενον τῆς ἀδιαφορίας τῶν Χριστιανῶν, ἀλλὰ καὶ αὐτῶν ἀκόμη τῶν πνευματικῶν ὁδηγῶν, σχετικῶς πρὸς τὴν μελέτην τῆς ἁγίας Γραφῆς. Ἑπόμενον εἶναι ἄρα ὁ λόγος καὶ τὰ γραπτὰ ἡμῶν νὰ ἐμφανίζουν ψυχικὴν ἐρημίαν, γυμνότητα καὶ αὐχμηρότητα. Ὅθεν, τὸ παράδειγμα τοῦτο τοῦ ὁσίου Νικοδήμου ἔχει καὶ σήμερον διὰ τοὺς πνευματικοὺς ἀνθρώπους ζέουσαν ἐπικαιρότητα.

Διὰ πάντας τοὺς Ὀρθοδόξους, ἰδίᾳ δὲ τοὺς νεαροὺς λευΐτας τῆς χάριτος, Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης πρόκειται λαμπρὸν παράδειγμα συνεπείας ζωῆς πρὸς θεωρίαν. Νικόδημος ὁ Ἁγιορείτης ὑπῆρξε πιστὸς δοῦλος Κυρίου, μυριοπλασίως αὐξήσας τὸ δοθὲν εἰς αὐτὸν τάλαντον. Ὁ ταπεινὸς μοναχὸς Νικόδημος ὑπῆρξε πυρσός, δαπανήσας ὅλον ἑαυτὸν πρὸς φωτισμὸν καὶ σωτηρίαν τῶν τέκνων τοῦ Θεοῦ.

ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Γ. ΤΣΕΡΝΟΓΛΟΥ, Φιλόλογος
Καθηγητὴς τῆς Ἱ. Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

18) Ἀλεξ. Μωραϊτίδου, «Μὲ τοῦ βορηᾶ τοῦ κύματα» τ. Γ' Ἅγιον Ὄρος (Ἀθῆναι 1924) σ. 44-45. Τὸ γεγονὸς συνέβη ἐντὸς τοῦ ἱστορικοῦ ναοῦ τοῦ Πρωτάτου τῶν Καρυῶν.

Η ΕΝ MALABAR ΤΩΝ ΙΝΔΙΩΝ ΣΥΡΙΑΝΗ ΕΚΚΛΗΣΙΑ (*)

ΟΙ ΙΑΚΩΒΙΤΑΙ ΕΝ ΜΑΛΑΜΠΑΡ

ΜΕΤΑ τὴν ὑπὸ τῶν Ὁλλανδικῶν στρατευμάτων κατάληψιν τοῦ Cochin καὶ τὴν ἐπακολουθήσασαν ἀπὸ μέρους τοῦ ἀρχηγοῦ αὐτῶν στρατηγοῦ Bickloff διαταγὴν περὶ ἀμέσου ἀναχωρήσεως ἐκ τῆς ὑπὸ κατοχὴν αὐτῶν περιοχῆς πάντων τῶν λατινικῶν μοναχικῶν ταγμάτων, ἡ εἰς ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ ἀρχηγοῦ τῆς λατινόφρονος τῶν ἰθαγενῶν παρατάξεως Ἀλεξάνδρου Κάμπο (Parampil Ciandi) ὑπῆρξεν ἀναμφιβόλως λίαν εὔστροφος καὶ επιτυχὴς ἐλιγμὸς τοῦ Λατίνου ἐπισκόπου Ἱεραπόλεως Joseph Sebastiani, ἐλιγμὸς διὰ τοῦ ὁποίου ἀφ᾽ ἑνὸς μὲν ἐδημιουργεῖτο ἰσχυρὸς ἀντιπερισπασμὸς εἰς τὸ ἔργον τοῦ Μὰρ Θωμᾶ τοῦ Α΄., ἀφ᾽ ἑτέρου δὲ ἐξησφαλίζοντο εὐνοϊκαὶ ὑπὲρ τῆς Ῥώμης προϋποθέσεις. Οὕτω συνετελέσθη ἡ πρώτη διαίρεσις εἰς τοὺς κόλπους τῆς ἐν Malabar Συριανῆς Ἐκκλησίας εἰς δύο παρατάξεις καὶ ὑπὸ δύο ἰθαγενεῖς ἀντιπάλους ἀρχηγούς. Καὶ οἱ μὲν προσχωρήσαντες ἐκ νέου εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ῥώμης ἰθαγενεῖς ἐκλήθησαν ἔκτοτε, καλοῦνται δὲ ἄχρι καὶ σήμερον Pazhayakuttu, ἤτοι «Παλαιὰ Κοινότης», οἱ δὲ παραμείναντες πιστοὶ εἰς τὸν Μὰρ Θωμᾶν τὸν Α΄. καλοῦνται Puthyakuttu, ἤτοι «Νέα Κοινότης» 155).

Ὁ Μὰρ Θωμᾶς, μετὰ τὴν διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν δώδεκα πρεσβυτέρων χειροτονίαν αὐτοῦ εἰς ἐπίσκοπον, καίπερ ποιούμενος ἑκάστοτε χρῆσιν ὅλων σχεδὸν τῶν ἀπὸ τοῦ ἐπισκοπικοῦ ἀξιώματος ἀπορρεόν-

---

*) Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου, τ. Δ΄. 1954, σελὶς 445.

155) Δικαίως ὁ Juhanon Mar Thoma εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ, Christianity in India and the Mar Thoma Syrian Church p. 23, εὑρίσκει περίεργον καὶ μᾶλλον ἀντίστροφον τὴν χρῆσιν τῶν ὅρων τούτων. Πάντες οἱ Ρωμαιοκαθολικοὶ ἐπικαλοῦνται τοῦτο ὡς ἐπιχείρημα τῆς ἀρχαιότητος αὐτῶν, θεωροῦντες τοὺς ἄλλους ὡς σχισματικούς. F. E. Keay, A History of the Syrian Church in India p. 46.

των δικαιωμάτων, φαίνεται, οὐχ᾿ ἧττον, ὅτι διετήρει, ποιάν τινα ἀμφιβολίαν ἐν σχέσει πρὸς τὸ κῦρος τῆς οὕτωσὶ γενομένης χειροτονίας αὐτοῦ, ἀμφιβολίαν, τὴν ὁποίαν ἤρχισεν αἰσθανόμενος ζωηρότερον, ἀφ᾿ ἧς ἐπληροφορήθη τὴν ὑπὸ τοῦ Joseph Sebastiani εἰς ἐπίσκοπον χειροτονίαν τοῦ ἐξαδέλφου καὶ ἀντιπάλου αὐτοῦ Ἀλεξάνδρου Κάμπο. Ὑπὸ τὸ βάρος τῆς ἀμφιβολίας ταύτης διατελῶν καὶ ἐπιθυμῶν ὅπως κατοχυρώσῃ ὁπωσδήποτε τὴν θέσιν αὐτοῦ ὁ Μὰρ Θωμᾶς ὁ Α΄, ἀπετάθη πρὸς τὸν Ἰακωβίτην Πατριάρχην Ἀντιοχείας καὶ ἐξῃτήσατο ὅπως ἀποστείλῃ οὗτος εἰς Malabar ἕνα ἐκ τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ, ἐφ᾿ ὅσον οἱ Πορτογάλοι ἔπαυσαν πλέον ἀσκοῦντες τὸν ἐπὶ τοῦ κόλπου Ormuz, ἔλεγχον. Πράγματι, ἐν ἔτει 1665, ἀπεβιβάσθη εἰς Cochin, ἐν μέσῳ θερμῶν ἐκδηλώσεων ἀπὸ μέρους τῶν ἰθαγενῶν, ὁ Ἰακωβίτης Μητροπολίτης Ἱερουσαλὴμ Γρηγόριος, ὅστις καὶ ἔσπευσεν ἀμέσως ὅπως χειροτονήσῃ εἰς ἐπίσκοπον τὸν Μὰρ Θωμᾶν τὸν Α΄. Καὶ δὲν εἶναι μὲν γνωστὸν ἐὰν ὁ Μητροπολίτης Γρηγόριος ἠξίωσεν ὅπως ὁ Μὰρ Θωμᾶς ὑπογράψῃ συστηματικὴν καὶ ἀκριβολόγον ὁμολογίαν πίστεως, ἴσως ὅμως ὑπεχρέωσε τοῦτον ὅπως ἀναθεματίσῃ τὸν Νεστόριον καὶ υἱοθετήσῃ τὸν μονοφυσιτισμὸν ὑπὸ τὸν Σεβηριανὸν τύπον. Πάντως εἶναι ἀναντίρρητον ὅτι ἀπὸ τῶν πρώτων ἡμερῶν τῆς ἀφίξεως αὐτοῦ ἐξεδηλώθη ἀναφανδὸν ἐναντίον τῆς Ρώμης, κηρύττων καὶ ἐπιδιώκων παντοιοτρόπως τὴν ἐπάνοδον τῆς ἐν Malabar Συριανῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν ἀρχαίαν αὐτῆς ἐκκλησιαστικὴν παράδοσιν 156). Τὸ κήρυγμα καὶ ἡ προσπάθεια αὕτη τοῦ Μητροπολίτου Γρηγορίου ὅπως ἀποκαθάρῃ ἐκλατινισθέντα ἀρχαῖα ἐκκλησιαστικὰ ἔθιμα (ἱερὰ ἄμφια, διάκοσμος ναῶν, διάρκεια νηστείας κ. ἄ.), συνεκίνησε βαθύτατα τοὺς ἰθαγενεῖς καὶ ἔδωκε νέαν ὤθησιν εἰς τὸν ἐναντίον τῶν Λατίνων ἀγῶνα. Ὁ Μὰρ Γρηγόριος παραμείνας ἐπὶ μίαν ἑπταετίαν καὶ ἀναπτύξας σημαντικὴν ἐκκλησιαστικὴν δρᾶσιν, ἀπέθανεν ἐν ἔτει 1672 ἐν Paruz Patuna 157). Μετ᾿ οὐ πολὺ ἐπῆλθε καὶ ὁ θάνατος τοῦ Μὰρ Θωμᾶ τοῦ Α΄., ὃν καὶ διεδέχθη ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ 158) ὑπὸ τὸν τίτλον τοῦ Μὰρ Θωμᾶ τοῦ Β΄., ὅστις ὅμως ἀπέθανεν ἐπίσης, φονευθεὶς ὑπὸ κεραυνοῦ, ἓν ἔτος μετὰ

---

156) Vacant, Dictionnaire de Theologie Catholique Tom. XIV, col. 3144.

157) W. German, Die Kirche der Thomaschristen, p. 525—527.

158) Κατὰ τὰ κρατοῦντα παρὰ τοῖς Συρομαλαμπαρίταις, φυσικὸς διάδοχος τοῦ ἀποθνήσκοντος ἐπισκόπου ἦτο ὁ πλησιέστερος συγγενὴς αὐτοῦ, ὅστις καὶ ἐκαλεῖτο «Andaravan». F. E. Keay, A History of the Syrian Church in India p. 49.

τὴν ἐκλογὴν αὐτοῦ 159). Οἱ ἰθαγενεῖς εὑρέθησαν, οὕτω καὶ αὖθις ἄνευ ἐπισκόπου. Κατὰ τὴν περίοδον ταύτην ἡ ὁποία ὑπῆρξεν, ὁμολογουμένως, ἀρκούντως ταραχώδης, ἦλθον εἰς Malabar διάφοροι ξένοι ἱεράρχαι, ἐξ ὧν τινές, ἐπιδιώκοντες ἴδια συμφέροντα καὶ τύποι μᾶλλον τυχοδιωκτικοί, παρέσχον πολλάκις πράγματα εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ τόπου. Μόνον κατὰ Ἰανουάριον τοῦ 1685, δύο Ἰακωβῖται ἱεράρχαι, οἱ Μὰρ Βασίλειος καὶ Μὰρ Ἰβάνιος, προερχόμενοι ἐκ τῆς παρὰ τὴν Μουσούλην Μονῆς τοῦ Μὰρ Ματταὶ ἐπεσκέφθησαν τὸ Malabar καὶ παρέσχον, ὁμολογουμένως, πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ τόπου, συντελέσαντες τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπίλυσιν διαφόρων ἐπιτοπίων ἐκκλησιαστικῶν ζητημάτων, κυρίως ὅμως καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὴν ἀποκάθαρσιν τῶν ἐκλατινισθέντων ἐκκλησιαστικῶν ἐθίμων 160).

(Συνεχίζεται) † Ὁ Σάρδεων ΜΑΞΙΜΟΣ

159) Καὶ κατὰ μὲν τὸν F. E. Keay, A History of the Syrian Church in India p. 49, δὲν εἶναι ἱστορικῶς ἐξηκριβωμένον, ἐὰν ὁ Μὰρ Θωμᾶς ὁ Β΄. ἐχειροτονήθη ὑπὸ τοῦ Μὰρ Γρηγορίου, ἢ τοῦ Μὰρ Θωμᾶ τοῦ Α΄. Ὁ E. M. Philip ὅμως ὑποστηρίζει ὅτι ἐχειροτονήθη ὑπ' ἀμφοτέρων, ὀλίγον πρὸ τοῦ θανάτου αὐτῶν. The Indian Church of St. Thomas p. 183.

160) F. Nau, Deux notices relatives au Malabar, εἰς τὴν Rev. de l' Or. Chret. tom. XVII, 1912, p. 81.

ΙΕΡΑ ΘΕΟΛΟΓΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΧΑΛΚΗΣ

ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΣΧΟΛΙΚΟΥ ΕΤΟΥΣ 1954-1955
ΕΤΟΣ ΑΠΟ ΤΗΣ ΣΥΣΤΑΣΕΩΣ ΤΗΣ ΣΧΟΛΗΣ ΡΙΑ΄.
ΠΕΡΙΟΔΟΣ Δ΄. ΕΤΟΣ Δ΄.

ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΣ ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΣ ΑΘΗΝΑΓΟΡΑΣ Α΄.

ΕΦΟΡΙΑ:

† Ὁ Πριγκηποννήσων Δωρόθεος, Πρόεδρος.
† Ὁ Εἰρηνουπόλεως Κωνσταντῖνος.
† Ὁ Ἰκονίου Ἰάκωβος, Ταμίας.
† Ὁ Ροδοπόλεως Ἱερώνυμος.
Γραμματεὺς τῆς Ἐφορίας : Νικόλαος Συμεωνίδης.

ΣΧΟΛΑΡΧΗΣ:

† Ὁ Ἰκονίου Ἰάκωβος.

ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΘΕΟΛΟΓΙΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ :

1. Ἰωάννης Παναγιωτίδης, Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου. (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Μέσων καὶ Νεωτέρων χρόνων).

2. Μέγας Οἰκονόμος Γεώργιος Ἀναστασιάδης. (Κανονικὸν Δίκαιον, Ποιμαντική, Λειτουργική, Ἐγκυκλ. Θεολογίας).

3. Ἐμμανουὴλ Φωτιάδης, Ἄρχων Μέγας Πρωτονοτάριος. (Συμβολική, Ἀπολογητική, Ἱστορία Ὀρθ. Αὐτοκ. Ἐκκλησιῶν).

4. Ἀρχιμανδρίτης Μάξιμος Ρεπανέλλης. (Χριστιανικὴ Ἠθική, Ἱστορία Φιλοσοφίας, Φιλοσοφικὴ Ἠθική).

5. Διάκονος Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης. (Δογματική, Ἱστορία Δογμάτων, Χριστ. Ἀρχαιολογία, Ἱστορ. Θρησκευμάτων).

6. Βασίλειος Ἀναγνωστόπουλος. (Πατρολογία, Εἰσαγ. Π. Διαθήκης, Κατηχητική, Ὁμιλητική).

7. Κωνσταντῖνος Καλλίνικος. (Ἐκκλησιαστικὴ Ἱστορία Α΄. περιόδου, Ἐξηγ. Κ. καὶ Π. Διαθήκης, Ἑβρ. Ἀρχαιολ. Ἑρμηνευτική).

8. Βασίλειος Σταυρίδης. (Ἱστορ. Μεταρρυθμίσεως, Ἱστορ. Οἰκουμ.

Κινήσεως, Εἰσαγ. Κ. Διαθήκης, Ἰ. Κριτική).

9. Ἀριστείδης Πασσαδαῖος. (Ἱστορία Ἐκκλησιαστικῆς Τέχνης).

10. Εὐάγγελος Φουντόπουλος, ἰατρὸς τῆς Σχολῆς. (Ὑγιεινή).

ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ ΓΥΜΝΑΣΙΑΚΟΥ ΤΜΗΜΑΤΟΣ :

1. Ἀρχιμανδρίτης Ἀνδρέας Παντολέοντος, Γυμνασιάρχης. (Ἑλληνικά, Λατινικά, Ψυχολογία, Λογική, Εἰσαγ. εἰς τὴν Φιλοσοφίαν).
2. Βασίλειος Σταυρίδης. (Θρησκευτικά).
3. Ἀθανάσιος Τσερνόγλου. (Ἑλληνικά).
4. Ἀλέξανδρος Κώτσογλου. (Ἄλγεβρα, Τριγωνομετρία, Κοσμογραφία, Φυσική).
5. Ἀριστείδης Πασσαδαῖος. (Ἱστορία τῆς Τέχνης, Γεωμετρία).
6. Βασίλειος Κασαπίδης. (Χημεία, Φυσική).
7. Δημήτριος Παντελάρας. (Ζωολογία, Βιολογία, Γεωλογία).
8. Ἀντώνιος Σαλάχας. (Γαλλικά).
9. Κωνσταντῖνος Πρῖγκος, Ἄρχων Μέγας Πρωτοψάλτης. (Ἐκκλησιαστικὴ Μουσική).
10. Δημήτριος Ἀσπρόπουλος. (Γυμναστική).

ΤΟΥΡΚΟΙ ΚΑΘΗΓΗΤΑΙ :

1. Φαΐκ Τουρκμὲν (Κοινωνιολογία).
2. Φαΐκ Ἰσίν. (Τ. Ἱστορία).
3. Χαλὶλ Ἐρντεβετζῆ (Τ. Φιλολογία).
4. Ρετζὲπ Οὐλκέ. (Τ. Ἱστορία).
5. Ἰσφεντιὰρ Ἐρκοὺτ (Τ. Γεωγραφία).
6. Ἰχσὰν Μπαλκὶρ (Τ. Φιλολογία).
7. Λοχαγὸς Χακκῆ Μπόζκαγια (Στρατιωτικὸν μάθημα μόνον εἰς τοὺς Τουρκικῆς ὑπηκοότητος μαθητάς).

ΑΝΩΤΕΡΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ :

1. Ἐπιμελητὴς Ἀρχιμανδρίτης Φιλάρετος Παπαχαραλάμπους.
2. Γραμματεὺς Νικόλαος Προκοπίου.
3. Βιβλιοφύλαξ Ἄγγελος Γεωργιάδης.
4. Οἰκονόμος Ἰωάννης Κατσαπίδης.

ΚΑΤΩΤΕΡΟΝ ΠΡΟΣΩΠΙΚΟΝ :

14 ὑπάλληλοι καὶ ὑπηρέται.

ΜΑΘΗΤΑΙ :

Α΄. Θεολογικοῦ Τμήματος :

Τ ά ξ ι ς Δ΄. (Τελειόφοιτοι) :

1. Πρεσβύτερος Διονύσιος Δ. Χατζηβασιλείου, ἐξ Ἀλεξανδρείας.
2. Διάκονος Τιμόθεος Κ. Κοντομέρκος, ἐκ Καρπενησίου.
3. Διάκονος Ἀρίσταρχος Δ. Μαυράκης, ἐξ Ἀλεξανδρείας.
4. Διάκονος Ἰάκωβος Φ. Χατζηϊγνατίου, ἐκ Μυτιλήνης.
5. Ἀθανάσιος Δ. Παπανικολάου, ἐκ Χαλκιδικῆς.
6. Ἀναστάσιος Κ. Παραπίτης, ἐκ Σταμποὺλ (Χαλκηδών).
7. Ἀνδρέας Ν. Μητσίδης, ἐκ Κύπρου.
8. Ἀντώνιος Μ. Γεωργιάδης, ἐκ Κύπρου.
9. Κωνσταντῖνος Ι. Χαλκιᾶς, ἐκ Καρπάθου.
10. Φειδίας Γ. Καρυόλαιμος, ἐκ Κύπρου.
11. Νικόλαος Ε. Ἀναγνώστου, ἐκ Μυτιλήνης.
12. Χρῆστος Ἰ. Χριστοφόρου, ἐκ Κύπρου.

Τ ά ξ ι ς Γ΄.

1. Πρεσβύτερος Ἀπόστολος Σ. Διμέλης, ἐκ Ρόδου.
2. Πρεσβύτερος Ἄμπα Χάμτε Μάριαμ Γορκνέχ, ἐξ Αἰθιοπίας.
3. Διάκονος Ἄνθιμος Ν. Δρακωνάκης, ἐκ Κρήτης.
4. Ἀθανάσιος Κ. Θεοχάρης, ἐκ Σιατίστης.
5. Βασίλειος Γ. Νικήτας, ἐκ Καρπάθου.
6. Γεμάνε Γκάμπρε Μάριαμ, ἐξ Αἰθιοπίας.
7. Γεώργιος Ι. Διαμαντόπουλος, ἐκ Νισύρου.
8. Γεώργιος Ε. Παπαδάκης, ἐκ Κρήτης.
9. Δημήτριος Π. Πινῆρος, ἐξ Ἴμβρου.
10. Ἐμμανουὴλ Κ. Ζερβός, ἐκ Κρήτης.
11. Μόσχος Δ. Ξακουστός, ἐκ Καβάλας.
12. Σέργιος Α. Ριζκάλλα Ἄμπατ, ἐκ Συρίας.
13. Σπυρίδων Ἰ. Τσιτσογιάννης, ἐκ Λαμίας.
14. Τεσφάγιε Ἀ. Ἀλέμου, ἐξ Αἰθιοπίας.

Τ ά ξ ι ς Β΄.

1. Ἀρχιμανδρίτης Ἠλίας Σαλίμπα, ἐκ Λιβάνου.
2. Διάκονος Αἰμιλιανὸς Ν. Τσιρπανλῆς, ἐκ Κῶ.
3. Διάκονος Ἰάκωβος Φ. Τενεδιός, ἐκ Τενέδου.

4. Διάκονος Ἐμμανουὴλ Ν. Κομπῆς, ἐκ Κυθήρων.
5. Διάκονος Παντελεήμων Σ. Κοντογιάννης, ἐκ Χίου.
6. Διάκονος Θεοφύλακτος Κ. Μαρινάκης, ἐκ Κρήτης.
7. Ἀντώνιος Δ. Κουκουνάρης, ἐκ Χίου.
8. Γεώργιος Ν. Δημόπουλος, ἐκ Κοζάνης.
9. Γεώργιος Β. Παπαϊωάννου, ἐκ Θηβῶν.
10. Γεώργιος Θ. Τσέτσης, ἐκ Σταμποὺλ (Χάσκιοϊ).
11. Γιοχάνες Λίσσαν Γουὼρκ Χούμπου, ἐξ Αἰθιοπίας.
12. Δημήτριος Ε. Ἁγιωργούσης, ἐκ Χίου.
13. Δημήτριος Ἀ. Γεώργας, ἐκ Μυκηνῶν.
14. Εὐστράτιος Γ. Βασιλείου, ἐκ Μυτιλήνης.
15. Ἰωάννης Γ. Βαρδαβούλιας, ἐκ Θάσου.
16. Ἰωάννης Π. Χαλκίτης, ἐκ Καλύμνου.
17. Κάσσα Γκάμπρε Γκιόργκις, ἐξ Αἰθιοπίας.
18. Κωνσταντῖνος Η. Ξηρουχάκης, ἐκ Κρήτης.
19. Λοῦλε Μ. Μελάκου, ἐξ Αἰθιοπίας.
20. Μόγκας Μ. Ζάουγκε, ἐξ Αἰθιοπίας.
21. Νικόλαος Δ. Ἀθανασιάδης, ἐκ Κρήτης.
22. Νικόλαος Β. Μπογιατζόγλου, ἐκ Σταμποὺλ (Ἀντιγόνη).
23. Νικόλαος Κ. Παπαστεργίου, ἐκ Σιατίστης.
23. Νικόλαος Ὀ. Παπατζανάκης, ἐκ Κρήτης.
25. Νῖνος Μ. Λάμπρου, ἐκ Κύπρου.
26. Χαραλάμπης Ἰ. Χατζηχαραλάμπους, ἐκ Κύπρου.
27. Χρῆστος Δ. Ἀνδρῖτσος, ἐκ Χαλκιδικῆς.

Τάξις Α΄.

1. Πρεσβύτερος Χρυσόστομος Ἐ. Μαραγκουδάκης, ἐκ Κρήτης.
2. Διάκονος Ἠλίας Ἠ. Νέτζμ, ἐκ Λιβάνου.
3. Αἰμίλιος Ἀ. Παπαδόπουλος, ἐκ Σταμποὺλ (Βαλατᾶς).
4. Βασίλειος Γ. Σκορδᾶς, ἐκ Μυτιλήνης.
5. Βασίλειος Τ. Τσακμάκης, ἐκ Χαλκιδικῆς.
6. Γεώργιος Κ. Καλούδης, ἐκ Χίου.
7. Γεώργιος Ν. Μαβιᾶς, ἐκ Χίου.
8. Ἐμμανουὴλ Ἰ. Ἀλευροφᾶς, ἐκ Καλύμνου.
9. Θεολόγος Κ. Τσαταλμπάσης, ἐκ Σταμποὺλ (Φερίκιοϊ).
10. Ἱπποκράτης Μ. Φιντάνης, ἐκ Καβάλας.
11. Ἰωάννης Β. Μαστίχης, ἐκ Λαμίας.
12. Ἰωάννης Ἀ. Παπαδημητράκης, ἐκ Κρήτης.

13. Κωνσταντῖνος Λ. Κανδύλης, ἐκ Μυτιλήνης.
14. Κωνσταντῖνος Ἀ. Κονταρᾶτος, ἐξ Ἀθηνῶν.
15. Κωνσταντῖνος Σ. Κοτζαμπασάκης, ἐκ Κρήτης.
16. Κωνσταντῖνος Σ. Μενεβίσογλου, ἐκ Σταμποὺλ (Μακροχώριον).
17. Κωνσταντῖνος Δ. Παπαδάκης, ἐκ Κρήτης.
18. Ματθαῖος Γ. Μουντές, ἐκ Χίου.
19. Μιχαὴλ Χ. Ἀρσενίου, ἐξ Ἀμερικῆς.
20. Μιχαὴλ Β. Ζώης, ἐκ Κονίτσης.
21. Παναγιώτης Β. Κουλούρης, ἐκ Κεφαλληνίας.
22. Παναγιώτης Γ. Φούγιας, ἐκ Κορίνθου.
23. Παῦλος Ν. Κουμερτζῆς, ἐκ Κρήτης.
24. Πρόδρομος Π. Ἀντωνιάδης, ἐκ Θεσσαλονίκης.
25. Σταῦρος Χ. Ὀλύμπιος, ἐκ Κύπρου.
26. Στυλιανὸς Σ. Χαρκιανάκης, ἐκ Κρήτης.

Ἀκροαταί.

1. Γεώργιος, Ἰ. Μαμαγκάκης, ἐξ Ἀμερικῆς.
2. Ρίτσαρ Μ. Χάρμπουρ, ἐξ Ἀγγλίας.
3. Ἄλλαν Μ. Φέρχουστ, ἐξ Ἀγγλίας.

Β΄. Γυμνασιακοῦ Τμήματος :

Τάξις Γ΄. (Τελευταία).

1. Ἀθανάσιος Ἀ. Παππᾶς, ἐκ Σταμποὺλ (Χαλκηδών).
2. Δημήτριος Ἀ. Καπράκης, ἐκ Καβάλας.
3. Ἰωάννης Π. Ἀρχοντόπουλος, ἐκ Σταμποὺλ (Ἐδιρνέκαπου).
4. Ἰωάννης Ν. Βαλτινός, ἐκ Θηβῶν.
5. Κυριακὸς Β. Σπανουδάκης, ἐκ Κρήτης.
6. Κωνσταντῖνος Ν. Γιοκαρίνης, ἐξ Ἀθηνῶν.
7. Παναγιώτης Κ. Καλόγηρος, ἐξ Εὐβοίας.
8. Παρασκευᾶς Σ. Καλλιγιώργης, ἐκ Κῶ.
9. Στυλιανὸς Ἰ. Ζωγραφάκης, ἐκ Κρήτης.

Τάξις Β΄.

1. Γεράσιμος Σ. Ζαφείρης, ἐξ Ἄρτης.
2. Γεώργιος Ἐ. Λαμπαρδάκης, ἐκ Κρήτης.
3. Ἰωακεὶμ Ἀ. Λημνιούδης, ἐκ Χίου.

4. Κωνσταντῖνος Γ. Κωνσταντίνου, ἐκ Κύπρου.
5. Νικόλαος Γ. Σωπάκης, ἐκ Σταμποὺλ (Βεβέκιον).
6. Χρυσόστομος Ν. Χριστοφορίδης, ἐξ Ἴμβρου.

Τάξις Α΄.

1. Γεώργιος Ἠ. Οἰκονόμου, ἐκ Νέας Ζηλανδίας.
2. Δαμιανὸς Ἐ. Πρωτοπαπαδάκης, ἐκ Κρήτης.
3. Δημήτριος Χ. Ἀρχοντώνης, ἐξ Ἴμβρου.
4. Χρῆστος Κ. Τσούβαλης, ἐκ Σταμποὺλ (Κουρτουλούς).

Κατὰ τόπους προελεύσεως οἱ ὡς ἄνω μαθηταὶ κατανέμονται ὡς ἀκολούθως : 10 ἐκ Σταμπούλ, 4 ἐκ τῶν νήσων Ἴμβρου καὶ Τενέδου, 17 ἐκ Κρήτης, 8 ἐκ Δωδεκανήσου, 7 ἐκ Χίου, 5 ἐκ Μυτιλήνης, 2 ἐξ Ἀθηνῶν, 1 ἐκ Θε)νίκης, 1 ἐκ Κορίνθου, 2 ἐκ Λαμίας, 2 ἐκ Θηβῶν,3 ἐκ Χαλκιδικῆς, 1 ἐκ Κοζάνης, 4 ἐκ Καβάλας, 1 ἐξ Ἄρτης, 1 ἐκ Καρπενησίου, 2 ἐκ Σιατίστης, 1 ἐκ Κονίτσης, 1 ἐκ Μυκηνῶν,1 ἐκ Κεφαλληνίας,1 ἐκ Κυθήρων,1 ἐξ Εὐβοίας, 2 ἐξ Ἀλεξανδρείας, 2 ἐξ Ἀμερικῆς, 8 ἐκ Κύπρου, 2 ἐκ Λιβάνου, 1 ἐκ Συρίας, 7 ἐξ Αἰθιοπίας, 1 ἐκ Νέας Ζηλανδίας καὶ 2 ἐξ Ἀγγλίας.

ΕΚΚΛΗΣΙΑΣΤΙΚΑ ΧΡΟΝΙΚΑ

ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΥ - ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ

Ἡ Τελετὴ τῆς πρώτης τοῦ Ἔτους ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ

Τὸ Νέον Ἔτος 1955 ἐχαιρετίσθη ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, κατὰ τὴν αἰωνόβιον τάξιν, μὲ τελετὴν ἐπιβλητικὴν καθιερωμένην ὑπὸ τοῦ Τυπικοῦ τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας. Εἰς τὸν Ἑσπερινὸν τῆς 31ης Δεκεμβρίου ἐχοροστάτησεν ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης καὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος. Τὴν ἀκολουθίαν ἐτέλεσεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Μέγας Πρωτοσύγκελλος κ. Αἰμιλιανός, διακονοῦντος τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Δευτερεύοντος κ. Γαβριήλ, κατὰ δὲ τὴν εἴσοδον ἔλαβον μέρος καὶ οἱ λοιποὶ Ἐσωκατάκοιλοι τῶν Πατριαρχείων Κληρικοί. Παρέστησαν οἱ Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες Ὀφφικιάλοι, καὶ πολλοὶ προσκυνηταί.

* * *

Ἀκολούθως, μετὰ τὸν Ἑσπερινόν, ἐγένετο δεξίωσις τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων καὶ τῶν Ἐντιμολογιωτάτων Ὀφφικιάλων παρὰ τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι, ἡ Ὁποία ηὐλόγησε καὶ ἔκοψε τὴν Πήτταν τῆς Πρωτοχρονιᾶς, χαιρετήσασα καὶ εὐχηθεῖσα τὸν Νέον Ἐνιαυτὸν Κυρίου. Μεθ' ὃ ἀνῆλθον οἱ Ἐσωκατάκοιλοι Κληρικοί, ὡς καὶ πάντες οἱ Λαϊκοὶ τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς, εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Γραφεῖον, καὶ ὑπέβαλον εἰς τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα τὰ σέβη αὐτῶν διὰ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου κ. Αἰμιλιανοῦ, καὶ ἤκουσαν παρὰ τοῦ Πατριάρχου στοχασμοὺς ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ καὶ εὐχάς. Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ἀνέπτυξε : α) τὴν σημασίαν τοῦ χρονικοῦ τούτου σταθμοῦ, ὡς παρέχοντος τὴν εὐκαιρίαν, διὰ μὲν τὸ παρελθὸν ἔτος, νὰ ἀναμετρήσωμεν τί ἐπράξαμεν, καὶ τί παρελείψαμεν, ἅτινα εἶναι τὰ περισσότερα καὶ τὰ σπουδαιότερα, διὰ δὲ τὸ νέον τίνα πρόκεινται ἐνώπιον ἡμῶν. β΄) τὴν προσπάθειαν τὴν ὁποίαν κατέβαλεν Αὐτή, ἵνα καταστήσῃ συνειδητὴν εἰς τοὺς γύρω Αὐτῆς τὴν μεγάλην εὐτυχίαν ἐκ τῆς ἐπιτελέσεως τοῦ καθήκοντος, καὶ γ΄) τὴν προνομιοῦχον θέσιν τοῦ ὅτι εἴμεθα ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ καὶ ἐξυπηρετοῦμεν τὴν Ἐκκλησίαν τῶν εἴκοσιν αἰώνων, τὰς ἄλλας Ἐκκλησίας, τὴν Πατρίδα ἡμῶν, καὶ τὴν ἀνθρωπότητα. Προσέθηκε δὲ ἐν τέλει ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ ἐπιτραπεζίου Ἡμερολογίου Αὐτοῦ γράφει κατ' ἔτος : «Γενηθήτω τὸ θέλημά Σου», καὶ τοῦτο

εἶναι ἡ ἰσχυροτέρα δύναμις καὶ ἡ καλυτέρα εὐχή. Ἐπηκολούθησε τελετὴ ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Παρεκκλησίῳ, καθ' ἣν ἐχοροστάτησεν ὁ Πατριάρχης, φέρων ἐπιτραχήλιον καὶ μικρὸν ὠμόφορον, καὶ εὐλογήσας διένειμεν εἰς πάντας τὴν Βασιλόπηττα.

Ἐν συνεχείᾳ παρετέθη Πατριαρχικὸν Δεῖπνον. Παρεκάθησαν, κατὰ τὴν τάξιν, ἅπαντες οἱ Ἐσωκατάκοιλοι Κληρικοὶ τῶν Πατριαρχείων, Ἐπίσκοποι τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωάννης Οἰκονομίδης, Πατριαρχικὸς ἐνταῦθα Ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου, ὁ Πανοσιολογιώτατος Προηγούμενος κ. Πλάτων Λαυριώτης, ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἀλέξανδρος Καρακάσης καὶ ὁ Φωτογράφος τῆς Πατριαρχικῆς Αὐλῆς κ. Δ. Καλούμενος. Ἀπὸ μέρους πάντων προσεφώνησε τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα ὁ Πανοσιολογιώτατος Μέγας Ἐκκλησιάρχης κ. Γεράσιμος.

*
* *

Κατὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν τῆς Πρώτης τοῦ Ἔτους τελεσθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Μεγ. Πρωτοσυγκέλλου κ. Αἰμιλιανοῦ, ἐχοροστάτησεν ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν : Ἡλιουπόλεως κ. Γενναδίου, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεοντίου, Κυδωνιῶν κ. Ἀγαθαγγέλου, Σάρδεων κ. Μαξίμου καὶ Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου. Παρέστησαν οἱ Ὀφφικιάλοι τῶν Πατριαρχείων, Ἀντιπροσωπεῖαι τῶν Μειζόνων Ἱδρυμάτων καὶ τῶν Κοινοτήτων τῆς Ὁμογενείας, σημαίνουσαι προσωπικότητες καὶ πυκνὸν πλῆθος. Μετὰ τὴν Θείαν Λειτουργίαν ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ἐδέχθη εἰς τὸ Γραφεῖον Αὐτῆς τοὺς Σεβασμιωτάτους Ἁγίους Ἀρχιερεῖς, τοὺς Ὀφφικιάλους καὶ τὰς Ἀντιπροσωπείας. Ἀπὸ μέρους τῶν Ἁγίων Ἀρχιερέων προσεφώνησεν ὁ τῇ τάξει πρῶτος τῶν παρισταμένων Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ἡλιουπόλεως, ἀπήντησε δὲ καταλλήλως ὁ Πατριάρχης.

Ἡ Τελετὴ τῶν Κατηχητικῶν

Τὴν 27ην Δεκεμβρίου, Δευτέραν, ἐγένετο εἰς τὸν πάνσεπτον Πατριαρχικὸν Ναὸν ἡ καθιερωμένη ὑπὸ τῆς Πνευματικῆς Διακονίας Θεία Λειτουργία τῶν Κατηχητοπαίδων. Ἐξ ὅλων τῶν περιφερειῶν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς καὶ τῶν πέριξ Ἐπαρχιῶν προσῆλθεν ὁ κόσμος τῶν παιδιῶν, μὲ τὴν χαρὰν τῶν Χριστουγέννων καὶ τὴν συγκίνησιν τοῦ προσκυνήματός των εἰς τὰ Πατριαρχεῖα.

Ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων

Τὴν ἡμέραν τῶν Χριστουγέννων καὶ περὶ ὥραν 3ην μ.μ. ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης ὁ Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Καρεκὶν Χατζατουριάν, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ Θεοφιλεστάτου Βοηθοῦ Ἐπισκόπου κ. Κιρκὸρ Γκαραμπετιάν, καὶ τῶν Πανοσιολογιωτάτων Ἀρχιμανδριτῶν κ.κ. Καρεκὶν Καζαντζιάν, Σχολάρχου τῆς ἐν Σκουτάρει Ἱερατικῆς Σχολῆς τῶν Ἀρμενίων, καὶ Σαὰκ Παπαζιάν, ὡς καὶ τῶν κ.κ. Μιγκιρδὶτς Σερεφγιὰν καὶ Γκαραμπὲτ Ἀκρανιάν, Μελῶν τοῦ Συμβουλίου τοῦ Πατριαρχείου, ἐπεσκέφθη τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις, ὅπου καὶ ἐγένετο τιμητικώτατα δεκτός. Μετὰ ἡμίωρον παραμονὴν καὶ συνομιλίαν, ἡ Αὐτοῦ Μακαριότης μετὰ τῆς Συνοδείας Αὐτῆς προσεκύνησεν εἰς τὸν πάνσεπτον Πα-

τριαρχικὸν Ναόν, ἔνθα ἐψάλη ὁ Πολυχρονισμὸς Αὐτῆς, καὶ ἀκολούθως προεπέμφθη τιμητικῶς.

*
* *

Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ἐπὶ τῇ Ἑορτῇ τῶν Χριστουγέννων καὶ τῶν Θεοφανείων τῆς ἀδελφῆς Ἀρμενικῆς Ἐκκλησίας, τὴν 7ην Ἰανουαρίου, συνοδευομένη ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου, τῶν Ἐντιμολογιωτ. Ἀρχόντων Μ. Ῥήτορος κ. Βλ. Μιρμίρογλου καὶ Μ. Χαρτοφύλακος κ. Ἀ. Μόσχου, καὶ τῶν Πανοσιολογιωτάτων Μεγάλου Πρωτοσυγκέλλου κ. Αἰμιλιανοῦ καὶ Μεγάλου Ἀρχιδιακόνου κ. Γεωργίου, ἐπεσκέφθη τὴν Αὐτοῦ Μακαριότητα τὸν Πατριάρχην τῶν Ἀρμενίων κ. Καρακὶν Χατζατουριάν. Εἰς τὴν εἴσοδον τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα ὑπεδέχθησαν ὁ Σεβασμιώτατος Ἐπίσκοπος κ. Κιρκὸρ Καραμπετιάν, ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Καρακὶν Καζαντζιάν, Διευθυντὴς τῆς Ἱερατικῆς Σχολῆς, πολλοὶ κληρικοὶ καὶ λαϊκοί. Εἰς τὴν Πατριαρχικὴν Αἴθουσαν οἱ δύο Πατριάρχαι ἀντήλλαξαν τὸν ἐν Χριστῷ ἀσπασμὸν καὶ εὐχὰς ἐπὶ ταῖς Ἑορταῖς. Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, κατὰ τὴν ἀναχώρησίν Της, προσεκύνησεν εἰς τὸν Ἱερὸν Ναὸν καὶ ηὐλόγησε τὸ προσελθὸν ἐκκλησίασμα. Προεπέμφθη δὲ μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν.

Ἡ Ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν ἐν τῷ Οἰκουμενικῷ Πατριαρχείῳ

Ἡ Ἑορτὴ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν καὶ ἡμέρα τῶν Γραμμάτων ἑωρτάσθη καὶ ἐφέτος ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μὲ πολλὴν ἐπιβλητικότητα, διὰ Πατριαρχικῆς καὶ Συνοδικῆς χοροστασίας ἐν τῷ Πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ, καὶ τοῦ καθιερωμένου Μνημοσύνου τῆς Πατριαρχικῆς Μεγάλης Σχολῆς ὑπὲρ ἀναπαύσεως τῶν μακαρίων ψυχῶν τῶν ἀειμνήστων Ἱδρυτῶν, Εὐεργετῶν, Ἐφόρων, Καθηγητῶν, Διδασκάλων, Παιδαγωγῶν καὶ Μαθητῶν αὐτῆς. Τὴν Θ. Λειτουργίαν ἐτέλεσεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος Ρεπανέλλης, Καθηγητὴς τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, μετὰ τοῦ Πανοσιολογιωτ. Διακόνου τῆς Σειρᾶς κ. Εὐαγγέλου. Τὸν Θεῖον Λόγον ἐκήρυξεν ὁ Ἱερολογιώτατος Διάκονος κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης, Καθηγητὴς τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης.

Παρέστησαν οἱ Ἐντιμολογιώτατοι Ἄρχοντες Ὀφφικιάλοι : Μέγας Ῥήτωρ κ. Βλ. Μιρμίρογλου, καὶ Μέγας Χαρτοφύλαξ κ. Ἀχ. Μόσχος, ὁ Ἐντιμολογιώτατος Βουλευτὴς Ἰσταμποὺλ κ. Ἀλ. Χατζόπουλος, οἱ Γυμνασιάρχαι τῆς Μεγάλης Σχολῆς κ. Γ. Δικταμπάνης, Ζωγραφείου κ. Β. Μούτσογλου, Ἰωακειμείου κ. Ἀλ. Ἰατρόπουλος, Κεντρικοῦ Παρθεναγωγείου κ. Θ. Νάτσινας, ἡ Διευθύντρια τοῦ Ζαππείου Παρθεναγωγείου Δεσποινὶς Φαίδρα Νεφτιτζῆ, μετὰ Καθηγητῶν, Μαθητῶν καὶ Μαθητριῶν τῶν Σχολῶν αὐτῶν, Καθηγηταὶ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης, οἱ Πρόεδροι τῶν Ἐφοριῶν : Μεγάλης Σχολῆς κ. Κ. Παλαμήδης, Κεντρικῆς Ἐφορίας Σταυροδρομίου κ. Γ. Δεϊρμεντζόγλου, Ἰωακειμείου κ. Σ. Ἀρσλάνογλου, Ζαππείου κ. Τ. Μυστίδης, μετὰ Μελῶν τῶν Ἐφοριῶν αὐτῶν, ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῶν Νοσοκομείων Βαλουκλῆ κ. Ἰ. Καζαντζόγλου, μετὰ Μελῶν τῆς Ἐφορίας, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Ἐνισχύσεως Σχολῶν κ. Γ. Ἀνανιάδης, μετὰ Μελῶν τοῦ Δ. Συμβουλίου αὐτοῦ, ὁ Πρόεδρος τοῦ Συνδέσμου Βοηθείας Νοσοκομείων Βαλουκλῆ κ. Π. Γιαδικιάρογλου, μετὰ τοῦ κ. Γρ. Ἀνεστίδου καὶ λοιπῶν Μελῶν τοῦ Διοικ. Συμβουλίου αὐτοῦ. Ἀντιπροσωπεῖαι

τῆς Ἐφορίας τῶν Ὀρφανοτροφείων Πριγκήπου, τῶν Δ. Συμβουλίων, τοῦ Φιλεκπαιδευτικοῦ, καὶ ἄλλων Ὀργανώσεων, ἐκπαιδευτικοί, διανοούμενοι, ἐπιστήμονες, καὶ πλῆθος εὐλαβῶν προσκυνητῶν. Μετὰ τὸ πέρας τῆς Θείας Λειτουργίας ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ἐτέλεσε τὸ Μνημόσυνον, καὶ διένειμε τὸ ἀντίδωρον. Ἐπηκολούθησεν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Γραφείῳ δεξίωσις.

Ἐπίσημοι καὶ ἄλλοι ξένοι

Τὴν 21ην Φεβρουαρίου, προερχόμενος ἐκ Θεσσαλονίκης, ἀφίκετο εἰς τὴν Πόλιν ὁ Ἀμερικανὸς Στρατηγὸς Τζαίημς Βὰν Φλήτ, συνοδευόμενος ὑπὸ τοῦ κ. Τσὰρλς Ὀχιγκλός, ἐξ Ἀμερικῆς. Τὴν ἑπομένην ἐπεσκέφθησαν ἀμφότεροι τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα, γενόμενοι δεκτοὶ μετὰ πολλῶν τιμῶν, παρὰ δὲ τοῦ Πατριάρχου μεὰ πολλῆς ἐγκαρδιότητος.

Παραμείναντες ἐπ' ἀρκετὸν παρὰ τῷ Πατριάρχῃ, ἐξέφρασαν τὸν θαυμασμὸν αὐτῶν διὰ τὰς προόδους τῆς Χώρας ἡμῶν καὶ τὴν εὐλάβειαν πρὸς τὴν Ὀρθοδοξίαν.

Ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης ἐξέφρασε θερμὰς εὐχαριστίας καὶ μετέδωκεν εἰς αὐτοὺς τὰς εὐλογίας τῆς Ἐκκλησίας. Ἀναχωροῦντες, προσεκύνησαν ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Ναῷ, ἀνάψαντες λαμπάδας πρὸ τῶν Ἱερῶν Εἰκόνων, καὶ προεπέμφθησαν μετὰ τῶν αὐτῶν τιμῶν. Ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου τὸν Στρατηγὸν καὶ τὸν Συνοδὸν αὐτοῦ ἀντεπεσκέφθη αὐθημερὸν ἐν τῷ ξενοδοχείῳ Πὰρκ ὁ Πανοσιολογιώτατος Δευτερεύων κ. Γαβριήλ, καὶ ηὐχήθη αὐτοῖς κατευόδιον.

***

Ὁ Ἐξοχώτατος κ. Ἀχμὲτ Κορούρ, Βοηθὸς τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Ἀδνὰν Μενδερές, τὴν 21ην Ἰανουαρίου ἐπεσκέφθη τὰ Πατριαρχεῖα, ἵνα διαβιβάσῃ τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι τὰς εὐχαριστίας τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ διὰ τὴν προσωπικὴν συμμετοχὴν τοῦ Πατριάρχου εἴς τε τὴν προπομπὴν καὶ τὴν ὑποδοχὴν τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος κατὰ τὸ εἰς Ἰράκ, Συρίαν καὶ Λίβανον ταξείδιον Αὐτῆς. Ὁ κ. Ἀχμὲτ Κορούρ ἐγένετο δεκτὸς μετὰ τῶν προσηκουσῶν τιμῶν καὶ ἐγκαρδιότητος. Παρεκάθησε δὲ εἰς τὸ πρὸς τιμὴν αὐτοῦ δοθὲν πατριαρχικὸν γεῦμα. Εἰς αὐτὸ παρεκάθησαν οἱ Μητροπολῖται Χαλκηδόνος, Ἡλιουπόλεως, Ἰκονίου καὶ Φιλαδελφείας, ὁ Βουλευτὴς Ἰσταμποὺλ κ. Ἀλ. Χατζόπουλος.

Τῇ Κυριακῇ, 6ῃ Φεβρουαρίου, ἐκ νέου ὁ Ἐξοχώτατος Ἀχμὲτ Σαλὴχ Κορούρ, Βοηθὸς τῆς Αὐτοῦ Ἐξοχότητος τοῦ Πρωθυπουργοῦ κ. Ἀδνὰν Μενδερές, κομίσας τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι τὸ ἐπισκεπτήριον καὶ τὰς εὐχαριστίας τοῦ κ. Πρωθυπουργοῦ διὰ τὴν ἀπὸ μέρους τοῦ Πατριάρχου ὑπάντησιν Αὐτῷ κατὰ τὴν ἐκ Ρώμης ἐπάνοδον, διὰ τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς ὑπὲρ εὐοδώσεως τοῦ ἔργου αὐτοῦ.

***

Ὁ Ἐξοχώτατος κ. Κωνσταντῖνος Καραμανλῆς, Ὑπουργὸς τῶν Δημοσίων Ἔργων τῆς Ἑλλάδος, τὴν 17ην Φεβρουαρίου ἀφίκετο ἀεροπορικῶς εἰς τὴν Πόλιν πρὸς διεξαγωγὴν συνομιλιῶν μετὰ τοῦ Ἐξοχωτάτου Ὑπουργοῦ τῆς Χώρας ἡμῶν κ. Κεμὰλ Ζεϊτίνογλου, διὰ τὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀντιπλημμυρικῶν ἔργων τοῦ Ἕβρου. Τὴν ἑπομένην, ἐν συνοδείᾳ τῆς Συζύγου αὐτοῦ Κυρίας Ἀμαλίας, ἐπεσκέφθη τὰ Πατριαρχεῖα, ἵνα ὑποβάλῃ τὰ σεβάσματα αὐτοῦ τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι καὶ ἐπικαλεσθῇ τὰς Πατριαρχικὰς εὐχὰς καὶ εὐλογίας, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πολλῶν τιμῶν,

καὶ πολλῆς ἐγκαρδιότητος. Τὴν 19ην Φεβρουαρίου ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης παρέθηκε πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Ὑπουργοῦ γεῦμα. Τὴν 21ην τοῦ μηνὸς ὁ Πατριάρχης ἀντεπεσκέφθη τὸν κ. Ὑπουργὸν ἐν τῷ Ἑλληνικῷ Προξενείῳ, γενόμενος δεκτὸς μετὰ πάσης τιμῆς.

***

Τὴν 13ην Ἰανουαρίου ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν ὁ Ἐντιμότατος κ. Θεόδωρος Γρίβας, Διευθυντὴς τοῦ Τμήματος Ἐκκλησιῶν τοῦ Ὑπουργείου Ἐξωτερικῶν τῆς Ἑλλάδος, καὶ τὴν ἑπομένην, 14ην οὗ μηνός, ἐπεσκέφθη τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα μετὰ τοῦ Ἐντιμοτάτου Γενικοῦ Προξένου τῆς Ἑλλάδος κ. Θεοδώρου Γεωργιάδου. Πρὸς τιμὴν τοῦ κ. Θ. Γρίβα παρετέθη ὑπὸ τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος γεῦμα ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. Τὴν 18ην Ἰανουαρίου ὁ κ. Θ. Γρίβας ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης ὅπου καὶ ἐγευμάτισεν εἰς κοινὴν τράπεζαν τῶν Μαθητῶν.

***

Τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα ἐπεσκέφθη καὶ ἔμεινεν εἰς τὴν Πατριαρχικὴν τράπεζαν ὁ κ. Ἰάσων Σταυρόπουλος, Νομικὸς Σύμβουλος τοῦ Ὑπουργείου τῶν Ἐξωτερικῶν Ἑλλάδος.

Ὁ κ. Βασ. Δ. Καρρᾶς ἐξ Ἠπείρου, συγγενὴς τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος, Διπλωματοῦχος Ἀνωτέρων Οἰκονομικῶν Σπουδῶν ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Ἁγίου Φραγκίσκου καὶ μεγαλοεπιχειρηματίας ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Πόπης ἵνα προσκυνήσῃ εἰς τὰ Πατριαρχεῖα καὶ βαπτίσωσι τὸ τέκνον αὐτῶν. Ἡ βάπτισις ἐγένετο ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ τὴν 25ην Ἰανουαρίου ὑπὸ τοῦ Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Φιλαδελφείας κ. Ἰακώβου. Ἀνάδοχος ἐγένετο ὁ κ. Χρῆστος Σολομωνίδης καὶ ὁ βαπτισθεὶς ὠνομάσθη Δημήτριος.

***

Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Λεὺ Ζιλλέ, Γάλλος Ὀρθόδοξος Κληρικὸς τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἐν Λονδίνῳ, ἐφιλοξενήθη ἐπὶ τρεῖς ἑβδομάδας ἐν τοῖς Πατριαρχείοις. Ἐπεσκέφθη τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης, διάφορα ἀξιοθέατα μέρη τῆς Πόλεως, καὶ ἔδωκε μίαν διάλεξιν εἰς τὴν Αἴθουσαν τῆς Παναγίας Πέραν. Ἀνεχώρησε, τὴν 23ην Ἰανουαρίου, σιδηροδρομικῶς διὰ Βηρυττόν.

Ἀναχώρησις Ἀρχιερέων

Παρασχεθείσης συνοδικῶς τῆς σχετικῆς κανονικῆς ἀδείας, ἀνεχώρησε τὴν 14ην τοῦ μηνὸς Φεβρουαρίου πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ συγγενῶν αὐτοῦ ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κυδωνιῶν κ. Ἀγαθάγγελος.

Τὴν Α. Σεβασμιότητα, ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ Σιρκετζῆ, ἀπὸ μέρους τῆς Α. Θ. Παναγιότητος προέπεμψεν ὁ Πανοσιολ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Συμεών.

Ἑόρτιοι χαιρετισμοί

Ἐπὶ ταῖς διαγενομέναις Ἑορταῖς τῶν Χριστουγέννων καὶ τῷ Νέῳ Ἔτει ἐλήφθησαν καὶ ἀνεγνώσθησαν συνοδικῶς συγχαρητήρια τηλεγραφήματα καὶ γράμματα τῶν Μακαρ. Πατριαρχῶν Ἀλεξανδρείας κ. Χριστοφόρου, Ἀντιοχείας κ. Ἀλεξάνδρου, Ἱεροσολύμων κ. Τιμοθέου, Μόσχας κ. Ἀλεξίου, Βελιγραδίου κ. Βικεντίου καὶ Βουκουρεστίου κ. Ἰουστινιανοῦ, τῶν Μακ. Προέδρων τῶν Αὐτοκεφάλων Ἐκκλησιῶν Κύπρου κ. Μακαρίου, Ἀθηνῶν κ. Σπυρίδωνος, τοῦ Γεν. Γραμματέως

τῆς Προεδρείας τῆς Κυβερνήσεως Ἐξοχ. Χαϊντὰρ Γκιόρκ, ἐκ προσώπου τῆς Α. Ἐξοχότητος τοῦ Προέδρου τῆς Δημοκρατίας κ. Τζελὰλ Μπαγιάρ, τοῦ Ἐξοχωτ. Πρωθυπουργοῦ κ. Ἀδνὰν Μενδερές, τοῦ Ἐξοχωτ. Στρατάρχου κ. Ἀλεξάνδρου Παπάγου, Προέδρου τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως, τῶν Ἐξοχωτ. Ὑπουργῶν τῶν Ἐξωτερικῶν κ. Φουὰτ Κιοπρουλοῦ, Ἐσωτερικῶν κ. Ναμὶκ Γκεδίκ, τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Πρωθυπουργίας κ. Μουκερρὲμ Σαρόλ, τοῦ Ὑπουργοῦ τῆς Παιδείας κ. Τζελὰλ Γιαρντιμτζῆ, τοῦ Ὑφυπουργοῦ τῆς Πρωθυπουργίας κ. Ἀχμὲτ Σαλὶχ Κορούρ, τοῦ κ. Σελὴμ Σαρπέρ, Ἀντιπροσώπου τῆς Τουρκίας παρὰ τῷ ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ Ὀργανισμῷ τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν καὶ τοῦ ἐν Οὐασιγκτῶνι Πρεσβευτοῦ κ. Φεριντοὺν Τζεμὰλ Ἐρκίν, τοῦ Ἀρχιεπισκόπου Σινᾶ κ. Πορφυρίου, τῆς Ἱεραρχίας τοῦ Θρόνου καὶ ἄλλων Κληρικῶν καὶ ἐγκρίτων λαϊκῶν προσώπων, εἰς ἃ ἐγένοντο αἱ προσήκουσαι ἀπαντήσεις.

* * *

Ἑόρτιοι χαιρετισμοὶ ἀντηλλάγησαν ἐπίσης διὰ γραμμάτων μεταξὺ τῆς Α. Θ. Παναγιότητος καὶ τῶν Ἀρχηγῶν φίλων Ἐκκλησιῶν Ἀγγλικανικῆς καὶ τῶν ἐν Ἑλβετίᾳ Παλαιοκαθολικῶν.

Συνοδικαὶ Συνεδρίαι

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος, ἐπαναλαβοῦσα, μετὰ τὰς ἑορτὰς τοῦ Ἁγίου Δωδεκαημέρου, τὰς ἐργασίας αὐτῆς, συνῆλθε τῇ 11ῃ Ἰανουαρίου εἰς τὴν τακτικὴν αὐτῆς συνεδρίαν, καθ' ἣν ἡ Α. Θ. Παναγιότης ἐν προσαγορεύσει ηὐχήθη τὰ δέοντα εἰς τοὺς Σεβασμ. Ἁγίους Συνοδικοὺς Ἀρχιερεῖς, ἀπὸ μέρους τῶν ὁποίων ἀπήντησεν εὐχαριστῶν καὶ ἀντευχόμενος ὁ Α'. τῇ τάξει Σεβ. Γέρων Μητροπολίτης Χαλκηδόνος κ. Θωμᾶς.

Ἡ ἀνοικοδόμησις τοῦ Πατριαρχικοῦ Μεγάρου

Ἡ ἐν Σαβάννᾳ Γεωργίας συνελθοῦσα (24-30 Ὀκτωβρίου 1954) Δωδεκάτη Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς, παμψηφεί, ὁμοφώνως καὶ ἐνθουσιωδῶς, προῆλθεν εἰς τὴν ἀπόφασιν, ὅπως διενεργηθῇ ἐφάπαξ ἔρανος πρὸς ἀνέγερσιν τοῦ ἐκ τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ 1941 ἐρειπωθέντος Πατριαρχικοῦ Μεγάρου. Ἡ ἱστορικὴ αὐτὴ ἀπόφασις τιμᾷ τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ διὰ τὸν βαθὺν αὐτοῦ πρὸς τὸ αἰωνόβιον τῆς Ὀρθοδοξίας Κέντρον σεβασμὸν καὶ τὴν ἀδαμαντίνην αὐτοῦ θέλησιν, καὶ ἀνταποκρίνεται εἰς τὸ γενικὸν αἴτημα συμπάσης τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ὁμογενείας, ὅπως ἡ τιμὴ τῆς ἀνεγέρσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Οἴκου παραμείνῃ ἀποκλειστικῶς ἰδική της.

Δημοσιεύομεν τὴν ἀπολυθεῖσαν σχετικὴν Ἐγκύκλιον. Ἡ Μήτηρ Ἐκκλησία σεμνύνεται διὰ τὴν τοιαύτην ἐκδήλωσιν τῶν ἐν Ἀμερικῇ τέκνων της, καὶ εὐλογεῖ τὴν ληφθεῖσαν ἀπόφασιν, αὐτῶν, ἥτις καὶ συγκινεῖ καὶ οἰκοδομεῖ τοὺς πάντας. Μᾶς περιμένει ἕνα ἐπιτακτικὸν καθῆκον νὰ σταθῶμεν μὲ εὐλάβειαν καὶ μὲ κατάνυξιν γύρω ἀπὸ τὸ ἱερὸν αὐτὸ ἔργον. Νὰ προσευχηθῶμεν δι' ὅλους ἐκείνους οἱ ὁποῖοι θὰ ἐργασθοῦν διὰ τὸν ἔρανον, καὶ δι' ὅσους θὰ δώσουν. Νὰ προσευχηθῶμεν καὶ διὰ τὸν Ἀρχιτέκτονα, ὁ ὁποῖος νὰ καταστῇ ἄξιος νὰ στεγάσῃ ἀξίως αἰώνων ἱστορίαν καὶ θησαυρὸν μόχθων διὰ τὸν ἀληθινὸν πολιτισμὸν καὶ τὸ καλὸν τῆς ἀνθρωπότητος.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς

Ἡ Δωδεκάτη Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις

Ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Ἀμερικῆς

ἐξέδωκε τεῦχος ἐξ ὀγδοήκοντα σελίδων, 8ου σχήματος, ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἐν Σαβάννᾳ τῆς Γεωργίας ἀπὸ 24-30 Ὀκτωβρίου 1954 συνελθοῦσαν Δωδεκάτην Κληρικολαϊκὴν Συνέλευσιν. Τὸ τεῦχος τοῦτο περιλαμβάνει :

Α΄.) Τὸ Μήνυμα τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρα πρὸς τὴν Συνέλευσιν. Β΄.) Τὴν εἰσήγησιν τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς κ. Μιχαήλ. Γ΄.) Τὰς ἀποφάσεις καὶ τὰ ψηφίσματα τῆς Συνελεύσεως. Ἐν τῷ Μηνύματι Αὐτοῦ ὁ Πατριάρχης συγχαίρει τὸν Ἀρχιεπίσκοπον διὰ τὰ ἐπιτευχθέντα ἀπὸ τῆς Ἑνδεκάτης Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως, τοὺς Ἐπισκόπους, τοὺς Ἱερατ. Προϊσταμένους καὶ τὰς Ὀργανώσεις διὰ τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ἐκκλησίας ἐν Ἀμερικῇ καὶ συνιστᾷ σταθερὰν καὶ ἀκλόνητον ἐμμονὴν εἰς τὰς παραδόσεις τῆς εὐσεβείας ἡμῶν. Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Μιχαήλ, εἰς τὴν ἐκτενῆ καὶ ἐμπεριστατωμένην ἐκ πεντήκοντα πέντε σελίδων ἔκθεσιν αὐτοῦ, θίγει ὅλα τὰ προβλήματα τῆς ἐν Ἀμερικῇ Ἐκκλησίας καὶ Ὁμογενείας. Ἐν ἀρχῇ, μετὰ τὴν πρὸς Θεὸν εὐχαριστίαν, λέγει : «Αἱ σκέψεις ὅλων ἡμῶν, κατὰ τὴν ἔναρξιν καὶ τῆς Δωδεκάτης ταύτης Συνελεύσεως, εἶναι, μετὰ Θεόν, ἐστραμμέναι πρὸς τὸ σεπτὸν ἡμῶν Ἐκκλησιαστικὸν Κέντρον, τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸν Προκαθήμενον καὶ τοὺς περὶ Αὐτὸν Σεβασμιωτάτους Ἀρχιερεῖς, ὑπὲρ τῆς ὑγείας καὶ τῆς εὐημερίας τῶν ὁποίων πάντες ἂς προσευχώμεθα ἐξ ὅλης ἡμῶν τῆς ψυχῆς καὶ τῆς καρδίας, ἵνα διακρατῶσι καὶ κατευθύνωσι τὴν αἰωνόβιον πνευματικὴν ὁλκάδα τῆς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας, ἐπ' ἀγαθῷ συμπάσης τῆς Ὀρθοδοξίας.

Διοικητικά

Ἐκ τῆς εἰσηγήσεως τῆς Αὐτοῦ Σεβασμιότητος πληροφορούμεθα ὅτι ἡ πρώτη Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Κοινότης ἱδρύθη τῷ 1864 ἐν Νέᾳ Ὀρλεάνῃ, ἡ δὲ τελευταία ἐν Μάδισον, Γουησκόνσιν, μόλις πρὸ διμήνου. Αἱ Κοινότητες διοικοῦνται βάσει τοῦ κοινοῦ Κανονισμοῦ τῶν Ἱερῶν Ναῶν καὶ Κοινοτήτων τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, ἐπικεκυρωμένου ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου.

Μητρικὴ Γλῶσσα

Ἀνέκαθεν ἡ Ἐκκλησία ἐν Ἀμερικῇ ἔχει εἰς τὴν Θείαν Λειτουργίαν καὶ τὰ Ἱερὰ Μυστήρια μόνον τὴν Ἑλληνικὴν γλῶσσαν, ὥρισε δὲ πρὸ πενταετίας ὅπως τὸ κήρυγμα καὶ ἡ κατηχητικὴ διδασκαλία γίνεται καὶ Ἀγγλιστί. Ἡ Νέα Γενεά, καὶ εἰς τὰ τρία τελευταῖα Συνέδρια τῆς «Γκόγια» παμψηφεὶ ἐδέχθη τὴν ἄποψιν ταύτην τῆς Ἐκκλησίας.

Σχολεῖα

Ταῦτα κατὰ τὸ 1952-1953 ἀνῆλθον εἰς 320 μὲ 432 διδασκάλους καὶ πολλὰς χιλιάδας παιδιῶν. Τὰ Κατηχητικὰ ἔχουν κατὰ μέσον ὅρον διπλάσιον ἀριθμὸν παιδιῶν. Συνιστᾶται ἡ ἐπέκτασις τοῦ θεσμοῦ τῶν «Συλλόγων Γονέων καὶ Διδασκάλων», ὁ ὁποῖος ὅπου ἐφηρμόσθη ἔφερεν ἄριστα ἀποτελέσματα. Τὸ νεοσύστατον ἰδιωτικὸν Σχολεῖον τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου τῆς Δεσποινίδος Κούλας Τασσοπούλου συνεκέντρωσε 55 παιδιὰ καὶ εἶχεν ἄριστα ἀποτελέσματα. Τὸ Ἐκπαιδευτικὸν Γραφεῖον τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἐξέδωκε Βιβλιάρια γλωσσικῶν μαθημάτων διὰ τὴν Β΄, Γ΄, Δ΄ καὶ Ε΄ Τάξιν, διὰ τὰ ὁποῖα οἱ Ἐκπαιδευτικοὶ ἐξεφράσθησαν μὲ ἐνθουσιασμόν. Ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Γραφείου δίδονται μαθήματα Βυζαντινοῦ Πολιτισμοῦ,

Βυζαντινῆς Φιλοσοφίας καὶ Βυζαντινῆς Μουσικῆς. Ὁ Διδάσκαλος συγκεντρώνει ἀμέριστον τὴν στοργὴν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς, πρέπει δὲ καὶ τῶν Κοινοτήτων ἡ μέριμνα δι' αὐτὸν νὰ εἶναι συνεχής, θερμὴ καὶ ἐνεργός.

Κατηχητικά

Ταῦτα κατὰ τὸ 1953-1954 ἀνῆλθον εἰς 341 μὲ 2445 Κατηχητὰς καὶ Κατηχητρίας. Ἐξεδόθησαν δύο διδακτικὰ βοηθήματα, συνεστήθη δὲ καὶ ὁ θεσμὸς τῶν Κατηχητικῶν Φροντιστηρίων. Εἶναι ἀνάγκη νὰ ἐπεκταθῇ ὁ θεσμὸς οὗτος, νὰ συμπληρωθῇ δὲ καὶ ἡ σειρὰ τῶν Κατηχητικῶν βοηθημάτων. Ὁ ἐξ 20.000 δολλαρίων προϋπολογισμὸς τῶν Κατηχητικῶν θὰ ἀνέλθῃ εἰς 58.500 δολλαρίων κατ' ἔτος.

Ἱερὰ Θεολογικὴ Σχολὴ Βοστώνης

Κατὰ Σεπτέμβριον τοῦ 1954 ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια τοῦ νέου κτιρίου κοιτώνων, ἐφαμίλλου τῶν καλυτέρων κτιρίων Ἀμερικανικῶν Πανεπιστημίων. Τὸ οἰκοδομικὸν πρόγραμμα τῆς Σχολῆς συνεχίζεται. Θὰ ἀνεγερθοῦν ἰδιαίτερον Παρεκκλήσιον καὶ Γυμναστήριον. Ὁ κύκλος τῶν μαθημάτων ἀνέρχεται εἰς ἑξαετῆ φοίτησιν. Ἡ Σχολὴ ἀποτελεῖται σήμερον ἀπὸ δύο πλήρη Τμήματα, τὸ Κολλεγιακὸν καὶ τὸ Θεολογικόν, ὅμοια πρὸ τὰ τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν Εὐρώπης καὶ Ἀμερικῆς, καὶ ἐπισήμως ἀνεγνωρίσθησαν ὑπὸ τοῦ Κράτους. Καθηγηταί : 13 τακτικοί, 8 ἔκτακτοι καὶ 1 ὑφηγητής. Ἱεροσπουδασταὶ περὶ τοὺς 100, πληρώνοντες 250 δολλάρια ἕκαστος κατ' ἔτος. Ἡ Βιβλιοθήκη ἀριθμεῖ περὶ τὰς 50.000 τόμων. Ἡ Σχολὴ ἐξέδωκεν ἐκ τοῦ τυπογραφείου της κατὰ τὸ 1954: τὴν «Ἡμερολογιακὴν Ἐπετηρίδα» καὶ τὴν «Ἑλληνορθόδοξον Θεολογικὴν Ἐπιθεώρησιν», τριμηνιαῖον Θεολογικὸν περιοδικόν. Ἡ Σχολὴ ἱδρύθη τῷ 1937. Τῷ 1942 ἐξῆλθον οἱ πρῶτοι ἀπόφοιτοι αὐτῆς, 14 τὸν ἀριθμόν. Ἔκτοτε καὶ μέχρι 1-6-1954 ἀπεφοίτησαν ἐξ αὐτῆς 178 νέοι, ἐκ τῶν ὁποίων οἱ 148 ἐχειροτονήθησαν καὶ ὑπηρετοῦν ὡς Ἱερεῖς, ἐκ δὲ τῶν ὑπολοίπων 30 οἱ ἡμίσεις περίπου πρόκειται ἐντὸς ὀλίγου νὰ χειροτονηθοῦν καὶ αὐτοί. Ἐπιτυχία ἴσως πρωτοφανής.

Ἀκαδημία Ἁγίου Βασιλείου

Κατὰ τὸ τρέχον σχολικὸν ἔτος, τὰ δύο Τμήματα τῆς Ἀκαδημίας, Ὀρφανοτροφεῖον καὶ Διδασκαλικὸν Κολλέγιον, συγκεντρώνουν 102 μαθητρίας καὶ φοιτητρίας καὶ λειτουργοῦν καλῶς, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ κ. Φωκᾶ Ἀγγελάτου. Περαιτέρω πρόγραμμα τῆς Ἀκαδημίας εἶναι νὰ ἀνοίξῃ καὶ Νηπιαγωγεῖον διὰ παιδιὰ προσχολικῆς ἡλικίας. Ὀρφανοτροφεῖον ἀρρένων, καὶ Γυμνασιακὸν Τμῆμα, νὰ ἐπεκτείνῃ τὸ κτιριακόν της συγκρότημα καὶ νὰ αὐξήσῃ τὸ Προσωπικόν της. Ἡ μεγάλη Ὀργάνωσις Ἀχέπα ἔλαβε τὴν ἱστορικὴν ἀπόφασιν νὰ χρηματοδοτήσῃ τὴν ἵδρυσιν Ὀρφανοτροφείου ἀρρένων, 100 κλινῶν. Ἀσφαλῶς καὶ αἱ ἄλλαι Ὀργανώσεις θὰ ἀκολουθήσουν τὸ παράδειγμά της. Ὁ ἐκ τῶν Μεγάλων Εὐεργετῶν ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Γκούβας κατέλιπε διὰ διαθήκης ποσὸν 22.000 δολλαρίων, ἄλλοι δὲ δωρηταὶ διάφορα ποσά.

Φιλόπτωχος Ἀδελφότης

Καθ' ὅλην τὴν δικαιοδοσίαν τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς ὑφίστανται περὶ τὰ 350 Τμήματα τῆς Φιλοπτώχου, προσφέροντα πολυτίμους ὑπηρεσίας εἰς τὰς Κοινότητας καὶ τὴν Ὁμογένειαν ἐν γένει. Βοηθοῦν τοὺς ἀναξιοπαθοῦντας, ἔρχονται ἐπίκουροι εἰς τὸ ἔργον τῆς Κοινότητος μεριμνοῦν διὰ τὸν πλουτισμὸν τῶν ἱερῶν Ναῶν,

τῶν Σχολείων, τῶν Μορφωτικῶν Κέντρων. Ἡ δρᾶσις τῶν Τμημάτων παρακολουθεῖται καὶ συντονίζεται ὑπὸ τοῦ Κεντρικοῦ Δ. Συμβουλίου τῆς Φιλοπτώχου ἐν τῇ Ἀρχιεπισκοπῇ, οὗτινος πρόεδρος ἐξ ὀφφικίου εἶναι ὁ Ἀρχιεπίσκοπος. Ἡ Φιλόπτωχος ἠγόρασε τὴν Ἀκαδημίαν τοῦ Ἁγίου Βασιλείου καὶ σήμερον διὰ τῆς «Ἁγιοβασιλόπηττας» προσφέρει σημαντικὴν βοήθειαν εἰς αὐτήν.

Νέοι Ἱεροὶ Ναοί

Ἀπὸ τῆς Ἑνδεκάτης μέχρι τῆς Δωδεκάτης Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως ἀνηγέρθησαν ἓξ νέοι καὶ οἱ λαμπρότεροι τῶν ἐν Ἀμερικῇ Ὀρθοδόξων ἐν γένει Ναῶν, ἤτοι :

Ἁγίου Σπυρίδωνος, Ν. Ὑόρκης,
Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Σικάγου,
Ἁγίας Σοφίας, Λὸς Ἄντζελες,
Ἁγίων Κωνσταντίνου καὶ Ἑλένης, Οὐάσιγκτων,
Ἁγίου Σπυρίδωνος, Γοῦστερ Μασσ.,
Ἁγίας Σοφίας, Οὐάσιγκτων.

Παρὰ τοὺς διαφόρους Ἱεροὺς Ναοὺς ἀνεγείρονται λαμπρὰ Κοινοτικὰ καὶ Μορφωτικὰ Κέντρα.

Νότιος Ἀμερική

Ὑπὸ τὴν φωτεινὴν κατεύθυνσιν τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Ἀβύδου κ. Εἰρηναίου, ἡ ἐξ 25 χιλιάδων Ὁμογένεια ἐν Νοτίῳ Ἀμερικῇ ὀργανοῦται καὶ προάγεται. Ὑπάρχουν 4 Κοινότητες ἐν Μπουένος Ἄϊρες, 1 ἐν Κορδόβᾳ, 1 ἐν Ροσσαρίῳ, 1 ἐν Μοντεβιδέῳ, 1 ἐν Βραζιλίᾳ, καὶ 2 ἐν Χιλῇ. Ἐπίκειται δὲ ἡ ἵδρυσις μιᾶς ἐν Παταγωνίᾳ.

«Ὀρθόδοξος Παρατηρητής»

Ἀπὸ τὸ 1934 ὁ «Ὀρθόδοξος Παρατηρητὴς» εἶναι τὸ ἐπίσημον δημοσιογραφικὸν ὄργανον τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Ραδιοφωνικὴ ὥρα

Ἀπό τινος ἡ Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ διαθέτει ραδιοφωνικὴν ὥραν, ἑνὸς τετάρτου καθ' ἑκάστην Κυριακήν, χάρις εἰς τὴν γενναιοδωρίαν τῶν κ.κ. Θ. Τσολαΐνοῦ καὶ Κ. Γουλανδρῆ.

Νεολαία

Ἡ Ὀρθόδοξος Ἑλληνικὴ Νεολαία (Γκόγια) ἐπισήμως ὠργανώθη ἀπὸ τοῦ 1951 εἰς Ὁμοσπονδίαν καθ' ὅλην τὴν Χώραν μὲ λαμπρὰ ἀποτελέσματα.

Οἰκονομικά

Αἱ πρόσοδοι τοῦ Δεκαδολλαρίου αὐξάνουν κατ' ἔτος κατὰ τρόπον ἐνθαρρυντικόν. Ἐκ παραλλήλου καὶ αἱ δαπάναι τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς.

Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον

Ἀποφασισθέντος ὅπως καταβληθῇ προσπάθεια ἵνα μέχρι τῶν Χριστουγέννων 1955 ὁ ὑπὲρ ἀνεγέρσεως τοῦ Πατριαρχικοῦ Μεγάρου ἔρανος ἀποδώσῃ δύο ἑκατομμύρια Δολλάρια, ἀνετέθη εἰς τὸν Σεβασμιώτατον Ἀρχιεπίσκοπον κ. Μιχαὴλ ἡ γενικὴ ἀρχηγία καὶ ἡ ἐκλογὴ μελῶν μιᾶς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία θὰ ὁρίσῃ καὶ «Ἡμέραν τοῦ Πατριαρχείου».

Ἡ Δεκάτη τρίτη Κληρικολαϊκὴ Συνέλευσις

Παμψηφεὶ ἀπεφασίσθη, ὅπως αὕτη συνέλθῃ ἐν τῇ Πρωτευούσῃ Οὐάσιγκτων, κατὰ τὸ ἔτος 1956. Αἱ ἀνωτέρω ἀποφάσεις καὶ τὰ ψηφίσματα τῆς Δωδεκάτης Κληρικολαϊκῆς Συνελεύσεως θὰ τεθοῦν εἰς ἐφαρμογήν, ἅμα τῇ ἐγκρίσει αὐτῶν ὑπὸ τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, ὅπως προβλέπεται ὑπὸ τοῦ Συντάγματος τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικῆς.

Ὁ Σεβ. Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς διὰ γράμματος αὐτοῦ διεβίβασε τῇ Ἐκκλησίᾳ τὸν κανονικὸν φάκελλον τοῦ

Ἀρχιμ. Γρηγορίου Καλφοπούλου, ἱερατεύοντος ἐν τῇ Κοινότητι Ποτάκετ, ὅστις διὰ τῆς ἀπειθείας καὶ ἀνοικείου αὐτοῦ συμπεριφορᾶς πολλὰ παρέσχε μέχρι τοῦδε πράγματα τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀμερικῆς.

Ὁ ὡς ἄνω φάκελλος παρεπέμφθη Συνοδικῶς τῇ Κανονικῇ Ἐπιτροπῇ διὰ τὰ περαιτέρω.

Καθαίρεσις Ἱερέως

Ἡ Ἁγία καὶ Ἱερὰ Σύνοδος ἐν τῇ συνεδρίᾳ αὐτῆς τῆς 25ης Ἰανουαρίου ἐ. ἔ., καθήρεσεν ἐκ τοῦ βαθμοῦ αὐτοῦ καὶ τοῦ κληρικοῦ σχήματος καὶ ἐπανέφερεν εἰς τὰς τάξεις τῶν λαϊκῶν τὸν ἐν Ἀμερικῇ Ἱερομόναχον Κωνσταντῖνον Γλυνόν.

Ἡ ἀπόφασις αὕτη ὡς καὶ ἡ σχετικὴ τῆς καθαιρέσεως πρᾶξις διεβιβάσθησαν τῇ Ἱ. Ἀρχιεπισκοπῇ Ἀμερικῆς διὰ τὰ περαιτέρω.

Ἱερὰ Μητρόπολις Κρήτης

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κρήτης κ. Εὐγένιος δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ὑπέβαλε τῇ Ἐκκλησίᾳ ἀντίγραφα τῶν Πρακτικῶν τῆς ΜΕ' Ἐπαρχιακῆς Συνόδου Κρήτης, ἅτινα ἀναγνωσθέντα συνοδικῶς παρεπέμφθησαν τῇ Κανονικῇ Ἐπιτροπῇ πρὸς μελέτην καὶ εἰσήγησιν.

Ἱερὰ Ἀρχιεπισκοπὴ Θυατείρων

Ληφθὲν ἀνεγνώσθη συνοδικῶς γράμμα τοῦ Σεβ. Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου, ὑποβάλλοντος τὰς εὐγνώμονας εὐχαριστίας αὐτοῦ, ἐπὶ τῇ ἐκλογῇ ὡς βοηθοῦ παρ' αὐτῷ Ἐπισκόπου Μελίτης κ. Ἰακώβου, καὶ τὰς σκέψεις αὐτοῦ ὡς πρὸς τὴν διοικητικὴν ὀργάνωσιν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς Θυατείρων, ἥτις ὁσημέραι ὁλοκληροῦται.

Χειροτονία τοῦ Ἐπισκόπου Μελίτης

Τὴν Κυριακὴν 6ην Φεβρουαρίου, ἑορτὴν τοῦ ἱεροῦ Φωτίου, ἐτελέσθη ἐν τῷ πανσέπτῳ Πατριαρχικῷ Ναῷ ἡ εἰς Ἐπίσκοπον χειροτονία τοῦ Θεοφιλεστάτου Ἐψηφισμένου Μελίτης κ. Ἰακώβου Κουκούζη ἐκλεγέντος τὴν 17ην Δεκεμβρίου διὰ τὴν Ἱερὰν Ἀρχιεπισκοπὴν Θυατείρων. Τῆς χειροτονίας προέστη ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Δέρκων κ. Ἰάκωβος μετὰ τῶν Σεβασμιωτάτων Μητροπολιτῶν Πριγκηποννήσων κ. Δωροθέου καὶ Σάρδεων κ. Μαξίμου. Εἰς τὸν Ναὸν παρῆσαν ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, οἱ Σεβασμιώτατοι Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας, Θεοδωρουπόλεως κ. Λεόντιος, Αἴνου κ. Γερμανός, Προικοννήσου κ. Φιλόθεος, Χαλδίας κ. Κύριλλος καὶ Νεοκαισαρείας κ. Χρυσόστομος, οἱ Καθηγηταὶ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος Ρεπανέλλης, ὁ Ἱερολογιώτατος Διάκονος κ. Χρυσόστομος Κωνσταντινίδης, ὁ Ἐπίτροπος τοῦ Παναγίου Τάφου Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Ἰωάννης (ἐν τῷ Ἱερῷ Βήματι). Ἐν δὲ τῷ Σωλέᾳ οἱ Ἐντιμότατοι κ.κ. Ἄρθουρ Ρίτσαρδς, Γενικὸς Πρόξενος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν, ἐνταῦθα, καὶ Βύρων Θεοδωρόπουλος, Πρόξενος τῆς Ἑλλάδος, οἱ Ἐντιμότατοι Ὀφφικιάλοι, Μ. Ρήτωρ κ. Βλ. Μιρμίρογλου, Μ. Χαρτοφύλαξ κ. Ἀχ. Μόσχος, Μ. Ρεφερενδάριος κ. Γ. Χόλλεμπαχ καὶ Μ. Πρωτονοτάριος κ. Ἐμμ. Φωτιάδης, ὁ Ἄρχων Διδάσκαλος τοῦ Εὐαγγελίου κ. Ἰ. Παναγιωτίδης, ὁ κ. Ἀ. Χατζόπουλος, Βουλευτὴς Σταμπούλ, οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι τῶν Πατριαρχείων κ.κ. Δημ. Γιαγτζόγλου, καὶ Κ. Λάσκαρις, ὁ ἀδελφὸς τοῦ χειροτονηθέντος κ. Παναγιώτης Κουκούζης, Καθηγηταὶ Σχολῶν, Ἀντιπροσωπεῖαι τῶν

Μειζόνων Ἱδρυμάτων ἡμῶν, Κεντρικῶν Ἐφορειῶν, Ἐφοροεπιτροπῶν, Δ. Συμβουλίων, Μορφωτικῶν Συνδέσμων, Φιλοπτώχων Ἀδελφοτήτων καὶ ἄλλων Ὀργανώσεων, τὸ Προεδρεῖον καὶ τὰ Μέλη τοῦ Συνδέσμου τῶν Ἰμβρίων, γνωστοὶ καὶ φίλοι τοῦ χειροτονηθέντος, Κατηχηταὶ καὶ Κατηχήτριαι Θεραπείων καὶ Μακροχωρίου, αἱ κυρίαι Πρεσβυτέρα Ἀλεξάνδρα Δουροπούλου καὶ Παντώρα, ἐκ Βοστώνης, ὁ ἰατρὸς κ. Βουλγαρόπουλος μετὰ τῆς συζύγου αὐτοῦ Ἀθανασίας ἐκ Λόουελλ Μασσ. Ἀμερικῆς, καὶ πυκνὸν πλῆθος εὐλαβῶν προσκυνητῶν. Κατὰ τὴν χειροτονίαν ὁ προεξάρχων Ἀρχιερεὺς προσεφώνησε θερμῶς τὸν Ἐψηφισμένον, ὁ ὁποῖος καὶ ἀπήντησε καταλλήλως. Ἡ χειροτονία ἔγινε κατὰ τὴν νενομισμένην τάξιν ἐν πλήρει κατανύξει, εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς Λειτουργίας ὁ χειροτονηθεὶς Ἐπίσκοπος διένειμεν ἀπὸ τοῦ Θρόνου τὸ ἀντίδωρον εἰς τὸ Ἐκκλησίασμα.

Ἐπηκολούθησε δεξίωσις ἐν ταῖς αἰθούσαις τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, εἰς ἣν προσῆλθον ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, οἱ Ἀρχιερεῖς καὶ πάντες οἱ ἐν τῷ Ἱερῷ Ναῷ παραστάντες ἐπίσημοι, ὡς καὶ πολὺς κόσμος. Ἀντηλλάγησαν δὲ διάφοροι προσφωνήσεις, καὶ ἐν κατακλεῖδι ὡμίλησεν ἡ Αὐτοῦ Θειοτάτη Παναγιότης, ἀναπτύξασα τὴν Οἰκουμενικότητα τοῦ Πατριαρχείου, κατὰ τὸν 28ον Κανόνα τῆς Δ΄. Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ γεωγραφικῶς ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, διενεργουμένην διὰ τῶν Ἀρχιεπισκοπῶν αὐτοῦ, μετὰ τῶν Ἐπισκόπων καὶ τοῦ Πληρώματος. Εἰς τὸ γεῦμα παρεκάθησαν οἱ Ἀρχιερεῖς, οἱ Ὀφφικιάλοι, ὁ Βουλευτὴς κ. Ἀ. Χατζόπουλος, οἱ Νομικοὶ Σύμβουλοι, ὁ Μέγας Πρωτοσύγκελλος, ὁ Ἀρχιμανδρίτης Πλάτων Λαυριώτης, καὶ οἱ κ.κ. Βουλγαρόπουλος, Π. Κουκούζης καὶ ὁ κ. Λ. Γιανναρούδης, Πρόεδρος τῆς Κοινότητος Ἀγριδίων Ἴμβρου.

Βιογραφικὸν Σημείωμα.

Ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μελίτης κ. Ἰάκωβος, κατὰ κόσμον Δημήτριος Κουκούζης, ἐγεννήθη τῷ 1911 ἐν τῇ Κοινότητι Ἁγίων Θεοδώρων τῆς νήσου Ἴμβρου, ἐκ γονέων ἐναρέτων καὶ εὐσεβῶν, τοῦ Ἀθανασίου καὶ τῆς Μαρίας. Ἤκουσε τὴν Ἀστικὴν Σχολὴν τῆς γενετείρας αὐτοῦ, τὸ Ἡμιγυμνάσιον Παναγίας Ἴμβρου, καὶ προστασίᾳ τοῦ Μητροπολίτου Ἴμβρου κ. Ἰακώβου (νῦν Δέρκων) εἰσήχθη εἰς τὴν Ἱερὰν Θεολογικὴν Σχολὴν Χάλκης τῷ 1927. Ἀπεφοίτησεν ἀριστεύσας τῷ 1934. Ἐπί τι διάστημα εἰργάσθη ὡς Ἱεροκῆρυξ καὶ Κατηχητὴς εἰς τὴν γενέτειράν του. Τὴν 25ην Νοεμβρίου 1934 ἐχειροτονήθη εἰς διάκονον ὑπὸ τοῦ ἀειμνήστου Μητροπολίτου Δέρκων κ. Ἰωακείμ, καὶ ὑπηρέτησε παρ' αὐτῷ ὡς Ἀρχιδιάκονος μέχρι Μαρτίου 1939. Ἀπὸ τοῦ Μαρτίου τούτου προσελήφθη ὑπὸ τοῦ τότε Ἀρχιεπισκόπου Ἀμερικῆς καὶ νῦν Πατριάρχου κ. Ἀθηναγόρου ὡς Ἀρχιδιάκονος αὐτοῦ, ὑπηρετήσας μέχρι τοῦ 1940. Τὸν Ἰούνιον τοῦ 1940 ἐχειροτονήθη πρεσβύτερος παρὰ τοῦ Ἐπισκόπου Βοστώνης καὶ νῦν Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου καὶ προήχθη εἰς Ἀρχιμανδρίτην. Διηκόνησεν ὡς Ἱερατικῶς Προϊστάμενος τῶν Ὀρθοδόξων Κοινοτήτων Σὲν Λούης, Μ. Χάρτφορντ, Κόνν, τοῦ Καθεδρικοῦ Νέας Ὑόρκης καὶ τέλος τοῦ Καθεδρικοῦ Βοστώνης καὶ Ἀρχιερατικῶς Ἐπίτροπος Νέας Ἀγγλίας, χρηματίσας συγχρόνως ἀπὸ τοῦ 1940 Καθηγητὴς καὶ Ὑποδιευθυντὴς τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Τιμίου Σταυροῦ καὶ ἀπὸ τῆς 2ας Δεκεμβρίου 1954 ὡς Διευθυντὴς αὐτῆς. Τῇ 17ῃ Δεκεμβρίου 1954 ἐξελέγη ὑπὸ τῆς Ἁγίας καὶ Ἰ-

ερᾶς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου Ἐπίσκοπος τῆς πάλαι ποτὲ διαλαμψάσης Ἐπισκοπῆς Μελίτης, προτάσει τοῦ Σεβασμιωτάτου Ἀρχιεπισκόπου Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρου, διὰ ὑπηρεσίαν καὶ ἀποστολὴν ἐν τῇ Ἱερᾷ Ἀρχιεπισκοπῇ αὐτοῦ, μὲ κέντρον τὴν Γενεύην. Τὴν 15ην Ἰανουαρίου 1955 ἀναχωρήσας ἐξ Ἀμερικῆς, ἀφίκετο ἐνταῦθα τῇ 23ῃ τοῦ αὐτοῦ μηνὸς καὶ τῇ 6ῃ Φεβρουαρίου 1955 ἐχειροτονήθη εἰς Ἐπίσκοπον.

Ὁ Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων

Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρας εἰς τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου ἦλθεν εἰς τὴν Πόλιν, καὶ παρέμεινεν ἐν τοῖς Πατριαρχείοις μέχρι τῆς 6ης τοῦ μηνός, τὸ ἑσπέρας τῆς ὁποίας ἀνεχώρησε σιδηροδρομικῶς εἰς Ἀθήνας, προεπέμφθη ἐκ μέρους τῆς Αὐτοῦ Θειοτάτης Παναγιότητος ὑπὸ τοῦ Πανοσιολογιωτάτου Μ. Ἀρχιδιακόνου κ. Γεωργίου.

Ἱερὰ Μητρόπολις Ρόδου

Τὸ ἐν Πάτμῳ Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον μετετέθη εἰς Ρόδον, ὅπου καὶ λειτουργεῖ κανονικῶς ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Θεολόγου Καθηγητοῦ κ. Ματ. Μεταξᾶ. Τὰ μαθήματα Ποιμαντικῆς, Τελετουργικῆς καὶ Ἐξομολογητικῆς διδάσκει ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Ρόδου κ. Σπυρίδων, τὴν Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν Παλαιὰν καὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην ὁ Πανοσιολογιώτατος Πρωτοσύγκελλος αὐτοῦ κ. Λουκιανός.

Δι' ὑπουργικῆς ἀποφάσεως, παρεδόθη εἰς τὴν Ἱερὰν Μητρόπολιν ὁλόκληρος ἡ περιφέρεια τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Φιλερήμου, εἰς τὴν ὁποίαν θὰ ἐγκατασταθῇ τελικῶς τὸ Ἐκκλησιαστικὸν Φροντιστήριον.

Ἱερὰ Μητρόπολις Καρπάθου καὶ Κάσου

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Καρπάθου καὶ Κάσου κ. Ἀπόστολος διὰ γράμματος αὐτοῦ ᾐτήσατο τὴν ἄδειαν τῆς Ἐκκλησίας, ὅπως μεταβῇ εἰς Πύργον τῆς Ἐπαρχίας Ἠλείας, ἵνα ἀνταποκρινόμενος εἰς εὐγενῆ πρόσκλησιν τοῦ οἰκείου Μητροπολίτου κ. Γερμανοῦ παραστῇ ἐν τῇ πανηγύρει τοῦ πολιούχου τῆς ὡς ἄνω πόλεως τοῦ Ἁγίου Χαραλάμπους τῇ 10ῃ Φεβρουαρίου.

Τῷ ὡς ἄνω Μητροπολίτῃ παρεσχέθη ἡ νενομισμένη ἄδεια.

Ἡ Πατμιὰς Ἱ. Σχολή

Ὁ Διευθυντὴς τῆς Πατμιάδος Ἱερατικῆς Σχολῆς Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Μάξιμος Δασκαλάκης δι' ἐκθέσεως αὐτοῦ ἀπὸ 22ας Δεκεμβρίου 1954 περιγράφει τὸ ἐν τῇ Σχολῇ ταύτῃ ὑπ' αὐτοῦ ἐπιτελεσθὲν ἔργον. Ἡ Ἔκθεσις περιστρέφεται τὸ μὲν περὶ ὅσα ἔχουσιν ἤδη γίνῃ διὰ τὸ κτίριον τῆς Σχολῆς, τὸ δὲ περὶ τὴν καταβληθεῖσαν προσπάθειαν διὰ τὴν καλυτέραν ὀργάνωσιν τῆς ἐσωτερικῆς ζωῆς τῶν μαθητῶν, μὲ κατεύθυνσιν ἀνάλογον πρὸς τὸν ἰδιάζοντα ἐκκλησιαστικὸν χαρακτῆρα τῆς Σχολῆς.

Οὕτω ἔχει ἤδη περατωθῇ τὸ πρῶτον τμῆμα τοῦ σχεδίου τοῦ κτιρίου τῆς Σχολῆς, ἐξασφαλισθέντος ἐπαρκοῦς χώρου διὰ τὴν ἄνετον λειτουργίαν αὐτῆς. Κατεσκευάσθη μέρος τῶν ὑδραυλικῶν ἐγκαταστάσεων, ὠργανώθη τὸ μαγειρεῖον καὶ ἡ τραπεζαρία. Διεσκευάσθη μία ἐκ τῶν αἰθουσῶν εἰς Ἐκκλησίαν, ἐν ᾗ τελοῦνται τακτικῶς καθ' ἡμέραν αἱ ἱεραὶ ἀκολουθίαι. Καθιερώθη ἡ ρασοφορία διὰ τοὺς μαθητὰς τῶν τριῶν ἀνωτέρων τάξεων. Ὠργανώθη ἡ ἰατρικὴ περίθαλψις. Πρὸ τῆς κατακλίσεως τὸ ἑσπέρας, περὶ ὥραν 9ην, γί-

νεται ἡ ἀνάγνωσις τῆς Ἁγίας Γραφῆς ὑπὸ τῶν μαθητῶν, διαρκείας ἑπτὰ λεπτῶν, μεθ' ἣν κρούει ὁ κώδων, καὶ ἀκολουθεῖ ἐπὶ τρίλεπτον νοερὰ μυστικὴ προσευχὴ αὐτῶν, μὲ κατακλεῖδα τὸ ἀπολυτίκιον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου ἢ τῆς Ἑορτῆς τῆς Ἡμέρας, ψαλλόμενον ἐν χορῷ. Εἰς τὰς 9 καὶ 15΄, μετὰ τὴν τακτοποίησιν τῶν μαθητῶν εἰς τὰς κλίνας των κρούει τὸ Σιωπητήριον.

Ἅγιον Ὄρος.

Ἱερὰ Μονὴ Χιλιανδαρίου

Ἐπὶ τῇ βάσει τῶν κειμένων σχετικῶν διατάξεων καὶ τῆς εἰσηγήσεως τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐνεκρίθη συνοδικῶς ἡ εἴσοδοχὴ πέντε Σέρβων δοκίμων πρὸς ἐγκαταβίωσιν ἐν τῇ Ἱ. Μονῇ Χιλιανδαρίου. Οὗτοι δὲ εἶναι ὁ Ἱερομόναχος Ναοὺμ Μίλκοβιτς, οἱ Μοναχοὶ Ἰωακεὶμ Μιγιάλκοβιτς ἐκ τῆς Ἱ. Μονῆς Στουδενίτσης, Δημήτριος Μπράγκοβιτς ἐκ τῆς Ἱ Μονῆς Τοῦμαν καὶ ὁ λαϊκὸς κ. Νικόλαος Εὐφρόσυνος Σουλέϊτς.

Τὰ ὡς ἄνω ἀνεκοινώθησαν διὰ γραμμάτων τῷ τε Μακαρ. Πατριάρχῃ Σερβίας κ. Βικεντίῳ, ἐνδιαφερθέντι ἐν καιρῷ καὶ γράψαντι σχετικῶς τῇ Ἐκκλησίᾳ καὶ τῇ Ἱ. Κοινότητι τοῦ Ἁγίου Ὄρους.

Ἡ κατὰ Χάλκην Ἱ. Θεολογικὴ Σχολή

Ἑορτὴ Ἱεροῦ Φωτίου

Τῇ 6ῃ Φεβρουαρίου, ἑορτῇ τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρὸς ἡμῶν Φωτίου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως τοῦ Ὁμολογητοῦ, Ἱδρυτοῦ τῆς Ἱερᾶς Πατριαρχικῆς καὶ Σταυροπηγιακῆς Μονῆς τῆς Ἁγίας Τριάδος Χάλκης, ἔνθα στεγάζεται ἡ Ἱ. Θεολογικὴ Σχολή, ἐτελέσθη ἐν τῷ Ναϋδρίῳ τῆς Μονῆς πανηγυρικὴ Ἀρχιερατικὴ Θ. Λειτουργία ὑπὸ τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Ἰκονίου κ. Ἰακώβου, Σχολάρχου τῆς Σχολῆς.

Τὴν Α. Θ. Παναγιότητα ἐξεπροσώπησε κατ' αὐτὴν ὁ Πανοσ. Ὑπογραμματεὺς τῆς Ἁγίας καὶ Ἱερᾶς Συνόδου κ. Συμεών.

Παγκόσμιον Συμβούλιον Ἐκκλησιῶν

Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ

Ἐν Γενεύῃ τῆς Ἑλβετίας συνῆλθε (7-11- Φεβρουαρίου) εἰς τὴν πρώτην αὐτῆς, μετὰ τὴν ἐν Ἔβανστον Β΄ Γενικὴν Συνέλευσιν, ἡ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ Ἐπιτροπὴ αὕτη ἀποτελεῖται ἀπὸ τοὺς ἓξ Προέδρους τοῦ Συμβουλίου καὶ ἀπὸ δώδεκα Μέλη ἐκλεγόμενα ὑπὸ τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς. Ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων συμμετέσχεν ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος. Ὁ Σεβασμιώτατος Ἀρχιεπίσκοπος Ἀμερικῆς κ. Μιχαὴλ καὶ ὁ Αἰδεσιμολογιώτατος Πρωτοπρεσβύτερος κ. Γεώργιος Φλωρόβσκυ δὲν ἠδυνήθησαν νὰ προσέλθωσιν.

Θέμα τῆς Συνεδρίας τῆς Ἐπιτροπῆς ὑπῆρξεν ἡ ὀργάνωσις τῶν Συνεδρίων τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, ἡ ὁποία θὰ συνέλθῃ ἀπὸ 2-9 τοῦ προσεχοῦς Αὐγούστου εἰς Δαβὸλ τῆς Ἑλβετίας. Ὁ Γενικὸς Γραμματεὺς Δρ Βίσερ Τοῦφτ ἀνέλυσεν εὐσυνόπτως τὰς δημιουργηθείσας ἀνὰ τὸν Διαχριστιανικὸν κόσμον ἐντυπώσεις ἐκ τῶν ἐργασιῶν καὶ τῶν πορισμάτων τοῦ Ἔβανστον, δηλώσας ὅτι ὁ ἀντίκτυπος τοῦ Ἔβανστον οὐδαμοῦ τοῦ κόσμου ὑπῆρξε καθ' ὁλοκληρίαν ἀρνητικός. Ἐπίσης ὑπέβαλε πληροφορίας ἐν σχέσει μὲ τὴν ἐντύπωσιν ἣν προὐκάλεσεν εἰς τὰς Ἐκκλησίας καὶ τὰς Κυβερνή-

σεις ἡ ἔκκλησις τοῦ Ἔβανστον περὶ τῆς ἐν ἀγάπῃ συνεργασίας καὶ προσεγγίσεως τῶν ἀτόμων καὶ τῶν λαῶν.

Εἰς τὴν πρώτην Συνεδρίαν ἀνεκοινώθη ὁ θάνατος τοῦ ἐκ τῶν πρωτοπόρων τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως Δρος Τζὼν Μόττ, ἀποβιώσαντος ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ τῇ 31ῃ Ἰανουαρίου. Τὸ ἑσπέρας τῆς 9ης Φεβρουαρίου ἔγινεν ἐν τῷ Παρεκκλησίῳ τῆς Λουθηρανικῆς Ἐκκλησίας τῆς Γενεύης ἐπιμνημόσυνος τελετή, καθ' ἣν ὡμίλησαν ὁ Ἐπίσκοπος Τσίτσεστερ Δρ Γεώργιος Μπὲλ καὶ ἄλλοι, ἐξάραντες τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀποθανόντος ἀνδρός, ἀναδειχθέντος διὰ τοῦ ἱεραποστολικοῦ του ζήλου τόσον χρησίμου εἰς ὅλας τὰς χώρας τοῦ κόσμου.

Ἡ Ἐκκλησιαστικὴ Ἐπιτροπὴ ἐμελέτησεν ἐκθέσεις διαφόρων Τμημάτων, ὡς καὶ εἰσηγητικὴν Ἔκθεσιν τοῦ Γενικοῦ Γραμματέως ἐπὶ τοῦ θέματος τοῦ προσηλυτισμοῦ, τὸ ὁποῖον ἀποφάσει τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς, κατὰ τὸν παρελθόντα Σεπτέμβριον, εἶχε παραπεμφθῇ εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Πίστεως καὶ Τάξεως Ἐπιτροπήν, πρὸς μελέτην.

Λόγῳ τῆς σπουδαιότητος τοῦ θέματος κατηρτίσθη ἰδιαιτέρα Ὑποεπιτροπκή, ἧς ἐκ τῶν Ὀρθοδόξων μετέχουσιν ὁ Θεοφιλέστατος Ἐπίσκοπος Μελίτης κ. Ἰάκωβος καὶ ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν κ. Γεράσιμος Κονιδάρης.

Ἐν μέσῳ τῶν ἐργασιῶν τῆς συνεδρίας ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Φιλαδελφείας κ. Ἰάκωβος ἀνεκοίνωσε τὴν προσεχῆ μετάβασιν εἰς Γενεύην τοῦ Βοηθοῦ παρὰ τῷ Σεβασμιωτάτῳ Ἀρχιεπισκόπῳ Θυατείρων κ. Ἀθηναγόρᾳ Θεοφιλεστάτου Ἐπισκόπου Μελίτης κ. Ἰακώβου, ὁ ὁποῖος θὰ ἀποτελέσῃ τὸν διαρκῆ παρὰ τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει Ὀρθόδοξον Σύνδεσμον καὶ Ἀντιπρόσωπον τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου. Τὰ Μέλη τῆς Ἐκτελεστικῆς Ἐπιτροπῆς ἤκουσαν μὲ πολλὴν χαρὰν τὴν ἀνακοίνωσιν ταύτην, καὶ ἐξεδήλωσαν τὸν σεβασμὸν καὶ τὴν βαθεῖάν των ἀγάπην πρὸς τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον, τὸ ὁποῖον, πρωτοπόρον πάντα εἰς τὰ ἀπασχολοῦντα τὴν Ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν προβλήματα, συνεχίζει καὶ διὰ τῆς νέας ταύτης ἐνεργείας καὶ προωθεῖ τὴν γραμμὴν τῆς συνεργασίας ἐν τῇ Οἰκουμενικῇ Κινήσει.

Αἱ Συνεδρίαι τῆς Ἐπιτροπῆς διεξήχθησαν εἰς ἀτμόσφαιραν προσοχῆς, κατανοήσεως καὶ ἀγάπης μεταξὺ τῶν μελῶν, τοῦθ' ὅπερ ἐχαρακτηρίσθη ὡς ἀποτέλεσμα τῆς διαρκοῦς ἐπαφῆς καὶ ἐπικοινωνίας, καὶ πρωτίστως τῆς καλῆς θελήσεως πάντων.

Ἰωάννης Παπαδόπουλος

Τὸ Βυζαντιολογικὸν Σπουδαστήριον τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν ἀφιέρωσεν εἰς τὸν Ἄρχοντα Μέγαν Ὑπομνηματογράφον τῆς Μεγάλης τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίας καὶ Καθηγητὴν τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάννην Β. Παπαδόπουλον τὸν Β´ τόμον «Ρωμανοῦ τοῦ Μελῳδοῦ ὕμνοι». Ἡ ἀπονεμηθεῖσα αὕτη τιμὴ καὶ δικαία εἶναι καὶ ὅλως ἐξαιρετική.

Ἑβραϊκὸν Σεμινάριον

Ὁ Σοφολογιώτατος Ἀρχιρραββῖνος κ. Ραφαὴλ Σαμπὰν καὶ ἡ Ἑβραϊκὴ ἐνταῦθα παροικία ἀπέκτησαν ἐν Χάσκιοϊ, συνοικίᾳ τῆς Πόλεως, Ἑβραϊκὸν Θεολογικὸν Σεμινάριον. Τὴν Κυριακὴν 6ην Φεβρουαρίου ἐτελέσθησαν τὰ ἐγκαίνια αὐτοῦ. Τὴν Αὐτοῦ Θειοτάτην Παναγιότητα ἀντεπροσώπευσεν ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμανδρίτης κ. Νικόλαος Κουτρουμπῆς. Παρέστησαν ὁ Ἐξοχώτατος Νομάρ-

χης Καθηγητὴς κ. Φαχρεττὶν Κερὴμ Γκιοκάη, ὁ Μακαριώτατος Πατριάρχης τῶν Ἀρμενίων κ. Καρακὶν Χατζαδουριάν, διάφοροι Ἀντιπρόσωποι Ἑβραϊκῶν Ἱδρυμάτων καὶ πλῆθος πολύ.

***

Μετὰ τὸν Ὕμνον τῆς Ἀνεξαρτησίας ὡμίλησεν ὁ Πρόεδρος τῆς Ἐφορίας τῆς Σχολῆς καὶ Ἱδρυτὴς αὐτῆς κ. Ναβὶτ Μπεκάρ, ὁ Σοφολογιώτατος Ἀρχιρραββῖνος, καὶ ὁ Ἐξοχώτατος Νομάρχης, ὁ ὁποῖος ἀνέπτυξε τὴν ὠφελιμότητα τῶν Θεολογικῶν Σχολῶν διὰ τὴν Κοινωνίαν, εὔφημον ποιησάμενος μνείαν καὶ τῆς Ἱερᾶς Θεολογικῆς Σχολῆς Χάλκης. «Ἡ Θρησκεία, εἶπεν, εἶναι βασικὸς παράγων τῆς εἰρήνης καὶ τῆς συμβιώσεως τῶν ἀνθρώπων. Ὅσον ἀφορᾷ τὰς σχέσεις αὐτῆς μὲ τὴν Ἐπιστήμην, εἶναι τοσοῦτον ἀδιάρρηκτοι, ὥστε ἡ μία νὰ ἔχῃ πάντοτε τὴν ἀνάγκην τῆς ἄλλης. Ἡ εἰρηνικὴ συμβίωσις πάντων τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ ἀπώτερος στόχος τῆς πολιτικῆς τῆς Τουρκίας, τόσον εἰς τὸ ἐσωτερικόν, ὅσον καὶ πέραν τῶν συνόρων αὐτῆς.» Ἀκολούθως πρὸ τῆς εἰσόδου ὁ κ. Νομάρχης ἔκοψε τὴν διπλῆν ἐξ ἐθνικῶν χρωμάτων ταινίαν, καὶ εἰσῆλθον ἅπαντες εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Σχολῆς. Οἱ μαθηταὶ τῆς Σχολῆς, δώδεκα τὸν ἀριθμόν, ἀποτελοῦν τὴν πρώτην τάξιν τοῦ Λυκείου, τῶν λοιπῶν τάξεων προστεθησομένων σὺν τῷ χρόνῳ.

Δρ. ΤΖΩΝ ΜΟΤΤ

Ἐνενηκοντούτης ἀπέθανε τῇ 31η Ἰανουαρίου ἐν Νέᾳ Ὑόρκῃ ὁ Δρ Τζὼν Μόττ, Ἐπίτιμος Πρόεδρος τῆς Παγκοσμίου Χριστιανικῆς Ἀδελφότητος τῶν Νέων, μία ἐκ τῶν ἐξεχουσῶν φυσιογνωμιῶν τοῦ κόσμου τῶν νεωτέρων χρόνων. Ἀνατραφεὶς χριστιανικῶς, ὁλόκληρον τὴν ζωὴν αὐτοῦ ἀφιέρωσεν εἰς τὴν διαπαιδαγώγησιν καὶ ἐξυπηρέτησιν τῆς Νεολαίας, γενόμενος ἐμψυχωτὴς καὶ ἡγέτης αὐτῆς ἐπὶ ὁλοκλήρους δεκαετηρίδας. Εὑρίσκετο εἰς διαρκῆ κίνησιν, περιερχόμενος κατ' ἐπανάληψιν τὰς διαφόρους Χώρας, ἀκόμη καὶ κατὰ τὴν διάρκειαν τῶν Πολέμων, ἔχων ἐλευθέραν τὴν κυκλοφορίαν εἰς ὅλους τοὺς ἐμπολέμους Τόπους.

Ἰδιαιτέρως λαμπρὸν καὶ μέγα ὑπῆρξε τὸ ἔργον του εἰς τὴν διάδοσιν καὶ θεμελίωσιν τῆς Χ. Α. Ν. Ἡ προσπάθειά του διὰ τὴν ἕνωσιν ὅλου τοῦ σώματος τῶν φοιτητῶν τοῦ κόσμου ἀπέδωκε τὴν ἄλλην διεθνῆ ὀργάνωσιν : τὴν Παγκόσμιον Χριστιανικὴν Ἕνωσιν Φοιτητῶν. Εἰς αὐτὸν κυρίως ὀφείλεται ἡ ὀργάνωσις τῆς Ἑνώσεως τῶν Ἱεραποστολῶν εἰς τὰς μὴ Χριστιανικὰς Χώρας. Ἀπὸ τοῦ τέλους δὲ τοῦ τελευταίου πολέμου ἀνεκηρύχθη Ἐπίτιμος Πρόεδρος τοῦ Διεθνοῦς Συμβουλίου τῶν Ἱεραποστολῶν, τοῦ Συμβουλίου τῆς Παγκοσμίου Χ. Α. Ν. καὶ εἷς τῶν πέντε Προέδρων τοῦ Παγκοσμίου Συμβουλίου Ἐκκλησιῶν, ἐσχάτως δὲ καὶ καὶ ἰσόβιος Ἐπίτιμος Πρόεδρος αὐτοῦ. Εἰς τὸν Δρα Τζὼν Μὸττ ὀφείλεται καὶ ἡ ἐν Κηφισσιᾷ Ἀθηνῶν συνελθοῦσα τῷ 1930 ἱστορικὴ Διαβαλκανικὴ Σύσκεψις τῆς Χ. Α. Ν. Διάφοροι Κυβερνήσεις καὶ Ἐκκλησίαι τὸν ἐτίμησαν διὰ παρασήμων καὶ ἄλλων διακρίσεων.

Κατὰ τὴν τελευταίαν διέλευσίν του ἐξ Ἑλλάδος, δημοσιογράφος ἠρώτησε τὸν Μόττ : «Ἔχετε κανένα μήνυμα διὰ τὴν νεολαίαν μας ;» «Τὴν Ὀρθόδοξον νεολαίαν ; — Ἠρώτησεν ὁ Μόττ, καὶ προσέθεσε : — Ναί, ἔχω. Πρὶν ἀπὸ κάθε μεγάλην εὐκαιρίαν, ὁ Θεὸς αὐτῆς εἶναι τὸ βασίλειόν του καὶ ἡ δόξα του. Ἡ ἕνωσις τῶν Νέων τοῦ κόσμου εἶναι πορεία πρὸς τὸν ἀληθινὸν πολιτισμόν, καὶ θεμέλιον τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰρήνης. Ἀπὸ τὸ στόμα ἑκατομμυρίων νέων ἀναδίδεται τὸ Ἀλληλούϊα τῆς αἰωνιότητος τοῦ Τζὼν Μόττ.

Αἰωνία αὐτοῦ ἡ μνήμη !

ΒΙΒΛΙΟΚΡΙΣΙΑ

Μητροπολίτου Χίου Παντελεήμονος : «Πόθοι, άπογοητεύσεις, έλπίδες»

Ένα νέον βιβλίον μὲ 200 σελίδας παρμένο ἀπὸ τὴν γύρω ζωήν, ἀναφερόμενο εἰς διάφορα ἐνδιαφέροντα θέματα καὶ πράγματα, γραμμένο μὲ τὸ ἀκούραστο στοργικὸ χέρι τοῦ καλοῦ ποιμένος, ὁ ὁποῖος ξεύρει νὰ βλέπῃ μὲ πόνον καὶ ἀγάπην, νὰ ἀλιεύῃ μαργαρίτας ἀπὸ τοὺς πιστοὺς καὶ ἀπὸ τὸν λαόν, καὶ νὰ προμηθεύῃ παραμυθίαν καὶ οἰκοδομήν.

ΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΒΑΝΣΤΟΝ

The First Six Years, 1948—1954, Μία Ἔκθεσις τῆς Κεντρικῆς Ἐπιτροπῆς τοῦ Π. Σ. Ε. ἐπὶ τῆς δράσεως τῶν Τμημάτων καὶ τῶν Γραμματειῶν τοῦ Συμβουλίου. Γενεύη, Π. Σ. Ε., 1954, σελ. 149.

Ἡ μελέτη αὕτη, ὡς καὶ ἐκ τοῦ τίτλου καταφαίνεται, καλύπτει τὰ διατρέξαντα ἀπὸ τοῦ Συνεδρίου τοῦ Ἄμστερδαμ μέχρι τοῦ Συνεδρίου τοῦ Ἔβανστον. Εἶναι ἓν βοήθημα ἱστορικὸν πρώτης τάξεως.

***

Assembly Work Book, Ἔβανστον 1954. Γενεύη, Π. Σ. Ε., 1954, σελ. 108.
Τὸ βιβλίον τοῦτο περιγράφει τὸν τρόπον τῶν ἐργασιῶν ἐν Ἔβανστον.

***

Six Ecumenical Surveys, Προπαρασκευαστικὸν ὑλικὸν διὰ τὸ Β΄ Συνέδριον τοῦ Π. Σ. Ε. ἐν τῷ Πανεπιστημίῳ Νὸρθ — Γουέστερν, Ἔβανστον, Ἰλλ., Ἡ. Π. Ἀ., 1954. Νέα Ὑόρκη, Harper and Bros, Publ., Λονδῖνον, S.C.M. Press, 954, σελ. 50—60 ἕκαστον τεῦχος.

Τὰ δύο τελευταῖα πονήματα συνδέονται πρὸς ἄλληλα. Ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Θυατείρων Γερμανὸς προσέφερε μεγάλην ὑπηρεσίαν εἰς τὴν Ἑλληνικὴν Ὀρθόδοξον Σκέψιν μεταφράσας εἰς τὴν Θεολογίαν, Κ΄ (1949) 18—59, τὰ ἔγγραφα τοῦ Παγκοσμίου Συνεδρίου τῶν Ἐκκλησιῶν ἐν Ἄμστερδαμ. Τὴν ἰδίαν ὑπηρεσίαν θὰ προσφέρουν καὶ οἱ ἀναλαβόντες τὴν μετάφρασιν τῶν Ἐκθέσεων τοῦ Ἔβανστον ἐν τῇ Ὀρθοδοξίᾳ.

Ἀναγγέλλεται ἡ ἐπίσημος ἔκδοσις τῶν Πρακτικῶν καὶ τῶν Ἐκθέσεων τοῦ Ἔβανστον, ἡ ὁποία θὰ γίνῃ κατὰ τὴν Ἄνοιξιν τοῦ 1955.

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ
Καθηγητὴς
ἐν τῇ κατὰ Χάλκην Ἱ. Θεολογικῇ Σχολῇ

A HISTORY OF THE ECUMENICAL MOVEMENT 1517—1948
ed. by Ruth Rouse and Stephen Charles Neill.
London : S. P. C. K., 1954, pp. XXIV—822.

(Συνέχεια ἐκ τοῦ Γ΄ τεύχους 1954)

Κεφάλαιον 7. Ἐλεύθεραι Ὀργανώσεις καὶ ὁ ἐναλλασσόμενος Οἰκουμενικὸς Ὁρίζων ὑπὸ τῆς R. Rouse (σελ. 309—49).

Ἐνταῦθα ἐξετάζεται ἡ δρᾶσις ὡρισμένων Ὀργανώσεων, ἀναγουσῶν τὴν ἀρχὴν αὐτῶν οὐχὶ εἰς τὰς ἐπὶ μέρους Ἐκκλησίας, ἀλλ' εἰς τὰς ἀτομικὰς προσπαθείας ἑνὸς ἢ περισσοτέρων Χριστιανῶν. Ἰδίως τῶν Ὀργανώσεων ἐκείνων, αἵτινες ἐξεπήδησαν ἀπὸ τὴν οὕτω καλουμένην Εὐαγγελικὴν Ἀναγέννησιν τῆς Δύσεως (σ. 309). Ἡ Ἀναγέννησις αὕτη ἐξεδηλώθη ὑπὸ τρεῖς μορφάς : α΄) ὡς διεθνὴς Χριστιανικὴ σχέσις καὶ δρᾶσις, β΄) ὡς μία ἀφύπνισις εἰς τὸν κλάδον τῆς Ἱεραποστολῆς διὰ τῆς ἱδρύσεως τῶν Ἑταιριῶν, καὶ γ΄) ὡς κοινωνικὴ μεταρρύθμισις.

Αἱ εἰς τὰς Ὀρθοδόξους χώρας Προτεσταντικαὶ Ἱεραποστολαὶ ἐτήρουν φιλικὴν στάσιν πρὸς τοὺς Ὀρθοδόξους. Ἐπεζητεῖτο, κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην, ἡ φιλία τῶν Ὀρθοδόξων καὶ ἡ ὑποστήριξις αὐτῶν, οὕτως ὥστε νὰ γίνῃ εὐκολώτερον τὸ ἔργον τῆς Ἱεραποστολικῆς δράσεως μεταξὺ τῶν μὴ Χριστιανῶν. Ὑποσημειοῦται ὅμως, ὅτι οἱ Ἱεραπόστολοι οὗτοι, καὶ ἰδίως οἱ ἐξ Ἀμερικῆς, ἤλλαξαν τὴν τακτικὴν καὶ ἤρχισαν νὰ ἱδρύουν Προτεσταντικὰς Κοινότητας, δηλ. νὰ προσηλυτίζουν τοὺς Ὀρθοδόξους (σ. 312).

Τὸ 1844 ἱδρύεται ἡ Χριστιανικὴ Ἀδελφότης τῶν Νέων Y.M.C.A. καὶ τὸ 1854 ἡ ἰδία Ἀδελφότης διὰ τὰς Νεάνιδας Y.W.C.A. Καὶ αἱ δύο Ὀργανώσεις, καθὼς καὶ πᾶσαι αἱ ἄλλαι τῆς Χριστιανικῆς Νεολαίας, προσέφερον ἀνεκτιμήτους ὑπηρεσίας εἰς τὸ ἔργον τῆς Οἰκουμενικῆς Κινήσεως τοῦ αἰῶνός μας.

Ὡρισμέναι ἐκδηλώσεις ἀπὸ τὰς Χριστιανικὰς ἐπαφὰς συντελοῦν εἰς τὴν κατακρήμνισιν τῶν χωριζόντων τὰς Ἐκκλησίας ἐμποδίων. Ὅπως π.χ. ἡ ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνεργασία πολλῶν Θεολόγων ἐκ διαφόρων Χριστιανικῶν Ὁμάδων. Εἰς ὅλας τὰς τοιαύτας ἐργασίας καὶ Χριστιανικὰς Συνελεύσεις τίθεται τὸ πρόβλημα τῆς Μυστηριακῆς Κοινωνίας (σ. 337). Ἡ συνεργασία αὕτη ἐπιφέρει τὴν ψύχραιμον ἀντιμετώπισιν τῶν διαφορῶν καὶ τὴν εὕρεσιν τῶν κοινῶν σημείων. Οἱ ἀπεσταλμένοι ἀντιπροσωπεύουν ἐπισήμως τὰς Ἐκκλησίας αὐτῶν. Γίνεται χρῆσις τῆς προσευχῆς διὰ τὴν ἕνωσιν, ὄχι μόνον εἰς τὰς Συνεδριάσεις, ἀλλὰ καὶ εἰς καθωρισμένην περίοδον τοῦ χρόνου. Τοιουτοτρόπως ἔχομεν τὴν ἑβδομάδα προσευχῆς διὰ τὴν ἕνωσιν (σ. 345). Τέλος δὲ ἡ ἔκδοσις βιβλίων, περιεχόντων Ὕμνους ὅλων τῶν Ἐκκλησιῶν. Ἡ σχέσις τῆς Ὑμνολογίας πρὸς τὸν Οἰκουμενισμὸν εἶναι πράγματι μία περιοχή, ἥτις δὲν ἐξηρευνήθη εἰσέτι (σ. 333).

(Συνεχίζεται)

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Θ. ΣΤΑΥΡΙΔΗΣ
Καθηγητής.

«ORTODOKSİA» — Ahlâkî ve Dinî Resale
İmtiyaz sahibi ve Umum Neşriyat Müdürü :
ADALAR MİTROPOLİTİ, DOROTEOS YEORGİADİS
Mahal İdare : Büyükada, Kanarya sokak, No. 16
Basıldığı yer ve tarih : 29)3)1955
Rum Patrikhanesi adına, Vasil Vasiliadis Matbaası.

«ΟΡΘΟΔΟΞΙΑ»
Τριμηνιαῖον ἠθικοθρησκευτικὸν περιοδικόν.
Ἰδιοκτήτης — Διευθυντής :
Ὁ Μητροπολίτης Πριγκηποννήσων Δωρόθεος.